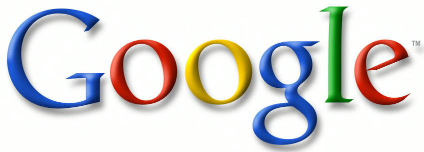

HIERONYMUS
ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

TWAEDE DEEL,

ÆF

TO-HÆCKE

OP

GYSBERT JAPICX
FRIESCHE RYMLERYE,

befettjende:

Aldereerst ijn 't ljeacht brocht

trog

SYMEN ABES GABBEMA,

Schiedschrieuwer fen Frieslân.

Op nijz trognoaze in forbettère

trog

E. Epkema.

To Ljeauwert,
Bij Johannes Proost, Boeck-forkeaper, 1821.

QUAEDAM
AD
GRAMMATICAM

ſpectantia Linguam Phryſicam, & prima Elementa; ante centum quinquaginta & quod excurrit annos conſcripta.

DE NOMINE.

NOMINA omnia neceſſario deſinunt in Conſonantem aut Vocalem.

QUAE finiunt in Conſonantem, formant pluralem adjectione particulae EN, ut *Frioun*, *Friounen*: *Feynt*, *Feynten*: *Neyl*, *Neylen*: *Aeg*, *Aegen*.

Excipiuntur

I. Illa quæ adjectione literæ S formant pluralem.

Baccir		Baccirs		Bacceren.
Brouvir		Brouvirs		Brouveren.
Cupir		Cupirs		Cuperen.
Craêmer		Craêmirs		Craêmeren.
Caanlir		Caanlirs		Caanleren.
Celdir	*Quæ habent*	Celdirs	*Et non*	Celderen.
Cerpir		Cerpirs		Cerperen.
Fiſcir		Fiſcirs		Fisceren.
Heydin		Heydins		Heydenen.
Hammir		Hammirs		Hammeren.
Metſlir		Metſlirs		Metſleren.

Melcir		Melcirs		Melceren.
Máêſtir		Máêſtirs		Máêſteren.
Mijnglen		Mijnglens		Mijnglenen.
Mounlir	*Quæ habent*	Mounlirs	*Non*	Mounleren.
Schomaccir		Schomaccirs		Schomacceren.
Tapir		Tapirs		Taperen.
Vevir		Vevirs		Veveren.
Stotir		Stotirs		Stoteren.

II. Excipiuntur et Haec.

Goez		Giez		Goezen.
Faentzin		Faentziz		Faentzenen.
Botzin		Botziz		Botzenen.
Oortzin	*Quæ habent*	Oortziz	*Non*	Oortzenen.
Scheyzin		Scheyziz		Scheyzenen.
Faam		Famnen		Famen.
Schiep		Schiep		Schiepen.

Variant Haec.

Amir		Ameren		Amirs.
Celdir		Celderen		Celdirs.
Dochtir		Dochteren		Dochtirs.
Ecir		Eceren		Ecirs.
Moer	*Quæ habent*	Moeren	*Et*	Moers.
Schoudir		Schouderen		Schoudirs.
Suaêgir		Suaêgeren		Suaêgirs.
Suſtir		Suſteren		Suſtirs.
Spicir		Spiceren		Spicirs.

QUÆ deſinunt in vocalem præcedente conſonante formant pluralem adjectione literæ N, ut *Mounle*, *Mounlen*: *Tille*, *Tillen*: *Tzierce*, *Tziercen*.

EX-

EXCIPE.

Du		Duén		Dun.
Lely	Quæ habent	Lelyen	Et non	Lelyn.
Traly		Tralyen		Tralyn.
Cu habet Cy				

QUÆ desinunt in vocalem præcedente vocali formant pluralem adjiciendo EN: ut *Lay*, *Layen*: *Ay*, *Ayen*.

EXCIPE

Vey,	*quod habet*	Vaĕgen	*non*	Veyen.
Dey,	*quod habet*	Daĕgen	*non*	Deyen.
Tey,	*quod habet*	Taĕgen	*non*	Teyen.

Nulla sunt Genera nominum: omnia sunt enim generis omnis, ut: in *Moy tzirl*: *in moy feynt*: *in moy faam*, *in moy spicir*. Sed tamen diversis nominibus præponuntur diversæ particulæ, ut infra.

Nulli præterea Casus hic sunt recepti, veluti cum Latine, *mea manus*, *meae manus*, *meæ manui*, *meam manum*, *mea manus*, *mea manu*. sic Phrysice semper remanet, *mijn haan*. Excepto tantum genitivo nominum desinentium in consonantem, qui formatur addenda ad nominativum ipsum litera S, ut: *dat caels stirt*: *dy baéms virtil*: & nominum desinentium in vocalem præcedente vocali, ut *dat ays dire*: *dy cays ciste*: *dit tous cnote*: *in fitirs pijp*: *leppels stalle*.

EXCIPIUNTUR *non pauca*.

Blay		Blays.	
Bey		Beys.	
Druup		Druups.	
Schuur	*Hæc enim non habent*	Schuurs.	*in genitive*,
Siet		Siets.	
Tac		Tacs.	
Vey		Véys.	

Nisi forte *Vey* etiam habeat *Veys*, ut: *dy Veys Cruumte*.

 Item;

Item.

Quædam definentia in vocalem præcedente consonante formant genitivum addito S, ut;

Cu		Cuuz.	
Du, *fugil*		Duuz.	
Lely	*Habent enim*	Lelyz.	*in genitivo.*
Traly		Tralyz.	

Cætera nomina genitivum non habent, nec enim dicimus, *de leerdez treppen: de Mounles vioec.* Sed pro genitivo utimur in omnibus particula *Fen*, tam ijs etiam qui genitivum formant, quam aliis. Sic dicimus, *de helt fen dy mile: it gers fen dy miede*: *de horne fen dy finne.* Item, *de ftalle fen dy leppil*, five, *dy leppils ftalle: de pijp fen dy fitir*, five, *dy fitirs pijp.* Item, *trye cerlen fen dy bey*, five, *da beyen. De bledden fen dy tac: de cruumte fen dy vey rint fier om.*

Dativum, Accufativum, Vocativum, Ablativum non habent. Sed in fermone cafuum loco femper præponitur particula quædam. Pluralis etiam genitivum non habet.

SIC IGITUR DECLINA.

Nom.	in frioun			Nom.	
Gen.	in friouns.			Gen.	
Dat.	in			Dat.	friounen.
Accuf.	in	frioun	*Plurali*	Accuf.	
Vocat.	o			Vocat.	
Ablat.	in			Ablat.	

Nom.	in feynt.			Nom.	
Genit.	in feyntz.			Gen.	
Dat.	in			Dat.	feynten.
Accuf.	in	feynt.	*Plurali*	Accuf.	
Vocat.	o			Voc.	
Ablat.	in			Ablativ.	

Nom.

Nom.	in	Hammir	*Plurali*	Nom.	Hammirs.
Genitivo	in	Hammirs.		Gen.	
Dat.	in	Hammir.		Dat.	
Accusat.	in			Accus.	
Vocat.	o			Vocat.	
Ablat.	in			Abl.	

Nom.	in	Heydin.	*Plurali.*	Nom.	Heydins.
Gen.	in	Heydinz.		Gen.	
Dat.	in	Heydin.		Dat.	
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Ablat.	in			Ablat.	

Nom.	in	faam.	*Plurali.*	Nom.	Fammen.
Gen.	in	faams.		Gen.	
Dat.	in	Faam.		Dat.	
Accus.	in			Acc.	
Vocat.	o			Voc.	
Ablat.	in			Abl.	

Nom.	in	Schiep.	*Plurali.*	Nom.	Schiep.
Gen.	in	Schieps.		Gen.	
Dat.	in	Schiep		Dat.	
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Ablat.	in			Abl.	

Nom.	in	Spicir.	*Pluraliter.*	Nom.	Spiceren. vel. Spicirs.
Gen.	in	Spicirs.		Gen.	
Dat.	in	Spicir.		Dat.	
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Abl.	in			Abl.	

Nom.

Nom.	in Amir.		Nom.	
Gen.	in Amirs		Gen.	
Dat.	in Amir.	*Pluraliter.*	Dat.	Ameren
Acc.	in Amir.		Acc.	vel.
Voc.	o Amir.		Voc.	Amirs.
Abl.	in Amir.		Abl.	

Nom.	*in* Mounle.	*Pluraliter.*	Nom.	Mounlen.
Gen.	*in* Mounle.		Gen.	Mounlen.
Dat.	*in* Mounle.		Dat.	Mounlen.
Acc.	*in* Mounle.		Acc.	Mounlen.
Voc.	*in* Mounle.		Voc.	Mounlen.
Ablat.	*in* Mounle.		Abl.	Mounlen.

Nom.	in Tille.	*Pluraliter.*	Nom.	Tillen.
Gen.	in Tille.		Gen.	Tillen.
Dat.	in Tille.		Dat.	Tillen.
Acc.	in Tille.		Acc.	Tillen.
Voc.	in Tille.		Voc.	Tillen.
Abl.	in Tille.		Abl.	Tillen.

Nom.	in Du		Nom.	
Gen.	in Duus		Gen.	
Dat.	in Du	*Plurali.*	Dat.	Duen.
Acc.	in Du		Acc.	
Voc.	o Du		Voc.	
Abl.	in Du		Abl.	

Nom.	in Lely		Nom.	
Gen.	in Lelys.		Gen.	
Dat.	in Lely	*Plurali.*	Dat.	Lelyen.
Acc.	in Lely		Acc.	
Voc.	o Lely		Voc.	
Abl.	in Lely		Abl.	

Nom.

Nom.	in	Cu.		Nom.	
Gen.	in	Cuus.		Gen.	
Dat.	in	Cu.	*Pluraliter.*	Dat.	Cy.
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Abl.	in			Abl.	

Nom.	in	Lay.		Nom.	
Gen.	in	Lays.		Gen.	
Dat.	in	Lay.	*Plurali.*	Dat.	Layen.
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Ablat.	in			Abl.	

Nom.	in	Ay.		Nom.	
Gen.	in	Ays.		Gen.	
Dat.	in	Ay.		Dat.	Ayen,
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Ablat.	in			Abl.	

Nom.	in	Vey.		Nom.	
Gen.	in	Veys.		Gen.	
Dat.	in	Vey.		Dat.	Vaêgen.
Acc.	in			Acc.	
Voc.	o			Voc.	
Ablat.	in			Abl.	

Et haec quidem de Nominibus Subſtantivis. Adjectiva vero formant comparativum adjicienda particula ER., ut: *Breed Breeder.* Superlativum vero adjiciendo ad poſitivum *ST*, & verbo *Alder* præpoſito ut: *Breed*, *Breeder*, *Alder-breedst.* *Moy*, *moyer*, *aldermoyst.* *Vijs*, *vijſer*, *aldervijst.* Vel etiam ſine *alder*, ut: *vijst*, *moyst*, *breedst.* ut: *Dat iz de vijſte Tzirl. Dat iz vol it moyst paer. De breedſte vey iz ney de hel. De nauſte ney de Himel.*

 Caſus

Casus nec hic sunt nec singulari nec plurali numero. Formatur autem nominativus pluralis adjiciendo *E* literam. Comparativus etiam nominativo plurali caret. Ut

Breed.		Breede	Tzjoed		Tzjoede
Breeder	*Plurali*	Breeder	Tzjoeder	*Plur.*	Tzjoeder
Breedst		Breedste	Tzjoedst.		Tzjoedste.
Moy		Moye	Saat		Sate
Moyer	*Plurali*	Moyer	Sater	*Plur.*	Sater
Moyst		Moyste	Saatst		Saatste.
Sljoecht		Sljoechte	Seft		Sefte.
Sljoechter	*Plurali*	Sljoechter	Sefter	*Plur.*	Sefter.
Sljoechtst		Sljoechtste	Seftst		Seftste.

Et ita in reliquis etiam. Superlativus *Breedst* vel *Alderbreedst*, *Moyst* vel *Aldermoyst*. *Sljoechtst* vel *Aldersljoechtst*. *Tzjoedst* vel *Aldertzjoedst*. *Saatst* vel *Aldersaatst*. & sic in reliquis. Et nota, dici etiam superlativum, sine *alder*, etiam de duobus tantum, ut cum dicis de duobus, *dat is de seftste*. Addito *Alder*, ut minimum de tribus intelligatur. *Dat iz de alderseftste*. *De moyste fen tuaen*, vel *de moyste fen allen*. *De aldermoyste fen folle*. *Sljoechtste fen tuaen*. *Sljoechtste fen allen*. *De aldersljoechtste fen allen* vel *folle*. *Dat iz de saatste fen tuaen*, vel, *fen folle*, *dat is de aldersaatste fen folle*, vel *allen*.

Nominibus omnibus desinentibus in consonantem, si addatur *CE* in fine, fiunt diminutiva, ut *Nuyt*, *Nuytce*: *Neb*, *Nebce*: *Frioun*, *Friounce*. Item desinentibus in vocalem præcedente vocali, ut *Ay*, *Ayce*: *Cay*, *Cayce*: *Lay*, *Layce*: *Tey*, *Teyce*. Nominibus autem in vocalem desinentibus, si præponatur *C* ultimæ literæ, fiunt diminutiva, ut: *Trille*, *Trillce*: *Schille*, *Schillce*: *Nirle* *Nirlce*.

EXCIPE

Du		Duce	
Cu	*quæ*	Cuce	*in diminutivo proferuntur.*
Lely		Lelyce	
Traly		Tralyce	

Sunt

Sunt tamen quædam, quæ non diminuuntur, uti illa quæ desinunt in C, ut *Boec. Coec. Banc. Buc. Bosc. Haec. Doec. Cluic. Tosc. Cloc. Clijnc. &c.* Quæ tamen cum diminuuntur, extra regulas supra scriptas additur in fine *cilce*, ut *Boecilce. Bancilce.* & haec raro.

Item haec: *Botzin. Oortzin. Scheyzin. Booge. Bregge. Craece. Craécling. Day. Eermbooge* compositum a *Booge. Faentzin* diminutivum videtur a *faen*, quod non ita in usu est. *Force. Gong. Hocling.* quod etiam videri potest diminutivum. *Hiede. Goud. Silver. Yerde. Jacht.* quod Brabanti vocant *catten gespuys. Maége. Muynce*, a *Muyntz*, rarum. *Mig. Necke. Pong*, *Pongilce*, rarum. *Pricce*; *priccilsce. Ray. Reg. Spounle. Schiep. Vidze. Ule*, *Ulce.* Verum & hoc sub generalibus est. Ultimam enim in *ce* mutat.

Licet autem non pauca sint quæ non diminuntur, pleraque tamen diminutionem admittunt, de quibus accipe duas regulas generales.

I. Quod omnia diminutiva in *ce* desinunt.

II. Quod in formando nominativo plurali mutatur *E* in *IZ*, ut: *Finne*, *Fince*, *Finciz*: *Ay*, *Ayce*, *Ayciz*: *Nuyt*, *Nuytce*, *Nuytciz.*

Cæteris casibus in utroque numero carent. Nisi forte in quibusdam genitivus singularis; qui tamen cum est, similis est nominativo plurali.

NOTA.

Omnibus nominibus præponitur articulus *in: in stien. in hout. in bijld. in tzijz. in cour. in tosc. in boort. in trille. in force. in cret. in miede. &c.* Et idem est quod Gallis *ung*, masc. *une* fæm. & *ung neut.* Brabantis *en*.

Articulus faemininus non est, nec neutrius generis. sed promiscue omnibus præponitur, tam masc. quam faem. & neutris. Tam neutris quam faem. & masc. & haec in genere.

Numeri autem sunt hi.

Ien. tua. trye. fjouwer. vijf. sex. saan. acht. njoegen. tzien. alve. toolf. trettien. fiertien. fijftien. sextien. santien. achtien. njoegentien.

gentien. tuijntig. ien in tuijntig. tua in tuijntig. trye in tuijntig. ſjouuir in tuijntig. fijf in tuijntig. ſex in tuijntig. ſaan in tuijntig. acht in tuijntig. njoegen in tuijntig. trijtig. ſjiertig. fijftig. ſextig. ſantig. tachtig. njoegentig. Houndirt. tua houndirt. trye houndirt. ſjouuir houndirt. fijf houndirt. ſex houndirt. ſaan houndirt. acht houndirt. njoegen houndirt. tuſen.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 200. 300. 400. 500. 600. 700. 800. 900. 1000.
Numerus omnis indeclinabilis, ſine genere & numero.

Numerus quem Ordinalem vocant.

Aêrſte in genere masculino & faeminino, in neutro *Aerſt. Oorde*, maſc. & ſaem. in neutro *oord. Tredde*, in maſc. & faem. in neutro *Tred.* Reliquis item *Fierde*, maſc. & faem. in neutro *fierd. Fijfſte* maſc. & faem. in neutro *Fijfſt.*

Masc. & Faem.	in neutro.	Masc. & Faem.	in neutro.
Sexte	Sext.	*Sive.*	*Sive.*
Saanſte	Saanst.	Trettienſte	Trettienst.
Sive.	*Sive.*	Fiertiende	Fiertiend.
Saande	Saanst.	*Sive.*	*Sive.*
Achtſte	Achtst.	Fjertienſte	Fiertienst.
Njoegende	Njoegend.	Fijftiende	Fijftiend.
Sive.	*Sive.*	*Sive.*	*Sive.*
Njoegenſte	Njoegenst.	Fijftienſte.	Fijftienst.
Tziende	Tziend.	Sextiende	Sextiend.
Sive.	*Sive.*	*Sive.*	*Sive.*
Tzienſte.	Tzienst.	Sextienſte	Sextienst.
Alfſte.	Alfst.	Santiende	Santiend.
Toolfde	Toolfd.	*Sive.*	*Sive.*
Sive.	*Sive.*	Santienſte	Santienst.
Toolfſte	Toolfst.	Achtiende	
Trettiende	Trettiend.	*Sive.*	
		Achtienſte.	

Njoe-

Njoegentiende
Sive.
Njoegentienſte
Tuijntigſte
Ien in tuijntigſte
Tua in tuijntigſte
Trye in tuijntigſte
Fjouuer in tuijntigſte
Fijf in tuijntigſte
Sex in tuijntigſte
Saan in tuijntigſte
Acht in tuijntigſte
Njoegen in tuijntigſte
Trijttigſte
Fiertigſte
Fijftigſte
Sextigſte
Saantigſte
Tachtigſte
Njoegentigſte
Houndirtſte
Tua houndirtſte
Trye houndirtſte
Et ſic in ordine.
Tuſenſte.

Si ultimam demas literam, hoc est, *E*, habes genus neutrum.

FRAGMENTUM DE *LITERIS FRISICIS.*

CAPUT. I.

Incipiemus autem a Literis, quibus cum duo potissimum accidant, *Figura* & *Potestas*, de *Figura* prius dicendum erit. Figuris & characteribus qualibus usi fuerint majores nostri, in obscuro est; sed non dubitamus, quin Græcis characteribus, ut Asiatici omnes populi, usi sint, Græcorum enim characteres ad exprimendam linguam suam maxime erant idonei; quod Suffridus Petri, aliique Historici testantur. Quos paulatim deinde a diversis populis pro libitu mutuatos fuisse credibile est. Gothi autem, quorum aut coloni, aut suggeneres fuimus, characteres habebant Græcis ita similes, ut ab iis mutuatos esse manifestum fit. Magis autem diversos habuere Saxones. FRISONES autem, cum eadem lingua pene usi sint, credibile est, si non eosdem, similes tamen aut Gothicis aut Saxonicis habuisse. Ut inde conjecturam facere possis, utriusque populi Alphabetum tibi exhibemus, quod si conferre libeat cum majorum nostrorum literis, quas ex veterum sepulcrorum inscriptionibus confectas & hic subjectas vides, si cum iis (inquam) contuleris, verum esse cognosces utrumque, & hos ex Gothicis, & illos ex Græcis characteribus profluxisse. Hoc probant non modo infinita verba & Græcismi, quos Frisica lingua etiamnum usurpat, sed etiam veteris linguæ Gothicæ Fragmenta Græcis characteribus scripta, quale testamentum se habuisse testatur (*) Joannes Matalius Metellus. Et Joachimum Hopperum Orationem Dominicam, priscis literis Græcis scriptam, a se habuisse mutuo, nec umquam reddidisse, scripsit Stephanus Vinandus Pighius. Postremo Ruteni & Prusci etiam hodie Græcis literis utuntur, quales ipsum me vidisse memini. Tandem quum Romani hasce Provincias

(*) *Suffrid. P: in Praefat libri de Script. Fris.*

cias debellassent, didicerunt primum Franci, deinde & ab illis reliqui populi literis Latinis uti.

Caput II.

Potestas Literarum in ipsa pronuntiatione & sono consistit. Sunt autem literæ duplices, vocales & consonantes. Vocales sex, *A. E. I. O. U. W*. De Vocalibus igitur primum dicemus. *A*. principium & caput Alphabeti: ejus sonus duplex est, brevis & longus. *A* breve simpliciter congruo oris hiatu solo spiritu pronuntiamus, idque aut cum aspiratione, ut in *Aesgha*, *Frika*, *Skachta*; aut sine aspiratione, ut *Banna*, *Delta*, *Fera*, & similia pene innumera in *A* desinentia. *A* longum est, quod spiritu ex intimis faucibus ducto pronuntiamus, quasi duplex *AA*, quod & doctissimus Vulcanius, in notis suis ad literas Gothicas, a Gothis, quorum lingua cum nostra maxime participat, per duplex C C scribi affirmat; *colget*, *glcorea*, pro *alget*, *glarea*. Unde mihi non vana suspicio injecta est, veteres Gothos *A* longum non per duplex *A*. hac forma *aa* scripsisse, quod transscriptor libri argentei, cujus mentionem facit Vulcanius, non intellexit. Majores autem nostri (ut ex antiquis legibus Frisicis tam impressis quam manuscriptis, quarum contulimus exemplaria, intelligimus) aliquando *A* longum pronuntiabant, ut duplex *AA*. ut *Wrald*, *Had*, *Waxie*, *Fanlie*: aliquando ut *AU*, modice ad sonum, quo Saxones *A* & Hebræi *Koph*. pronuntiant, deflexum, ut in *Haud*, *Saun*, *Waud*, *Kau*, quod magis intelligunt, qui Frisice norunt, quam nos scribendo exprimere possumus. Hæc longi & brevis *A* differentia tanti apud nos momenti est, ut sola ejus pronuntiatio vocum differentias constituat, ut: *Aalle* per duplex *AA* est nomen proprium; per breve *A* significat *omnes*. *Waalle* per duplex *AA* significat *calfacere*, per simplex *A munimentum*. *Gaalle* per duplex *AA* significat *flere*, per simplex *A fel*; & similia. Illud porro notandum est, quod nomina propria & appellativa, item verba infinitiva, quæ nunc quidem pronuntiamus per *E*, ut *Schelte*, *Here*, *Rjuchte*, *Fjuchte*, veteres semper pronuntiabant per *A*, ut ex antiquis instrumentis & libris manifestum est, ut *Schelta*, *Hera*, *Rjuch-*

Rjushto *Rjushta*, *Fjuchta*, &c. Veteres Latini duplicem hujus literæ pronuntiationem habuerunt quoque, ſed characterem non habuerunt quo exprimerent, (ut antiquæ Inſcriptiones nos docent, in quibus invenimus frequenter *Waarus*, *Ahaala:* quamquam dici poſſet fabrile vitium fuisſe, quod nos hic non discutimus,) niſi circumflexu aliquando ſuperpoſito. Tanto feliciores ſumus nos Barbari Latinis.

Tertium Caput.

Sequitur ſecunda vocalis *E*, cujus triplex pronuntiatio apud nostrates invenitur. Brevis est quam ſimpliciter ore modice diducto absque hiatu vel tractu pronuntiamus, quæ Græcis, Gothis, atque ipſis antiquis Saxonibus Græco *E* notatur, ut in *Nelle bern erten ieten* &c. Et pronuntiatur quidem *E* nonnunquam ſimpliciter ~~ut~~ *E*, ut in vocabulis quæ modo poſuimus, nonnunquam vocalibus juncta *A* & O præcipue ſonum eorum non raro flectit & mitigat. Siquidem ponatur E ante *A*, flectit et quaſi abſorbet *A* ad proprium ſonum, & quaſi eo miscetur, ut in verbo *Eaſt*, *Gea*, *Lead*, que in antiqua Saxonica Lingua & Anglica moderna frequenter occurunt, ut in *Weald*, *Eale*, *Eathe*. Verum in ea pronuntiatione ſolebant veteres *E* in ſublimiori ſpatio ſuper *A*. pingere dextrorſum, ut Hebræi vocales ſuas ſub conſonantibus notant. Si postponitur, deflectit ſonum ad vocalem *I*, ut in verbis *Slaen*: *duaen*, *tiaen*, *pael*, *ſuael*. Similiter ſi ponatur *E* ante O, reddit ſonum paulo leviorem, quam *O*, ut in verbis *Freond*, *Sneond*, *Treond*, et in Anglo-Saxonicis *Georne*, *Sceoldon*, *Geleorned*; quæ omnia nunc uſus mitigavit. Si postponatur, reddit ſonum literæ O obtuſiorem, ut *Oen*, *Stoele*, *boeck*, *roede*, *lioede*, *goede*, *tzjoede*. *E* longum veteres Gothi ſcribebant per *H*, & pronuntiabant ut duplex *EE*, ut Anonymus auctor notarum ad Argenteum Codicem Gothicæ Scripturæ elegantisſime docet. Quod ſi Græci nostri, qui etiam nunc *H* per *I* pronuntiant, ignorarent *H* per duplex *EE* non *I* efferendum esſe, (ut certe in hac clara luce literarum ignorare non posſunt,) ad Gothos & Friſones nostros ablegandi esſent, ut non *H* ſuum, ſed & diphthongos a nobis recte pronun-

nuntiari discerent. *E.* longum autem pronuntiamus, ut in verbis, *Greten*, *Greva*, *Hera*, *Euue*, *Schrene*, &c. Quæ usu magis, quam scriptu discimus. Latini etiamsi *E.* quoque longum habeant, characterem tamen non habent, quo exprimant, sed duplex *EE.* scribere cogebantur, ut Lipsius de recta pronuntiatione Cap. VII. docet, vel lineam longo *E.* superscribebant, ut quidem Terentianus Maurus docet.

Caput IV.

Tertio loco succedit *I.* Litera, quæ non unis castris militat, sed nunc ad Consonantes, nunc ad Vocales transfugit. De vocali prius dicemus, quæ duplex est, brevis & longa. *I* brevis est vocalis spiritus exilis, quæ dentibus propemodum pressis & extrema linguæ parte compacta pronuntiatur. Ejus forma omnibus gentibus prope communis est, & simpliciter ut *I* pronuntiatur, ut in verbis *Winster*, *Hird*, *Winne*, *Finne*, *Sinne*, *Wird*, *Bird*, &c. Duplex *I* sive *I* longum veteres Gothi duplex *I* parvum scribebant hac forma *II*, & tanquam duplex *II* pronuntiabant ut *Wiina*, *Wiita*, *Piilen*, *Iira*, *Wiisa*, *Miiren* &c. *I* consonans reliquis vocalibus præposita consonantis vicem fungitur, & cum iis sonum reddit perfectum. *I* ante *A*, ut *Iaen*, *Iara*, *Ialta* &c. *I* ante *E*, ut *Iette*, *Ierde*, *Ierre*, *Iemme*. *I.* ante *I*, ut *IIsslijck*, *Iieren*. *I* ante *O*, ut *Ioure*, *Ioen*, *Iorryt*. *I* ante *U*, ut *Tiurrie*, *Tiuster*, *Tiurne*. Porro, quod maxime notandum est, peculiare quodammodo est nostratibus, ubi Belgæ duas vocales speciatim pronuntiant, ibi *I* consonans interserere, vel etiam vocali & consonanti interponere; nam ubi Belgæ pronuntiant, *Waken*, *garen*, *jaren*, *slepen*, nos pronuntiamus, *Weckien*, *gerrien*, *jerrien*, *slyppien* &c.

Caput. V.

Quarta in ordine litera est *O*, quæ majoribus nostris ante aliquot secula fuit familiarissima, nam pro *A* plerumque *O*, pronuntiabant, ut pro landt, *Londt*; *Schot* pro schat, ut postea dicemus. Illud duplex quoque est, *O* magnum & parvum

 an

An vero una eademque forma apud veteres ſcriptum fuerit, equidem ignoro. *O.* ſimplex est, quod ore modice diducto, pronuntiatur ut *tondt*, *loga*, *molla*, *ponda*, *conna*. *O* longum est, quod ſpiritu ex imo gutture deducto cum tractu quodam pronuntiatur, ut in *moorda*, *oorda*, *roolljen*, *boolljen*, *woopen* &c. Si vero vocalibus jungatur *E* & *V*, ſonum eorum flectit, ut mox in Diphthongis latius dicemus.

Addit in margine noster Auctor.

His tertium *O.* addi potest exilius, ut inter *O* magnum & *O* parvum quaſi medium ſit, ut in verbo *Honne*, quod non pronuntiandum est, ut *Houne*, uec cum *E*, ut *Hoene*, & alia.

Caput VI.

Postrema est & vocalium quaſi agmen claudit vocalis *U*, quam veteres Gothi & Saxones non per *I*, ut Græculi quidam, ſed per *U* tenue exprimunt, ut egregie notavit auctor Anonymus in notis ad librum argenteum. *U* autem breve pronuntiamus ore conſtricto labrisque prominulis, ut in verbis *Sumer*, *Luna*, *Stupa* & ſimilibus; ubi vero *V* longum pronuntiandum est, duplex *VV* ponunt, ut in verbo *Huus*, *Cruus*, *Luus*, *uure*, &c. quo loco Græci *OU* uſurpant, ut in verbis *Augoustos*, *Roufos*, *Jounios*. Latini ſimplex *V* cum circumflexo ponunt, & *V* longum pronuntiant, ut *Fructûs*, *partûs*. Item in antiquis Inſcriptionibus, *Muuscia*, *Juuſteia*. Germani vero, *V* magnum pronuntiaturi, *V* ſimplex ſcribunt & circumflexum addere ſolent, ut in *Brûder*, *Mûtter*, *Schûlen*, &c. A poſterioribus vero duplex *V* inventum fuit, quod Gothi quidem non habent, ſed poſterior ætas tanquam Gothicæ linguæ maxime neceſſarium invenit, & in veteri Saxonico Alphabeto videre licet, nam in lingua nostra Friſica cæterisque ab duplici *VV* verba quædam recte pronuntiare non poſſumus, quod illi facile intelligunt, qui Friſice norunt, ut in verbis *Jouuir*, *Houuen*, *Brouen*, *Liuua*, *Schriuuen*, &c. in quibus poſterius *U* parum abest quin conſonan-

nantis vicem fungatur. Quædam etiam vocabula ab *V* incipientia in *V* cipientia, ita cum affectu & differentia quadam inter *V* parvum & *V* magnum sunt pronuntianda, ut sensum exprimant, nam verba *Wrad*, *Wroegen*, *Waexen*, *Wrield*, cum *V* magno sunt pronuntianda. Contra, *Wied*, *Wijtten*, *Wiedselen*, *Wrexel*, *Winster* per *V* parvum. Denique differentiæ causa inter *V* parvum & *V* magnum, quod vocabula ab *V* parvo incipientia in aliis linguis, ut *F* pronuntiantur, solaque illa distinctio vocum significationes discernit, nam *Vet*, *Vat*, *Varen*, *Veint*, *Vijf*, *Villen*, *Vollen*, per *V* parvum scripta significant *Adeps*, *vas*, *navigare*, *puerum*, *quinque*, *pellem detrahere*, *implere*. Per duplex *VV* scripta significant *Lex*, *Quid*, *Custodire*, *Plorat*, *Mulier*, *Velle*, *Lana*, & similia.

CAPUT. VII.

Nunc ut de Diphthongis dicamus restare videtur, in quibus nec Latinis nec Græcis ipsis cedimus, cum non diphthongos modo sed & triphthongos habeamus. Sunt autem Diphthongi, queis veteres Frisii, Saxones & Angli usi sunt, sex: *AE* et *EA*. *OE*, & *EO*. *EI*. *AU*. *AI* & *OV*. De quibus singulis nunc dicendum erit. Diphthongus *AE*. non tam frequens est nobis Frisiis quam aliis gentibus, habemus tamen & pronuntiamus non ut Latini sed simpliciter ut *AE*, ut in verbis *Slaen*, *duaen*, *aeste*, &c. Diphthongus *EA* nobis & Anglo-Saxonibus familiarissima est, nec verba nostra quæ pronuntiamus ut veteres Latini suum Æ, commodius efferimus, quam per *EA*, ut in verbis *Gean*, *Clean*, *Stean*, *Feana*, *Teana*, *Eatle*, *Eale*. Et sunt quædam vocabula nobis in usu ut *Eale* nomen proprium & alia similia, quæ nemo recte pronunciabit, nisi cum cura diphthongum illam exprimere didicerit. Nec facile reperias vocem in lingua Zelandica, Brabantica, Germanica, Saxonica, quæ ita pronuntietur, nisi Germanorum *Gehen*, i. e. ire. Batavorum olitrices, strigæ circumforaneæ etiam aliquando exprimunt. Diphthongo *OE* frequenter quoque utimur, quæ & Germanis & omnibus Saxonibus familiarissima est, nobis autem in verbis *Oen*, *Tjoed*, *Joen*, &c. quæ passim occurrunt. Diphthongum *EO*. Angli & Saxones nobiscum communem habent, peculia-

rem

rem pene ab omnibus gentibus, nec facile invenias verbum in Germanica Belgicaque lingua, quod per *EO* efferatur. Et quanquam difficillima sit, pronuntiatur tamen, & infantes nostri balbutientes eam pronuntiare possunt, ut in verbis *Theode*, *Feod*, *Geleord*, *Freore*, & aliis. Diphthongus *EI* nobis ut & cæteris Belgis pronuntiatur, ut in verbis *Reisen*, *Leisen*, *Deisen*, *Ei*, *Mei*, *Nei*, &c. Diphthongum *AV* Frisica Lingua maxime amat & frequenter ea utimur, ut in verbis *Laugien*, *Lauua*, *Onderhauua*, *Suauva*, quæ duplex, apud nos est, perfecta cujus exemplarmodo dedimus, & imperfecta sive exilis, in qua postremum *V* in *A* pene mutatur, et ut *A* longum effertur, ut in verbis *Haud*, *Saun*. Diphthongus *AI* apud nos frequenter quoque in usu est, ut & apud alios Belgas, quam pronuntiamus recte & leviter, prout scribitur, ut in verbis *Claien*, *Graien*, *Daien*, &c. Saxones & Oost-Frisii ac Groningenses eam plane corruperunt, & Hebraico koph pronuntiant, per *O* nimirum obtusum, ut in verbis *Malen*, *Draien*, &c. usu venit, & norunt, quibus illa lingua nota. Postrema inter Diphthongos ponitur *OV*, qua cæteri quoque Belgæ & Germani utuntur, ut in verbis *Houuen*, *Trouuen*, *Schouuen*, *Vrouuen*, & aliis infinitis, sed non tam clare & perfecte pronuntiant ut nostri, quod planum fiet illis, qui a nostris pronuntiari audiunt, *Jouuer*, *Fiouuer*, &c. Triphthongis etiam in pronuntiatione linguæ nostræ utimur, cum *E*. *O*. & *V*. una syllaba simul pronunciamus, quod quidem exteris hominibus valde difficile, imo impossibile videtur; nostrates tamen facillime & cum gravitate quadam pronuntiant, ut in verbis *Freound*, *Schreound*, *Treound*, *Gleoun*, *Greould*, & similibus. Diphthongum *EV*. Frisica lingua vix agnoscit, exceptis paucis, ut in verbis, *Greuue*, *Seuue*, *Euue*, quæ Propria nomina sunt. In Appellativis raro invenitur. Et hæc quidem de Vocalibus & Diphthongis dicta sint; nunc de reliquis Consonantibus dicendum erit.

Maien

CAPUT VIII.

De Consonantibus pauca nobis dicenda sunt, cum eodem pene modo, quo & cæteri Germani, pronuntiemus; nam quod *B* attinet, leviter pronuntiamus, & satis clare. *A*. litera *P*. distinguimus. Inter *C*. & *K*. parum differentiæ statuimus, utimur tamen

tamen iis magis pro libitu cuinsque quam lege aut ratione. *D* & *T* inter ſe quoque differunt, quamvis *T* frequentius majores nostri uſi ſint, ubi nos *D* ſervamus: de quo poſtea dicemus. *PH* pro *F* an veteres uſi ſint ignoramus, quamquam in Gothica & Francica lingua ejus veſtigia ſuperſint, ut in verbis *Apheldra*, *Phenning*, *Phafh* & omnibus pene verbis, in quibus Germani nunc *PF* utuntur, ut *Pfenning*, *phafh*, *pfaren*, & aliis. *H*, ſignum aſpirationis majoribus nostris tam frequens fuit, ut vix verbum pronuntiarent, quin aspirationem adderent, maxime post *G*. *T*. & *R*. ut in verbis *Ghoth*, *Thiad*, *Theo*, *Thi*, &c. ut poſtea dicemus. Imo propria nomina ab *I* incipientia aſpirabant, nam ubi nos *Jelte*, *Jelmer*, *Jarich*, *Jarre*, majores nostri *Hjalta*, *Hjalmer* *Hjarich*, *Hjarre*, pronuntiabant, adeo quidem, ut veteres Saxones *TH* peculiari charactere ſcripſerint, ut ex eorum Alphabeto conſtat, &c.

pfaff

RELIQUA DESIDERANTUR.

In verbis SLJOEUCHT & RJOEUCHT monoſyllabis occurrunt quatuor vocales.

In SMIAEOUNT, id eſt *Smient*, occurrunt quinque.

SPECIMEN

Antiquæ Linguæ Frisonicæ, Ex Ms. nostro in folio.

Thet fend tha Bota in thae dele tho Lyowerd.

HERDA-FENGH and dus-flech. dus-fleeth. Dus-fcowe. and dus-fwengh allerlikes twene fchilling. fjor Engels. and fior clena. and thera aller ekis wth-ward mith ene ethe to unfwerra. *Dus-flech* thet is XXI nachta weden anda felle fior panninga and VII enza, nyoghenda hal engels bihala een half clena. jefta II fum unfwerra. en bete. and onbrinfcze. *Dus-flech* ther is XLII nachta weden and wanfelle. fo is thio bote VIII panninga. and XIV enza. zoewentene Engels en clena mijn. tha lada fjor ethan. en bete and onbrinfcze. *Dus-flech* ther is LXIII nachtan weden. and wan-felle. foe is thio bote XII panninga. and XXI enza XXVI half Engels. oerhal clena mijn. tha lada VI ethan. en bete. and onbrinfcze. *Blodresna* wth ward VIII panninga. and twa enza. IX half Engels. en hala clena mijn. tha lada twene ethan. thri bete. *Dolg* wtward fior panninga mijn than fijf enza XVII Engels. ene clena mijn. tha lada fiior ethan. *Inrethus* dolghis VI. fum unfwerra. thri beta, *Faxfeng* fior panninga mijn than fijf enza. XVII Engels en clena mijn. *Herscredis* alfo fula. And *Fluis-werp*, alfo fula. thera allerlijck fcelma twera fum unfwara. Thet is en riucht *Fluis-werp*, theth hi weth and wafich fie. thri bete and onbrinfcze. *Wijde ben* om din hals. and *kefe-breke* and *gherftel-breke*. ander nofe allerlick fior panninga min than fijf enza. XVII Engels. ene clena mijn thri bete. *Berd-feng* VIII panninga mijn than fijf enza. XVI Engels and fior clene mijn. thri bete. *Fax-fengh* bi tha buke. fior panninga. and XIX enza. fex fcillinga. fior Engels. and fior clena mijn. en bete. and onbrincze. *Benis oenftal* XII panninga and III enza. fior En-

SPECIMEN

Antiquæ Linguæ Frisonicæ. Ex Ms. nostro in quarto.

Dit sint dae LEOWERDERA BOTA mei hiara omlanden.

HERDA-FING, and dust-scleec, and dust-steeth, and dust-stowe and dust-sweng aller-likis twene scillinge, fior Engels, and fior clena and thera aller ekis ut waert ene ede untsuora. En bete and onbrenze.

Dust-slec der is een and XX nachta weden, ånda felle fior pennig en sawen-teen ensa. niogenda half Engels by hala en hala clena, jesta twira-sem ont-suora en bete and onbrenze. *Dust-slec* der is twa-and-fiortich nachta weden and wan-felle, so is dio bote achte pennigh, fiortena ensa, sawenteen Engels ene clena men. da lada fior eden en bete and onbrenze. *Dust-slec* der is thria and sextich nachta weden and wan felle. so is dio bote XII pennich, ende en-and XX enza, sexandtuntichghilla half Engels, oerhael clena mijn, da lada sex edan en bote and onbrenze. *Bloet-resne* utwart, sex pennig, and twa enza, niogenda half Engels, en hala clena mijn, da lada twee edan tri bete. *Dolch* utwaad, fiior pennigh mijn dan fijf enza. sawenteen Engels en clena mijn. dan fior edan. tribete. *Inridis dolchis* sexasum ontswera thribete. *Fax-feng* fior pennig mijn dan fijf enza. sawenteen Engels. en clena mijn. *Heer-scredis* allo fala. And *Flios-Werpis* thera allerlik, schelma twira sum ontswerra. Dat is en riucht *Flioswerp*, dat hy weet and wasigh se. tribete and onbrinse. *Wide ben* umbe den hals and *kes-breke*. and *gerstul-breke*. and nose. allerlikis fior pennig mijn dan fijf enza. sawenteen Engels ene clena mijn. tri bete. *Birdseng* achte pennig mijn dan fijf enza. sexteen Engels. and fior clena mijn. tri bete. *Fax-feng* by da buke. fior pennig ende niogenteen enza. sex scillinge. fior Engels. and fior clena mijn. en bete. and onbrenze. *Benis onstall* XII pen-

Engels. and IV clene. hi ach bote. and nene eth en bete and onbrinſcze. So hwam ſoma ſmith mith *yrſene.* on zijn haud. jeſta mit holte ſlayth. Of hine ther efter ſnithe ſchel. Soe aech hi thes ſnithes een pund, zoe ſcel hy op ſwerra aen ethe, thet hy thine ſnithe den habbe. umbe nene ſia fullengæ. mer umbe ſine ſunde en bete and onbrinſcze. Thet *in re* anda haude ſior panninga mijn than XXIX enza. XXXIV engels. twam clena mijn. en bete. and onbrinſcze. Jef thi manſpreƈt thet hi tha ſiardela erra ſie an ſine haude ſoe ſcil hi habbe en pund and en bete. Sprecht hi thet hi tha thremdele erra ſe. ſo ach hi twa pund. en bete. Thisſe thria pundem winth hi mith thrim ethum. en bete. and onbrinſcze. Thio forme *Wirſen kerf* x ſcillinga ſexta half engels. and thredda half clena. Thio *vreſta* VI ſcillinga. ſior Engels. and ſior clena. thera allerlick an eth to unswarrane. en bete. Hwaſo thio *Wirsne* truch ſlain werth an thet been. andma hith nath ſcouwia ne mei. thet hith glida moghe. ſoe is thio *wreſta* en pund. thio *other* IX enza XI half engels. and oer hal clena. Thio *thredda* en half pund. jeſta thet dolghgeth alingo ther wirsne and thio wersne nath to korven is. ſo ach hi nath mara bote. than hith ſe jelkis oen dae ſelle thri bete. and onbrinſcze. *Aegh bre kerf* and thi *ben breke* binitha tha breyne an ſine haude. and *in re in tha noſe.* and in thin *Snaul.* and thi *ben breke in tha tzjacke.* and di *tusch-breke* thes unberna benis, and thio wer breke. alſo ſeer ſo thio were-tille ſan tha tothem is. ſo ach hi enis *wer breckis* bote. and en *in redis* in ſen mund, and enis wlite wimmelſa. ſo is thera allerckis bote VIII penninga mijn tham x enza. XXXIII engels. twam clena mijn. theth *dolch* ſcelma beta uey ſijner meta, jef hit ane *doem* buten ſtandanc hath ander were. ſoe ach hit thes werbrekis nauth bote. *Dolch*, jeſta *blodresna* ander *tungha* aſcha jelkis and tha ſelle thri bete. jef thio *Spreke* bynimmen werth. ſoe is thio bote x pund. ſo ne mey hine mer onſwarra than tha thre delan. En bete. and onbrinſcze. jeff en man thio *Syone* and tha *aghe* tha ſiardella erra is, ſoe ach hy XXX enzena to bote. tredda half pund. en bete. and onbrinſcze. jef thio *Syone* tha haldele erra is, ſoe ach hy vijf pund. en bete. and onbrinſcze. Sprecht hy thet hi tha thre delan urlerren hab, ſoe is thio bote VIII half pund en bete. and onbrinſcze. jef him thio

Syone

XII pennich. and thria enza fior engels. and fior clena. bi ach bote. and nene eth. en bete. and onbrenze. so hwane soma liot mit *Yserne*. ant sijn haut. ista mit holte sclait. of hine der efter snida schil. so ach bi des snidis en pund. so schil hy swerra an ene ede, dat hy des snide deen n'abbe om nene fia fullingha, mer om sine sunda. en bete. and onbrenze. *Dy inride* in de haude fior pennig mijn dan niogen and XX enza. fior an XXX engels. twam clena men. en bete. and onbrenze. jef der man di spreck, dat hy da fiarude te erra se an sine hadde, soe scil hy habba en pund. en bete. sprect hi dat, hy da thrimdele erra se, so ach hy twa pund. en bete. spreckt hy dat, se hem da haldele erra se. so ach hy tria pund. Disse tria pund wint hy mith threm edum. en bete and onbrenze. Dio forme *wersen-kerf* tiane scilling. en hael pund. Dio oder achte scilling sexte half engels, and tredda hael clena. Dio *vriste* sex scilling. fior engels. and fior clena. thera allerlick. en eth onswerra. en bete. Hweeerso dio *wersene* truch slain is an that been, and ma hit naut scawia mey, dat hit glida moghe. so is dio *vreste* en pund. Dio *oder* niogen enza. allista hael engels. and eer hael clena. Dio *thredde* en half pund. jeef dat dolch geth ollengha der wersen. and dio wersene naut to koren is. so ach hy naut mara bote dan his elkis in da felle thri bete. and onbrenze. *Ach breinkerf*. and di *been breke* bynyda breine an sine haude. and *in ride inder nose*. and inder *snal*. and dy *ben breke* in da *stiake*. and dy *thusk breke* des onberna benis. and dy weerbreke. alsofire so dio were tille fan da thathem is. so ach hy enis *weer brekis* bote. and enis *in ridis* an sine mund. and enis wlite wamesa. so is thera allerekis bote achte pennig mijn dan tian enza. fior and XXX engels. twam clena mijn. Deth *dolch* schelma beta ney sijner meta. jeff hith anne *dom* buta floddane hath ander were. so ach hith des weerbrekis bete naut. *Deleh* jesta *bloedresene* ander tunghe ascha ielkis anda felle thri bete. jeff dio *spreke* by nimmen wert so is dio bote tian pund. so ne. mey mer onswarra dan da thre delan. en bete. and onbrenze. jesta monne dio *sione* and a *agha* da fiardadele erra is. soe ach hy XXX ensena to bote. thredda hael pund. en bete. and onbrenze. jeff him dio *sione* da haldele erre is soe ach hy vijff pund. en bete and onbrenze. spreck hy dat hy dae thre delen urkerren

Syone al wth is. ſoe is thio bote x half pund. jef him thi *aegh-appel* al wht tha haude is. ſoe ſend x pund. Sulch *boeck* halt thet xv pund. mer *bitha ſite.* zoe zend xxii punda. en bete. and onbrinſcze. Thet *ferra aghe* mith xiv pundum to betane. Thet *Winneſtre aghe* mith xiii pundum. *Bij da ſijda* fen ayderem fior grete merck ſunder wald. jef him thio *noſe* of is. ſoe ſend vi pund. *By* tha *zijde* xxxii punda. thri bete. Al ther ther tha manne thet *are* af is viii panninga. and xiv enza. li engels. thre elena mijn. thri bete. Al ther thi man thruch thet *are ſlath* werth viii panninga mijn than x enza. xxxiv engels. twam clena mijn. thri bete. Truch thine *aerleppa* fior ſcilling ix half engels. ene hala clena mijn. thri bete. Thruch thet *are* ſo fir ſoe thi gerſtelis. ſex ſcilling xiii engels. fijff clena mijn. en bete. and onbrenſcze. jef thi man thet ſpreſt thet him thio *here* ſe *fan da ara.* ſoe is thio bote viii panninga and xiv enza. xvii engels. ene clene mijn. en bete. and onbrenſcze. Thet *hlith wey* buppa an tha haude xviii enza. xxi engels. and thre clena mijn. en bete. Theth *hlith wey* up tha haxlze viii panninga. and xiv enza xvii engels. ene clena mijn. Sulch *boech* halt viii pund. and vii riuchte en bete. *Blod-reſne* thruch thine *hals*, jef truch tha *zijde.* thi ingung viii panninga. and twa enze. thi wtgung alſo fula. thet were to gadere vi half engels. and thredda half clena. en bete. *Dolg* ander ſelver ſtoeth ayder fior panninga mijn than fijf enza. thet is tho gadere xi engels. and fijf clena. en bete. jeſta thi *hals-ſijne* alan twa. is xviii enza. oer hal pund. en bete. *Lith-wey* en *benbreke* onder *axle.* and *hlitwey* itta *ermboge.* and *benbreke* buta *ermbogum* thera allerlijck is acht panninga mijn than x enza. xi engels. and fijf clena. Ander *erm ſcheyd thi* beenbreke acht panninga. and xiv enza. ſawentene engels en elene mijn. en bete. Thi *hlith-wey* anda handwerſt, fior panninga. and vii enza. ix half engels. en hala clena mijn. Thi *benbreke.* and thi *hlitwey.* alſo fula ander hand blede. and thet *hlitwey* and tha knockes. and thet hand breke fior panninga mijn than fif enza. ſexta half engels. and thredda half clena. Thi *ben breke* and *hlitwey.* alſo fula. een bete. Thet *hlitwey* xii panninga. and thria enza. fior engels. and fior clena. *Hlitwey* an tha *ureſta lethe.* an da *fingeren* viii panninga. and

twa

habba. ſoe is dio bote achtenda hael pund. en bete. and onbrenze. jeff hem dio *ſione* alle wt is. ſoe is dio bote tianda half pund. jeff hem dy *ach-appel* al ut da haud is. ſoe ſint tian pnnd. Sulck *boeck* halt XV pund. mer *by da ſijde* ſint twa and XXX punda. en bete. and anbrenze. Deth *ſerre aghe* mit ſiortene pundum. to betane. Dat *Winſtere* mit XIII pundum. *By da ſijda* fan ayderem fijf greta merc ſonder walt. jeff hem dio *noſe* off is. ſo ſent ſex pund. *Bij dae ſijde* twa XXXII pundum. thri bete. Al der da moene det *aer* off ſlayn is achte pennig. and fierteen enza. en and fijftich engels. thrim clena myn. thri bete. Al der dy mon thruch dat *aer ſceten wert* achte pennig myn dan tian enza. XXXIV engels. twam clena myn. thri bete.

Thruch dyne *aer-lippa* fior ſcilling niogenda half engels. en hala clena myn. thri bete. Thruch dat *are* ſo fijr ſo dy gerſtel is. VI ſcillinge. XIII engels. fijf clena myn. en bete. and onbrenze. jeff dy man dat ſpreɫt, dat hem dio *here* offe ſe *anda ara*. ſo is dio bote achte pennig. and fiortena enza. ſawentene engels. en clena myn, en bete. and onbrenze. Dy *hlithwey* buppa in da haude. achtena enza. en and XX engels. and thria clena myn. en bete. and onbrenze. Thi *Hlithwei* wppa da hals knape achte pennig. and fiorteen enza. ſawenteen engels. ena clena myn. Sulck *boeck* hath achte pundum. and onriuchte. *Bloetreſene* truch thine *hals*. jeff truch da *ſyda* thi ingung achte pannig. and twa enza. Di wtgung alſo ſula, det were tho gadere ſexum half engels. and thredda hael clena. en bete. *Dolch* ander ſelver ſloet. ayder ende fior pennich mijn dan fijf enza. to gader allewa engels. and fijf. en bete. jeff thit *Hals-ſijne* an twa is. achtene enza. oer hael pund. en bete *Hlitwey*-and *benbreke* ander *axle*. and *Hlitwey* itta *ermboge* and *beenbreke* buta *ermboge*. thera allerlijck is. achte pennig. myn dan tian enza. allewa engels. and fijf clena. Ander *erm-ſced* dy ben breke. achte pennig and fiorteen enza. and ſawenteen engels. ena clena myn. en bete. Thi *Hlith wey* ander hand werſt. fior pennig. and VII enza. IX half engels. en hala clena myn. Dy *benbreke* and *hlitwey*. alſo fula an der hand blede. and thi *hlitwey* an da knockum, and dy hand breke fior pennig. myn dan V enza ſexta half engels. and tredda hael clena. Dy *beenbreke* and *lithwey* alſo fula. en bete. Dy *lith* itta *middel knoc-*

twa enza. tre engels. thrim clena myn. Sulck *boech* halt VIII pund. and twa enza. *Benbreke*. and *Hlithwey*. allſo fula. Theth *Hlithwey* under tha *neyle* allſo fula. en bete. *Neil kerf* fior panninga. and VII enza. IX engels. en hala clena mijn. jef en manna thet *urefta lith* bi tha *neyle* of is, ſoe ſend thet twa pund. by tho pliga XXXI punda and fan tho *otbera fingherum* allſo ſula. jef thi manne tha *thumma al* offe is. ſo ſend VI pund. jef thi *ſcot fingher* al offe itta *knocle*. ſoe fend IV pund. jeff hi him *al offe is*. ſexta half pund, Sulck *boech* halt V pund. jef thi *langeſta finghera* itta *knocles* offe is. fior pund. jef thi *gold fingher* al offe is. fijfte half pund. jef tha litik *finger* itta lithe offe is. twa pund. alſoe thio *othere*. jef hi alle offe is, VIII pund. Sulck *Boech* halt fiouwer pund. jef thio *hand* al offe is XIV pund. jef thi *erm* itta *ermboge*, offe is, XVI pund. jeſta thi erm itter axla al offe is XVIII pund. jef thi manne tha *thumma lam* is. ſoe is thio bote thria pund. en bete. and onbrinſze. jef thi thet ſpreẞt. thet hi *him* tha *haldel erra* ſe. ſoe is thio bote XVIII enza. XXI ſcillinga en bete. *Hlithwey* itta truich *ſcunke*. and itta *kne-bolla* VIII panninga. myn than X enza. XI engels. and fijf clena. Ther on thi *beenbreke* allſo ſula. en bete. *Hlithwey* itta *onclewe* fior panninga. and VII enza. Thi *beenbreke* aldeer allſo. ayder IX half engels. en hala clene. an myn. and onbrinſcze. Thet *Forma litwey* itta *tanum* allerlick. fior panninga. myn than fijf enza. VI half engels. and thredda half clena. *Benbreke*. and *Hlithwey* allſo fula. en bete. Thet *neſt an tha tanum* thet *Hlitwey* XII panninga. and thria enza. fior engels. and fior clene. Thi *benbreke*. and thi *Hlitwey* allſo ſula. Thet *ureſte Hlithwey* an tha *tanum* VIII panninga. and twa enza. Ther on thi *Ben-breke* allſo. ayder thre engels. threm clena myn. en bete. and onbrinſcze. Soe hwa thet queth. thet him ſijn *ſcunck* tha *haldele erra* ſe. ſo ſcel hi ſwora en eth. ſoe ach hi thes ethes. en pund. en bete. and onbrinſcze. ſoe Hwa ſoe quet. thet him ſijn *ſcunck* tha *fiardele erra* ſe. ſoe ſcel hi mith ene ethe ſwora an eth. ſoe ach hi the ethes. en pund. en bete. en onbrinſcze. ſoe Hwa ſoe queth thet hem ſijn *ſcunck alle lam* is, ſoe ſcel hi ſwora an eth. ſoe ach hi thes ethes. en pund. ſoe winth hi mith threm ethum thria punda. Thet fiarda en mey hy nath wynna umbe theth hi nath offe is.

lum and *been breke.* and *lithwey.* xii. penning. and thria enza. fior engels. and fior clena. *Lithwey* anda *uterſta tethe.* anda *fingherem* achta penning. and twa enza. thre engels. thrim clena mijn. Sulkk *boeck* halt achta pund. and twa enza. *Benbreke* and *Lithwey* alſo fule. Dy *Litwey* onder da *neyle* alſo fule. en bete. *Neyl-kerſ* fior penning. and ſawen enza. niogenda half engels. en hala clena mijn. jeff da monne det *wterſte lith* by da *neyle* off is. ſo ſent thet twa pund. by da pliga twa and xxx punda. and ſan da *oer fingeren* alſo ſula. jeff da monne dy *thuma* off is by da *knocle.* ſo ſend fior pund. jef thi *thumma alle* of is. ſex pund. jef dy *ſcoetfinger* of is itta *knocle.* ſoe ſend fior pund. jef hy hem *alle of is.* ſexta hallif pund. Sulck *boeck* hat fijf pund. jef dy *Gold* finger alle of is. fyſta half pund. jeff dy *liteka finger* itta lede of is. twa punda. Sulck *boeck* hath fior pund. jef dio hand of is. fiortene pund. jef thi *erm* itta *ermboga* of is. ſextene pund. jef thi erm itter axle of is. achtene pund. jef tha monne thi *thumma loem* is. ſoe is dio bote thria pund. en bete. and onbrenſe. jef hy dat ſpreƈt. thet hy hem tha *haldele erra* ſe. ſo is dio-bote achteen onza en and xx ſcillinge. en bete. *Hlitwey* itta trach *ſcunken.* and * tian enza. allewa engels. and ſyf clena. Deer on dy *Beenbreke* alſo ſula. en bete. Dy *Hlithwey* itta *anclowe* fior pennig. and ſawen enza. Dy *beenbreke* alder. alſo. ayder niogenda half engels. en hala clena myn. and onbrenze. Dy *forma Hlithwey* itta *tanum* allerlick fiouwer penning myn dan ſyf enza. ſexta half engels. and thredda half clena. *Benbreke.* an da *Hlithwey.* alzo fule. en bete. Der *neſt an da tanum* di *Hlithwey* tolif pennig. and thria enza. fior engels. and fior clena. Dy *Benbreke* anda *Lithwey* alſo fule. Dy *wtriſte Hlithwey* anda *tanum.* achte pennig. and twa enza. Der on dy *Benbreke* alſo. ayder tre engels. tre clena myn. en bete. and onbrenze. ſo hwa ſo queth. dat hem ſyn *ſconck.* da *ſiaſindele erra* ſe. ſoe ſcil hi mit ene ethe ſwerra. ſo ach hy thes edes. en pund. en bete. and onbrenze. ſo hwa ſo queth. dat hy ſe da *haldele erra ſe.* ſo ſcil hy ſwerra ene eth. ſo ach hy des edis. en bete. and onbrenze. ſo hwa ſo queth. dat him ſijn *ſkunk* al *lam ſe* so schil hi mit ene eth swora. so ach hij des edis. en pund. ſo wint hy mith threme edum ſwora. ſo ach hy des edis. en pund. ſo wint hy mith threm edum thria pund. Det fiarda mey hy nauth winne. umbe tket hy hem naut off is. Alzo is 't in da *erme.* alſo in da *skuncke.* Det hy wint

* *Deest aliquid.*

*in tha *scunke.* Thet hi mith thrim ethim winth thria pund. en bete. Hwam so werth sijn *foeth of slain* in eenre fry kase twiska tha foeth werlt. and tha tane. jesta sijn *hand.* thio bote is fijf merck by XII scillinga. Thet *aghe* allso fula jef hy aller syone onnist. *Aldus is thi Wilker in tha Dande. fan aghum. fan handum. and fan fothem. and fan gersjallich Lethum scelma betha bi Landis Wilkere. also ith hir eftir bescrion is. Ghersfallich Lith* bethima mith XXXII pundum. mer al ther en manne thet *are af sluyn* is VIII panninga and XIV enza. XVII engels. en clena mijn. *Lamlith.* and *brein wunda.* ayder mith XVII pundem tho betane. Thi *Beenbreke. Truch gungende dolg.* truch *hand-bleth.* truch tinne *erm.* and truch tinne *foeth.* and truch tinne *scunck.* so is allerlikis bote en pund. bihala *Benbreke* truch *fingher.* truch *tanq.* en hala pund. thri bete. by thes *Landis wilker*, zo is allerlikes bote. thi *ingung* XVIII enza. and thi *wtgung* allso fula. and thinne *hals* allso allerlikes thria pund. thri bete. Thes *Dus flekis* bote uppa finne frya *hals.* fijf finghera breyd. twiscke wede and sced. VIII panninga. fior enza. en and fijftich engels. thrim clena mijn. en bete. and onbrinscze. *Swem flekis* bote fior panninga. and fijf enza. thet is *Landis Wilker* XVIII enza. and onbrinscze. VI half pund. soe scellet swerra twene jef thre man thet hjaet oen seghe. thet hi swomma leghe. jesta fiorsum onswora XXI engels. *Therna dus flech* allso. sulck boech halt ayder XIX enza. jef en manne *mannigera dolch.* jesta *Blod resna* deen werth. than en mey hyse bispanna. soe scelma se alle beta. jef hy swera wille. thet se hem alle den werde ith ene *flethe.* jesta ith ene *floke* onbrinscze. jef en man en *dolch* swera wolla. so ne moth hy nath onswerra. hit ne habba aller weykis ena meta. so mothma hith umbe meta bi tha egge. and lewa. then fiardel. soe achma tha thre delan tho betane thri bete. jef hi foerd swerra wolle ene *lametho.* soe scelma that bete en bete. Hath is en *riucht ingung.* and *wtgung?* Thet is en riucht *ingung* and *wtgung.* Soe wer soe *twiscka twene endam.* en mete is en bete. *Bena wtgung.* jef hit swerra wolle. soe moet hy anda *dolgha* witta thrira *sinena kerf.* and *ben brekam.* and thrira *benena wtgung* swerra. ferra ne mey hy. jef thi man nene deda and otherne spreka tham thera thrira *benena wtgung.* and thrira *rebbe breka.* and thrira *sinene kerf.* en bete and

* *Videtur aliquid deesse.*

mit trim edum tria punda en bete. Hwam ſo wert ſijn *foet of ſlayn* in enre fri kaſe. twiska da foet werſt and da tana. jef ſijn *hand.* dio bote vyff merck by toliff ſcillinge. Dat *aghe* alſo fule. jef hy aller ſion onmiſt. *Aldus iſt dy Wilkoer in da lande. fan agenen. fan handem. en fan foetem. and fan gerſt falligha ledum beta by Landis Wilkoer. Alſo is hijr efter byſcrioun. Gerſtfalligh lith* bethma *mit* twa and xxx pundum mer alder da monne det *are of ſlayn* is. achte pennig. fiorteen enza. ſaweteen engels. en clena mijn. *Lam lith* and *Breyn wonda.* ayder mith ſawen and xx pundum ti betane. Dy *Ben breke truch gungande dolch.* truch *bond bled.* ſo truch dine *erm.* ſo truch dine *foeth.* ſo truch dine *skunck.* ſo is aller ekis bote en pund. by hala *Benbreke* truch *finger* and truch *tana.* en half pund. by des *Landis wilkoer.* ſo is aller ekis bote. dy *ingung* achteene enza. and dy *wtgung* alſo fule. an dyne *hals* * fijf fingera bret twiska wede and ſced achte pennig. and fior enza. en and fijftich engels. thrim clena mijn. en bete. and onbrenze. *Swimſlekis* bote fior pennig. and fijf enza. dat iz *Landis wilkoer.* achtene enza. and onbrenze. vi half pund. ende ſcillat ſwerra tweer trouwe maen. dat hjat onſaghe. dat hy ſwijma leghe. jeſta fiouwera ſum ontſwerra. en and tuntig engels. Therua duſt ſlec alſo. ſulek boeck hat ayder niogentena enza. jeſt ena monne *monnegera dulch.* jeſta *bloetreſene* deen wert dan en mey hy ſe byſpanne. ſoe ſcelma ſe alle bota. jef hy ſwera wille. dat ſe hem alle den werde it ene *flete.* jeſta it ene *ſleke* onbrenze. jef ene mon en *dulch* den wert. and it *gerſtfallig* ſwera wille. ſone moth hith naut onſwera. hit ne habbe aller weykis ena meta. ſo mothma hit umbe meta. by daigge. and lewa. den fiarndel. ſo achma da tridelen to betane thri bete. jef hit foert ſwera wille ene *lammede.* ſo ſcilma da beta en bete. Hoth is en *riucht ingung.* and *wtgung?* thet is en *riucht ingung* and *wtgung.* ſoe hwer ſoe *twiſcka tweer endem* en metens. en bete. *Bena wtgung.* jef hit ſwera wolle. ſo moth hy an da *Dolg* wita therra *ſinena kerf.* and *Benbrenbreke:* and thaira *benena wtgung* ſwera. ferre ne mey dy monnene deda an otherne ſprecka. dan der thrira *wtgung.* and tria *ribbe breke.* and thrira ſinena kerff. en bete and onbrenze. Des *forma benis wtgung* achte pennich mijn dan tian enza. allewa engels. and fijf clena. Des *oderis benis wtgung* fior pennig mijn dan fijf enza.

Sexta

* *Quaedam deſunt.*

and onbrinſcze. Thes *letteres bene wtgung* IV panninga. mijn than fijf enza. ſexta half engels. and thredda half clena. Thes *forma bene wtgung* VIII panninga. min than x enza. XI engels. and v clena. Thes thredda benis wtgung VIII panninga. and twa enza. thre engels. threm clena mijn. *thera* allerlyck ach ene eth on tho bringane. jef math bekanna wille en bete, and onbrinſcze. *Rebbis breke.* en half pund. Thes otheres. alſo Thes thredda. alſo. en bete and onbrenſcze. *ſine kerf.* alſo ſula. *Thrira rebba breke.* and thrira *ſine kerſ* allerlich ach en eth on ti brengane. *Blod reſna* onder tha *onletene.* en pund. en bete. *Blod-resna* in re in then *buch.* fior panninga myn. tham XXIX enza. XXIV engels. twam clena myn. en bete. and onbrinze. *Mete dolgh* in thin *buch* XXXIII enzena. XXXIX engels. thrim clena myn. *Wapel-drank* and *hals raf.* and *ned mund.* ſoe is allerlikes bote. x enza. and acht pund. ſiortundeſta thrimen penninga. thet were to gadere en bete x ſcilling. and VI half engels. ene ſextendele dis clena mijn. jeſta XII ſum onſwerra. en bete. *Thet is en riucht wapel-dranch. ther werd worpen in en onwed wetter, ther hy ne moghe hor mith handen. ner mit ſothem thine grund reka. ner mit aeghnum thine himelſyaen. ner mith ara thine ruſt hera.* ſoe ſchelma him beta mitter bynameda bote. thet is riucht *Liudwerdene.* en bete. and onbrinſcze. jef en man ſprecth. thet hi *alra ſundena* nath ne habba ther hi methebernd and op waxande was. therma him mey bykanth hath. ſoe ſclma hit beta mith XLIV pundum. jef hi nauth ne kanth. ſo ne. mey hi ferra onſwera than tha thre delan. jef en man an *otherne dulgat* mith *ſaxe.* ſoe is thio bote thri bete. jef en man en *otherne bith.* ſoe is thio bote thri bete. and thi man is wether thine Dekan ban ſcildich. Thi *brand* alſo ſtor bihalva thes thet hi with thine Dekan nath ban ſchildich ennis. thine brand achma umbe thi methane. enis *mannis riuchte hjeld* ſend fior enza. and vyſteen pund. tha fyſteen pund were XVIII half ſcilling engels. and twene engels. fior clena myn than fior · enza. fyf engels. fyf clena myn than fior enza. fyf engels. fyf clena myn. en bete. ene *Daed jeld* XXIX enzena. XXXIV engels and thre clene. en bete. and onbrinſcze. jeſma an *man ſoghed fry* on thes *Frana wald.* and *halt hinne anheftene.* and an *hera bendum.* dey ande nacht. ſoe ſcelma him beta mith ther *Liudwerdene.* jeſta XII ſum on-

Sexta half engels. and thredda half clena. Des *thredda benis wtgung*. achte pannig. and twa enza. tre engels. thrim clena mijn. Therra allerlyck ach aune eth on to brengane, jeff mat bikanna wille. en bete. en onbrinze. *Ribbis breke* en half pund. des oderis. alſo. des threddis. alſo. en bete. and onbrenze. *Sijn kerf* alſo fule. Der *thrira ribbenna breke*. and thrira *ſinena kerf* allerlick ach annen eth on thi brengane. *Bloetreſene* onder da *onleten*. en pund. an bete. *Bloetreſene* in rede in den *bwc*. fior pennich myn niogen and tuntich enzena. fior and trijtich engels. twam clena mijn en bete. and onbrenze. *Mete dolch* in den *bwc* tria and tritich enzena. niogen and tritich engels. thrim clena myn. *Wapeldranck*. and *Hals-raeff*. and *nedmund*. ſo is allerlick bote. tian enza. and achte pund. fiouwertuntigſta thremede panninga. Dat wer to gadere en bete. tian ſcilling. and ſexta half engels. ene ſextandele dis clena mijn. jeſta tolewa ſum untſwera. en bete. Dat is en riucht *wapel-dranck. der wert werpen in en onwad wetter. der hy ne moghe hader mit handum. ner mith foetum thene grund. ner mit aghenem den hymel ſyan. ner mit ara den roſt hera*, ſo ſcelma him beta mither benameda bote. dat is riucht *liod werdena*. en bete and onbrenze. jeff en man ſpreċt dat hy *allera ſundena* naut n'abbe. der hy mede bern. and opwaxende was. hy bykanth hith. ſo ſcelma het beta mit fiouwer and fiortegha pundum. jef hy naut ne kant. ſo ne mey hy ferra unſwerra. dan da tre delan. jef en man oderen dulget mit ſaxe. ſo is dio bote thri bete. jef en man *oderem bit*. ſo is dio bote thri bete. and thi man thyne Deckan ban ſcieldich. Dy *brand* alſo ſcoer. byhalva des dath hy wer den Deckan nauth ban ſcieldich is. den brand achma umbe to mettane. enis *mannis riuchte jeld* ſent fiouwer enza. and fyfteen pund. Da fyfteen pund were achteniſta half ſcilling. and twene engelſche. fior clena mijn. en bete ene *Lathjeld* nioghen and tuntig enſena. fiouwer and tritich engels. and thria clena. en bete. and onbrenze. jeſma ene mon fiucht fri one thet *frana wald*. and *halten an heſte* and in *her bendum*. dey and nacht. ſoe ſcelma hem beta mitter *Ludwerdene*. jeſta tolewa ſum onſwera. *Aller mannalick* ach zijn boet to *delan* with zijne *brother*. ſo langhe ſoe hia men bede lat ſint jef hy ſijn ſex lithan gans habbe. da aghena. da handa. da foeten

onswerra. *Allermannalith* ach to *delana* with finne *brother*. soe laughe soe hja men bedelad sent. jef hi fine sex lithan gans habbe, tha aeghne tha hande tha sothan. *Dolghet* thet *ros* enne *man*. and tyadere. jesta aud keppele. jesta ansine stalle. so ne thorma hith nath beta. hit ne standa an Hera wey kepplad. jesta an sinethes husdem bunden. jawelikes *fias dolg*, scelma beta al der hith leghith, laepth. And this *hondis bite* hit ne thet hit *nachtis dwee*, jesta alsma op *hine slaept*. jesta *hine slayt*. alder hi leith in fine damne. soe thormeth hit nath bota fan thiffem allem spreckath hja an twa. soe schilleth thet wita sowen finra bura.esta enis mannis *ros*, ther hi uppa fith *dolghet* en otherne man. soe schel hit beta allso dyore soe hith selve deen habbe mith finne handem. Thes *oxa* and jouwelickes rether, schettes bote and thes *swines* thes *hond*. thes *katta dolg*. mith haelre bote schelmath beta. jef hja then unwilla. and tha wanwithsceps ther stath hestich by swerra willath. Aldus ist fan dae *humda*. hit ne se thet hit dwe. als hyr to fara is byscriuwen. soe ist funder bote. Mer dwaeth this binaemeda dier *hors* and oderne dyare, soe scelmath beta lich jestet thi man selve dwe. *Supra dicta emenda fient si animalia nocuerunt. Si laeduntur animalia inferius expressum est*. jesta enis mannis *Hors dulgets* werth ther mith lerim byleyth hath. jesta mith tame halt. soe schelma hit beta astha hem selm den were. ferra moth hy nauth in caya, mer wer wel moth hi kestigia umbe fine soatha. jef thet *Hors dulgat* ene *man* aft fine here hine mith tame halt. and mith lere bileith hath, soe scel hit beta as tha hit self den hethe. ney hit were buta fin witsceppe her schijn. and wr fin wald ronne. Hoth soe thes *mannes ayn fya* doth, thet soel hy beta aldus. en bethe. and *dulgath* hit en *dyar*. jesta *deth* thene scade half ti betane. and nene frethe herim ner lyodem. en bete and onbrinscze, Thi *thiach merck*. and *ermmerch*. and *breyn panna*. *burst-been*. *sculder-been*. thi *ben-brekis* thera alre ekis bete VIII panninga. and XIV enza XVII engels. en clena mun. also fyr soe thio bote mare ne se tham VIII enza. and thria pund, thet is *stryth-heftich soeth*. Ist *strid-werdith*. and by wrwonnen werdith. soe scel hi beta herum, and liodum, en bete and onbrenscze, *Reggebia ben breke*. en pund. thri bete. Soe hwame *fyoth truch* finne *buch*. soe achma hine to metane bi ther syda ther hit lostheraa is, and twiska twer endam bi this *thummis kathe*. so achma him

ten. *Dulghet* dat *ros* enen *man* anda tiader. jeffta an keppele. jefta an fijn ftalle. So ne thorma hit naut beta. hit ne ftande an her-wey keppelat. jeffta it fmedes hwaebonden. jowelickes *fias dolch* feelma beta al dir hit leghet, hlapet. an des *hundis bijte*. hit ne fe dath hit *nachtis dave*. jefta alfma op *hine ftaept*. jefta *hyne fclayt* al der hy leyt in fyne damne. So thorma hit naut beta fan disfem allem. fpreckath hia a twa. fo fcel dat wyta fawen fynra bura. jeff enis mannis *ros* der uppa fit *dulgheth* enen oderem man. fo fcil hi beta alfo duerre fo hit felve mit zyn handem den habbe. Des *oxa* and jowelikis rether fcettis boete. and des *fwines*. des *hona*. des *katta dolch* mit haler boté fchelmat beta. jeff hia des onwille. and da wanwitfcipe der fcat heftich bij fwora willet. Aldus ift fanda *hunde*. hit ne fe, dat hit dwe. alft hyr to fhra is byfcrioun. So ift fundir boet. jeffma enis mannis *hors dulghet*. der hy mit leer byleyth hat. jefta met tame halt. foe fcelma hit beta as tha hem fellef deen wer. Ferra moet hi naut in taia. mer wel moet hi keftigya umbe zine fcada. jeff dat *ros dulgheth* ane *man* als fin Hera mit tame halt: ende mit leré byleyth hath. foe fcil hit beta as tha hit fellef deen hede. ner hit wer buta fin witfcipe herfcin. and wr fine wald ronne. Hoth fo des *mannis ayta fia* deth. dat fchil hi beta. aldus. en bete. And *dulgheth* het en *diar*. jefta *dath*. denne leada half ti betane. and nenne ferdem herim ner liodem. en bete. and onbrenze. Dath *thiach merich*. and *erm-merich*. and *breyn-ponna*. *burft-been*. *fchulder ben*. Dy *been breke* aller ekis bote achta pennig. and fiorteen enza. fawentene engels. ena clenamyn. alfo fir. fo dio bote mara ne fe dan achta enza. and tria pund. dat is. *trihef tich fcet*. Ift *fridwerdith*, and hi urwonnen wirde. fo fcil hi beta herum and liodum. en bete. and onbrenze. *Benbreke des reghes*. en pund. tri bete. fo hwafoma *fcoet*: *truch* fine *buck*. fo achma hyne to metane bi der fyda der hit kortera is. and twiska da tweer endem. by thes *thammna kate*: fo achma hyne to gewane *wyder thamma kate* fiower pennig mera dan fyf enza. fawentene engels twe clena myn. Dene *in rede* al der to. jef thi man fpreft. dat hi wr al fyne leda da thre delm wrletren habbe: bykanthma hit. fo ift acht pund. and thri bete. en bete. and onbrenze. *Breinbreke an dat foedweist*. alledlijchache pannich bin-

him ti gewane *ayder thumme kathe* fior panninga myn than fyf enza. XVII engels. en clena myn. Thene *in rethe* al der toe. jef thi man sprect. thet hi wr all zyn lethe tha thre delan wrlerren habbe. and hi thin fiardel behalden habbe. bikant ma hith. soe ist VIII pund. and thri bete. en bete and onbrinscze. *Ben-breke* ander *fothwersch* allerlyck. VIII panninga. bynnem X enzem XI engels. and V clena. en bete. and onbrinscze. Hwerzo thi *man slothem* werth truch zine *machtem*. truch dat sel thio bote. en pund. hith ne se thet hi ferra spreka. soe mey hi habba *thria sine-kerf*. Thio aersta, thio *sciapsine*. and thio *wald-sine*. and thio *fruchtsine*. hir moth hi fan tigia thria onnameda morth tha achma allerlick toe betane also dy ora alze an manslachta. jesta XII sum onswerra. Hwam soe werth *ofsnethan* sin* *Hotham*. thio riuchte bote umbe *thene ferra*. sex pund umbe *thene wenstra* sexte half pund. werth him sin *pinth* of *sneyu*. VIII pund. hine wirde eth wivet ther bekanth. so ach hi nene bote umbe thet *manslike*. umbe thine *peynth* offe *seynth*. sulck *Boech* halt XVIII pund. en bete. *Blicande Blod resna* binna *clanem*. en scilling and IX enza XI engels. and VII clena. jesta thre ethan *Metedolch* binna *clanum*. XII scillinge. IX half engels. jesta thre ethan. *mete-dolch in re* in thine *buch* XXXIV anza. XXXVIII engels. and IV clena. Sulck *Boech* halt XXIX enzena. XXXIV engels. sex clena myn. *Meta Dolch buta clanum* X enza. and VIII panninga. jesta ethan. XII engels. and fior clena. *Thrira Lescka* allerlick fyff scillinge. fiarda half engels and ene clena. *Ere scredene* IV enza. fior engels. and ena clena myn. *stn kele* alsoe. *Thrira ben breke* XII scillinge mith en ethe ti haliane. IX half engels. en hala clena myn. Hwazo *dulgheth* werth *truch erm*. and truch *scunk*. truch *foeth*. truch *handa*. hwer soe is twiska tha twa dolg helis fellis thrira finghera breed. soe agh hi thes ingunges XVIII enza. and thes wtgunghes also fula. thet were tho gadere thria pund. Thio *Wapeldepene* binne thes *konniges mercgen*. binna tha *Se burch* fior panninga mijn than XXIX enza. Theth *Sendriuchte* bote by wisere the grand scriweris. thes onder na wtgung XII scillingen. Thi *in renne this blodis* XLVIII scillingen. Hwazo *otherne dulgets* mith *saxe*. jesta mith *ermborsta*. jesta mith *boga*. tha send thria bete ti betane. *Dayeth* hi thene *dath* al der on mith ene jeldum ti jeldane. and twam ferdum, hit ne se then in tha loeghum

ther

* *sive Klethan*

na tian enza, allewa engels. and fyf clena. en bete and onbrenze. Hwaſo dy *man ſcetten* wert truch ſine *machta* truch thet *ſel.* dio bote en pund. hit ne ſe. dat hi ferra wil ſprecka. ſo mey hi habba *thria ſyn-kerſſ.* Dio arlie dio *ſcip-ſyne.* and dio *wald-ſyne.* and dio *ſrucht-ſyne.* hyr moet hy tygia tria unnomede mort. da achma allerlick to betane. alſo diore als an monſlachta. jeſſta tolewa ſum untſwerra. Hwazo wert *offe ſneden* ſine *hathan.* * dio riuchte bote umbe *dine ſerra* ſex pund. umbe *dine winſtera* ſexta hael pund. wert him ſin *pint offe ſneden.* achte pund. hene werde ith wywem ther by kanth. ſo ne ach hy nene bote umbe thet *manslike.* umbe thene *pijnth* offe *ſeith.* Sulch *boeck* hath XVIII pund. an bete. Blikande *bloetreſene* binna *cladum* en ſcilling. and niogen enza. allewa engels. and fyff clena. jeſta tre edan. *methe dolch binna cladum.* toliff ſcillinge. niogenda half engels. jeſta tre edan. *Meta dolch in rede in den buck.* tria and tritich enzena. ach and tritich engels. and fior clena. Sulch *boeck* halt XXIX enzena. fiower and tritich engels. ſex clena myn. *Mete dulh buta clanum* tian enza. and achte pennich. jeſta edan. toleff engels. and fiower clena. *Trira Leſeka* allerlick. fyf ſcillinge. fiarde half engels. and en clena. *Bre ſcirdene* fior enza. fiower engels. fyff clena myn. *ſinkele* alzo. *Thrira bennena breke.* toliff ſcillinge met ene ethe to halljane niogenda half engels. en hala clena myn. Hwaſo *dolget* werth truh *erm.* and *ſcunck.* truch *ſoet.* and *handa.* hwerſo is twiſſcha da thwa dolch hellis fellis trira fingera bred. ſo agh hi des ingunges achtene enza. des wtgunges alſo fula. det wer to gadere tria pund. Dio *wapel depene* bynna des *konniges merck.* bynna da *Se-burch.* fiower pennich mijn dan XXXIX enzena. Thit ſind riuchta boeta by wyſene des grand ſcriwer. Des *onderna* wtgung toliff ſchillinge. Dy *in ryde des Blodis* acht and fiortich ſcillinge. Hwaſo *otherne dolghet* met *Saxe.* jeſta met *armberſte.* jeſta met *boghe.* that ſent tri bete. te betane. ende *dayt* hy den *dath* alder on met ene jeldum to jeldane. and twom ferdum. hit ne ſe deen in da logum. der da trin jelden to biſcrioun ſint. *Hals-ſleck* twiſcka *wede* and *ſcede* achte pennich. and fiortene enza

* *I. e.* Scalium. *Leg.* Klethen. *i. e.* teſticuli.

ther tha therne jeld te byscriuwen send *Hals flach* twiscka *wede* and *sched* acht panninga. and XIV enza. Een *swem fleech* fior pund. and fijf enza. Thet is *Wilker des Landis* XVIII enza. Thet *in re in or theth* lyf buppa da reffe. thio botha is XXVIII tunan. Thi *benbreke* ander *breyn panna* VIII panninga and XIV enza. Thes *forma benis wtgung* allso fula. Thes *otheris* fior panninga. and VI enza. Thes *tredda* XII panninga. and thria enza. Thet *in re in thet haúda*. fior panninga myn tham XXIX enza. Thio *erghene* VIII pund. Thio *dawethe* fior pund. Theth hi sprect *ut supra*. Thi *wlite onder tha and letene* fior panninga mijn tham XXIX enzena. Thes *onberna benis* nachte nene bote. Theth is *benis wtgung*. ther wte tote geyganna hande. jef ene *manna* thio *tunge* of *sneyn* is. soe is thio bote ene twede jeld. *Blodresne* truch tha *tunge* XXX scillinge. and onbrensczе. Hwerth *emman in zin hals dulgeth* theth hi wrigande gunge X half pund. Hwerther en *man* in thin *froth bolla hawijn*. jesta *flath*. and wert him dio *sprake* thio fiardele *errá*. so ach hi IV pund. werth se tho *halkele erra*. VI pund. is tha *thre delan hawey*. X pund. allerlick on ti brengane mith sonderga ethe. Fander *here* theth selve riucht. and ther *syone*. and fander *tungha* thet selve. Thes *jelles onflecht* VII scillinge. *fin res wt* allso ltur. *Thre swem flekam*. and *thre erd fallen*. and *thria wapel pina* habbet ena bote. and ene riucht. Thi *hagesta swim-flech* XVIII enza. Thi *midlesta*. XXVI scillinga. thi *mijnresta* XIV scillinga. tha lada VI ethan. *Abel ad incepta* X scillinga butha ethe. *heeth* and *kyelde* X scillinga. ayder mith ene etha thi *haliane*. Therra *fijf senne* aller ekis bote XXXVI scellinga. *Visus. auditus. gustus. odoratus. tactus*. Theth *wr-lid* thes *agha* VII scillinga. theth *nedersta lith* V scillinge. *Ongneyles in scatenga* XXXVI scillinge.* *Berd of barnt*. jesta *kanep of barnd*. werth fiarda half pund. tha latha sex etham *Lamma thana*. *Lamma fingerum*. achma to betane mith threm pundum. Hwazo otherne sin *clana to ranth* on sin wille. and this otherne onwilla. soe is thio bote IV panninga myn tham fif enza. Theth is sexta te half engels. and thredda half clena. Halth hi thine *cop*. an *swenghet* hine *mith tha biere* thio bote is. twin scillingen. thets is oerhal engels. other half clena. Hwam soma mith *wald bisered*, jesta *frowen* hiara it *Freslan* offe kerth. soe betamet hemman mith thwam enzem. and mith acht pundem. and mith fiortundeha thrimen panninga. thet is

* *Aliquid deest.*

enza. een *fwim fleck* fiower pund. and fyf enza. Dat is *kere dis kan-dis* achte enza. Dy *bon breke* ander *breyn-ponna.* achte pennich. and fiorteen enza. Des *forma benis wtgung.* alzo fula. Des *oderis* fiower pannig. and fawen enza. Des *thredda* toliff pannig. and tria enza. Dy *in rijde* in da *haude* fior pennig myn dan XXIX enzena. Dio *ergane* achte pund. Dio *dawende* fior pund. Dath hy fpreck, *ut fupra.* Dy *wlite under da onletten* fiower pennich myn dan nio-gen and tuntich enzena. Des *onberna benis wtgung* ach nene bote. Dat is *bena wtgung* der ute tute geyganna haude. jeff ene *manna* thio *tunge of fneyn* is. fo is dio bote en twede jeld. Truch da *tunghe bloetrefene* xxx fcillinge. and onbrenze. Wether *emma in fin hals dolgheth.* dat hy wrigian gunge. tiande half pund. Werther en *man* in den *ftrotbolla hawen.* jefta *fclayn.* jefta *flaet* ende werth hem dio *fpreke* da fiarndele *erra.* fo ach hy fiower pund. wer fe hem da *haldele* erra. fex pund. fineth hy da tre delan wey. tian pund allerlick on ti brengane mit funderlingha ede. Fander *here.* dat fe lef riucht. and fander *fione.* and fander *tungha* dat felve. Des fellis of een fawn fcillinge. *fin res ut.* alfo fcur. Thire *fwim fcleken.* and thire *erdfallen.* and da wapel-pyna. habbeth ene bota. end en riucht. Dy *middelfta* fex and tuntich fcillinge. Dy *minfta* fiowertene fcillinge. da lada fex edam. *Abel ed incepta* tian fcillinge buta ede. *hitte* and *kilde* tyau fcillinge ayder mit ene ede thi hallyan. Derra *fijf fenne* aller ekis bote fex and xxx fcillinge *Vifus. auditus. guftus. odoratus. tactus.* Det *ure hliet* des agha fawen fcillinge. Det *neder hlied* fyff fcillinge. *Ongneitts in fcathengha* fex an trijtich fcillinge. *weder waulinga* fiower and tritich fcillinge. *Bird of barnd.* jefta *knap of barnd* werth. fiarda hael pund. da lada fex edam. *Lam-me tana. lamme fingharem* achma to betane mith trim pundum. fo hwa fo oderem fin claet to rant wr fin willa. fo is dio-bote fiower pennich myn dan fyf enza. dat is fex half engels. and threda hael clena. Hwam foma mith *wald byfcerrid.* jefta *frowen* hiara *fruftelan* of kerft. fo betma himmen mit twam onfem. and mith achte pundum. and mit fiortenfta thremna pennich. thet is allifta half fcilling. fundir ene hala engels. Hwafo *otherne* *hauth* fijn *hand*, fijn *foet.* is x enza. and x pund. and fiorteen-fta thrimna pennig. dat threttenifta half fcillinge. and oder

hae

is XII half fcillinge. zonder ene hala engels. Hwaé foe otherum *fengeth fin haud.* fin bote is x enza. and x pund. and fiortundilla thrimen panninga. thet is XIII half fcilling. and other half engels. and fyfte half clena panninga. Hwa foe otherne werpth mith *koppe.* and mith tha *byare* under tha aghene. thio bote is fior panninga myn than fyf enza. thet is VI half engels. and tredda half clena.

E Y N D E.

hael engels. and fyfta hael clena panninga. Hwaſo oderem mith *koppe*. and met da *byare* onder ſijne *aghena* werpth. dio bote is fiower panninga myn dan fyff enza. dat is ſexum half engels. and thredda hael clena. Halt hine cop and ſwinth hyne mitta biare dio bote twene ſcillinge. dat is oder half engels. and oder hale clena.

E Y N D E.

FRIESCHE BRIEVEN

FEN Mr.

GYSBERT JAPICX,

Oon dy alderleye tealle- tonge- kunste- in wittenschip ljeafjende

SYMEN ABES GABBEMA.

I.

EERSTE VRIEND!

Een soete tijdkorting souden wij t'samen konnen hebben, indien wy (met dit Friesche werck) eens by malkanderen mochten zyn, want dit overtuygt de laster, dat men onse Friesche tael in geen letter-grepen kan begrijpen, geweldig, namelijck dat sy hier in de kunst eener Grammatica bequamelijck begrepen is. Ick bedanck UE. voor d'onderrechtinge van TH voor een D te leezen: 'k heb zedert beter konnen leezen, hoewel ick geloove dat d'oude Friezen na TH en niet na D gepronunceert hebben, gelijck wy noch in veele woorden doen.

'k Merck dat de Grammaticus de C. als K. gebruykt, als *Baccir* voor Backer, ten ware men *Baetsir* voor Backer t'sijnen tijde seide; want d'oude luiden landwards noch hedendaegs seggen: Beauwe het *baetsen*; Beauwe *boeck* joe-mòarne, in da het 'ir 't mey yen *baetsen*; 't iz eeren al *baetsen* dat nu kromle wirt; 't wirt jiette *baetsen*. Maer noodsakelijker moet de C. K. wezen in *Nuytce* [nuytke of nuytkje] *Pricce*, *Priccilce*, [pricke, prickelke] *Tuwtce*, *Tuwtilce* [tuwtke, tuwtilke] &c.

De klinck-U. wordt seer gemeen voor de stille-V, ende noch meer voor den W. gestelt, als *Uiqec* voor vioec (by my wjuwcke)

ke) [wiek, vleugel, *Uey* voor Wey, *Uaegen* voor Waeygen, (by my wægen) &c.

Oock wordt Y voor de ſtomme J. in (onder andre) deſe woorden *Yeſt*, *Yeld* ofte *Yold*, ſeer t'onbruyck gebruyckt. Moeste, indien 't leezbaar wezen zoude, jeſt (giſt) jild, jold (geld) noodſaecklijck geſchreven worden. Meer by gelegentheydt.

Uwen

G. JACOBS.

II.

Ney heaglijcke in ljeaflijcke taens for dy ſeynde boecken in oare ſchrieuwerye, ſtjoer ick jon E. weerom jon wolbegônne ſchreauwne hiſtoarje-ferſſen fenne âde FRIEZ'NE wetterbruwze ney *Ingelân* (dy ick winſchje in gledde fordgong to uwz tijd to) mey jon ſol-macke *hoavelingh*. In den behâd ick jiette dat haed-boeck, dat y my to-egene habbe mey ſo-dienighe hægh-ljeappende boeckſtoayinge dy fier, fier, mijn naetighe fortjienſte oere holle wjueck'let. Tank moat Y dear for habbe.

Nu behâd ick jiette HOOFTS (haed-histoarje) Schijd-boeck fen *Hollân*, mey dat oar boeck fen forſchacte rijmlerye; dear ick hette rommer tijd to forſijkje, om dat ick (trogh æg-wæckheyt) naet folle lezze kin. De forſchiedene ferſſen, dy Y for my uwtſchreauwne habbe, in op jon wircken macke binne, beſalle my oerdâdigh, ijnſonderheyt ſliet my *Hen. Bruno* heel jamck oon, ſo dat ick my ſchamje aet to ſeynen, mar doar 'et lijckewol naet litte, om dat ick naet better bin az mijn wird. Nimme den ijn tanck dit ferske op 't *Hæge-liet*, in ſchrieuwe altomet reys oon dy jinge, dy jo alle wol-feart in ſilligheyte winſchet, in blieuwt ijn âde ruwne FRIESCHE rjuecht-uwtte golhertigheyte

Jon

GYSBERT JAPICX.

Slacht-moanne de njoggentjiende dey CIO IOC LIV.

Jiette ſtjoer ick de feynzjende *Torquatus*.

III.

Greate Stalcke!

Mey uwz frjuene GEALEMA hab ick jon oongenamme schrieuwinge, mey dat forljeacht rijmme, wol ontfinzen, werfoar ick jon E. hæglijck betanckje, az æck dat Y my hoope jane om ringen wijdlofiger berjuechtinge trogh jon edele pin to ontfangen, wier ney ick langh-halfje sil to tijde, dat ick 't oonfirddje. Ick stjoer dat boeck fen forschaete rijmlerye æck to reg, in behâd jiette HOOFTS histoarje, dy 'k ney'erhân t'huwz seyne schil. Ondertwissche wirt mijn greate stalke in lock-silligh ny-jier winsche fen sijn

G. JAPICX.

To-hæcke.

DAVENTREUS *het my befelne jon E. fen sijnent wæge to groetjen.* Boalsert *de neyst-leste dey fen 't Jier* CIƆIƆCLIV. 1654

IV.

Ney winschinge alles goeds trogh yerdsche in hijmmelsche seyninge in wolfearte.

Greate Stalcke,
Y habbe my forschalcke,

Also Y forteyn binne, tjin jon belauwe, sonder my jiette reys oon to sprecken. Ick hie al firdig dit by-geande Rijm-ferske op jon *Minne-dichten*, dat ick jon E., by dizze gelegentheyt, nu oer-stjoer. In om yenighe tanckberheyte to teanjen, for so solle in forschaete schinckadjen fen forschaete Rijmlerye, so nu

in

in den, oon my oerseynd, hab ick de stoutigheyt in de moed nimd, om jon E. mey dizze mijn FRIESCHE GOADS-FRJUENE to benjuencken. It iz fen 't eerste PSALME-WIRCK by my rymmele, in, om uwz oprjuechte frjuenschip, tinckt my, *it eerste komt jon E. to*, &c.

Ick tins dat Y æck oarz fen berie wirdden binne, om (allijck Y seyen, lest by my wezzende,) fen mijn FRIESCHE PSALMEN by jon HÆGELIET SALOMONS to fuwgjen. (ick kin 't jon E. æck naet riede, meytse salm hette nuttlijx.)

Mar so Y 't, evenwol, incklijcke bejearje, ick sil oer-boadigh stean, om uwt mijn PSALMEN, dy 'k jiette hab (buwtte dy 'k jon E. nu, az in besletten wirck, oerstjoerd hab) uwt to schiftjen, dy 'er nolckst to besuwne wirdde. So moast Y my to witten dwaen hoe folle rijggels dat jon E. tocht to bejearjen, hoe folle dat Y ijnne tjockte fen it wircks fetsoene breck hiene, om my dear ney to regelearjen. Dogh, jiette reys, ried ick Y 't salm, mey eyn fers-wirck (dear Y lockig 'er noagh ijn binne) to folljen. Groetje dy ljeaf-habbers fenne *fers-in rijmme-kunste*, waems tjienner ick oer-boadigh bin, in-ijnsonderheyte gol uwt', ijn folle miette, blieuwe schil jon fljuegh-firddige

GYSBERT JAPICX.

Boalsert *dizze santiende fen 't Jiers foar-moanne.*
CIↃ IↃC LV.

V.

Greate Stalcke!

N*ey ljeaflijcke in hert-gruwnlijcke groetenisse seyn ick jon E. dit boeck weer 't huwz, in betaens jo dear for. Ick schoe jo æck in* Latijnse carmen *seynd habbe, dat* DAVENTREUS *my behânge habbe soe (fen de hær* MACDUEL *macke) den also ick koam, om dat selke to helljen, da hie d' Autoare 't weer helle om jiette reys oer to gleddjen, in onder-twissche iz'er ney* Grinzer-lân *recke, om dat tijzel-hollighe Lân-scheel to holpen besljuechtjen. Æf it nu jiette komme sil, æf by-æfter blieuwe wit ick naet. Ferre wol in tinckje oon jon frjuene in tjienner*

G. Japicx.

Foar-jier-moanne de yen-in tweyntigste dey. CIƆ IƆC LV.

VI.

Greate Stalcke!

'k Hab jon See-fearts-lof boeck wol ontfinzen, 'k sil't to Peasche, mey mijn Doayter (so sizze de *Hijnlippers*) weerom seyne. 'k Stjoer jo de *Tuttel-pleate* weer t'huwz in hab im D. Daventreus belôytse litten, dy seyt nin kinnisse fen 't boecks matearje æf ijn-hâd to habben, fortrouwet dat Y 't alles wol oerwæge habbe ney æfcke senne boeck-stoayinge. Ick wit æck oarz naet to sizzen, om dat ick 't naet lezzen hab. Dat *Macduelsche carmen* eeren oon-rierd, iz in schreauwn fersse fen sijn Edelh op de *Latijnsche* fersen spijlle, dy fen jon E. eeren, trog my, oon D. Daventreus behânge binne. Ick tins Y sille 't jiette wol reys sjean. Ick taens jo for dy swiete hoope dy Y my jaene fen wijd-loftiger berjuecht-schrieuwinge op mijn, jon ægen on-wirddige, FRIESCHE rijmlerije. Ick forwachtje it al lang-

lang-halsjende; ondertwissche ljuentje ick jon E. mijn importuwne in al to saecke schrieuwinge ijne jamcke sâde to slaen. Wier to my fortreallsjende, winschje 'k jo suwne in wolfearrende to blieuwen in hette ljeass ijnne schirtte. *Boalsert* dizze oarde fenne Gerz-moanne. CIƆ.IƆC LV.

Jon

G. Japicx.

VII.

GREATE STALCKE, ljeaffte frjuene, formeyts fen myn jeld, it iz my naet om to lyen, dat Y to sjoer in to swird forfolge, in dat 'er hogge op jon E. litsen wirdde soe om wanlieuweringhe fen FRIESCHE *Sjong-fersfen*; dear-om al hab ick dy minste nommelijckheyte in nolckheyte om gljoerægjende swietertjes in æf-rjuechte puwck-famkes to tjienjen, ja al izt, dat my 't schrieuwen, trog tjuesterheyt fen wetter-ægjen al rju misfâlt, ick bin in blieuw jon tjienner. Lit my, trog mijn bern, wittenisse tokomme het slag fen fersfen jon E. bejearret. Gaestlijcke æf wrâdlijcke, in het tijd my berre mey, eer Y ney *Laeyen* dy boecken oon de Heer ANT. CLEMENT seynje, so schil ick dwaen het ijn my iz. Hoopjende datick, fen dy wirdighste Jieffers Friss'le fers-wirck, trog jon gunste, hette weer bekomme mey. Ick langhje ney dy rijmlerye, paetkerye, in ljeaverye (trog jon Ljeafd-gaestligheyte stâl-formearre) alsso wol az dy ljordige djier ijn *See-lân* dwaen mogge; in winsckje dat Y 'en mey ford-ferre, op datse ijn 't ljeacht komme. Forhoopje dat it nu æck sijkerlijck fleande ford-gongh habbe moacht, nu soeke twing-swiete muwllen, 'er om sollestearjende, jon edele pinne op 't schienst forgultje. Dit moast ick jon E. to flecht, mey Monsieur GEALEMA, to-komme litte, (mey de *opklieuwe fenne Medicis*, dy 'k al trog-lezzen hab.) Nim it ijn tanck fen my, alle heel jon

G. JAPICX.

Germoanne de sântiende dey, 't Jier CIƆ IƆCLV.

Dy

VIII.

GREATE STALCKE!

Dy goe ijn-borste in friuenlijcke njue dear jon E. my mey oongljoercket, kin ick sjean in taestje uwtte leste, in neyst-leste, schrieuwinghe fen jon E. ontfinzen. De ijnnige frjuene-njue det 'it dat jon E. mijn rijmlerije so fier boppe fortjenste wirddearret. In al bin ick so fier naet buwtte gaey, dat ick 't my wirddigje, (dy my so naetigh kin, dat ir naet kinstigs ijn my iz) om fen socken hæg-fleanden gaest, az ick ijn jon E. blinckjen sjog, for-oon-genamme to wirdden, so iz 't, dat ick my des to hæghlijcker seyngje, dat ick socken frjuene bekomd habb': it formeyts fen mijn jeld, de wille fen mijn hert, de wollust fen mijn sinnen, (so wol de fijf uwtterlijcke az de twa ijnnerlijcke) wier for ick God tanckje, in bin in blieuw jon tjiennar, jon frjuene, jon Stalcke in (mey yen wird) jon

GYSBERT.

Letsel ija onthâd dio my forjitten dat selle dat my de pinjnne hân joe om to schrieuwen. Ick stjoer den dizze meygeande fersen, for dy *Seeuwsche* Jieffer, uwt mijn âde rijmme, hier in dear, by-yen helle; hette nijz woe mijn forklomme binne-holle naet uwt lieuwerje. Izze 'er mey tjiennse, dear 'z meer behâdden. Groetjese fen my, dy langet om her rijmme-fersen to benoaxjen. Wol-licht kom ick to Pinglier reys to *Ljouwerd*, om jon E. to sjean, in mey elck-oarme to petearjen. Onder-twissche d' Alderhægste befelne. *Boalsert* de sânde feane Mey- ef blomme-moanne, CIↃ IↃCCLV.

Jiette reys, jon tjiennar, jon frjuene, jon Stalcke,

GYSBERT JAPICX.

Mijn

IX.

MIJN GREATE STALCKE!

Ick wit naet het gaest dat my drieuwt (ommers wit ick dat it dy gaest fen goe-njue in fest-buwne maetschippye iz, dy de rijmme-kinste fijttere het mey bijnjearn fen on-ont-wraegseljende knoat-tinghe) dat ick naet restje kin for jon bejearte to foldwaen. Ick seyn den dit jin-wirddig rymke, alhowol me fen dy matearje, dear jon *Musa* op wircket, naet az mey dy greatste schânne (allijck dy froasken jin *Latoana*) queackje kin. It moast lijck-wol uwt hert in holle in ijnne pin, so ringen az ick jon E. fersfen song, af iek hie besauwe; in ford ney *Ljeauwerd*, om genaede to ljuentjen fen mijn lest-schreauwne importuwnheyte, dy my de ængste fen jon Stam-boeck oon-jegge, in ick wist jon onschild-redne sa klear naet az jon E. duchtget. Dy groete fen Maester HINDRICK RINTJES iz my oongenamme. Jon E. beljeasje sijn E. to for-sijck'rearjen dat ick sijn tjienner bin. Hier mey, mijn greate Stalcke ijn Goads njoede befeljende, bin in blieuw ick ijvig

Jon

G. JAPICX.

De Sânde fenne Rispmoanne, CIↃ IↃC LV.

X.

GREATE STALCKE!

Fen uwz *Rectoare* jister for-stoen habbende dat jon E. forlette fenne liende boecken hie, hab my daetlijck forfirdge gear to packjen, in az to flechte oer to feynen alle het by my iz, in habbe dearomme æck, ijn haeste, ijn jon Stam-boeck schreauwn. Nim it for ljeaf; it iz *sljuecht in rjuecht az dy fen Boalsert*. Hier by geane æck dy onthiettene PSALMEN in LOF-SANGEN,

dy

dy 'k uwt-schreauwn, uwt-rijmme, uwt-wircke, in op-snolcke hab, so 'k best koe. Jon E. mey ordelje æf se 't ljeacht fortjienje, in komme Y mey mijn ordel oer-yen, so smoarjese ijnne tjuestre, in bewearje mijn namme for it hickeljen, eydgjen, kraebbjen, guwchjen in gijz-gobbjen fen *Momus*. Dogge ick jouw-se alle heel oer ijn jon E. hânnen. Dogge my nammers de *eere*, *frjuenschip*, *ljeafde*, *formeyts in wille* oon, om alto-met reys to schrieuwen, dear ick alle tijd ney guwje, in guwjende ondertwissche blieuw

Jon

G. Japicx.

De fiertiende fenne Haey-
æf hea-moanne CIↃIↃCLV.

XI.

Mijn greate Stalcke!

I*ck hie wol winsche jon Broar in frjuene tjienst to kinnen dwaen, mar alſo ick nin gemienschap nog om-gong by Lân-predicânten habbe, habbe ick bij uwz eyn Stedlearaer jearm sæck oon-prijzge, dat jon E. fo- ljeaf nimme moat. To flechte hab ick dit ijn-slettne oon Monsjeur* BOGAERDE *kraebbele. Beljeaf it jon E. om my by sijn E. to forantschildigjen, so schil Y my hæglijck forplichtje. Ferre-wol,* Boalsert, *de eerste fenne Wijn-moanne,* CIↃ IↃC LV.

Jon

G. Japicx

To

XII.

MIJN GREATE STALCKER!

To dizze sluwne to habbe ick, mey on-gedild, wachte ney andert; mar nu begint 't et my ijn to-bijnnen, sorgjende dat jon E. 't goed naet krigge moacht habbe, dat ick oer yen romme tijd al oon jon E. sleynd hab. Ick bin hwglijck bekommere, naet to janck om de fodderye fen mijn FRIESCHE *Rijmlerye*, az om jon E. Stambeeck, dat mey d'oare bledden ney jons troaye. Ick ljuentje jon E. het ick bidde mey, litte naet yen dey forlern-geen om my uwtte ænglte to wraegseljen, æf it alles wol ontfinzen iz. Wier to my forlittende blieuw in bin ick

Jon

G. JAPICX.

Uwz DAVENTREUS iz no æck al weer to hôncke, aist jon E. oon sijn E. æck hette to schrieuwen hie. Boalsert dizze twodde ijnne Oast-moanne, 't jier CIↃ IↃC LV.

XIII.

MIJN GREATE STALCKER!

Hocker-deys hab iek de eere, in 't formeyts hân dat *Monsjeur Logaerd* my, ijn mijn lloppe sittende, suwn, dy him oon my ijpenbierre mey 't oer-handigjen fen yen lez-wirddig *Ljuentjedichte*, op d'illinde fenne *Vaukloaysen* macke, en nin tijd habbende, om syn reyse ney *Ljeauwerd* to forsirddigjen, schaet fen my az to flechte, littende my hoopje op sijn weerom-trog-tochte. Mar dy iz so on-lockig for my well, dat ick op-in Tongersdey ijnne predicaesje wier, az sijn E. by mijn Ljeafste koam, in oon her naet oarz beleyge az my fen sijn in jon E. to groetjen. Ick hie foar om in ruwne frjuenschip mey sijn E. oprjuechtge to habben, oermits my dy Trierle (ney utbyldinge fen sijn hoasck wezzen) jamck oon-sloe. Nu moeyt my dat uwnck. Het rie't jon E. geljeafje my reys to onderrjuechtjen ho mijn schrieuwinge sijn E. sijnne sil, æf ick it wægge in klamppe mey mijn *Boalserder sljuecht in rjuecht-pinne* oon 't tsjoerd fen sijn *Amsterdamsche* beschiedenheyte; want buwtte dat moat ick oarz sijn schuld'ner slearre.

It to-fal dat mijn Swægers Soantje fen uwzers ney huwz teag, priemke mijn gemoed om (mey frjuenlijcke wol-winſckc) doz to briefkjen oon jon E. waems ick alle-heel bin, in blieuwe ſil, ſo lang az ick bin

G. Japicx.

Hearſt-moanne, de ſiertiende dey, 't jier CIↃ IↃC LV.

XIV.

Mijn Greate Stalcke!

Ick hie in hird-neckig, ſtjuwg in daem-ſteeg fornimmen om oon jon E. naet to ſchrieuwen, fore ick jon belauwe ſchrieuwinge ontfinzen hie. Dit ſtoe az in pealle. Mar dizze gelegentheyte ſor-fallende mey *Monſieur* GEALEMA, begoe ick eerſt to wrig-geljen, in ijn 't kirtte wier mijn *Stant-friezige* beſluwt om fiere for-ſtoauwne. Ick kom jon E. den jiette weerom mey ſchrieuwinge ſexcearjen, al wirddene Y jiette yen reys ſo boaz. Witte mijn hæg-wirddigſte Frjuene, dat ick, mey mijn huwz-geſinne, trog Goads genaede teamlijcke ſuwn bin, in dat ick dy afdruwckſelen fen mijn frjuene Rintjus wol ontfinzen hab. Ick tanckje ſijn E. in winſckje om neij'er kinniſſe mey him, dy ontwijvelijcke oon-waegſje ſil, az ick jon E. in ſijn E. onthiettene letteren wol-komme paetgje mey. Tinsſje frjeunen, dy gauw betellet jouwt duwbbeld, in oermits dat naet ſchijdt, frjuenen komme allijckewol az de quea penningh, dy eyndlinge kommende jiette wolkomme iz. Jon E. geljeaſje my dy leste ſexterne fen mijn FRIESCHE PSALMEN mey to ſeynen, ſo ſil ick er jiette twa by-ſchrieuwe, om mijn onthiett'ne toll' fen L fol to lieuwerjen, Uwt.

Jon altijd ijn frjuenſchip oon-waegſjende hiet-genegene tjienner

G. Japicx.

Boalſert *de ſântiende ijnne Hearst-moanne*, CIↃ IↃC LV.

Grea-

XV.

GREATE STALCKE!

Woldwaen, eyn herts-dricuw, in onforfalsche faderlanz njue, moatte jon Ed. ford-oon on-ophâdelijck priemkje om dock goune wirck (buwtte schôftjen in floffjen) t' eyn to bodajen: oermits jon oerfleande Fenix *prêal-pin meritêarret ninter stuwne log to lizzen.*

Ey! Gy! Dy goune oergoune pinne!
Hy moat schrieuwe,
So lang 'T tomme reppje kinne.
Hy schil blieuwe,
So lang 'er minschen libb'ne binne.
Sijn bedrieuwe
Ontriert bly gaest, in hert, in sinne

Fen alleheel jon Ed.

G. JAPICX.

XVI.

MIJN GREATE STALCKE!

Ick hab jon E. frjuenlijcke, mey-wirddighe treast-brieve mey om-rierende herts-njue wol ontfinzen. Ick bin naet nolcke noag om wirdden to fijnnen om jon E. yeniger-miette to betanckjen for dy gruwnige in buwnige treast-boeck-stoaye. Ick tanckje jon E. tuwzen-fâde. Oarz wit ick naet to uwtijen.

Ick seyn jon E. dy forfollinge fen mijn fijftigh FRIESCHE PSALMEN, in dear mey wirt mijn Sjongster stil, in jouwt it op kampjen.

Ontfangje jiette, ijn tanck, de kladderije fen dizze ferssleaze

Hânlinge fen libben in fen stearren, dy ick, om my neyer oon jon E. to fijtter-knoattjen, *for-friesche* hab oarz naerne om az dat it fen jon E. by goe lomme, in awt-fleyne uwre, reys gunstig lezzen wirdde mey, in dear mey sil ick folnuwge wezze. Schijdt my den jiette, boppe mijn fortjiensto, dy eere, dy wille, dy nijde, in dat forneyts, dat ick nu in den reys schrienwinge fen jon E. bekomme kin, ick schil dy ljeave boeck-floay paetgje mey hertsinnwlle trieuw, in wezze in blieuwe, so lang az ick ijn wezzen blieuw

Jon

G. J A P I C X.

Boalsert, dizze fierde.
Selle CIↃ IↃC LVI.

XVII.

Mijn greate Stalcke!

Bly bin ick dat ick jon ljeave lettren jiette reys sjean mey, blyer dat ick ion kinst-fersfen beloaytse mey, in alder-blyst, dat Y schild bekinnende betternisse belauwje. In om dat Y 't taestje in fiele kinne, so hertse my OEDSONIUS ferske æck reys sjongen, so 't uwt de pin streammet, 't wijlle ick dit schrieuw.

Waegs' Forstne Famcke-bern to Goad'e en âders glôarje!
Uwz lângrienj' nu dizz' puwck-blomm' Friez'ne' eerkranz'e ijnblomm't.
Lang libbj'! Lôayts ring jon bôar'! Oerkijtse' all' frouw'ne' hillôarje,
All'e hoop' fen frjuen' Bring t' wrâd jearm', dy all' wrâd loftromm't!

Eerste, foarste in bopperste frjuene, nim dit so for ljeaf, in witte dat GEALEMA jon Stam-boeck oon my wol onthietten, naet bebringe het, dy moat it mey nimd habbe.

Dwaene my dy frjuenschip in fornimme reys by RINTJUS, æft'er de fersfen fen mijn oerlijne GEESTDORP wol ontfinzen het, dy ick him feynd hab, in dat hy my dat schrieuwt, sonder langer toassjen. ick bin' er janick om bekommre. Groetje sijn E. in BRUNSVELT, in wense frjuenlijck mey al jon E. ljeaf-tälle groetge fen jon eyn.

G. J A P I C X.

Boalsert de njuegentjiende fenne
[illegible], CIↃ IↃC LVI.

Greate

XVIII.

Greate, alle sluwne jiette greater; ja, alder-greatste Stalcke!

Ho iz 't muwlck? Ho kin 't komme? 'k Freje jiette reys, ho mey 't muwlck wezze, dat jon E. so hoasck belauwgjende, so loam uwt-wircket my to schrieuwen? My, earnje ick, dy dear ijn, ninter sluwne, slomjende nog somjende ('t mey wezze dat ick *t'oansjiettende* * in al to fortrietlijck) bin! Ick hab fen uwz oprjuechte frjuene J. BOGAERD forstien, dat jon E. my al oer in romme tijd schreauwn habbe schoene, in mijn Rijmlerije (dy 'k RINTJUS seynd hie) weerom stjoere soene: mar 't locket naet. Ick wittet wol dat mijn onkinst', on-æble on-witten-heyten in on-fortjiensten jon E. schrieuwen, ijn 't alderklienste, naet meritearje: mar lit it learre mijn oprjuechte, ruwne in inckele, âde FRIEZNE frjuenschips golhertigheyt proackrearje. Schrieuwe den, greate Stalcke, meytse in lijtse uwre uwt om to schrieuwen oon jon Edelheyts alderhertgruwnigste frjuene dy ijnne wijde wrâd iz: so schil jôn E. tanck behellje by dy great bewittenschipte DAVENTREUS, by uwz *Rector* HAJONIDES, by myn Alder-ljeafste, in by jon (ick kin 't naet oarz uwttje)

Eyn

G. JAPICX.

Boalsert dizze segs-in-tweyntigste jenne Haey-moanne CIↃ IↃCCLVI.

GREA-

* I. e. *importuwn.*

XIX.

GREATE STALCKE!

De gelegentheyd fen oon mijn Yem to schrieuwen det my dizze mey stjoeren; ick hab jon E. missieuwe oon d' Heer MACDUEL ney *Nyldn*, (dear hy wennet) feynd. Ick feyn jon E. dit tytelbled mey in fersje dear uwt macke. Het koe ick oarz, dy naet az de tytel wit, az de tytel rijmmelje: de Joncker mey 't bruwckje to dy tjienst dy 't sijn E. wirddig achtjet, al wier 't om oon Uolkaen to offerjen. Groetgje mijn Nift de HEER mey her ljeaf-tålle. Op dy edele fersjes fen 't *to-hoarze-rijden* moat ick reyz by better somme op tinsje, de holle stiet my jinwirddig alle-heel naet ney rijmjen. Tanck hab for maester H. formeyts-mijlde rymlerye. DAVENTREUS blieuwt. Dit uwtte brân fen jon E.

G. JAPICX.

Boalsert *dizze tôlfde fenne Winter-moanne*, CIC IϽC LVI.

XX.

GREATE STALCKE!

Om jon E. ninter stuwne to wegerjen (schien dat it nin keappenschip fen mijn jeld in jierren iz) het Y bejearje so it hier by giet, fen 't *Hijnzer-hoffenjen*, so goe so quæ az 't wirdde woe, for jon E. in for Jieffer JONGSTAL to gearre rijmmele. Kint jiemme yenige fornoeyinge jaen, dat sil fry folle meer wezze az ick fortjienje, in schil my greatelijcks forbijnne om to blieuwen, allijck ick my besijn to wezzen, in jon E. in her Edelheyts alder-gol-hertigste

Tjienner

GYSBERT JAPICX.

Boalsert dizze njoegentjiende fenne Winter-moanne, CIϽ IϽC LVI.

Ick

XXI.

Ick hab mey greate forwond'ringe jon E^s. FIOOLE in ROOZE trog-noaze, in dat'er so folle fen petearre wirdde koe hab ick mey njue oonmiercke. Ick winschje dat 'et ljeaflijck wirckje socken fordgong habbe mogge, dat it ringen de ljeafhabbers ijnne hannen ljeu digje moacht. Ick sjoer it so gauw weer-om az muwlck iz, op dat sijn maester naet oon 't loayckjen recket in 't wirck aernze ijnne herne fen forjittenheyte. Ick for-wachtje mey ondilde de MAEY-BLOMME, my belauwe. blieuw ondertwisschè, allijck ick altijd blieuwe sil. Jon Ed. Herts-frjuene.

In Tjienner

G. JAPICX.

Boalsert de xxv fenne Simmer-moanne, CIϽ IϽC LVIII.

S^r. GEALEMA befelt my jon E. fen sijnent wæge to groetgjen, oermits sijn E. 't schrieuwen mis-fallet: 't schoe him oongenamme wezze jon Besijk-letteren to sjean. It Tractaetjen fen *Libben in Stearren* sil ick by gelegene suwne weerom sjoere. Seyne my, mey de MAEY-BLOMME, mijn FRIESCHE PSALMEN, mey de onderrjuechtinge fen mijn FRIESCHE SPELLINGE. Ick sille reys oersjen, in den weer to jon E. reysgje litte, az to herre eyn wettelijcke besitter. Jiette reys ferre-wol.

oersjean

XXII.

GREATE STALCKE!

Alhowol mijn FRIESCHE tonge, allijck mijn ljea, trogge jierren lenn in forkomme wirt, so kin ick naet litte om jon Ed. ijn dy tealle hæglyk to taensjen for dat Boaschferssé fen jon eyn kinst-jieffer: az æck for de goune *Kretlinse* fen de *Rectore* GUTBERLETH, in de oongenamme rijmme fen SWEERDS; SWEERDS, siz ick, dear ferssen ick jearn lez.

Hôascke Frjuene, dat Y so frjuenlijck njuencke my blieuwe, in my naet forjitte, dat formacket my so hert-reytsjende, dat ick 't naet uwt-druwckje kin. Dogge nu naet by my seynd-wirdigs wezzende to jon Ed. formeyts. schil 't jon Ed. gewirddigje my to forjaen, dat ick oarz naet hab nog wit az in tanckber hert to teanjen, iz 't dat jon Ed. dear oon noâget, so moât jo de hijmmel seyngje, in ick bin, in blieuw fest fijttere ijn jon Ed. tjienst in frjuenschip to folhirddjen to stearrens to.

GYSBERT JAPICX.

Boalsert *de foarste fenne Winter-moanne.*
CIↃ IↃC LX.

XXIII.

GREATE STALCKE!

N*aet jinsteande ick sijckerlijck wit, dat jon E. dizze m ygeande* Carmina *on-ljeaslijck ijnne earen kernje, hab ick my forstoutge omse lijckwol to seynen, om dat ick oarz nin mateärje hie om schrieuwen. Schrieuwe moast ick om jon E. to moanjen om de goune MAET-BLOMME, forschaete Maey tijden fen my fortôave: het 'er him salm, misschien, mey* Ajax *eyn swird formoardde? Lit him uwt sijn hertsbloed (nu ijnne* Maerte) *weer op-luwckje, dat ick 'er mijn formeyts oon sjean mey, wier to my forlittende, God befelne. Greate stalcke, ick bin en blieuw jon Eerwirddige Edelheyts oerboâdigste*

Tjienner

GYSBERT JAPICX.

Boalsert dizze njueggende Maerte-dey CIↃ IↃC LXI.

GREATE

XXIV.

GREATE STALCKE!

'k Hab mey droafheyte forſtien, dat jon E. fenne Gôarre uwt-rijden wirt, dat my hertlijck let: winſchje fen herten jon Ed. de betterſchip in Goads ſeyne. Alſo dy ſtuwne neackjet dat mijn Soon fen *Ljeauwerd* fortjean, in t'huwzkomme ſil, hab ick him befeln frjuenlick æfſchie fen jon E. to nimmen. In iz 't jon E. gelegen in raer planttje twa, trye for mijn blomme-tuwn los to meytſen, 't ſchil my hæglijk forbijnne. Om dat ick ſo lange oon jon E. naet ſchreauwn hab, koe 'k naet leeg forſchijne, dearom giet dizze XCVIII PSALME mey, dy ick leſten, (az wy 't *Nacht-mielle* hoalden, in de Predicant 'er in fers, twa, uwt forkleare) rijmme hab. Jon E. kin im by d'oare lizze. Oarz nu naet. GOD beginſtgje jon E. mey alderleye tijdlijck in ijvig wolfearte. Ick blieuw alle-heel in onforwriggeljende jon Ed.

G. JAPICX.

Boalſert de XXVII fenne Wijnmoanne CIƆ IƆC LXI.

XXV.

GREATE STALCKE!

Onmuwlck iz it my brea fore frjuenen to bedobbjen, ijnſuwnerheyt az it ſo ſwiet ſmecket az my dit ijn-ſwiet rijmme-brea muwlckjet. Oonfirddigje den dizze Doćterlijcke Brægemans in Breeds ferſſen, dy ommers ſoo ſwiet az fijne kuwcke ſmeytſe, in betinſſje dogge by aldereerſte muwglijkheyte mey 't yen æf 't oar fen jon E. eyn Rymme-wircken MY, dy bin in blieuwe ſchil alle-heel in onforfalſche,

Jon E. Tjienner

G. JAPICX.

XXVI.

GREATE STALCKE!

Dizze SUWNERLINGE FORHANLINGE, &c. stjoer ick jon E., az sijn rjuechte êgener, weer to huwz; wier fen mijn Soon de bôade iz, dy bejearret uwt mijn namme, dat jon E. beljêavet him mey hette pawck- *Ængelier-leaten* to forsjen, also Y se my belauwe habbe, wier fen hy yen great ljeafhabber mient to wezzen. Doz dwaende schil my frjuenschip schien. In iz 't jon E. beljeaven, lit dy FRIESCHE PSALMEN æck reys to my komme, op dat ickse jiette reys oernôazje mey, den sil ickse jon E. weer tokomme litte; wier to my forlittende, GOADE befeln. Bôalsert dizze âlfde fenne Hearstmôanne.

Jon E. Tjienner

G. JAPICX.

Op de forschaete

MINNE-RYMLERYE.

fen

SIMON ABBES GABBEMA.

D*y quick' mijld' lib-oon-teeljend* Minn',
Dy thauwer-wispp' fen hert in sin;
Dy Minn', *dy wezz'net all' wrâds uwre;*
Dy druwgh in loft, dy hiet in wiet,
Mey silligheyts seyn-swiet' oer-jiet;
Dy minn', behâd-stipp' dear natuwre;

Wien

(Wier buwtte wrâd ontwrâd' ring' wier)
Glans-gloarret ijn dit wircks pampier
Az, ijn 't elbast, gledde' ebb'ne doppe.
Az pearle ijn 't goald az djoer-wird l' stient
IJn Keninginn'-breedklaed, puwck-schient
Az juwn-stierr', az finn' striel fen boppe.
Wa schoe naet Rymers tanck lof roppe.

E Y N.

Op de swiet-muwlckjende

P A E T - R Y M M E

fen

SIMON ABBES GABBEMA.

d' IJn swiete paetkerye,
Dy muwlcke oon muwlcke æ flye,
Dat thauwer-ljeaflijk muwlckjen,
Benjuencke 't bortlijk' tuwlckjen,
Dat paey-wiets Nectar snobbjen,
Dat tuwtelkjen, dat sobbjen,
Dat langjen, ljuentjen, luwckjen,
Dat knuwck-forschjen, dat guwchjen,
Fen ljeaf ney ljeaf, 't hert-sjieden,
Dat minn'-fjoer jeldjen, 't brieden
Fen GABB'MA, ijn ljeafd forsore
Op pea-sjeack' LEONORE;
Dear s' lippe oon lip klim hingje,
In sielckje ijn sielckje-om-mingje,

Jâ smoltje ijn yen, trogg' ljeaftme
(O! sânreys sill'ge tjeaftme!
O! droav'-blier' ljeafd'-twangs-trienen!)
Gaest, ijn-borst, flaesch in bienen;
Ljeafds huynigh-swietst' bedreauwne
Wirt hier, ijn Rymm' beschreauwne.
Komm' diepje hier Minn'-sæ swiet wiet;
Wa blier ijn ljeafds fortriet siet.
To, famne troayers domme
Njuer lijlleboutkjers komme.
To, lordigh-swiete famckes
Gljoer-ægjend' Minn'-mâmm' lamckes,
Tanck frisselgje, omme' holle-hyeren,
Dizz' DICHTER grien' lauwrieren.

SLIUECHT in RIUECHT.

Joe-deys leyt de wrâd omkeere
IJn klear duwbbel-hertigheyt.
Jou uwz Lân weer ljeave HEERE
d'Ade ruwne yenfâdigheyt.

G. JAPICX.

HISTOAR-

HISTOARJE

Fen

DORILIS in CLEONICE.

Uwt it Fransche fortolcke æf forfriesche.

Cleonice.

Y binne it naet allinne (wirddige *Endimion*) dy it lock jin hân het; 't iz in fen-fore-laeytsende-æster-grijmme, dy her wetten ijn-printet oer al dear de sinne sijn striellen sjiet. 't Iz wier ick hab to joed to jiette nea her wispelturige wifholligheyten, preauwne; mar it pittear dat ick jo nu jiette forhellje sil, sil noagsum ijpenbierje, dat dy jinge dy herre, ijn it lif-leffjen fen dy waer-hônige twierretop, naet forhægmoedigje, ijn wierheyt lockig binne.

It sil Jo den beljeafsje to witten, dat it selle nea-lot, dat Jo nu lijts forlijnne, oppe ig fen *Carie*, finzen nimmen die, dat woe, om de kreft fenne grijmmerye, dear mey it troggeans de minsche hoff'net, oonwirck to jaen, dat yen jong Heer fen *Micenen*, 't Lân trog-tjeande, in de oon-sjeanlijkste pleatsen fenne Grajen besijkjende, eynlinge ijn 't Eylân *Samos* oon-kaem, dear hy my naet so ringen fornômn hie, æf hy wirdde fen in ontwingslijke bejearte om my sijn ljeafde to uwtterjen onjouwlijk oon-pricke. Dizze jonge Tzierl liet him *Dorilis* neamje, in wier sodienig fen al mijn schiente onderrjuechtge, (on-wirddig om to in wirck-reauwe fore ljeafde to tjienjen, in socke puwck-folmecke uwtnimmenheyten az hy besiet, to fijtterjen) dat hy lijcke naernze oarz om to libbjen in him to reppen, den allinne om my de twang-drieuwinge fen

tamme

fen sijn on-teamelijcke njue to bijtjuwgjen. Mijn Aders, dy him troggeans ijnne Tjercke fen *Juno* sjoene, in dy so wol de uwtnimmenheyt fen sijn bloed-frjuenen az de jeld fen sijn æf-komste willene, formônen in belestgene my om him wol to onthelljen in weerljeafde to gunnen. Mar de pijlle fen de fleande *Kipedo*, dy minschen in Goden oerwjealdigjet, ja waems oerheerschinge tjocht oer al het 'er bern in teyne wirt, jiette naet field habbende, koe ick my naet bejaen to de ljeafde fen in fréamd man-minsche, het fortjienste in wirddigheyten hy æck besiet: want (:allijck ick ijn my salme petearre:) de frjuenschippen dy oppe onstantheftigheyt wirfiele binne, binne to on-doerhestig. Az ick dizze uwt-lânner pleats ijn mijn hert jouw, sijn ljeafde-sjoere schil op yen dey oon in uwt-gean; hy sil meye eerste fore-wijn wey sijlle in my oone wâl litte, buwtte hoop fen him æ weer to sjean, af falt it so dat hy my mey, ney sijn Lân, siert, muwlck sil hy, fenne yene æf oare sjocht ijn-nimd. my to heale-wey forlitte, in proppje in kroppje my mey on-stearlijcke rouwe fen mijn. geboarte pleats forlitten to habben om my in Lân-rinner, dy misslijck ijnne wyde wrâd nin blieuw-pleats het, to onderdienigjen.

Altijd oon liet ick blijckje de jin-sin dy 'k to it minjen hie, in de jin-stânne dy ick ijn my fielde, azme my fen 't oerwjealdjen der ljeafde to-kâtte: want ick wier jiette ijn dy tijd dat ick smeytsjende yen griene jeugd, prieuwde de oongenamme ljeaslijkheyten dy yen yenfâdige reststijckheyt ijn so fol-swietfiellijcke jieren oonbringt. Ick laecke in tuwlcke meye leaze oonfallen fen *Kipedo*, mey ijnbijldinge dat al het me fen Ljeafds thauwerye tolckjet inckel schaed in guwchil-schijn iz, wier mey troggeans de wrâdsche gick-jeyerye uwz gaesten sin-dwelmet. Mar ick hab sont (to mijn onsilligheyt) preauwne: dat de Ade rjuechtfirddige siz-reden hând habbe him blijn to schilderjen: want hy buwcket buwtte oonsjean, in de wuwnen dy 'er mecket binne so smert-fielende, dat de alderklienste kreft oer-noag habbe, om uwz spoar-bjuester to meytsjen, in oer to jaen ijn alle ijnbijldelijcke pijnnen fenne heele wrâd.

Dorilis az ijnne wanhoape fen mijn fornimmen æ to oerwjealdjen, wit naet better az de dead to sijn holpe to roppen in to ljoentjen,

oer-

oermits him da ljeafde naet gunſtig iz, in ſijn lyen to eynjen mey it eynjen fen ſijn libben: want hy hie rjuechte-ford, om my oonſprecke to moggen, al ſijn oer-tinckingen wirck juwne, in jiette koe it kleyen fen dizze onſilige Ljeaver mijn hert, kâder az heylſtienen, in hirdder az in ſtien-klippe, dy ſijn ſtege ſtjuwgge rotsholle mids trogge onſtjoerige wetter-wægen fenne onſtommige ſee uwtſteckt, ijn 't minſte naet formorſje; dy eynlinge evenwol recke ijnne gunſt fen yen fen mijn tjienſt-æf-ſteat-Jieffers, in dear trog togong ſuwne, om my ijn ſchijn in klaed fen in frouw-minſche, ijn mijn keamer to ſjean in to wird to kommen.

IJn 't oonkommen miend ick dat it in greate mijn-frouw fen ſteat wier, allijck me my wijz-mecke hie, in forhânle mey her, ijn mijn binne-keamer, mijn ijnnerlijckſte herts-beſlettenheyten, ja ſalme de hiete herts-tochtme, dy *Dorilis* my to-droeg, in de werz-moedige jin-wolle dy 'k to him hie: mar dizze ſchijn-frouwminſche brocht in ſtjoerde my, buwtte ſiele, mey in æbelheyt oppe ljeaſde, æſ-mieljende dy trog-traeppige treken dy hy forſieret om uwz wollen to ketten-jen, in forhelle my, ho dat trog dy lijtſe ſtuwcker alle Goden betwingd wierne, de klim-kreſt fen ſijn wetten to betjienſt-firddigjen, dwaende ſalm *Jupiter* ſenne hijmmel dolſacyen in ſijn ſlinger-ſjoerig-weer-ljeacht forlitten, om de drieuw-twange fen ſijn herts-hiettene to folgjen. Dear fen dinne ſtjoer-de hy ſijn pittear oer alle godheyten ſenne natuwre, trog libbene bewijz-wirdden uwt-bijldende, dat it onmuwlck wier de ſtielene kettenen fen dizze lijtſe Albetwinger to ontſluwppjen, oermits hy dogge to leste yenmiel oer uwz ſryheyt heerſchjet. 't Welck hy beteanne trog it forbijld fen *Apollo*, dy oermietlijcke foreald wier op de kuwſche *Daphne:* fen *Mars* dy de Godinne *Venus* beminne: fen *Neptuwn* dy ijnne midde ſent ſee-wetter baernde om ſijn *Amphitrite:* fen *Pluto* dy uwt de djiepte fen ſijn wierre-werrige mingel-klompe trog kreſtiger perſſe twingd wirdde to ſchieden, in de oerſchiene *Proſerpina*, yenige ſchatkeamer ſenne wrâd, in oontjoglijckſte *Nymſke* fen her tijdgenoaten, to ſchæckjen in finzen wey to fieren: ijnne ſomme, dat it onmuwlck wier, yer æſlet, it ſtrijcknot ſenne ljeaſde to ontkommen, dy ho greater jin-ſtânne him dien wirt, ho ſchealijcker in ho ſorg-ſâdiger hy to ontſjean iz.

Dit pittdar mey in oontjeande ſwietigheyt trog-huynige, brijk al mey'er tijd de ſtienheſtige kjeald dy mijn hert behijzele in az mey froaſt om-ſnie-bolwircke, om my for de oonfâl fenne ljeafde ſiellijcker to fortjettel-boetjen. Dizze lijtſe hert-ſjjetter ontſlijk in jelde allinockom ſijn fjoer-flamme ijn mijn ſiel, in ick wier nae better op mijn ſchick, den az ick de ſchijdenisſe fen *Danaè*, *Iö*, af yenige oare *Nymph* hearde forſlean in forhelljen, waems lóck ick ſommes winſche, in den weerom her on-gelock beklegge.

Dorilis dy naet az ney ſtuwn- in ſlee-gunſte luwcke in gljoercke, om him oon my t'ijpenbierjen, in my ſijn wolle op to offerjen, ſjeande dat ick ſont ſijn oonkommen al fry heate ontvoere wier, begoe cynlinge onbeditſen to gean, (de ſmert-flamme fen dy Twinghert, dy him wiſp-jelde, naet langer kiunende belloppje, ſonder dy læge, trog it uwt-walmjen fen yenige wirdden, loſt to jaen) in my ijn yen herne fen 't hoaf allinne habbende, begoe to kâtjen ijn dizze meneare.

Kuwſche *Nymph*, ik twijvelje naet dat jo 't jinge op mijn hert perſſet to uwiterjen greate formiettenheyt ſinſſe ſil to wezzen, in dat de minſte wirdden dy Y fen my forſlean ſille, meer az noag binne om my uwt jon jinwirddigheyt, dy my leare az mijn libben iz, to hompjen. Mar iz it in miz-diede jo to ljeafjen in to tjienjen, ſo mot Y de hijmmel, dy Jo mey ſocke oontjog-lijck-folmecke ſchienheyten trog-huynighe het, in naet Jon earme minner, dy naet libbet az allinne trog 't ijn-amjen fen jon ljeafgloerjen, beſchildigje.

Dy hier for Jo, ijn frouwne-klaed, ſtiet iz *Dorilis*, waems ſilſchip Y, to hieroon to, mey leedwezzen hân habbe. O laeſje! oermoye, ſo Y de brân fen mijn ljeafde willne, dy kreſt noag hin het om my fen klean to forwigſeljen, mar naet fen ſtantheſtigheyt om my jin jon forſmaedjen to hietſalligjen oon to jeldjen; iz 't muwlck drieuw dizze wreade naetachtinge fen mijn kreſtige herts-njue, dy my ſo folle trienen koſtge het, uwt jon hert! 'k Wit wol dat it to heag iz for my to ſizzen op jo ſorljeaſd to wezzen, 't jinge dat de alderuwtſteckenſte allinne nauw to-ſtiet to dwaen: mar de natuwre, dy Jo ſo folkommene fordbrocht het, ſchil miſ-

missschean yenige tochte fen mey-wirddigheyte, for my dy allinne for jo libbet, jon siel ijn-printe habbe. To minste hab ick dizze fortreastinge (het wreadheyt Y ack bruwckje) dat Y my naet lette kinne, om my ijn dy uwtnimmene gaven dear Jo de hijmmel mey beschinst, to forwonderjen, in so dizze oertinckinge de hiettene fen myn illinde naet min jo meer miettige, de dead hie rjuechte-ford mijn dægen eynge, sjeande de hirddigheyt dear de oprjuechte njue fen mijn inckele herts-drienwinge mey betelle wirt.

Ick bleauw op dizze wirdden oermiettene beroere; in æf de hijmmel op in ægenblijck sijn blixem-strielle op my smyttene hie, 'k ontheystere mey greate forwond'ringe oere stoutheyt fen dizze Joncker, sonder him yen wird ändert to wollen jaen. Hy oonsjuechtge my onder diz, mey bea in ljoentjen, in tjuwgge oerfloediger noag, trog sijn suchtjen, ho krestig dat it sjoer wier dat him so folle trienen distelearjen die.

Sijn trienen, kiermen, kleyen nog bidden, hie lijckewol nin klim op mijn stantheftig foruimmen, ick weer-stoe sijn bejearen mey in op-bliezene littinckenheyt, him to-snauwjende, so hy him naet ringen uwtte wey packe, dat hy fiele schoe de wolfor-tjienne smerte fen sijn onbetochte stout-diede: in 'k hie de muwlle al ijpene om mijn Heyte to roppen, hie 'k him naet uwtgean sjoene trogge æfterdoare fen 't hoaf, dy op dy tijd ijpen stoe.

Dear ney, sjeande dat hy naet op mijn stjuwgge stantheftigheyt uwtrjuechtje, nog de hirdde kâde stant-frieze (mijn sin) buwtte to-gong fen ljeafde, formorsje in forlestgje koe, besleat hy him de dead ijnne tuwt to wyen, oermits ick sijn salm-oonbiedinge forachtte: æf him ijnne ijvigheyt fen alle silschip to onttjean, om dat ick him fen mijn jinwirddigheyt forsmijttene hie. Hy schreauw my den yen brief fol ljeafd-uwtdruwckjende uwt-bijldselen fen dizze ijnhâde:

Schiene Nymph, neydien de Hijmmel wol'en het, dat ick uwtte folmeckenheyten fen jon oer-dægjende schienheyt de oongongen fen mijn fordear tjean sil, in dat ick, dy de hiettene fen mijn ljeafde-flamme offerje om de foetten fen socken wreade schienheyt az Y binne, so smaedheftige forjildinge for mijn tjienstennutgje mot, 't iz tijd dat ick mij ijn doerheftige yensumheyt

banje', om alſo mijn oerbleauwne dægen to eynjen: æf dat de fortwijv'linge de goe ijnbijldinge, dy'k fen jon gunst luwcke, æf-miet. Ick kin ijnne wierheyt naet litte mijn ſtoutheyt, (ick wol ſizze oon jo to ijpenbierje to doaren dat de nommelheijt in de ængſte, for it ongelock dat mij ſchijd iz, forbea to ſizzen) to bekleyen.

Mar y motte oerwægje dat de ljeafde blijn iz, in dat hy ſijn miz-grijppe naet werre wirt for hy ſe begiene het. So it in ſuwne iz, dat me him trog de kreft fen Jon uwtnimmentheyten oerwonne ſeyt to wezzene, dear iz nimmen ijnne wrâd, dy de ſtraffe, dy Y my onrjuechtlijk lyen dwaene, ontgean ſil kinne, oermits de ljeafde ſalme, ijnne on-diede dear Y my mey beſchildigje, forfallene iz. My fen jon by-wezzen t'onthâdden, ſchiene Cleonice, iz in beſlawt dat my hirt ſâlt, dear trog dat ick, fen dy ægenblijcke dat ick begoe jo naet meer to ſjean, ick æck oonſette to ſtearren. Mar to wijlle dat my æſ-ſchiedende fen jon ægen, yenige kerſſe-ljcachten fen mijn ſiel, ick jo yenige oongenammeheyt dog, in dat Y yenige fornoeyinge uwt mijn onſilligheyten tjeane, my tinckt dat ick oermietlene oone hijmmel forbuwne bin for dizze gunſt-njue, (az me in doerheſtigh libben ſol tuwzen deaden, az mijne iz, woldiede neamje mey.) Ferre wol den, wirdde Nijmphe, in forjouw my, om de kreſt fen mijn droaſheyt, dy my uwt-twingd het dit wird oon jo to ſchrieuwen: de ſtien-klippen in wijldernisſen, ſchille ford-oon it forblieuw fen mijn illindig libben wezze, 'k ſil naettomin de oongenamme betinckinge fen jon ſchienbeyten oonbidde, in muwlck ſil de hijmmel, earmhertiger az Y, jiette yenmielle, trog mijn trien-ſlirttene berierd wirdde, in my in ijpenheyt ſorlienje om jo mijn onſcheynelyke ljeafds-trouwe beſchiedelijker to betjuwgjen.

Dizze brief wirdde my behânge trog de Silterlinge fen dy jinge, dy *Dorilis* ijn mijn keamer komme littene hie, in dy, om dy diede, lijts to fore it Hoaf 10mje moaſt. Mar ick fielde trog it lezzen fen dizze boeckſtoayinge nin forandringe: want mijn gemoed wirdde ſo lijts fenne ljeafde ſtoarm-twierren recke, dat it my allijcke ſolle wier, het me my, oongeande dit dwaen, to forſchijne helle.

'k Forachtte alle ijdele kley-wirdden in trog-traeppe feynſerye, dear de Minners trog-geans herre herts-drieuwinge mey beſtoppje: al mijn wille, nocht in formeytſe wier, my mey boage in pijlle to wâpenjen, in yen wijld djier forfolgjende mey mijn ſjietreauwe to oerwjealdjen. Mar ſont dat ick my trog de ljeaſde hab

oer-

oerwinne litten, in him mijn onderdienigheyt op to offerjen betwingd bin, ſont, ſiz ick, hab ick ijnne wierheyt ſield, dat him ijn to bijldjen dat me de oonfâllen fen *Kipedo* oerwinne ſchoe, in de ſjuecht-ſtoarme, dy hy op uwz det, æf to buwtsjen, in lit-tinckene formiettenheyt iz. Want uwz jinſtânne tijget naernſe to az to uwz greatſte forbjeuſteringe, in jonwt oonliedinge, om mey greater oerſlirttinge de gruwne fen uwz ondergong to lizzen.

Allinckom begoe mijn bloed to forwarmjen, in mijn hertsdrieuwende oonſjuechtinge mijn beſluwt oerwjealdige habbende, die my eynlinge onder de wetten der ljeaſde buwgjen, in betjuwgjen dat minſche kreften to naetig binne om uwz jin de on-ontwraegſiljinde drieuwinge fen dy Twing-hert, dy ſijn rolle ijnne hijmmel in oppe yerde ſpijllet, to kantjen.

'k Wier lange tijd onreſtig-ſjuechtende ijn mijn moed, om dizze ſjochte to oer-kreſtigjen, mijn gonne frydomme it jock fen dizze Tyraen naet wollende oerjaen: in forſolgjende, howol de luſtpricke ijn mijn ſiel ergerlijcke ſlamme oon-wiſppe, ick domppe in ſmoarre de maeſtendeel fen mijn ijnfâllen, ſo ringen az-ſe berne wierne, in trachtte ijn 't ringenſte naet blijckje to littene, dat ick fenne ljeaſde recke wier, uwt oorſaeke dat ick jiette lijts to fore ſo greate forſijckeringe fen mijn moeds ſtantheſtigheyt juwne hie. Mar ſont ick jo ijn *Junos* Timpel ſæg, ſield ick ſocken omrieringe tommeljen ijn mijn binne-borſt, dy my 't mom-ænſichte æſ-tæg, in loſt for mijn njue-drieuwingen joeg, dy ick to dear oon to ſo near in ſtruys betwingd hie: mar boppa al, beloaytſende dat de hijmmel jon ſæck oonnoam, in 't fornimmen fen jon deaſijnnen britſene hie, beſleat ick (het it æck koſtje moacht) mijn winſche to fornoeyene, in jo uwt jon illinde to forloſſjen, my ijnbijldende dat Jo uwt de finzeniſſe to lieden, wier my t'ontleſtigjen fen de keiting-keaten, daer Jon ſchienheyten my ſo near ijn beſlettene hoaldene: wier ijn me, ſo wol mijn trouwe ljeaſde, az mijn greatmoedig beſtean æſmiette kin.

'k Hab æck ijnne wierheyt trog dizze ontmiettinge (anderde *Endimion*) greate oertjuwginge om de ljeaſde to ſeyngjen, fen my uwtte knerſſeljende dead-toſchen uwt-litſen, in Jo ijnne gaeſt amme to habben ſo greatmoedige onderlizzinge, ijn dy tijd az de heele wrâd

 jin

toſken

jin my fijcke to ærbeidjen, to myn fordear: want ijn het greater nea-prange koe'k wezze, az my to ſjean ijn dy pleatſe dear ick to liedſel juwne wirdde ſchoe oone fjoer-flamme? in dat jiette mids ijn ſocken ſolck, dat mijn forlern-gean naernſe om winſchene, az allinne om 't beforderjen fen herre eyn-ſalme wol-feart! jn naet to min (ſchiene *Cleonice*) ik bin for dizze onforhoope wol-diede allinne ſchildig oon jon meywirddigheyt, in naet oon 't *lock*, dat my, az 't ijn her formoggen beſtoene hie, al ijnne deads grijpkloeren oerlieuwere hie, ſo Y trog in hijmmelſche meylyentheyt my her wijdgappjende gijz-tuwt naet ontlitſen hiene. Y mogge æck feſtlijk ljeauwje, dat de forjittenheyt nea de huwgeniſſe fen dizze woldiede ſmoarje ſchil: want ick hâd my ſo greatlijks njuencke Jo forplichtge, dat de tinckeniſſe fen jon namme ijn mijn hert ijvig ijn-dold blieuwe ſil: in ſo de to-tochte fen yen dy him rjuechte-ford alheel to jon tjienſt op-offere het, Jo yenige forſijckeringe fen de oprjuechte ljeaſde, dy hy Jo todraegſt, komt to jaen, ſo bid ick dat it jo beſjeaſt to ljeauwen dat jon Aters altijd ſille beſleyn wezze mey mijn offerhanne, in dat ick Jo 't wirdſte fen mijn offer to-dreagje ſil.

Ney dit petear habbe-ſe dy pleats forlitten, dearſe herre, ijn 't ſchaed fenne beammen, oermits de hiettene fenne dey, onthâdene hiene, in noamene herre wey neye Sted *Colophon*, dear de nacht herre twong to forblieuwene, fortoaſjende het uwt-komſte it toſal herre to-lizze ſchoe.

Endimion wier altijd mey in onreſtig gemoed oerleſtge, ſjeande him æſ-ſchaet fen dat ljeaſlijcke æg-gljoerckjen fen her dy him learre az ſijn eyn libben wier: want howol hy 't ſchienſte bijld fenne wrâd fore ægen hie, in dat hy, de gaven fen *Cleonice* koayende, in puwck-wondre fen 't jinge de hijmmel æ faem mey beglanzge hie, ſinne-klear fæg, ſo koe hy lijckewol ſijn *Cinthie* naet forjitte, in 't hert-ſwier dat him hert-kniep, oer 't forliez dat hy hân hie, iz ſo onjouwlijcke, dat hy it ſliert nea oonſchoagge, ſonder dat fen in gear-ſpanninge to ſin fordear to beſchildigjen.

Cleonice ſjocht wol dat ſijn ijnborſt mey aet ijnwindigs to wraegſeljen het, in klorcket om mey in æbelheyt de gruwn dear fen wijz to wirdden, in him (iz 't muwlck) dear jin yenige forſeſtinge oon

to

to bringen: mar hij, trog it uwtterjen fen fijn ljeafde to *Cinthie*, be-ængstige her to beroerjen, oermits jæ fijn hert allinne miende to bewenjen, woe nog doarst her ninter-tijds aet ijpenbierje, fo oer-ferve hy al-oon mey in uwtwindige fchijnblierheyt fijn hert-priemjende binne-pijne. Hy forteag den ijnne neyfle keamer, om fijn gaeft, ijn 't oertinflen fen fijn forlijnne wol-lusten, in jinwirddige illinden, fol-miettige frijdomme to jaen.

Mar da hy op 't bod, dat for him to-mecke wier, laey om to reftjen, wirdde him trog droagjen tawzen gicke ijnbijldingen ijnne gaeft ijnflirt: den tocht him dat 'er jiette, mids ondere feeroavers, dy him finzene hjene, meye yerzene ketting-boeyen rinckele: den dat de *Sarnofera* him ijnne ljeachtbaernende fjoergloede bedobbje woene, wier fen de feetme hy al libbne tocht to fielen: den forfchijnne him weerom *Cinthie* fchienheyt; her ljeaflijck luwckjen, in wijt laeytfen, terggene him om her bloed-rea lippen to muwlckjen, waems fwiete paetkes hy ijnne wierheyt al miende to fmeytfen: mar him opfjuechtejende om her to om-earmken, fette naet az ledige loft ijn fijn bouten, in bleauw, trog de bortlijcke ijnbijldinge, dy him dat droagjen foar mielle, fo ontbeyftere, dat fijn portte 't rea fcheamte-teken noag fjean liet, in fen fpijt miende to ftearren, him fo bedrægen fjeande trog de gicklijcke guwchil-tinckingen, dy him de droame oon-dien hie.

Aurora wier alree uwtte fee-djiepte op klautere, in it moarnrea, de tjuefterheyt fenne hijmmel drienwende, begoe de neyfte bergen oon to laeytfen, do *Endimion*. wirg fen 't dwijljen in droagjen ijnne forfleande nacht, de fchiene *Cleonice* fuwn, dy her finfter ijp'ne hie, in her ijn 't moarn-ljeacht begoe to klaeyen, meytfende *Auroar*, trog it oon-fchoagjen fen de fchienheyten, dear de hijmmel her mey befchinft hie, befchamme.

Endimion, ney her goe-moarn winfche to habben, befleat fen *Colophon* ney *Carie* to tjean: want howol hy *Cleonice* alderleye frjuenfchippen bewijzge, trog ijn-fjochte fen fijn forfchildinge njuencke her, fo koe nog woe lijckewol *Cinthie* huwgenifse him naet forlitte, hy winfche naernfe om az it lân fen fijn op-fiedinge, in her jin-wirddigheyt to fjean.

Cleonice

Cleonice dy her ijnbijldde dat hy (az hy by *Carie* wier) herre ljeafde bekreftigje soe, sey dat, dewijlle hij sen fornimmen wier to sorreysgjen, it wol suwgge to *Mileten* (dat twisfche twijn lacy, in dear her Yem hard oer wier, dy herre buwtte twijvele wol ontsjean schoe) oon to tjean.

Endimion fuwn *Cleonice* sizzen goe, in ney datse de forneamste besjeans-wirddigheyten to *Colophon* besjoen hiene, wier sen wol it freamdste wier it Wâpen-huwz, mey tuwzenen greate bijtlijge huwnen forsjoen, dy de *Colophoners* bruwcktene ijn 't sjuechtjen jin herre lânz-fijnne, in ijnne for-oontochte sierdene, reysgense ford-oon.

Nu al het herre ijn 't reysgjen twissche dizze sted in *Mileten* ontmet iz, de sorschaete jin-spoeden dy-se op it rinwetter sen *Meander* hiene, dear *Endimion*, trog de onbestjoersumheyt sen sijn leadsman, fordrinst habbe schoe; in 't sjuechten dat hy uwt-stoe, jin in Satyr, dy him *Cleonice* ontwjealdigje woe, schoe naet oarz wezze az jiemme trog in eynleaz forhelljen to oerdwelmjen: 't schil my noag wezze to sizzen, datse mey alderleye meneare sen gunst-betjuwginge in wol-willigheyten senne Sted-fad sen *Mileten*, (*Nicocles.* neamd) dy de broar senne Kening sen *Samien* wier, ontsinzene wirdden, dy de oorsæck sen herre reysgjen onderfrejende, ijn dizze menear sen *Cleonice* forstoe.

For yenge jieren iz 'er scheel twissche d'ijnwoonders sen *Ephesen* in dy sen *Samien* ontstoen, reytsende herre Goadstjiensten. De *Samiensers* forstoene dat *Juno*, dochter sen *Saturn*, ja sister in huwz-frouw sen *Jupiter* wezzende, mey rjuecht de soar-pleats to-kaem.

Dy sen *Ephesen* hiene æck naet lijts to sizzen in ijn to bringen, dat *Diana* naet min kreftig wier az *Juno*, in so wol de hægste eere to-kaem az her.

d'Oare steden sen *Jonien* pielden om dit scheel del to sizzen, mar de uwt-seinte sen *Samien* trog de *Ephesers* ijn sinzenisse smijtten in beverre, besleatene dy *Samiensers* meye wâpenen to bekommen, datse meye free naet krye koene, in 't heele lân, so folle dwaenlijck wier, to sordijlgjen.

Mar allijcken 't in âde gewoonte iz datme ijn alle oonslagen

mey

mey it Goad-spreck to rie giet, om it uwt-kommen fen herre fornimmen to witten, jæ kriggen, ney 't offerjen for antwird: dat de Goadinne bejearre d'eerste dy herre oone ig fen *Carie* ontmette soe, ijn offerhanne to nuttigjen, in datse, buwtte dat, ninter-tijd de oer-winninge jin herre fijne habbe schoene. De Kening, mijn Heyte, belestge yenige fen sijn forneamste tjenners in schip mey alle neaddrifte to forsjean, in 't befelne fen it Orakel to folfirdigjen.

Alcidan wier 't haed fen dy binde, dy sijn dregge oppe geneamde pleats uwt-wyd habbende, sonder fen immen, trog de yensumheyt fen dat lân, sjoen to wirdden, *Endimion*, (dit 'z de jinge dy mijn hert bewennet) fornaem, dy, sijn schichte ijnne hân habbende, yenig wijld djier forfolge: in de pleats fen sijn forblieuw uwtkippe habbende, naem, mey sijn sillschip, ijnne tjuestre nacht, dizze Herder finzen, in fierde him ijn 't Eylân *Samos*, dear hy de Alter-betjienners ringen oerlieuwre wirdde.

'k Wier ijnne Timpel-Tjercke da d'Offerhande dien wirdde soe, in d'earme *Endimion* lacy al op it rijz-bosck om baernd to wirdden, in to in beholp dear fictoarje foar *Samien* to tjienjen, az *Jupiter*, yenigste beschermінge foar mijn ljeaf, d'onrjuechtfirddigheyt fen sijn fuwl-aerdige *Juno* naet lye kinnende, mey tonger in blixem socken kieltme in forsleynheyt ondere ynwenners stirtte, dat naet allinne alle omstânners, mar salm alle Tjercke-tjienners, al ljea-trilljende, de flechte noamen.

De Presters earmen, dat de Goaden aet silsums mey dit bjuester teken fore hiene, in dat de Offerhanne om 't d'oare deys uwt-steld wirdde moast. Loaytse dear den *Endimion* fen 't hout æf-klieuwen, in, ney it Keninglijcke befelne wird, ijn yen keamer, trog yenige swird-dragers, nauw bewerre.

'k Wier ninter-tijd trog yenige ljeafde ijn 't minste recke, mar dizze freamdeling sjeande, wirdde mijn hert mey in lustige lomme trog- in trog-strielle, dog ick sæg nin uwt-kommen foar mijn winsche, so dy Goaden, earmhertig oer my in myn ljeaf, my nin ijpenheyt forgund hiene, om him feune dead, in my fen in ijvige droaffenisse to forlossjen. Sjæ dear, wirddige Yem, d'oorsæcke fen uwz rimpene komste.

Nicocles 't forstân wey habbende, noam foar, onder schijn fen frjuenschip, *Endimion* to deyen: want hy miende dat hy sijn Nist bedræg, in om her to scheynen wey fierd hie, in dat d'oongljoerckjende frjuenschippen, dear hy *Cleonice* mey onderhâdde, oarz naerne om wierne, az sijn mis-diede to huynigjen mey in schijn-ljeaflijck klaed. Hy die sijn Ried forgearjen, in Jæ besleatene dat *Endimion*, om az foarbijld to tjienjen oon oare, dy herre ijn allijcke on-diede to buwtte gean moachtene, libbene forbaernd wirdde schoe.

Me miercke de tjienstige stuwne uwt, dat hy, towijlle *Cleonice* mey her Nisten ijn 't Beam-bosch wandere, yn 't Paleys bleauwne wier, in sonder him yen wird to sizzen, sleatme him ijnne finzenisse. Hier kaemen him op 't ny ijn oertinckenisse sijn foargeande jiuspoeden in sijn jinwirddige illinden. 't Iz him onmuwlck de hiete gjealp fen sijn trienen ijn to hâden, in de tijzelinge dy sijn gaest forbjuestere in beroerre iz sodienig, dat hy, so hy 'er middele to hând hie, sijn hannen ijn sijn eyn bloed om-ferve habbe schoe: de ontreallijcke wan-hoape næcke him, to meer om dat hy de wierom fen dizze nye finzenisse naet wist, dy him swierer foel az tuwzen deaden, æf het him oarz ack stoe to lyen.

Schil ick, wispelturige *Fortune*, (gâlde hy) de yenigste ter wrâd wezze, dy to in buwt-roave fen jôn wreade plæg-sjochtigheyt tjienje schil moatte! moat ick, to in foet-scheamele fen jon lichtfirddige greatheyt, steez-oon op 't hert traeppe wirdde! in schil mijn uwnck in holp-reauwe æf klieuw-learde to jon op-bliezene gloarje in great-nammige heerlijckheyt wezze! in iz 't naet noag dat Y my, to hier oon to, alle jinheyten, dear Y æ heel *Deucalions* teamme mey hossenje koene, allinne oppe hals lizze! om my ondere swierte sen jon red to onder-druwckjen, in de illindigste senne wijde wrâd to meytsene! so Y so bejearrig binne om jin mijn wolfeast oon to kântjen, in so Y quæ binne dat Y my, de yene æf d'oare tijd, yenige fornoeyinge to komme litten habbe, wierom fier Y jon grijm-hiettene, ijn yen ægenblijcke, naet uwt, in eyngje mijn libben, my op-offerjende oone wreadheyt senne [*Percquen*] Nead-schicklters: sonder my langsom to ræ-brackjen, sen lân to lân om-liedende, in tommeljende sen 't yene uwnck

ijn 't

ijn 't oare, allijck in schip sonder mest in sijl-arck, dat jins in weer trogge onstommige wetter-wægen slingere wirt.

Doz-dienig wierne de kley-wirdden fen de illindige *Endimion*, dy naet wist het *Nicocles* er mey soare hie, nog wierom dat 'er him sinzen set hie.

Cleonice kaem onder diz weer ijn 't Palleyse, al wier jæ her ljeavert naet sjeande ney him fornoam, sonder yenige sijckerheyt dear fen to bekommen, want hy wier so gluwppen sinzen, dat'er nin gerofte fen mompele, in dy him laet hiene wier 't, om t'ijpenbierjen, oppe hâls forbean. Jæ socht trog it heele Paleys, hinne in weer, dear-se tocht dat hy him bejuwn habbe moacht, in forsliet in heele dey, om yenige tijnge fen him to fornimmen, eerse yenige quea tinssen fen sijn genegentheyt fettje koe, mar da-se him naerne fuwn, begoese eynlinge de kliene ljeafde, dy hy her, sont berre fortjog fen *Samos*, bewijzge hie, oer to tinssen, in dat oermijmerjende, ljeauwde dat hy gien wier, dear him de wijn best suwgge in ford holpe koe, bekleyende her uwnck, in 't foeyde oer her licht-leauwigheyt, so rimpen trog de ljeafde fen yen freamdeling, dy-se so lijts koe, ijn-nimd to wezzen, in hijmmel in yerde, mey graeyen in trien-suchtjen, fordoalsjende, uwt-perssene her doz-dienige kierminge.

't Iz den wier, schelmhestige *Endimion*, dat Y my, ney alles het jon hert winschje koe fen my nuttige to habben, forlitte! dat Y my ijnne deads toscken, ney jo uwt sijn kloeren forlost to habben, oerjaene! O hijmmel, kinne Y dizze on-jouwlijcke langer him ijnne sinne forlostjen sjean, sonder de gleaunte fen jon wreckfjoer op sijn holle to stirtten, in him sijn rjuechtsirddige fortjienste to forjildjen. Kin me æck wol bjusterer schelm-diede forsierje, az dizze dy jin my uwtwircke wirt! 'k hab om sijnenthalve mijn eyn lân, Aders in frjuenen forlitten, de jin-spoede in moey-silligheyten fen in siere reyse lit, ja 'k bin tuwzen-mielle neâ-twingd west. aet to dwaen to sijn behæge, om sijn wol-wollentheyt to bekommen: 'k hab all' mijn frjuenen in schânlijcke neytinssen fen mijn diede ney-litten, ja 'k hab my naet ontsjoen, om him to folgjen, mijn eere gin-nacht to sizzen: 'k hab him ontsijttere uwtte deads-bânnen dear him it grijmmene To-fal ijn

 knoatte

Zie de aant.

knoatte hie! 'k Hab alle belettinge in swierigheyten, dy sijn libben bekomm'rene, uwtte wey macke in forbritten, in nu forachtet hy my ijnne pleats fen wol-fortjienne forjildinge, tuwlckjet mey mijn suchtjen, in stoppet sijn æren for mijn kiermen! ô laesje! de hoape dy 'k fen sijn oprjuechte trouwhertigheyt hie iz ringen fordwijne. 'k Onthiette my in berge lock-silligheyten fen sijn on-weergeadelijcke ontmiettinge, in de swietheyt fen so greaten goe forsmoarre 't oertinssen fen alle prijck'le dat ick to wetter in to lân ljinne hie, in jinwirddig bin ick ijn yen freamd lân it tommel-sjochtige To-fal oer-lieuw're, in alle betinflijcke on-gelocken ijnne tuwt smijtten! *Endimion* het my forlitten to tijd az ick my trog sijn gunst-uwtterjen miende to forhuwgjen, in iz æf-gien sonder my sijn fornimmen to ontbleatjen: hie hy my jiette sijn leste *ferre-wol* juwne, in de wieromme fen sijn fornimmen forklearre, missijck hie 'k sijn besluwt goe fuwne, mar ick blieuw allinne fen mijn lân æfschaet, buwtte hoape fen yenige bystanne. O! het iz my, ney dizze grijm-tyd, oer, az my oone knip-schierre fen *Atropos* op to offerjen, in mijn dægen to eynjen, om de rin fen tuwzen oon-ljeappende uwncken, dy my oere holle hingje, ja al rjuechte-ford de æfter-koezen sjean litte, to stoytjen. to minste schil my de dead alle tokommene prijck'le ontlestigje, in ick sil mey dizze fortreastinge stearre, dat ick de schienste Herder, dy 'er ijnne wijde wrâd æ wier, ljeave hab.

So-dienigh wierne *Cleonice* kley-wirdden, dy her ijn her sliepkeamer alle formeyts ontteyn hie, buwtte wittene het *Endimion* weerfearne wier, in dij freaslijcke rie dy jin him nimd wier.

Mar allijck trog-geans, ijnne alder-uwtterste neaden, de hijmmel uwz, om uwz fen 't uwnck, dat wy ree mienne forehân to wezzen, yenige holp-mijlde midd'len to-stjoert; so fuwn *Endimion* ijn dy selle nacht az hy ijn 't finzen-huwz besletten wier, midd'le om in trælie uwtte finstere to wrickjen, in ijnne græft dol to sljuerckjen, trog beholp fen yen eyn merlijnne, dat hy ijn sijn finzenisse fuwn, in de slagh allso ontwijcke, noam de flecht, so schuwl-sluwppjende az him muwlck wier.

d'Oare deys gebea *Nicocles* dat alle krijghs-ljue herre firddigh-
hâde

hâde ſchoene, om d'executwtſje by to wenjen, mar do hy forſtoe dat *Endimion* ontrôn wier, in dat hy de tekenen fen ſijn ontkomminge fore ægen ſjoe, tocht him fen ſpijt to borſtjen, ja fen râſene liette him ſalm oon to taellen, mar ijn ſijn gaeſt oerwægjende wa dat ijn dit freamd to-fal, to 't ontſluwppjen fen dizze jongh-feynt, ſo wol to paſſe beholpſam moacht wezzen habbe, tocht him dat ſijn Niſt *Cleonice* mis-ſchean aets heard, in 't beſluwt fenne Ried, oongeande de dead fen *Endimion*, fen her Niſten moacht forſlien in ſocx him to witten dien habbe, in ford mey yen midd'len to ſijn ontfluchtjen forlienge habbe. Op dizze onfondearre ijnbijldinge die hy her ijnne pleats fen *Endimion* nimmen, in az in onnoſel ſlacht-ſchiep neye Offer-Timpel lieden, onder ſchijn fen ijnne ontſlitſene ſjoer-flamme to beprieuwen æf jæ jiette al maegd wier.

De heele ſted forgearre om de uwt-gong fen dizze droavige forteaninge to ſjean, de Offerers rônen ſelt oer-al om 't ſjoer oon to jeldjen, in ho kreſtigh datſe ijn herre meywitten oertjuwgd wierne, het in on-rjuechtſirddigheyt datſe uwtwirckje ſchoene, jæ ſirddene herre alle gearre, het d'offerhânne æſche, to beforderjen, om datſe de aerd fen *Nicocles*, dy him nintertijd to rjuechte formecke den ijn 't bloed-ſlirten ſenne on-ſchildige, koene.

Cleonice wier uwtermiettene forwondre oer dizze op-rin, in fornoam dey-klear de ruwn-inckele trouwhertigheyte fen *Endimion*, in dat hy her naet uwt on-trouwe forlitten hie; jæ wier op her ſalme forſtoard oer 't quæ-tinſſen datſe fen ſijn ljeaſde hân hie, in oone oare ig bly datſe de flamme to'n Offere tjienje ſchoe, om her Yem de ſalſche ijnbijldinghe fen her on-eere uwtte holle to jeyen, (want me hie t' oare tijden beſuwne dat nin Maegbden fen dit Ater-ſjoer æ beſchaedge wierne.)

Nicoclea Huwz-frouwe fen dizze hird-aerd, loaytſende her Niſt ijn libbens prijekle, griep him ijn 't hert trog trien-biddene in ljoentjen, earnjende him to fen de ſrjuene plichte dy-er de *Samoſers* Kening ſijn broar ſchildig wier, in dat hy ontwijfelijcke

trog it deyen ſen *Cleonice* d'ijvige haet ſen her Heyte oppe hals hellje ſchoe, in dat, wier 't dat *Endimion* her ſchæcke hie, jæ him to dear-oon-to, buwtte quetſinge ſenne maegdomme, naet neyfolge hie.

Mar dizze onforlit ſchomjende ſen wreck-hiettene az in wijlde baerg, naet njuencke ſijn Silterlinge, mar jin *Endimion*, dy de ſleeht nimd hie, ântwirdde dat, oermits de ſaeck ſo ſier komn wier, me dear mey ſordgean in d'uwtkomſte ſen 't oardel ſol-ſiere moaſt; dogge om 't wijzde hette to ſorſeſtjen, koe'er immen ijnne ſted ſuwne wirdde dy, ijnne ſtee ſen *Cleonice*, allijck jæ her ijn *Endimions* pleats ſteld hie, ſhim de gleônte op-offerje woe, jæ ſen 't ſjoer ſorloſt wezze ſchoe, mar datſe oarſinz de dead naet ontgean moacht, ſonder oongeande her maegdlijckheyt lottre to wirdden, in dat ijndien jæ her klear bewiſſe wier, nin ængſte behoaſde to habben, oermits de ſlamme op her naet ſettje ſchoe kenne.

Nicoclea dit ândert ſen her man bekommen habbende, howol jæ ijn 't minſte oon *Cleonice* eer-bewerringe twijvle, woe her lijckewol nea ijnne prijckle ſen 't ſjoer oer-jaen, ſo 't her mulwck wier yenige rie dear jin to ſijnnen. Jæ liet den oer-al trogge ſted ſen *Mileten* uwt-roppe, æſ miſſchean immen, ſijn libben ſed wezzende, in trog jin-ſpoede neye dead winſchjende, him it uwt-ſpritſene oer her Niſt op-nimme, in ijn her pleats tredde woe.

Dogge al her woelerye wier om naot, want dear wirdde nimmen ſuwne, dy ſin hie *Cleonice* to ſorloſſjen trog ſijn eyn dea: al de jeugde ſenne ſted wirdde wol it ijngewân omrierd oer 't jinge dat 'er ſchean ſchoe, in her ſchienheyt oerwægjende, ſieldene-ſe yen ſjieddende op-drieuwinge to her ſorloſſinge, mar ſjeande de middle wier trog, liet elckom ſo kâd az in deade de holle hingje, in hie nin mey-lyen noag om him ſalme ijn dizze uwtterſte illinde to bedobbjen.

Loacke dear den d'illindige *Cleonice*, dy ijnne ijpenbiere pleats, om ijnne ſlamme ſmyten to wirdden, al brocht wier, dearſe naet ſo ringen kaem æſ jæ tocht oon *Endimion*, dy-ſe t'oare tijde ijn allijcke jamm're ſjoen hie; Jæ ſeynt tuwzen hert-ſuchtjen neye hijmmel, in ropt de Goaden om holp oon: mar it lijcket dat de heele na-

Smytten

natuwre op her libben miercket. De ſinne forſchuwllet him om dizze gruwle-diede naet oon to ſehoagjen, ſalm de *Mikeſers* litte noag blijckje, datſe great hert-ſwier habbe dit proncke-bijld oon to ſjean, om to in ſiedſele fenne ſjoer-flamme to tjienjen: dear iz nimmen bly den allinne *Nicocles*, dy ijn yen koets-weyn rijdt, mey in bjueſter ontſtitſen gelaet, forwachtjende dat dizze faem, ney ſijn ijdel beſluwt, for ſijn ægen ijnne yeſſehe leyd, in ney her miz-diede rjuechtſirddig ſtraffe wirdde: mar hy ſjoeht him ringen ſier fen ſijn fornimmen forſchaet: want da de Preſters de wiſpen, om 't ſjoer oon to ſtecken, ijnne hânnen hiene, loaytſe hier in jonge tzierl him willig oonbieden om ijnne pleats fen *Cleonice* opofferе to wirdden, buwtte wittenſchip wa-ſe wier, oermits hy ſo daetlijck ijnne ſted komt, in wier meer trog wan-hoape in forſleynheyt, om naet to 't wijt fen ſijn ljeaſde reytſe komme to kinnen, az drieuwende herts-tjog to dizze *Nymph*, to docken diede nead-twingd: de wijde wrâd wier oer dit greatmoedig fornimmen forwondere: in dear wier nimmen dy naet mey ondilde d'uwtkomſte fen dizze twijvelheſtige dwaen forwachtet.

't Wier de on-ſillige *Dorilis* dy uwt it Eilân *Delos*, *Apollinis* berneplcats, uwt oorſæck dear forachtinge dy *Cleonice* eeren fen ſijn oon-biedinge hân hie, forteyn wezzende, trogge ſee-roavers nimd welt wier mar eynlinge middle fuwne hie herre wrea-twang to ontſluwppjen, in da ſo lijts wirck fen ſijn libben mecke, dat hy ijn 't beforderjen fen ſijn dea him ſalme greatlijcks ſeynge, ijnne ſuwge dat hy it gerop fenne offerhanne, dy 'er dien wirdde ſchoe, heard habbende, beſleat her to forloſsjen, in her pleats to beklaeyen, him lockigh achtjende immen trog ſijn dea to ſor-plichtjen, oermits hy ijn ſijn libben nimmen oon him hie forbijnne kind.

Mar az hy mids ondre Offerers laet wirddende *Cleonice*, yenige oorſæcke fen ſijn forlijnne ongelocken, fornaem, forandere ſijn droaf-hertigheyt ijn blygaelligheyt: hy ſtijck ſijn hannen omhag, az æf hy de hijmmel for ſocken lockſillige ontmietinge taenſje woe, in kaem her (de trienen ijnne agen) mey dizze wirdden om-earmken:

Izt muwlck, ſchiene *Cleonice*, dat de hijmmel my, ney ſo ſolle for-

forlyinne

forlijne jin-spoede, dizze wol-diede det, fen my so wol to tijde, ijn dizze pleats, dear 'k jon libben trog mijn dead kin behâde, stjoerd to habben: in dear 'k jo sijckere tjuwgenisse fen mijn oneynlijcke ljeasde, dy Y t'oare tijde so forsmaedlijckene wey smijttene habbe, kom to jaen? ô sillige dey! ô wol-oongenamme ontmiettinge! ô ljeasde, forjouw my, dat ick, to hier oon to, so folle-sâdige kley-wirden jin Jo dien, in de forschaete uwt-wirckinge dy Y ijn uwz gaest stirttene, begnorre hab! 'k hab fen jo naet meer to æschjen, nu dat Y my, ney 't oer-kommen fen tol-bjuesterre jin-stiettten, so greaten in onforwachtene lock forschasje! Eynlinge, schiene *Cleonice*, it to-fal iz for mijn kleyen fiel-rijck in earmhertig wirddene, in het, mids ijnne illinde, dear jon wreadheyt my ijn brocht het, to-gong forlienge fen Jo, so ick Jo naet oongenamme wezze kin, to minste forderlijck to wezzen. Forgunje my den, eer 'k my ijnne flamme jouw, Jo d'onhiermlijcke brân, dy mijn fiel uwt-tert, ijpenbier to meytsen. 't Iz de kreft fen ljeasde dy my twingt for jo opoffere to wirdden, Y mogge æck wol ljeauwe dat dit it yenige formeyts iz, dear ick ney langhalsjende de hijmmel om terge hab. Libbje den mijn hæg-beminne *Cleonice*! libbje lock-sillig to wijlle jon *Dorilis* mey in forhuwge gelaet sijn libben foar Jo to beste jouwt. De hijmmel hie my jiette meer forheerlijckje kind, mar so 'k trog dizze diede besitter fen jon genegentheyt wirdde mey, 'k bid dat de huwgenisse fen mijn namme by jo onforjitlijck wenje, in dat neydien de fjoer-flamme my to'n græf tjienje môt, 't oertinssen fen mijn eerheftige njuedriste jôn hert, to minste, ijvig ijn-dold blieuwe mey; dit 'z de yenigste forjilldinge dy 'k fen Jo æschje.

Cleonice, sjeande so stantheftige ljeasde ijn *Dorilis*, wirt oermiettene ontroere, in fielt her so libbne trog sijn wol-wollentheyt oerwônne, datse her trienen naet langer binne hâde kin. Jæ wraegselje wa fen beyde op 't baern-hont tredde schil, *Cleonice* dy alree æf-kleauwne wier, woe naet dat herrenthalve so uwt-nimmene Ridder stearre schoe, *Dorilis* hâdde naet æf fen for-gaen, in gebea de Offer-ljue datse him ijn 't fjoer wye schoene.

De heele sted forwondret him ijn 't oon-sjean dear stantheftigheyten dizzer twa geljeaven, in nimmen kin him fen gâlljen onthâde

hâde: alle man iz hert-reytsene bedroafd oon to sjean dat dy djiep-ljeafdige njue fen dizze jonge Grieck to in flamme-sjedsele tjienje môt: jæ oerwægene ijn meylyentheyt, hoe fier hy trog ljeafdes oerkreftinge brocht wier.

Nicoclen de droafheyt dy-se ijn 't oon-loaytsen fen dizze trien-taeppjende fortcaninge nutge, naet langer hierme kinnende, koam her, mey begâlde wangen, for de foetten fen her man dellizzen, dy uwtte muwlle fenne Prælters d' æfkomste, in de oongong fen sijn ljeafde forltien habbende, herre beyde it libben schinste, in d'ontslitsene brân, dy al begoe neye wolckene op to lægjen, uwt-djiepje liet.

Un yen ægenblijcke wird 'er uwt-littene lân-geane ijn 't blier-laeytsende gelaet fen alle *Milesiers* bespoarre, in dear wier nimmen dy nin sônnerlinge fornoeyinge, ijnne lockige ontmiettinge fen *Dorilis* nutge, in de hijmmel tancke fen him so wol to tijde ijn herre sted laet to habben: ijnne suwge dat de flammen, dy om 't libben fen dizze geljeaven uwt to bliezen, in de oon-loaytsers mey droafheyt, fen wegen dy wreade diede to priemjen, ontslitsene wierne, ijn yen freugdesjoer-bæken; in it æcklijcke moart-krieschjen fenne Offer-Pâpen ijn yen feyngjen forândre wirdde. De hijmmel liet sijn fornoeyinge æck blijckje, fordrieuwende, trogge striellen fenne sinne, de tjocke wolckne dear hy sijn ænsichte mey, om dit wreade on-bedrieuw naet to sjean, oerditsene hie; in to greater forsijckeringe fen 't wol-beheagen, dat de Goaden oer 't forlossjen dizzer geljeaven hiene, liet *Jupiter* him trye reys oone lifter sijde hearre, wier trog de Prælters forstoene, datse de boalt-forgearringe fen *Dorilis* in *Cleonice* gæ-kindene; in ijn der diede so wiern-se naet so ringen ijn 't Paleyse kommen, æf *Cleonice* oon her ljeavert tuwzene betaensingen, for sijn trouwe oon her ijn her uwtterste nead bewijzge, dien habbende, forsmiet *Endimion*, in belauwe dat nimmen az hy æ her ijnborst besitte schoe.

't Iz onmuwlck *Dorilis* blijschip uwt to bijlden, dy hy trog dizze wirdden bekoam, want hy de forgeande dey dit lock naet forwachtte; in hier sjochtme dat de hijmmel yen besondre foar-sorge oere minschen het, herre ijn yen ægenblijcke uwt de gruwne-dobbe dear illinden, dearse foar altijd ijn forsâlne miene to wezzen,

op it onforſjoenſte tjeande, in de lockighſte to wrâd meytſende.

Nicocles ſtjoerde ondertwiſſche ſijn Seyn-boden ney *Samos*, om de Kening it wijttene to dwaen, dat ſijn Dochter to *Mileten* wier, wier aerne him mey beſuwn ſijckere jong Heer fen *Micenen*, dy her Boaſte forſirdd'ge.

De Kening dizze mie heard habbende, fortolkeſe in deelde-ſe oon ſijn Keninginne, dy ſont her Dochters uwt-wezzen ijn greate droafheyt libbe hie, ſo ringen az hy koe, mey; in herre beyde gearre ijn dizze lockige to-ſchickinge forhuwgjende, diene twa ſchippen om *Cleonice* in *Dorilis* to geliedene æfferren. Doz gingenſe, fen *Mileten* æf-ſchiedende, ijn 't ſchip fen *Meander*, dy herre förſpoedig ijn 't Eylân *Samos* oerſchijppe, dear-ſe mey de uwt-ſittenſte wille, nocht, in blijſchipſenne wrâd ontſinzen in onthelle wirddene.

U W T.

Yen ſuwnerlinge forhânlinge

Fen it

L I B B E N

In ſenne

D E A D E.

Eeren ijn it Frânſch beſchreauwn, in
macke trog

FLIPPES fen MORNAY

Rjuecht trogloſtig Franſch Edelman.

Forfrieſche trog GYSBERT JAPICX.

Om wol te ſtearren lit uwz rjuecht wol libbjen leere,
So libbje in ſtearre wy (ô winſche in wâde!) ijnne Heere.

SIEL-NJUE.

O! wier ick, ney ick winfckje; in minfche!
Ick winfche oarz az ick eeren winfche.
  Ick woe oarz az ick eeren woe.
  Ick koe oarz as ick eeren koe.
Ick wânle' oarz az ick eeren wânle.
Ick hânle' oarz az ick eeren hânle.
  Ick die oarz az ick eeren die.
  Ick lie oarz az ick eeren lie.
'k Petearre' oarz az ick eer'n petearre.
'k Bejearre' oarz az ick eer'n bejearre.
  O God! ick wier al ijn dizze' uwr
  Ny, ney Gôads bijld' weer-bern' cretuwr',
  Fol gaeft-glanz' hijmmel-fillig fjoer.

G. J.

Yen fawnerlinge forhânlinge

Fen

L I B B J E N

In fen

STEARREN.

't Iz yen bjucſtre dwaen, dear 'k my naet noag oer for-
wonderje kin, dat de bodders æf ærbeyders, by meneare ſen
ſprecken, de rin fenne ſinne forfirddigje, op datſe reſtje mog-
ge: dat de ſchijp-ljue mey kreſten ſijllje om ijnne havne to
kommen, in az jæ 't lân fen fiere beloaytſje jearm herts-
wille uwtterje: dat de Bea-feart-reysgers fortoave nog reſt
habbe, for jearm reyſe fol-eynge iz: in dat wy jiette (dy ijn
dizze wrâd feſt-neylle in buwn lijckje, az oon in ijvig yerd-
wirck, dat fen oonhâdende onwaeren dreaum wirt, in trog ſo
quea in hirdden wey fen kreſten æf-nimme) d'eynnel-pealle
fen uwz op-leyne ſlobbjen in boddjen, ſo werzjende oon-
kommen ſjeane, uwz rjuechte reſt-hâv'ne mey trienen oon-
ſchoagje, in to uwz free- reſt-in luſt-pleatſe naet az mey ljea-
ſchoddjen in ſchromjen neyerje. Dit libben iz naet oarz az
it Wob-teecke fen Penelope, dear eynleaz hette oon te weef-
jen iz: yen ſee dy oon alle touwer-wijnnen oerjuwn wezzende,
uwz fen buwtte in fen binne on-ophâdlijck hoffnet: yen for-
fortrietge lân-reyſe, dy trog oer-mieut'ne kjeald in hiett'ne,
oer h:rge ſtege bergen, gruweljinde woaſtenyen in ſtriette-
ſcheyneryen dien wirde moat. Dit witte wy wol to ſizzen,
az wy ijn uwz ærbeyde binne, az wy oone rieme luwcke
in dizze illindighe wey lânz wannelje. Mar az de deade
uwz ærbeyde eynghje wol, az dy uwz de hân to-recket
om ijnne thuwz-hav'ne ijn to helljen, az dy uwz, ney
ſoo folle prijck'le-paeden in fortriettige herbergen, to
uwz rjuechte honck-wengje bringe wol, ſo ſchoeue wy

(ijn flee fen uwz to forhuwgjen, trog it oonschoagjen fen uwz Fader-lân, in ijn pleats fen sjongjen (oermits wy uws wolbejearde rest selt nækje) uwz ærbeyd wol jearn weer-oon beginne wolle, it seyl jiette reys neye wijn keere, in (so 't uwz oarloave wier) uwz uwnck-wey oppe ny wânnelje. Den tinssje wy naet meer op uwz ærbeyde; uwz fortrietten in schipbreckingen binne gled forjitten, in wy ængje for nin swierigheyte meer. Mar ijn tjin-deel oon-grijnje wy de deade allijck de alderswierste pijnne, schromje dy allijck in strân-klippe, in flean 'er for az for in great heapsen struwck-roavers. Wy dwae az de lijtse bern, dy alle dey klegge habbe, mar az de genezmaester komt, naet meer sjeak binne. Az dy jinge æck dy de heele wijcke ijnne dwelm roan habbe to kiermjen fen pijnne ijnne tofcken, mar az-se de hân-maester kommen sjeane om dy uwt to luwcken, nin tosck-feertme meer fiele. Allijck æck sommige klien-seerige minschen, dy trog de wamsteckende Pluwris-pijnne gâllje in kiermje, ja naet restje foar dat de yer-latter komt; mor az-se him de slijmme hottjen sjeane om de plæge to fornieljen, so tjeane se de earm oer-beck, in bestoppje him ondre wrijn ijn 't bod, oarz naet az æst hy jearm salm deye woe. Wy freazje de heelmaester boppe de sjochte; de plaester-lizzer meer az de pijnne; de slijmme meer az de swolme. Wy ontsjea meer de bitterheyte fen yen genez-dranck, dy ringen for-by iz, den de lang-doerjende smert-quolmende sjeacktme, meer it eyn uwzer illinde, den de tol-leaze illinden salm, dy wy ijn dit libben lye motte. Fen wier komt dogge dizze dwyl- in dwelm-sinnige sljnechtholligheyte? Om dat wy naet witte het it libben, nog het de deade iz. Wy freazje 't jinge wy ney beheare to hoopjen, in wy bejearje 't jinge wy beheare to freazjen. Wy neamme dat libben, dat in doerheftige deade iz, in d'oergong fen in langsome slijppjende deade (æf it oon-fangjen fen in ijvig libben) hiette wy de deade. Lieave, siz dogge reys, het iz 'er tijgges ijn dit libben, dearme so jamck ney beheart to jancken? æf het iz 'er queads ijnne deade, datme so æng beheart to ontflechtjen? Lit uwz de heele om-rin fen dit libben reys trog-noazje. Wy komme 'er ijn mey gâlljen, wy troaye 't lânz mey moeyte, swit in slobbjen, in eynigje 't mey fortriet: ho lijts æf great, min æf folle, rijck æf earm wy binne, wy moatte dit

dit deelhaftig wezze, in ninter fenne heele yerd-boyeme kin hier fen ontsleyn wirdde. De minsche (hier ijn slimmer az oare cretuwren) wirt to wrâd brocht, him salm reppje, riere nog redde kinnende: hy het ijn sijn eerste jieren formeyts nog nochte, in det yen oar naet az moeyte in fortriet oon, trog-sleaande ontollijcke prijcklen eer hy to sijn forslân komt. Un yen sæck iz hy lockel lockiger az ijnne oarre folg-jieren, dat hy sijn illinde den lijts sielt in jiette min begrijppet. Iz 'er nu wol immen so klienmoedig, dy altijd az in bern bejearje soe to libbjen, az 't him al berre moacht? æf dy socken libben hette achtje schoe? Dear uwt blijcket dey-klear, dat it naet inck'le goe iz to libbjen, mar wol in lockig to libbjen. Lit uws nu ford-ferre.

Az hy nu begint to waegsjen, so waegst in oon-groeyt sijn ærbeyd mey him. Want hy iz naet so ringen fenne Amke nimd, in wit nauw het borttjen iz af wirt rju in schoalle-maester ond're hânne juwn. (ick petearje naet az fen dy jinge dy trestig op-set wirdde) Borttet hy den, so bert it mey ængste. Iz 't dat hy studearret, dat det hy werz-finnigh, in al de tijd dy hy onder in oarz bewâd trog-toarssje moat, iz him naet oarz az in finzenisse. Hy peynzget nog bejearret naet den dat de uwre komt, dy im uwt in oarz betwange fryët, op dat hy him salm rejearje mey: in forfirdget sijn jieren so folle mawglijck iz, dat hy to eere oon de bejearde fryheyte reytsje mey. Eynlinge hy bejeart nin sæck so ijnfierne az it eyn fen dizze bernsche jeugd, om ijnne jieren fenne jonge ljue to kommen. Mar ljeave! het iz dog de ijngong fen dy steate oarz, az de deade fenne bernsckheyte? it beginne fenne manlijcke, æf boasck-jieren; oarz az de deade fenne feynte-steate? it beginne fen moarn, az de deade fen joed? Aldoz langjet hy den ney sijn deade, in achtjet sijn libben illindig. Wierom hy æck naet for lockigh hâden wirde kin.

Az hy den, ney bejearte, dy fryheyte forkrigge het, in komn iz to de jeld dear ijn Hercules ker juwn wirdde, æf'er de wey fenne deugd, æf it paed fenne boazheyte ijnslaen woe, in æf'er de reed'ne æf de herts-njue for gidze in liedsman bejearre, so moat hy æck d'yene ig tsiezje. Den beginne de flaesck-lusten in de wrâdz-bejearten him mey tockjen, lockjen in troeteljen oon to lordigjen, om

om him onforsjoens t'oer-fallen: In ho lijts binn'er dy herre dear trog wraegselje, in naet ijn 't not reytsje. Mar het binne 't dogge for nochten ijn 't eyn, dy-se him jaene? Fordoarne formeytsen, dy him altijd onreftigh meytsje. Willen, dy it berouwjen onderworpne binne, allijck de jocktme ney it kaerdjen bijt-smertet. Forblyingen dy mey prijckle in ærbeyd op-spoarre, ijn in ægen-blijcke uwt-rjuechtge, in mey in lang-doerjende knæg-wierme ijn 't meywitten folge wirdde. Dit iz de aerd in de natuwre fenne wrâdsche lullluwckjende nochlijckheyten, az-se mey earnsthestige nuyverheyte ondertaest wirdde. Want dear iz naet yen so swiet, dy fen griene galle naet oerwâlge wirt. Naet yen so oongenamme fen smeyts, dy nin jinheit fen quea ney-smeytse jouwt. Jâ dat slimmer iz, dear iz naet yen so wol miett'ge, dy yen on-mietgjende pleage naet mey-in ney-slijppjende iz. Jiette spreck ick naet fen focke onnochten, dy elckom falm klear kinne kin, az kibbjen, sjuechtjen, flechtjen, fjochtgjen in oare fortrietten, dear ijn de onbetochte jeugd herre sommes trog on-miettigeyt, sommes æck trog brea-dronckenheyt bringt. Iz 't nu so dat de formeytsen (dy 'er ijn schijne to wezzen) naet den on-nochten binne; in wirt herre pijnne ijn-swolge allijck de bitterheyte mey 't alssem-wetter, dear uwt iz licht to merckjen, ho great in ho gruwle-bitter de onnochten falm wezze môtte. Hier habbe Y it heele libben fen in jong minsche, dy him (fen sijn âders in maesters ontlestge) to alle moed-wille bejuwne, æf om sijn flaesck-lusten to folgjen oonsteld het: wier trog hy naet oarz dreauwn wirt, az æf 'er fen in gruwle-gaest besitten wier, fen waem hy sommes ijn 't wetter, sommes ijn 't fjoer smijtten, den op in toer sot, in to leste fenboppne dol homppe wirt.

Mar schien hy de reden, az in goe nolck paed-lieder, folgje wol, loaytsje! so binner æck bjuestre swierigheyten for hânne: want den moat hy him to in doerhestig gestuecht forsirddigje, altijd schrep in ijn forwar stean, az wezzende fen fore, fen estre, fenne yene in oare ig, fen sijn sijnne beset, dy him on-ophâdlijck to keere giet. Het iz dat dogge for in sijnne? Alle het im behæget, alle het 'er sjocht, eynlinge de greatste sijnne, dy 'er ynne wrâd het, dat iz de wrâd salme. Mar dat slimmer iz, hy sielt

solle

folle mock-lægen in to gearre-fpijlljende oer-yenluwdingen ijn fijn eyn flaefck, dy to gearre mey de fortwijvle drift-fjochtmen (dy ijn dy jieren herre tolle kreft in fterckme habbe) naet oarz fijkje, den ftuwne, uwre in for-fâlle om him to oerftjolpjen, in ijn alle boazheyte to dwaen om-rôl-ljen. De almoggene God, in nimmen oarz, mey him dizze wey uwt-kippjen dwaen. God allinne mey im dy dwaen to it uwt-eyne bewânneljen. De goe God allinne kin him fen al fijn ftrijdjen in oon-fjnechtingen de oerwinninge jaen. Want wij loaytfje wol ho lijts ljue herre op dizze fmôlle ftijckel-wey bejaene, in ho folle (fen dy jinge dy 'er al op begoalt habbe) jiette weer oerbeck riggelje. Folgje nu hocker wey dat Y wolle; fo moat Y jo de fcheadlijcke wol-luftme to buwt oer-jaen, æf in oon-hâdende gefjuecht oon-nimme. Y moatte jo to moed-wolle bejaen, æf ijnne teamme hâde: Al fwie-tjes fliuerckjende meye ftreamme dôl-drieuwe, æf al wraegfil-jinde in ærbeydjende dear jin opfwomme. IJn 't kirtte, fjea Y in jong minfche, dy, ijn fijn jonge jieren, fenne ijd'le forgonckljjcke wrâds wol-lulten, ijn rommiettigheyte droncken het, y fille befijnne dat hij dear trog fo for-doave wezze fil, allijck in dronckne bjealgert, deys ney 't gelaegjen, him be-fielt: æf hy fil 'er focken, focken onlufte fen habbe, dat hij 'er naet meer fen bejearje fchil: æf hy fil 'er fo wirgh fen wezze, dat hy er naet meer fen fprecke nog oon tinffje mey, az mey wer-ze in leed-wezzen. Loaytf'y op dy jinge, dy de luften man-haftig jin-fteane, Y fille befijnne dat hy fo æf-med in for-britfen iz, fen on-ophâdlijck ftrijdjen in jin-ftean, dat hy ree ftiet om him op to jaen, æf to ftearren in him falm to forlitten. Kijtfe! dat finte de willen in nochten, dy me ijn dizze bloazjende jieren het, dear de bern fo ney reck-halzje, in dy de âde ljue fo bekleye.

Nu komt de jelde fen in folkom'ne man, wier ijn elckom op wittenfchip tincket, in om fijn gemack to nimmen. IJn yen ding, 't iz wier, mey dizze âderdomme wol folkommen æf folmecke neamd wirdde, om dat alle minfchene on-folkomenheyte, (dy ondere fljuechte bernfckheyt æf lichtfirddige jongheyte oerfchuwlle wierne) ijn dizze tijd ijpenbierlijcke to teane ontditfen wirdde. Hier fille wy naet kâtje az fen dy jinge, dy by de wrâde for wijz in loc-kig achte binne. Eerft habbe wy (fo boppe forhelle iz) mey ængft-

me bortte, in dear ney yenige kirtte nochlijckheyten nuige, dy oppe hacke mey lang-doerjende rouwe folge wirdne. Mar nu beginne dy goarrige giergheyt in opbliezene eer-grittigheyt jerm op to jaen in oon to prijzjen, belauwjende rijckdommen, steat- in eer-aempten az wij herre sljuechs oonbidde wolle. In, ijnne wierheyte, dear iz ninter fen alle (Goads tjienners uwt-nimd) dy om d'yene fen twaën, mey herre oonlockjingen to forkryen, him naet fenne tjercke-teck dôl-hompet. Mar het restlijckheyte sille dy uwz ijn 't lest oon-bringe? Want az in gierg minsche tuwzen reysen, to wetter in to lânne dien, folle prijcklen in grijmme to-fallen lit het, forschaete schip-breckingen mey rest-leaze ærbeyd in ængste ontgien iz: so het hy trog-geans naet meer az tijd forquistge, jâ de jichte, laemme ljea æf oare sjocht-quolme oerwônne; habbende om dizze rest sijn gemack forlitten, in om jild in goed to gearjen sijn libben forlern. In æf hy nu al folle wônne, in 't heele eassen fenne kostlijckste pearlen ontbleate, in al it goald fenne welt-wrâd fuwne hie, mien Y dat 'er him der mey to rest stelle, in noeye litte schoe? Ninsinz: Want hy schil, trog al dit boddjen in slobbjen naet oarz den nye moeyte for lichem in gaest forgearre habbe, ijn 't to-kommene: hy sil fenne yene moeyte ijnne oare ploffje. In it sil it eyn naet wezze, mar in forwigselinge fenne yene ijnne oarre jammerjende illindigheyt. Want for hinne het hy se sijke to kryen, nu gruwlet hy se to forliezjen. Eerst het hy se krigge mey in greate brân fen bejearte, nu besit hy se mey in rijzbolckjende ængste. Hy het greate prijckle fen moardners lit ijn 't sijkjen, mar nu hy-se fuwn het, ænget hy for de struwckroavers meer az ea. Hy het greate ærbeyd dien om dy uwtte yerde to dollen, in nu iz hy ommers so djoejende om dy dear ijn forschuwljende to bedobbjen. Ijnne somme, ney dat hy al sijn reyzgjen folbrocht het, so giet hy ijn in sinzenisse; iz sijn lichemlijcke ærbeide fol-eynge, so wirt hy mey in on-eyngjende onrest ijnne gaest hoffne. In het het dizze earme bloed dogge to leste ney so folle fortrietten finzen? Naet oarz den dat de dijvelsche giergheyt 'im wijz macket, trog bethauweringe in sin-beguwcheljen, dat hy hette sônnerlings forkrigge het: Onder diz giet 'et him allijck d'earme ljue dy de deal wijz-macket, ondre schijne fen herre ijn jearm

ear-

earmoed to holpe to wollen kommen, dy jearme hânnen fol bledden sijnne az-se miendne dat it goaldne Friesche Rijders wierne. Hy besit, æf wirt besitten fen in ding, dat ijn him salm kreft nog deugd het, dat nin pijne forseltje kin, jâ dat ontijger in onnutter iz den yenig kruwd oppe yerde. Eynlinge hy het in heapsen tzæf in dong forgearre, dear trog hy so onforstânnig wirdden iz, dat hy 'er sijn holle mey kranzget, ho wol hy 't, mey rjuecht! wol ondre foet-sôale behearde to tredden. Mar az hy dit al het; nuwget it him den al wol? Jâ solle min az to fore. Wy prijzje jamck de dranck, dear trog de toarst steande-foets fordreauwn in wey-nimd wirt: In it ijtten dat (æck lijts nutge) wol fet, wirt jinne hongre hæg achtge. Mar ho-me hier meer æf drinckt, ho de toarst greater wirt, in ho me 'er meer fen ijt, ho de hongre uwz meer pricket. It iz in wetter-sjocht, in huwnz-hongre, wier fen me eere borstje schoe den forsiedge wirdde. In (dat gicker iz) dizze toarst iz so bjueller ijn somge minschen, dat hy jearm dobben dolljen det, sonder herre dear sen drinckje to litten: want ijn oerfloede fen wetter in weet lye se toarst in hongre. Jæ habbe wol great goed, mar je doare 't naet bruwcke: it schijnt dat jæ it genietje, mar herre dear naet mey formeytsje. Want jæ habbe 't nogh for herre salme, nogh for oare, mar fen al 't jinge jæ habbe habbe se naet, in lye rju komm're fen 't jinge se jiette naet besitte. Lit vwz den sizze dat it forkryen fen dizze falsche goedren naet iz den ærbeyd ijn 't lichem, in it besitten dear selle on-gerestheyte ijnne gaest, dy so folle greater in swierer iz, az de gaest spits-sijnniger, inckeler in tierer iz den it flacsch. Mar de aldergreatste illinde komt eerste oon knerssel-tosckjen, az me dizze goeden begint to forliezjen, az-se trog schip-breck, plunderjen, sijnschippe, brân æf herrelijcke uwncken wey nimd wirdde. Den begintme to gâlljen in to guwzjen allijck de lijtse bern, dy herre bort-reauwe forlern habbe, dat lijcke-wol om naet iz. Y kinne jearm forstân naet ijnprintje, dat alle wrâdz goeden forgoncklijck binne: Want jæ hâde jearm naet allijck æf se beroave, mar æf s' al fild wierne. In om datse alle heel herre hoape op dizze naetige dingen set hiene, so komme se ijn socken wan-hoape (trog dit forliezjen) dat me se dear naet uwt holpje kin. Jâ (dat jiette meer iz)

iz) al 't jinghe dat ſe miendne to winnen, reckenjeſe forlern to habben, az 't her, ney jearm fornimmen naet lockt. In az herre altijd nin beſondre ſeyn to fâllet, ſo achtjeſe ſtracks gritte ſchea hit to habben; wier trog me ſommige ijn ſocken forbjueſteringe ſjocht ſallen, datſe herre libben dear trog forkirttje. Kirt-om de leane fenne giergheyt, oer dy jinge dy ſe tjienne habbe, iz maeſt-tijdz allyck de forjildinghe fenne deale (dearſe eerſt uwt-ſpruwtte iz) dy, ney dat hy de wolle fen ſijn klircken lijts-tijds dien het, jearm dear ney oer-lieuwret ijnne hânnen fenne boalle, æf ſalm de halze breckt. Ick forhellje jiette naet yens de miz-dieden in boazheyten, dear to dizze gier-ſecken jearme bejaene, om to herre fornimmen to kommen, wier fen herre binne-witten ſo fol iz, dat ſe trog it knægjen ninter-ſluwne reſtje mogge. It iz uwz nôag, bewijzge to habben, dat trog dizze ſijnne djoejerye (wier mey ſolle minſchen hier op yerde on-leegh ſinte) it lichem oer- in uwt-kreſtge, de gaeſt forſlijtten, in de ſiel forlern wirt, ſonder yenighe nochte æf fornoeyinghe.

Lit uwz nu hette fenne Eergierigheyte petearje, dy trogh bejeartme om greate maeſters fenne wrâd to wirdden, jearme tijde gicklijck in onnutlijck det forſlijtjen: trog waem, ſo wy hette meer æf ſijckerers miene to bekommen, wij ſille uwz bedrægen ſijnne, oermits jæ jiette min iz. Want allijck de Giergheyt uwz bedrieget, for al uwz moeyte in ſlobbjen naet jaende az yerde, modder in wæze, alſo iz d'Eergierigheyte uwz mey wijn in rijk leanjende. De ſchins-jeſten fen dizze binne ommers ijdel-naetig, az-ſe fenne oare grouw in plomp binne. Me wirt trog alle beyde to yenerleye æf-gruwne laet: mar dizze iz ſo folle prijck'ler, az jearm wettren ijnne oonfange klearer in ljeaſlijcker lijckje Ondre jinge dy herre to de eer-gierigheyte bejuwn habbe, loaytſje y dat ſommige by Keningen in Poteſteaten great achtge binne, yenighe gebiedje oer legers in heerkreſten, in y ſjea dat elckom ney ſijn ſteat groetge. eere, in ontſjoen wirt fen jearme dy onder herre ſteane. Y kijtſe datſe mey purpre, rea-ſcher-ſecken in goald beklaeyd geane, wier uwt it lijcket datſe allinne de wille fenne wrâd habbe. Mar me ſielt naet, ho ſwier dat elcke lead

fen

fen dizze ijd'le eer-prealle jearm waget. Me wit naet ho folle dat dizze eerbiedingen him wol koſtje, in hot ijd're jelne fen dizze koſtlijcke forwiclle wol bedræget. Want dy is witten 'er fen hie, ſchoe ſe ninter-ſtuwne ſo djoer bejearje to keapjen. Want fomge binne trog lange in ſwiere tjienſten to focken ſteate komn, jearm libben wæge habbende oon alle oerden, jâ folle-tijds mey forlieze fen earmen in ſchoncken; in dat al to bejearte fen yen Prince dy learre het tuwzen ponſmieten lân, uwt de bruwekme fen ſijn ſijnne, az it libben fen hondert-tuwzen focke minſchen as jæ binne: wezzende ommers wol onlockig datſe ſock yen tjienje, dy jearm naet ljeavet, in gick datſe miene hæg achtge to wezzen fen dy jinge, dy ſe om naet wol to træppje litte ſchoe. Oare binne to ſocken gloarje op-kleauwn, om dat ſe de Prince meye muwlle ſpritſen, æf floyte, in mey jearm tonge in hânnen tjienne habbe, ſizzende in dwaende, ſonder onderſchie al het 'im behæget, wier to in from hert him nea ſchoe bejaen kinne. Want jæ habbe tuwzenerhânne ſmeed-huynjen lye moatten, in jearm folle mielle ijn 't ænſichte ſpye litten. In ho gemienſem dat ſe æck meye Prince lijckje to wezzen, lijckwol binne ſe az immen dy yen forſchoerrende lieuwe trog greate lijſemheyte, folle kaerdjen in troeteljen mack macke habbe, in dy ſalme ninter tijd ijtten jaene, æf de hân mey ængſte oerbeck hellje, gruwjende altijd grijppe to wirdden. In jiette wirt hy wol yen reyſe ijn 't Jier ſo bijttne, dat hy 'er lang noag oon het. Allijck iz æck de uwt-komſte fenne Prince-frieunen. Want az yenigh Prince, mey'er tijd, immen ſo hæg het dwaen klieuwen, ſo iz it him in formeyts, dy ſelle (âz hy mient t'eyne fen alle ſwierigheyte to wezzen) ijn kirtter tild fen boppne del to ſmijtten: in as hy immen mey folle rijckdomme in goeden op-folle het, ſo perſſet in knijppet hy 'im weer uwt, allijck in ſponſje. Want jæ ljeaſje nimmen az jearme ſalme, achtjende elck yen berne to wezzen om herre tjienſt in nochte to jaen. Dizze blijnne hoavelingen meytſje jearm ſalm wijz dat ſe folle frjuehen habbe, in hæg by de minſchen achtge binne, in tinſſje naet yensken dat (allijck jæ jearm feynzje oare to beminjen in to eerjen) jearm fen oare allijck dien wirt.

Want

Want dy meer maesters binne az jæ, dy groetje herre naet az oer-dwerze; dy onder jearm stea, groetjese om datse se fen dwaen habbe, in bewijzje jearm steate, stoele in taebberte, in naet jearm persoanen de eere. Oongeande dy jinge, dy fen allijcke condijsje æf steate binne (onder waem de frjuenschippe wol maest behearde plijgge to wirdden) dy benijdgje, lasterje in stecke elck-oarme, in binne altijd oongerest, æf om jearm-eyn ongelocke, æf om in oarz wol-fearte. In dear iz ommers nin greater torminte, az de nijdigheyte, dy egentlijcke oarz naet iz den yen baernende kjeald-sjeacktme ijnne gaest. Wier uwt nu wol to forstean iz, datse nin sijckre frjuenschippe habbe, dy altijd by forstânnige ljue for in djoerwirddig dinge hâden west iz. Bejearje y dit jiette klearer to sjean?

Lit it lock herre de reg reyz to-keere, elck yen sil æck stracks fen jearm æf-dwerzje: litse yenskes æf-sot wirdde, ringen silmese schean oonsjean: lit jearm dy heerlijcke taebberte benimd wirdde, nimmen silse meer kinne: in lit 'er in onbeheynte busfle mey dy oonsjeanlijckheyte oon-klaeyd wirdde, hy sil steans-foets (uwt kreft fen dy Steat-taebbert) genietje alle eerbiedinge in oonsjog, dy de oare fore hinne bewijzge wirdde. Ondertwissche wirddese so hæg in littinckue op-quabbe, allijck de Esele, it bijld Isidis kritsjende, fen alle eerbiedingen dy de goadinne oondien wirdde. Jæ merckje naet yenskes dat naet jearm persoanen, mar it lock so eere wirt, dat 'im folle tijdz fen herre, az fen in tuwn-esel drægje lit. Hier moacht immen sizze: Jæ habbe to minste jearm wille so lang az dy steate doerret, in binne ondertwissche jamck ijn herre schick: in immen dy trye, fjouwer æf meer jieren goe-dægen het iz ommers al sijn libben naet ongelockig! Dat iz wier, az me dit goe-dægen neamje mey, altijd to ængjen om fen sijn steate forsot to wirdden, in alle dægen to djoejen mey great janckjen om jiette hæger to klaerdjen. Ljeave frjuene, dizze, dy y miene ijn herre schick in ney herre sin to wezzen, om dat y se allinne fen buwtte sjeane, dij sinte fen binne al folle oarz ontheystre. Dy lijckje wol in moy mirsle finsenhuwz, mey folle dobben in læën, dy fen binne mey tjusterheyte, wiermen in pijn-bancken fold binne. Y miene datse greate romte habbe, mar jæ miene dat se benijpt in

in near binne: Y achtjese ijn hæge steate to wezzen, mar jæ bâdet for yen kliene condijsje. Nu iz immen, dy him tinckje lit dat sjeack iz, wol so herteleaz, az yen dy ijn wierheyte sjochtjende iz: want æf it schien Keningen wierne, in jæ achtne jearm salm for scheamel-ruwtters in kôaters, so binne se æck ijn jearm gemoed naet oarz. Want nimmen iz aet oarz az hy mient. Y loaytsje wol datse fen folle tjienners in slijppe-folgjers forsilschippe wirdde, mar jæ freezje æck dy jinge dy se selm to jearm beschermers in lijvschutten uwt-kerd habbe. In æft jæ allinne æf ijn silschip sinte, altijd ængje se. Binnese allinne so kijtsese aloon om, in onder folle silschippe stier-ægje se oon alle kanten. Jæ drinckje wol uwt goaldne in sulveren bijckers, mar ijn dy, in naet ijn yerdne koppen, wirt it maeste fenijn schinst in de deade 'er uwt swolge. Jæ habbe seste in schiene plom-bodden, in az-se bejearje to restjen, so heart-me naet in muwz ijnne keamere risseljen, ja naet in lang-schoncke migge kin se oon-gonzje, in lijckwol kin in lân-minsche better sliepje by it ruwzjen fen in rinstreamme, æf it remoerjen fen in Jier-mercke (naet habbende az hirdde yerde to sijn bult-seck, in de blauwe hijmmel to sijn teckne) az dizze ijn socken greate stiltme in macklijckheyte: want jæ dwaen naet az om-wranteljen in wrotten, altijd duchtjende datse immen kommen hearre, in kinne ijn herre rest ninsinz restje. Bejearje Y, ijn yen somme, to witten het onderschie 'er twissche herre, in de quælckst-hânle finzene ljue iz? Alle beyde binne se sletten, in habbe yen swiere lest to schoastjen. In æf nu d'yene wol mey yerzen in d'oare mey goald oerlaedne iz, so iz d'yene æck naet sletten az oon earmen in schoncken, mar d'oare oone gaest in siele. De finzene slyppet sijn yerzne kettinge, in de hoavelinge iz æk ijn sijn sest-sijttre. De finzne fortreast it lichem jiette sommes trog de gaest, in sjongt wol in reis mids ijn sijn illinde: mar de hoavelinge, æf-medde ynne gaest, quelt sijn lichem onophâdlijcke, in kin 'im naet to restje bejaen. Belangjende 't fornoeyen dat Y miene datse habbe, dear ijn binne Y jiette meer forbjuestre: want Y achtjese great om datse hæg opteyn binne: mar dat iz ommers so gickhestig dien, æf y in dwirg-manke, so great az in rôaz'ne tomme, heel great achtte om dat 'er op in toere, stinze æf hage wiere stoe. Also

dwaen-

dwaende miette y 't bijld meye foet-schéamle dear 't op fliet, dat y besondre miette moaline, om sijn hægte to witten: sjeande op sijn hægheyte allinne, in naet op de hægte fenne foet dear it op rest, jå tjog 'er de foet ond're wey, in y sille 't heel lijts besijnne. Y reckenje herre æck hæg, (so hier oppe yerde yenige hægheyte wezze kin, dy, by de hijmmel forlijcke, naet meer az in flippe iz) mar wier 't dat Y se ijn 't hert kijtsne, Y soene 'er heel oarz oer tinske, trog dien dy wierhestige greatheyte ijn 't klien-achtjen in forsmaedjen fen alle ijdle hægheyten (dear jæ mar earme fletfincken fen binne) gelegen iz: wier for datse jearm salm æck naet hâde, om datse al-oon hæger klieuwe wolle, in minter-tijd jearm bejearte beklaerdje.

Y sille muwlck wol immen sjnne, dy socken op-sot ijn sijn ijnborste meytse sil: az ick to socken steat komn bin, so wol ick my to reste bejaen, in noeye litte: mar so ringen hy dear to komn iz, kin hy quælck so lang toasje dat hy sijn amme hellet, æf hy bejearret jiette hæger to klieuwen. Want dat im to fore so hæg schijnne, dat achtjet hy nu korts naet yen treppe to wezzen. Hy achtjet him heel leeg, om dat 'er immen boppe him iz, ho-wol hy him hæg behearde te reckenjen, om dat 'er so tol-leaze mennigte onder him iz. Hierom klieuwese so lang tot dat herre de amme to leste oppe wey bejouwt, æf datse fen boppne dol truwzelje. In æst se schien trog lang ærbeyd al op 't hægste komme, so iz 't æst se op 't hægste fenne Alpische snie-bergen, mar naet boppe wolckne, wijnnen in twierren wierne: wezzende az den eerst to rjuechte alle onwaeren, blixme, tongre, ængste in prijckle ijnne tuwt juwne, wier trog herre hægmoed wol to tijgge fornaetigd wirdde kin. Dit punte sil y my muwlck wol to-steân, om dat it uwt folle schijd-schrieuwers in dægelijcksche ondersijnnige bewijzge wirdde kin: mar by æventoere sil y sizze, dat dy to de kroane in haed-stoack bern' binne, in fen bernsschoncke op ijn socke hægheyte set sinte, buwtte dear to ærbeyde to habben, dat dy to minste fry binne fen dizze quolme, in wol lockig achtge wirdde mogge.

It kin wol wezze datse dit ongemacke so wol naet fiele om dat 'er ijn berne in opset binne: alljck dy jinge dy omtrint de fluw-

aant. Holl.

Rûwzen fenne Nijlle berne in opteyn binne, it ruwzjen dear salme wend binne: dy ijnne linzenisse to wrâd komt nin great langjen neye fryheyte het: dy by de Cimmeren, onder greate tjuesternisse teyn in op-set wirt, ney de dey naet luwckje: in dy op it Alpische bergte great-macke iz, oere miste, onwaer in snie him naet forwond'ret. Mar dearom binne se 'er naet fry æf, oermits de blixme sommes wol in pearle fen jearme kroane buwckje, dy haed-stoack ijne felt brecke, mey in great heapsen snie oer-stoppje, in trog in onwaer fen droafheyte in fortriet jearme 't forstân in de gaelt fordompje in fortjuesterje kin. Jæ binne wol kroane, mar mey in kroane dy, ijn wierheite, fen hæge-tuwcken in stijcklen frissle iz. Jæ habbe yen rejear-stæve ijnne hânne, mar fen reyd, dat meer az yenig gewaegs ter wrâd fenne wijn hinne in weer flingre wirt. Ick forsijckerje jo, dat de kroane in stæve (ijn pleats fen dit hert-swier to genezzen, in dizze sorge, in dit fortriet to fordrienwen) de forneamste oorsæcke in uwtstjeap iz, wier trog dy selle de minsche oon alle iggen to-forzje. O kroane! (sey in Kening fenne Parssen) dy wilte hoe swier du uwz oppe holle persleste, hy schoe dy naet op nimme wolle, al wier 't dat hy dy oppe wey lizzen fuwn. Dizze Prince dy alle minsche lock ijne hân hie, so 't schijnne: dy elckom lock in ongelock, ney sijn beljeasjen, to-fuwgje koe: in alle ljue (so 't him lit oon-sjean) gerest meytse moacht: betjuwgt ommers klearlijck, dat hy fen al de wrâd (dy 'im onderdienigh wier) naet den fortriet in greate moeyte hie. Het sille uwz æck alle oare Forsten sizze, az-se uwz sljuechts neye wirdde anderdje wolle. Wy wolle naet freje dy jinge dy jearm libben, trog rampsilligheyt, ijn yen schânlijcke dead eynge habbe: nogh dy jinge dy herre Keningdomme by jearm libben bedobbjen sjoene, in habbe jiette langh ijn greate illinde libbe, ney datse fen jearme steate beroave wierne: allijck Dionijz fen Sicilien, dy better gerest wier meye rijz-biezme ijnne hân, om de bern fen Corinthen to gijsseljen, az meye Steat-stoack om 't heel trye-hernig Sicilien to rejearjen: æf Sylla, dy ney dat hy 't gemiene-beste fenne Roamere scheyne, in de romme wrâde trogplondre in æf-schomme hie, jiette naet koe restje, eer dat hy fen salme (æck mey greate prijckle) sijn krest in oerwjealdgjen de

 leyd

leyd in oerjuwn hie. Mar lit uwz de Kening Salomon sijn miengje æf-freje, dy mey sânnerlinge oon-tjoglijckheyte fen God begave, in rijck fen alle dinge wezzende, æck it goald uwtte Eylânnen kommen die: hy schil uwz trog yen besondre boeck onder-rjuchtje, dat hy al it lock dear yerde bepreauwn habbende, dear ijn naet den ijdel-naetigheyte, moeyte, in knæginge ijnne gaest fuwn het. Lit uwz de Keser Augustum freje, dy yen fredigen besittre fenne wijde wrâd wier, hy sil sijn forlijnne libben bekleye, dat trog-brocht iz mey greate moeyte, in sil de restlijckheyte fen yen sljuecht minsche oppe yerde bejearre: achtjende dy dey hæg-lockig, wier ijn hy him fen dizze ondræglijcke hægheyte soe ont-tjean mogge, om fordoon allijck in gemien man, ijn rest to libbjen. Lit uwz æck Tiberium, sijn ney-folger freje: hy schil uws bekinne dat hy 't rijcke az in wolve by d'earen hâdt, dat hy jearn forlitte schoe, so hy naet ængge bijtten to wirdden; wier om hy 'im jamck beklæget oer it Lock, dat him so hæg op-tille, in dear ney de learde benimd hie, dat hy naet weer dôlklieuwe koe. Foarts Diocletianus, dy (ney de wrâd to sprecken) so wittne in deugdlijcke Prince wier, sil sijn salm-willige ballingschippe fen Salone hæger achtje, den it wrâd-heerskjende Roamsche rijcke. Einlinge Keser Kaerl de fijfde (dy hâdne wirt foar de lockigste Prince dy 'er ijn folle houdert jierren libbe het) sil uwz sijn conquestearre oer-winsten, fictoarjen in feyne-presljen forflockje, in him naet schamje to sizzen, dat hy folle meer forneyts in restlijcheyt ijn it Kleaster, in ijn sijn yenigheyte het, az ijn sijn alderhægsteatlijokste libben. Sille wy nu focke ljue lockigh reckenje om dizze miengje, dy jearm salm dearom onsilligh hôaldne, dy herre lock ijnne forleeginge sijkje, in oppe romme yerd-beame nin pleats sijnne, om mey dizze hægheyte restje to moggen, nog nin bod so goe dear op ja sliepje kinne? IJnne somme, dy iz allinne to rjuechte lockigh, dy free in yen goe fornoeyen ijn sijn hert het: in onsillig boppe alle minschen iz dy, dy nea restlijcke in to free iz. So wier den Pier, Kening fen Epiro wol onlockig, dy de heele wrâd onder him twinge woe om rest to kryen, so hy petearre, in sijke so fier, 't jinge ney hy wol better to bekommen wier. Jiette onsilliger wier Alexandre, dy in great-machtigh Keninge hem

wez-

wezzende, in de heele yerdbeame, by ney, foroere habbende, so eer-gierigh wier dat hy jiette meer Wrådden sijke, in wirdde lijckewôl, binne tiye dægen dear ney, mey segs foetten yerde fornuwge. Kirtom binnese oppe Alpische hægtme bern, jæ wolle ijnne hijmmel klieuwe: habbese alle Keningen oppe yerde teame, soo sijkjese ijnsijnjen om tjin God to plachtjen, wollende ijn sijn bewâde in gebiede tredde: in hâde nin miette nog eyne, to dat God jearm naetigh-formiettne belaeytsjende, az jæ nu oppe bopperste treppe miene to wezzen, al dizze opbliez'neheyte to naete mecket, herre twangstoacke ijnne hânne sticken breckt, in herre, trog jearm eyn kroane lit fordruwckje. Om den, sluwttende, mey yen wird to sizzen, het goe dat wy trogge eergierigheyte forkrye: me ly't folle ongemack om ongemack to forgearjen: me mient alle stuwne, mey it op-klieuwjen, uwt it quea to reytsjen, mar ho wy meer boddje om greater to wirdden, ho wy uwz salm meer ijn dit quea om-wrantelje. Ick kâtje hier naet fenne illinde dear jinger, dy alle herre libben lang de kapproene neye wijn sot habbe om dy mijldheyt fenne hoassche fortuwne to ontfean, in jiette naet genietje habbe mogge, mar habbe, mey greate hertswier, oonloaytsje môaten dat it jild ijnne hânnen faln iz fen yen dy 'er naet om ærbeyde het: nog fen dy jinge dy 'er so sjoerigh om onderinoar kringje, datse 't forliezje, in to leste kommen dwaen ijnne hânnen fen yen tredde, dy him dearom nauw yensken forrierd het: nog fen socke dy 't al ijnne fesken habbe, dy so fest to-sluwtte dat 'et jearm trogge fingren fâlt. Want dizze binne de ongelockigste achtge fen alle gearre, allijck se æck finte, oermits jæ jearm salm dear for hâde. Hier uwt besluwtte wy dat alle dizze mijldigheyten, dy uwz fenne wijlde Wrigge (by meneare fen sprecken) to finstre ijnwyd wirdde, naet oarz binne az lif-lesssjen in al sijn jaen æf schinckjen naet oarz az lægen: in dat hy de gick mey uwz schert, dy elckoarme buwtsje om socke fodderye, wier trog de maest-habbende de ongelockigste iz.

Wol oon (sil Y muwlck sizze) de gierge goarre het nin genotte fen al sijn goed: in de eergierge wijn-borste naet den on-rest in quea: jæ beærbeydje jearm salme alle beyd yen hol oppe wrâd. Mar

schoe 'er nu naet wol yen minsche wezze, dy yenige eertjienst betjienne, æf by yenige Prince him hâdende, sijn goeden swietjes schoe genietje kinne, in sonder dizze dwelm-sinnige herts-driftmen to so'gjen, yenige hægheyte mey gerestheyte in fornoeyinge fen sijn gaest bruwckje? Jâ ijn soare-geande tijden, da de minschen de âde yenfadigheyte in inkelheyte jiette naet alleheel forlern hiene, moacht it yensinz schean: mar ney de omgong fen joe-deis sjog ick nin middle om dear to to reytsjen. Want az y jo joe-deys ijnne gemiene secken mingje, y moatte ommers goe æst quæ dwaen. Dwaen y quæ so habbe y God to fijne, in jon Mey-witten to in boalle, dy jo onophâdlijcke priem-pricket. Dog y goe, so hab'y de minschen, in onder dy de krestigste to fijnne, trog waems queawolligheyte in nijde y bedjoept, in trog waems wriggerye y sonder op-hâden hossne wirdde. Behægje y de gemiente so behægje y yen tuwzen-hollig on-djier, in om jearm to behæghjen moat y jo salm mizhæghje: behægje y jo salme soo mizhægje y God: Behægje y God, y stea ijn tuwz'ne prijcklen fenne wrâd, in habbe solle sortriet. In dearom az y de nolckste in nommelste ljue fen dizze matearje petearjen harckje, soo sil y altijd hearre datse mey op-sot, æf trog wierheyts kreft dreauwn, on-betocht sizze sille, dat 'er nin meer rest oppe yerde iz: az æf-sônnerlijck in buwtte gemiente-tjienste to libbjen Ja sommige bekleye herre datse onder it remoerjen fense paleysen in hoaven libbje moatte, in tiesje op nin dinge meer az dear fen ontsleyn to moggen wirdden. Eynlinge y sjea nimmen dy nin mizhægen het oon sijn beroppinge, in winschet altijd ney oare ljue betjienninge, howol it im wol ringen rouwje schoe, az hy 'er er ijn sot wirdde. Nimmen noaget oon de hânlinge dy sijn jeld beteammet, in luwckjet aloon fear dy ontsleyn to wirdden, howol hy de âderdomme jearn forlanghje schoe, so folle him muwglijck wier. Het sille wy den ijn dizze fortwierringe des gaests dwaen? Sille wij den om de rjuechte beschiedenheyt, beleestheyt in frjuenlijkheyte to fijnnen it silschip fenne minschen ontflean? in uwz ijnne wâden for-schuwlje bye wijlde in bjuestre on-djier? Om on-miettige herts-driftmen to formyen, uwz fenne mennighte der redelijcke cretuwren æf-schiede? In om de boasheyte fenne wrâd to ontkommen, uwtte wrâd gean? Wier 't dat wy socx dwaende restlijcke libbje

moach-

moachtne, so wier 't so heel jamck naet to miz-prijzjen. Mar, ô laesje! alle minschen dy 't wol soene dwaen wolle, mogge naet, in dy 't al dwaene sijnne 'er jiette focke fornoeyelijcke relle naet az-se wol sijkje. Sommige hab 'er wol njue to, mar de wrâdsche scheamte tjochtse oerbeck: wier ijn datse greatlijcks sorbjuestre binne, datse herre schamje for dy jinge dy se ijn herre herten fordomje, in to rie geane meye greatste sijnne dy se habbe. Yenige oare wirt sore hâdne dat me 't gemiene-best beheart to tjieujen, in jæ loaytsje naet yenskes, dat dizze rieds-ljue nimmen az herre salme tjienje: in dat de maeste heapsen sen dy, it wol-fearte sen 't gemiene minst sijkje. Sommige wirt to sorstean juwn datse trogh herre goe fore-gong oare ljue forbetterje mogge; in jæ trog-kijtse naet dat tuwzen suwne minschen, jâ de heel-maester salme, ijn in onstitsene sted folle eere de pest-sjeacktme krye, az fordrieuwe sille: in dat dear ijn to kommen naet oarz den Goade tentearjen iz, oermits tjin socken stjonckende loste nin better forhoedinge wezze kin, az 'er sen dinne to blieuwen. Eynlinge allijck de swiete wettren ijnne see rinnende her de sâtigheyte naet benimme, also lijts schoe æck Loth, mey jiette yen twae trye fromme tzierlen sijns gelijcke yen hoaf æf Sted sen Sodome forbetterje kinne. Oongeande nu de forstânnigste minschen, dy (naet lijtser sor herre siel az licheme bekomre sinte) in suwne loste, sier senne jerre-sea dear quea menearen sijkje, in dy trog in Ingel Goads meye hân laet wezzende, ijn tijds allijck Loth ijn 't lijts stedtje Zoär, uwt dizze fordearringe dear wrâd, in uwt de stedden dy mey dizze pest beschern-slingre binne, ijn yenige pleats op 't lân slechtje, om jearm aldear mey ijnsiernheyte to oeffenjen ijn yenige goadsillige wittenschippen in opteyne oertinssingen: ick lit wol to dat dizze ijn socken nead-druwckjenden steat naet binne: mar oermits jæ salme jearme prijckle mey bringe, so kinne se herre dear sen æck quealck befrye. Jæ slechtje 't hoaf in wirdde jiette 'er sen oon alle kânten bestoarme. Jæ sijke de wrâd to ontslechtjen, in jiette folget jearm de wrâd to de deade to ney. In jæ mogghe quealck yen hernke ijnne wrâd sijne, dear de wrâd herre æck naet sijnt, so sjoerigh sijktse herre to fordearren in to fornieljen. In az-se trog

Gynne

yen suwnerlinge graesje Goade for yen tijd fen dizze oerwjealdinge schijne forlosse to wezzen, so wirdde se mey yenige earmoede beswierre, æf mey on-free binne huwz hofline, æf æck fen yen quea gaest forsijke. Unne somme, datse de wrâd hier altijd ijn 't yen æf ijn 't oar fen herre fiele. Mar it quealste fen alle iz, dat az wij fry binne fen al dizze strijde in ærbeyde, so fiele wij jiette folle heftiger sjuechtinge ijn uwz salme, tochtme tjinne reedne, d'yerde jinne hijmmle, jâ de wrâd salme kantjet im jinne wrâd, dy him al-oon djiep ijn uwz hert fynne lit, ho jamck wy æck ærbeydje mogge om dy to ontrinnen. Ick sil jiette meer sizze. Sommige jaene fore datse de wrâd forlitte wolle, in sijkje dear trog d'eere fenne wrâd: yenige litte herre to az æf se de wrâd forlitte wolle in de reg keere, in geane him az to fluwp to miette: oare wegerje hæge steaten om dear to bean to wirdd'ne: somige forschuwllje jearme dear for om dat me se dear to komme sil to sijkjen. Also iz de wrâd sommes onder yen mommeklaed huwzfeltge, by dy jinge dy se schijne to ontslechtjen. Dit iz her bedrog: Az wy by folle minschen om-geane, jæ het 'er her hoaf onder: sijkje wy de woastenye, jæ het 'er hoallen in schuwlhernen onder, in forsijkt de Heere Jesum ijnne woastenye. Geane wy ijn uwz salme, wij fijnne 't 'er so on-himmel az aerne. Wy kinne de wrâd ijn uwz naet stearren dwaen, æf wij moatte salm stearre: want wy binne ijnne wrâd, in de wrad iz ijn uwz, in wae him fenne wrad æf-suwnerje wol, moat im fen 'im salm æfschiedje: in dizze schiedinge wirt de deade neame. Uwz tinckt dat wy uwt de sted (dy mey pest befinzen iz) forteyn binne, in merckje naet dat wy de quea lost al ijn storve habhe, dat wy de pest mey uwz toarfsje, in yen lid-mate fen dy fordoarne sted binne, so datse uwz ijnne woastenye, ja oer berge in dôlle wol silschip hâde kin. Wy habbe de beklieminge fen in oare wol ontwijcke, mar habbe 't quea al ijn uwz salm. Wy binne forteyn fenne minschen, mar habbe de minsche uwt uwz salm naet fordreauwn. Dizze hôl-geande see quelle uwz so jamck, dat wij dear fen weedomme ijn 't herte fieldne; in bejearrig wierne om to spyen æf oer to jaen: in om dear fen ontlestge to wirdd'ne, se binne wy fen 't yene schip ijn 't oare, in uwt yen great ijn lijtser oer-tredden. Wy miendne

aan t Hebr. 13

ne den wol gereês to wezzen, mar 't iz om naet: want it ſinte aloon de ſelle wijnen dy 'er waeye, in de ſelle wægen dy 'er opſtômje, in de ſelle ſin-driſtmen dy uwz beroerje. Dear iz nin oare hav'ne nogh middle to ſtiltme az de deadn. Wy wierne ſjeack ijn yen keamer, dy oone ſtriette æf oone mercke ſtoe, in habbe uwz ijn yen efter-keamerke bringe litten, dearme ſo ſolle remoenjen naet heart; mar howol dear nin gedjoey iz, dearom ſorlit uwz de kjeald-ſjochtme ſtracks naet, in het dear trog æck naet fen her kreſt ſorlern. Dearom æf wy ſommes it bod, de keamer æf it huwz foranderje, jå fen 't yene Lân yn 't oar tjea, ſo ſille wy lijckwol de ſelle onreſtlijckheyte ſijnne, om dat wy uwz ſelm oer al meybringe, in naet ſo gijſten ærbeydje om oare minſchen to wirdden, az ijn oare pleatſen to kommen. Wy ont-tjea uwz ſenne gebreeklijcke æf fordoarne minſchen, mar wy troſſje uwz giergheyte, eergiergheyte, on-kuwſckheyte in alle fordoarne hertsdrieuwingen mey uwz, dy uwz ſteez-oon knægje, in tuwzenveys deyz op ſijpple in loacke fen Egipten tinſſjen dwaen. Jæ fearokje altijd ijnne ſchuwtte mey uwz, wierom wy buwtte ſchoaſtjen æf op-hâden op dizze æf dy ig fen 't wetter habbe to ſjuechtjen. Moachtne wy dit pack (wier trog uwz gaeſt altijd bijtt'ne in knæge wirt) ſen uwz lizze, ſoo ſoene wy buwtte twijv'le wol greate reſt habbe, naet allinne ijnne woaſtenye, mar æck mids ondere greate mennigte minſchen. IJnne ſomme, it libben ſenne minſche hier oppe yerde iz yen doerjende ſtrijde. Binne wy befrye ſenne oonſlagen dy ſen buwttne komme, ſo habbe wy uwz ſen binne for de binneſchuwlljende ſluwp-lægen to wachtjen. Binne de Grajen forteyn, ſo habbe wy yen Sinon ſen binne dy herre de pleats oer-lieuwret. Wy moatte altijd weytſje, in æg ijn 't ſeyl, in de wapne by 'en hânne habbe, ſo wy naet rimpne oerſallen, in uwz ſijnne hânnen oerlieuwre wezze wolle. Mar ho mogge wy dogge ijn 't eyn hier ſen ontſleyn wirdde? Naet trog yenge beam-boſcken, rin-wettren, æf bergen: naet dear trog datme him minglet onder it kringjen fen greate heapen minſchen, æf datme ijn yen hôlle kuwlle allinne in oer-ſchuwlle kript: dear iz mar yen middel, neamlijcke de deade; dy (ſchiedjende de gaeſt ſen 't ſlaeſch, de ſchiene in lotte pertye uwzer ſielen ſenne on-himmele bejeamen, dy her al-

oon

oon jin uwz ſotte ſore wrâd) free kin meytſje, trog dizze ſchiedinge, twiſſche 't jinge dat ijn yen perſoane to gearre fuwge, buwtte ſorſlickjinge fenne gaelt, naet den yen ijvige ſchorttinge in ſcheel kin wezze. Belangjende nu de fornoeyinge dy de wijz-witt'ne, ijn yemſenheyte libbjende, ijn herre oeffninge habbe, az ijn 't lezzen fen heylige in wrâdlijcke boecken, ijn 't leeren fen wittenſchippen in kinſten: ick lit wol to dat it better iz az de râſene jachte, wier trog in great deel dear minſchen (dy mey ſocken ſjochtme ijn 't forſtân bedwelme binne) poer forwijldre wirdde. Lijckewol moat ſocx æck al onder it beſluwt fen de alderhægſt-bewittenſchipte Salomon buwgje, to witten: dat 'et by de eerſte ſchepping des minſches naet den ijdelheyte in pijnnigjen des gaeſts iz. Sommige ljue leere, al herre libben trog, wol in beſlijpp'ne ſprecken, in bekroadgje jearm naet yens om herre libben to betterjen. Oare ſin-plachtje uwt herre betjuwg-kunſt (*Logica*) fen 't petearjen in herre ſiz-kunſt, in forliezje faeck herre natuwrlijckheyt kât-uwttjende forſtân. d'Yene leert trog de kunst fen reckenjen in hyer ijn fjouwer-in-trijttigen to kleauwen, in hy ſil nin inckle ſtoer twiſſche him in ſijn broar, mey free, eyn-deelje kinne. Yen oar leert trog dij Miette-kinde (*Geometria*) it fjild jâ Stedden in Lânnen miette-lijnjen, in hy ſil him ſalm naet witte to miettigjen. Yen Muſijck-ſjonger ſil de teanen, luwden in wijzen wol oer yen bringe, in hy ſchil alle on-yengheyte ijn 't hert, in alle dwerz-drieuwende herts-op-wâllingen ijnne ſiel habbe. De Stierte-kijtſer ſil om hæg loaytſje in onder ijnne dobbe ploffje: Hy ſil it to-kommene fore-ſizze, in it jinwirddige forjitte: jâ ſil faeck it ægneye himmel ſlaen, in 't hert djiep ijnne yerde bedobbe habbe. De Wijz-ſjochtigert (*Philoſooph*) ſil wirden-kauwelje fenne aerd in natuwre fen alle dingen, in ſil him ſalm naet kinnen leere. De Genez-maeſtre ſil oare heelje, mar blijn ijn ſijn eyn ſjochtme wezze: hy ſchil de alderlijtſte forânringe ijn yen oarz polze taelje, in de baernende ſchod-ſjochtme fen ſijn ſiel naet ſiele. De Schijdniſſe-ſchrieuwer ſchil de ôarlôge fen Theben in fen Troayen witte, in het ticht om him iz naet mirckje. De Rjuechts-geleerde ſil alle wrâd wetten in kerren jaen, mar him ſalm nin wetten ſette kinne. Eynlinge de Goad-geleerde ſil it maeſt-deel fenne tijd heel jamck fen 't gelôave ſin-twiſlje kinne, mar ſil fenne

ljeaf-

'Sjeafde naet folle kâtjen herckje wolle. Hy sil folle fen God petearje, in lijts bekomre wezze om sijn neysten to holpjen. Al dizze wittenschippen ribseckje 't forstân sonder eyne, mar fornoeye 't naet: mar ho m'er meer fen wit, ho m'er meer fen bejearret to witten. Jæ nimme de onreslijcke sin-plachtjerye naet wey, dy de minsche ijn him salme fielt: Jæ genezze de sjeacktme fen sijn siele naet: Jæ meytsje de minsche hægeleerd mar naet from: scherp-sinnig mar naet wijz. Ja dat meer iz, ho m'er meer fen wit, ho me besijnt dat 'er jiette folle meer fen by-æfter, in to leeren iz. Ho de gaest 'ir meer æf forfolle iz, ho hy 'im leeger besielt, oermits al it jinge in minsche fen yenige kunste ijn dizze wrâd leere mey, jiette sier wey 't klienste deele iz fen 't jing 'er jiette naet wit. Want al sijn wittenheyt leyt ijn 't bekinnen fen sijn on-wittenheyte, in alle sijn folmackentheyt ijn 't betjuwgjen fen sijn on-folkommenheyte. Fen waem socx bekind in oon-mercke wirt, dat iz ijn wierheyt in forstânnig in folmacke man ondere minsche bern. IJnne somme, wy moate, mey Salomon, to dizze slippe komme: Dat de freeze Goads it oonfange in it eyne fenne wittenheyte iz. In dat dizze wijzdom bye wrâd jiette for inckel nárre-wirck uwt-hoalle, in fen de salme az in dead-sijne forfolge wirt. In allijck yen minsche, dy God freezet, nin quae beheart to freezjen, oermits alle quea him altijd to beste tijget, alsô sil hy æck ijn dizze wrâd naet folle goeds sorwachtje, om dat hy de daele for sijn swern sijnne het, dy ijnne heylige bledden yen oerste fenne wrâd neamd wirt. Mey het oeffninge den, dat wy uwz tijd trog bringe, so komt de jeld uwz jiette oer, eer wy 't merckje, dy wy noch trog in yensem, nog trog in gemien libben ondere minschen naet ontgean mogge. Elck yen het reckninge macke om mey de Aderdomme to moggen restjen fen alle moeyte, in nin bekomringe meer to habben, dén om suwn in restlijcke to libbjen: Ondertwisfche iz dizze tijd náet oarz az in geate fen it fore-gaende quea, in ijn 't gemiene in groeyhestige maey-tijde fen alle miz-dieden in gebrecken, dy-se ijn 't fore-hinne-geande libben dien habbe. IJn dizze tijd hab Y de swackheyte fenne bernsckheyte weer op ny, dy (dat maest to bekleyen iz) mey hæge steat in oon-sjoen forsilschippe iz. IJn dizze tyd wird Y leane fenne oerdiede in onkuwsck-heyte ijnne jeugd bedreauwn, fenne

jichte, lindne-pijnne, slien æf fan ijnne longstâle æf bonge, in oare quolme, dy jo, mey in ly-leaze seertme fen it yene lid fore in 't oare ney beroafje. Ijn dizze salme tijd wird y betelle fen it weitsjen, sorgjen in ærbeyde des gaests, dat y ijn jon manlijcke jieren hând habbe; mey 't fortjuerlterjen fen jon gesicht, gehoare in oare sinnen, dy jo d'yene fore in d'oare neybejaene, uwt-nimd it siele fenne pijnne. Dear iz naet in lid oon uwz, dat de deade naet to pän nimt, ængjende dat wy uwz dey fen betelljen quealck sille hâde wolle. Wy habbe by-ney naet folle oon uwz dat naet storn iz, in naet to min libbje uwz gebrecken ijn uwz, ja libbje naet allinne mar forjeugdje fen dey to dey, ijn spijtte fenne natuwre. Want de goarjende giergert (ho wol korts meye yene schonck ijn 't græf wezzende) bedobbet jiette sijn jild, naet oarz æf hy 't 'er schier-moarn jiette reis weer uwt-dollje schoe. De eer-gierge befelt ijn sijn uwtterste-wolle uwt-windige steat-prealle to sijn uwt-fearte, in det sijn opbliezncheyt ney sijn deade jiette libbjen in wijnfetjen. De dertne onkuwscke dy naet langer meye soetten donsje kin, donsset meye schofte-bledden. Al dizze fuwnen habbe him bejuwne, mar hy kin 'er jiette naet fen æfschiede. It bern het neye jeugde forlange, mar dizze beklægetse. De jonge tzierl het libbe hoapjende op it to-kommene, mar dizze fielt it jinwirddig quea, in de fore-geande ijdle nochtten berouwje him, in hy beloacket naet, dear hy ijn 't to-komne ney winsche mey. Hy iz gieker az in bern, oermits hy de tijd beklæget, dy naet weerom to helljen iz, in tinckt meer oon 't quea dat hy 'r ijn lit het. Hy iz illindiger az de jonge-tzierl, oermits hy ney in illindig libben, naet kinnende az illindig stearre, naet sjocht ruwn om him den miztreastigheyte in fortwijv'linge. Oonlangjende dy jinge dy, fen sijn jeugde oon, de strijde tjin 't flæsch in de wrâd oonnimd het, dy so folle moeyte dien het om him salme to stearren, in de wrâde fore-tijd to forlitten: dy him, boppe gewoonlijcke illinde, jiette mey dizze greate in on-geneezlijcke sjeacktme fenne jelde beswiere sijnt, fielt jiette faeck meer kreft ijn sijn fortorre flæsch, az ijnne gaest. Ljeave, sjz my dogge, het formeytse kin hy 'er ijn habbe? den allinne dear ijn, dat hy sijn eyne ney by, sijn strijde eynge, in him ree sjocht, om trogge deade uwt dizze fortriettige finzenisse ontsleyn to moggen wirdden? dear ijn hy de heele tijd fen

fen sijn libben pijnge in plæge wirdden iz. Ick wol hier jiette naet yens petearje fen it on-tollijcke quea dat de minsche ijnne forschaete åderdommen oerwjealdgjen komt: az forlies fen Aders in frjuenen, fordrieuwinge, forbân-smerte uwt sijn in sijn for-åders lân, mizginsten in oare queaën dy ijnne wrâd gemien binne, dat d'yene klæget oer 't forstearren fen sijn bern, d'oare dat 'er dy beliâdne het: dat d'yene gallet oer de deade fen wijv, d'oare datse jiette libbet: dizze klæget dat 'er to djiep ijnne hôaf-taebbert steckt, dy kiermt dat 'er 'er naet fierer noag ijn is. De wrâd iz so fol sen quea dat m'et ijn yen wrâd fol boeck-leaven quealck beschrienwe schoe kinne. Dit iz noag, dat, so de minsche, dy me d'alderlockigste neamet, sijn lock in on-lock tjin elckoare eynsere, hy schil him salm wol illindig achtje: in dy jinge dy sock yen nu so lockig oardlet, schoe nin trye dægen ijn sijn pleatz wezze, æf hy soe-se de eerst-kommene jearn oerjaen. Ja dat hirdder troayt, ijndien dy jinge ijn al sijn lock in foar-spoede, dat hy ea hând het, oer-mierckje woe, het al moeyte in fortriet hy lit het, om dy to bewearjen, (want ick kâtje hier naet az fen nochten dy-me bewearje kin, in naet fen socke dy ijn yen ægenblijcke forgeane) hy sil uwt in trog him salme oardelje, dat it to wachte nimmen salme fen it greatste lock oppe yerde iz fol illinde in fortriet. Lit uwz den besluwttjende sizze, dat de bernschheyte naet iz az in gicke sljuechtigheyte: de jeugde in ijdel-baernende hiett'ne: de manheyte in swiere bekomringe: in de jeld in fortrietlijcke quolme: dat uwz ægen naet binne az trienen: uwz formeytsingen tjienst-sjochtme ijnne gaest: uwz goe naet den moeyte in pijnne: uwz hægheyte in eer-prealle yen swiere lest fen ijdelheyte: uwz rest yen onrestlijcheyte: in it kommen fenne yene åderdomme ijnne oare, naet oarz iz den fen 't yene ijn 't oare quea to reytsjen, in fen in lijts to in greater: in dat d'yene wetter-wæge altijd d'oare ford-schuwt, to tijde to dat wy ijnne hâv'ne des deads komme. Lit uwz den to leste, siz ick, besluwttje, dat it libben naet iz az in bejeartme ney 't to-kommene, in yen berouwe fen 't forlijnne: in klien-achtinge fen 't jinge me smecke het, in yen njue to 't jinge me jiette naet prieuwke het: yen ijdle tinsfing fenne forlijnne

aant. Hall. 107

in yen on-ſijckre forwachtjen fen yen to-komm'ne ſteate. Eyn-linge dat 'er ijn 't heele libben naet ſijckerer iz, den de ſij-ckerheyt des Deads, in d'onſijckerheyt dear uwre fen de ſalme.

Kijtſe! nu komt de deade uwz to, Loaytſe! hier begintſe to næckjen, dat wy ſo ængſtig freezje. Nu ſliet uwz trog to noazjen æft jæ æck ſo quea iz, az-me uwz wijz macket, in æf wy dy ſo ſchrilljende ſlean motte, az wy gemienlijcke dwaene. Wy freezje 'er fore, mar az de lijtſe bern for yen ſjamme æf in bijld fen in hixſe. Wy forſchrickje 'er for, om dat wy it naet begrijppje allijcken it ijnne wierheyte iz, mar achtje 't droavigh, wread, freezlijcke, allijck it ſenne ſarve-miellers oone moerre mielle wirt. Wij fluchtje for her: mar dat iz om dat wy mey ſoeke gicklijcke ijnbijldinge bedjupt binne, dearom dwae wy 'er de tijd naet to, dat wy ſe yens rjuecht oon-ſchoagje. Lit uwz mar ſtean blieuwe, in her ſtantheſtiglijcke mey beyde ægen oonkijtſje, wij ſille ſe wol oarz ſijnne az me ſe ſchildret, jâ mey frjuenlijcker oonkijtſe az yen illindig libben.

De dead iz it eyne fen dit libben. Dit libben iz in illindig-heyte in yen deerjende on-waer: ſo is de deade den de uwt-komſte fen uwz illinde, in de muwlle ſenne hâvne, dear ijn wy fen alle ſtoarm-twierren befrye ſille wirdde. Schille wy den ſchromje dy uwz uwtte illinde in klip-neade ijnne hâvne tjocht? Y ſille muwlck ſizze dat 'er pijnne ijn 't ſtearren ſield wirt. Az ick jo dat tojouw, ſo moat y bekinne dat dat ſelle æck ijn 't genezzen fen yen wuwne ſchijdet. In minſche ſæcken ſteane ſo, dat nin quea wey-nimd nogh heele wirdde kin, buwtte yen oarſ quea. Want om yen knieſinge (contuſie) to genezzen, ſo moatme 't eerſt ijn-ſlijmje. Mar y ſchille ſiz-ze dat 'er greate ſwierigheyte ijn dizze trog-gongh gelegen iz: dear iz æck nin hâvne dy nin neare in moeylijcke ijn-gong het. Æck iz de ijngong to de deade allinne fortrietlijck, az wy uwz de ſelle fortrietlijcke meytſje, ſo wy 'er mey yen fortrietlijcke gaest, onræſtlijck gemoed, in mey fortſæge in wanckle-moedige tinſſtenisſe to-komme. Mar lit er uwz yen getrealle gaeſt, yen ſtantheſtigh in bewiſſe gemoed to bringe, wy ſille 'er prijckle nog ſwierigheyte ijn ſijne. Mar trouwen, het pijnne det uwz de deade dogge oon? Het kin jæ dogge

bet-

't eerst ijn-slymmje

Betterje it jinge dat wy fiele? Wy beschildigje her fen al de pynne dy wy yn 'teyne fen uwz libben lye; In oon-merckje naet yenskes het wy al folle meer smert in sjoechten lit habbe, in dat buwtte stearren: ho-folle hetsiger in swierer pynnen wy in dit libben field habbe, so dat wy dear trog de deade om holp sjoentsene. Alle pynne dy uwz dit libben, oppe uwt-gong, oon-det, lizze wy oppe deade, in trog-mierckje naet dat it libben mey folle forschaete pynnen begoast in fol-libbe wezzende, æck nin-sinz buwtte de folle eyngje kin. Wy begryppje naet (siz ick) dat it uwt-eyne fen uwz libbjen, in naet de deade, uwz so hoffnet: dat it lest'eyn fen uwz schyp-faerte uwz so soer falt, in naet de rest-hâvne dear wy yn komme sille, dy uwz dog oarz naet wezze sil az in befryinge for alle wynnen. Wy bekleye uwz oer de deade, ho wol wy uwz mey greater rienecht oer uwz libben behearde to bejammerjen. Allyck æf yen, dy lang sjeack wezzen hie, in dear ney sawn wirddende, de leste pynne naet op it oerblieuwlille fenne sjoechtme, mar oppe suwnwirddinge lizze woe. Ljeave, het iz dea to wezzen oarz to sizzen, den naet meer to libbjen op dizze wrâd? Habbe wy æck yenige pynne field, da wy hier jiette naet wierne? Naet ynne wrâd to wezzen iz dat pynne? Lyckje wy ea better yen dea minsche den az wy sliepje? Æf habbe wy inter-tyd meer rest, az yn dy uwre? Iz dit den nin pynne, wierom beschildigje wy de deade den meer fenne pynne, dy uwz fen 't eyn-uwtterjen uwzes libbens oondien wirt, az de tyd for de geboarte fenne smerte dy wy ynne geboarte lye? Az de libbens-yngong mey gâlljen schyd't, iz 't den wondre dat de uwtgong him dear yn lycket? So 't oongong uwzes wezzens yn pynne begint, iz 't den so bjuestre dat it eyn æck so-dienig iz? Iz 't dat de tyd fôr uwz geboarte (da wy jiette naet wierne) sonder pynne wezzen iz, in de stuwne uwzes wezzens, yn 't tjin-deele, fol pynne, op wa schille wy den mey rjuecht, fen dizze leste pynne d'oorsæcke lizze, op it jin-wirddig wezzen, æf oppe to komne tyd wier yn wy naet binne? Wy litte uwz tinssje dat wy den eerste stearre az wy uwz leste amme-snicke uwt-walmje, in oer-koaye naet dat wy alle dægen, uwren, in æghenblicken stearre. Wyllst wy libbje so stearre wy: wyllst wy waegsje forgeane wy. Wy geane naet yen staeppe yn dit libben, æf

wy komme de deade in tred neyer. Dy it tredde-deele fen sijn jieren belibbe het, dy het yen tredde-perte fen sijn deade bekommen. Alle forlijnne tijd uwzes libbens iz dea, de jinwirddige tijd libbet in fteart to gelijcke, in de to-komne fil jiette fen gelijcke ftearre. De forlijnne tijd iz naet meer, de to-komne iz jiette naet, de jinfwirddige iz, in iz naet. Eynlinge uwz heele libben iz naet den yen deade, jâ allijck in kerfse dy ijn uwz lichem ontlitsen iz, dy de wijn ijn fomge det oerrinnen æf raenen, ijn oare ftjealplinge uwt-blieft eerse jiette to heale iz, in ijn oare to eyne uwtdoerret. It schijd' den so 't wol, wijlst dat se ljeachtget so forbaerntse: her klearheyt iz her fortiermjen, her schijnsle yen gauw forswingkjende rijk: her leste fjoer iz æck it leste fen it fmoar in fmime. Allijck iz it libben fenne minsche æck, libbjen in ftearren iz yen ding ijnne minsche. Wolle wy de leste amme de deade neame, so moatte wy alle oare sijcken æck so hiette, want jæ komme alle gearre uwt yen pleats, in jæ schijde op allijcke wijze. Yen onderschie iz 'er jiette twisfche dit libben, in 't jinge wy de deade neame, to witten: dat wy doerjende dit libben altijd hette habbe to ftearren, in ney it selle naet fijnne wier fen to libbjen. IJnne somme, dy jinge æck dy leauwet dat de dead incklijcke it eyn fenne minsche iz, dy beheart im jiette naet to freezjen: want dy langh bejeart to libbjen, dy bejeart lang to ftearren: in dy rimpen ænget to ftearren, dy ænget (om egentlijcke to sprecken) naet to habben om langer to stearren. Mar de dead iz uwz (dy ijn yen bettre schoalle onderrjuechtgé binne) jiette wol in heel oar dingh. Wy behoafje nin fortreastinge jinne deade allijck de heydnen, mar de dead falme beheart uwz treast to wezzen tjin alle oonftiettende fortrietten. Wy moatte naet allinne pielje, allijck jæ dwaene, dat wy de deade naet freezje, mar moatte uwz æck wenne dear ney to hoapjen: want jæ iz uwz alljnne nin uwtgong in eyne fen 't quea, mar in to-gong to alle goe. Jæ iz uwz nin eyne fen 't libben mar in eyne fenne dead in it begin fen 't libben. Better, seyt Salomon iz de dey des deads, den de dey dear geboarte. Wierom dat? Om dat it uwz leste dey naet iz, mar de geboarte fen yen ijvig-doerjende dey. Onder dizze schiene 'earheyte schille wy nin berouwe fen it forlijnne, nog langjen

, ney

ney it to-kommene habbe: want it fil uwz al te gearre ijnwirddigh wezze, in dit ſinwirddig ſchil naet forgean. Wij ſchille den naet meer troaye mey ijdel-naetige in moey-ſillige wolluſtne, want wy ſille mey oprjuechte in folkommene nochlijckheyten oer-miettne fold wezze. Wy ſille uwz naet meer wirg meitſje om de rijk in domppe fenne yerde to forgearjen, want de hijmmel ſchil uwzers wezze. Dizze klonte yerde, dy uwz altijd neye yerde tjoeht, ſil den ijnne yerde bedobbe wezze. Wy ſille naet meer ſo ſellige bodderye dwaen, om fenne yene treppe oppe oare, in fenne yene ſteate to de oare to kommen; want wy ſchille hæg boppe alle hægheyte fenne wrâd forhæge wezze, in ſille fen boppne-belaeytſje de gickheyte dear jinger, dear oer wy uwz nu forwonderje, dy onderinkoare plockhyerje allijck de bern om in ſæck dy naet in aeple wird iz. Eynlinge wij ſille nin ſtrijd meer habbe ijn uwz ſelme. Want uwz flaeſch ſil ſtoarn wezze, in de gaeſt ſil folkomlijcke libbje: Uwz yen-ſinnigheyten (paſſien) ſille bedobbe wezze, in de reden ſchil her uwt-breydje. Uwz ſiele forloſſe wezzende fen dizze ſuwſe on-himmele ſinzeniſſe (dear ijn jæ trog ſocken langen tijd by-ney wenne, in fortiermd wier) ſil weer lofte krye, her âde wen- pleats kinne, in her eerſte klearheyte in wirddigheyte weer betinſſje. Want dit flaeſch (mijn frjuene) dat Y ſiele, in dit lichem dat Y oon-riere, dat iz de minſche naet. De minſche iz ijnne hijmmel bern, in de hijmmel iz ſijn æf-komſte-lân, in ſijn lofte. Dat hy ijn 't licheme iz, dat iz allijck æſ'er uwt-bânne in beſletten wier: want de minſche iz egentlijcke ſiele in gaeſt. De minſche iz fen yen hijmmelſche in Godlijcke lijckeniſſe in ſtâlle, dy naet plomps nog grouws ijn her beſluwt: In dit lichem (allijck it nu iz) iz naet oarz az de ſchille, æf baſte, fore ſiele in gaeſte, dy neadwindig briſſen wirdde moat, az wy ontſlettine wezze wolle, æf bejearje to libbjen in de dey to ſjean. Uwz tinckt wol dat wy yenig libben in ſiele habbe, mar wy binne al ſorkromme. wij mogge uwz wijuecken naet uwtſpriedje: iek ſwy dat wy uwz ſlecht neye hijmmle nimme ſoene mogge, ſo langh az dizze yerdklonte naet fen uwz nimd iz: wy loaytſje wol, mar trog brillen dy uwz bedriegje. Wy habbe wol ægen, mar mey ſljuenen beditſen. Uwz tinckt wy ſjea, mar dat iz trog in droame, dy uwz naet

den

den ljeagen fore æge gewchlet. Al uwz habben in witten iz naet den ijdelheyte in bedriegerye. De dead allinne mey uwz it libben in it sjean jaen: in wy binne soo onforstânnigh dat wy miene dat uwz dat selle dear trogh benimd wirt: wy sizze dat wy Kerstenen binne, wy leauwje yen ijvig libben ney dit forgonckłycke, wy leauwje dat de deade naet oarz iz az in schiedinge fen lichem in siel: dat de siele weer-keert om her sillige reste fen God to nuttigjen, dy allinne alle goeheyte salme iz: in dat jæ to leste dey jearm lichem weer oonnimme sil, dat den it fordear naet méer onderwyd wezze schil. Wy solle al uwz boecken mey dit uwt-nimmend peteare: mar az it 'ir to komt, so schoddje in ljea-lillje wy allinne fenne deads namme, az for it onjouwlijckste on-djier oppe yerde. Iz 't dat wy leauwje it jinge wy 'er fen sizze, wierom freazje wy den loekig, gerest in better to free to wezzen ijn yen ægenblijcke, az wy ijn it langste libben schoene mogge wirdde? Schille wy naet leauwje dat it naet oarz az wijn-wirdden binne? Dat al uwz peteare (allijck de great-spreckers by 'e discke) naet iz az ijdel-pochjend' op-jaen? Y sijn 'er wol somge dy sizze: Ick wit wol dat ick uwt dit libben ijn in oar better fearje, dear oon twijvelje ick æck naet, mar ick freazje allinne de tred dy twisschje twijn iz, in fen my oer-ljeapt wirdde moat. O earmhertige minschen! Jæ sille jearm salme korts daet habbe om herre earme kost hier to bekommen, jæ schille, in oar to wolle, wol tuwzne pijnnen in ontollijcke wuwnen fordreyn habbe: jâ schille jearm ijn greate prijckle fenne deade bejaen, om forgoncklijcke dwaen, dat mijn az naet iz, in dat muwlck mey jearm sil forgaen. Mar az-se mar yen tred behôfsje oer to staeppjen om to formeytse to kommen: naet to yen gemiene wille, mar sodienige dy ninter minsche gaest het begrijppje kind, so ontsjiet herre 't hert, den freazjese, in jiette iz it sônerlingste fen jearm quea naet az ængstme. Litse my hier naet sizze, datse allinne for dy pijnne freazje. Want dat iz mar in schuwl-klaed dearse jearm swack gelôave mey sijcke to bestoppjen. Want jæ soene learre ijviglijcke weynje in kiermje oone jichte, bliez-stien, in oare quolme, den in smert-leaze dea to stearren. Jæ schoene learre al uwt-tiermjende fen ljea to ljea stearre, in jiette (so to sprecken) ney it siele in forstân libbje den

den rimpne in ringen hinne to ſtearren, om ſtrack dear ney ijvig to libbjen. Datſe hier naet ſolle wirdden meytſe, ſizzende: wy bejearje mar libbjen to leeren ijn dizze wrâd: want elckom iz fen ſalm dear ijn noagh leerd. in dear iz nimmen æf hy forſtiet dy hânlinge wol. Dearom leere learre ſtearren yn dizze wrâd: in om yenskes wol to moggen ſtearren, ſo ſtear ijn jo ſalme alle dægen. in ſtel jo ſo oon allijck æf it eyne fen elcke dey, it eyne fen jon libben wier. Mar dear iz naet datſe noder in on-ljeaver hertſe den it katjen fenne deade. O onforſtânnige minſchen! wy prijckletearje uwz libben ijnne bloed-wauweljende tuwt fenne oarloge, om fân flæſmſchen ſôalts deys. Jâ om in kliene buwtte ſille wy de firddigſte oone ſtoarme wezze, in faeck mey prijckle fen lijv in ſiel gean ter pleatſe dear nin hôape iz fen weerom kommen. Mar az wij uwz fen alle prijckle ontleſigje, on-wirddearlijcke dingen ſorkrye, in ijn it ijvige libben komme mogge: ſo feynzje wy uwz it trog-gean fen yen tred to freazjen, dear lijckwol nin ſwierigheyte ijn iz, az allinne it oon-grijppjen. Ja wij feynzje uwz ſo jamck, dat, ſo wy dy naet moaſtne paſſearje, mey æf tjin wolle, in dat God uwz jin uwz tanck goe dwaen woe, me ſoe nauw yen ijnne heele wrâd fijnne (ho illindig in ramp-ſillig hy æck wezze moacht) dy dy wey lanz troaye wolle ſchoe. In oar mey ſizze: wiert dat ick ſijſtig, ſtellig, jieren libbe hie, ick ſoe wol to free wezze, in naet langer bejearje to libbjen: Mar 't iz nin peteare dat ik ſo jong ſtearre ſchoe, ick beheardé de wrâd ommers kinnen to leeren, fore dat ick 'er uwt ſchiede. O! earme onwittne minſche az y binne, dear iz ijn dizze wrâd nog jonge nog âde. Want de alderâdſie forlijcke by al it jinge forlijnne æf æck jinwirddig iz, iz nammers in ſlipcke, in az y al libbe habbe to de bejearde tijd fen jeld, ſo ſil al it forlijnne naet wezze, in Y ſille jiette meer bejearje. Want fen it forlijnne ſchil Y naet behâde as bekley in leedwezzen, fen it to-kommene naet den forwachtjen, in fen 't jinwirddige ſchille y nin benoeyen habbe. Y ſille den ommers alſo beret wezze om nye uwtſtelle to forſijkjen az foar hinne. Y ontgeane jon Schildæſcher fen môanne to môanne, fen termijne to termijne, in y ſchille him oppe leſte dey ſo ney betellje wolle az oppe eerſte. Dearom twijlſt Y dogge betellje moatte. ſo iz 'er naet better az 'im dear fen q ijt to meijtſjen. Y habbe bepreauwe al it jinge dat de wrâd nochlijck achtget, dear iz naet nijz meer to forwachtjen:

 in

in schien y dear al faeck in follemielig weer fen drinckje, y sille dear trog naet meer forsiedge wirdde: want dit lichem dear y mey beheft binne, iz allijck it boyem-leaze fet fenne Danaïden, dat naet fold wirdde kin. It lichem sil eere trogge bruwckme forterd in æfmed wezze, eer Y sed binne fen it to bruwcken, æf, om better to sizzen, to mizbruwckjen. Y bejearje in lang libben? Y bejearje in lang libben om it selle to fordwaen, ijn onnutte nochlijkheyten uwt to stirtten, in ijn ijdle naetigheyte trog to bringen: Y binne gierg ijn 't selle to bejearjen, in stirtstjealpjende ijnne bruwckme. Sizze my naet dat y it gemienebest, jon Fader-lân, jâ God salme jearn hette langre tjienje woene. Want dy jo to wirck stelle, in dear ijn beroppne het, dy wit æck wol ho lang Y dear ijn wezze moatte, dy kin sijn wirck wol belizze: in az hy jo langer spearre, Y schoenet muwlck alle heel bedearre. Mar æf hy jo nu mijldlijck for jon moeyte beleanje woe, in so folle for yen heale, az in heele dey-hiere jaen woe: so folle, az Y to de mid-dey to ærbeyde habbende, æft Y de lest in de hiett'ne fenne heele dey dreyn hiene, woe betellje: beheare Y him des to jamcker naet to betanckjen? Mar so Y de wierheyt rjuecht uwtterje woene: Y bekleye de saecken fenne Weduwe in Weeze naet, dy Y litten habbe op it stippe fen 't wijzjen, nog it aempte dat Y oon jon Heyte, sone æf frjuene naet woene æf-stean, om it to betjienjen, mar salm learre woene betjienje: nog yenige geseynte boadschip, dy Y willig wierne foar 't gemiene-beste to dwaen. It iz jo æck naet to dwaen om de tjienst Goads, dy him solle better trog jo kin dwaen tjienjen, den Y jo salm to tjienjen witte. Y bekleye jon huwzen, hoaven, fornimde oonslagen, mirsleryen, in jon onfolmacke libben, dat nin uwren, jieren, stuwnen nog tijden folmeytsje kinne, mar Y salme sille 't wol ijn yen ægenblijcke allinne beschickje, az Y rjuecht earnjende betinssje wolle, dat 'ir naet oon gelegen iz wenneer it in eyne nimt, az 't sljuechts wol eynge wirt. Nu iz dit libben wol to eyngjen, oarz naet, den wollig to eyngjen, folgjende wollig de wolle Goads, in him naet luwcke to litten to 't jinge dat wezze moat. Om to eyngjen so moatme hôapje in naet freezje to stearren. Om to hôapjen so moatme hier neymels yen wisser, yen bettrer libben forwachtje; in om socx to forwachtjen so moatme God freezje: mar wa him rjuecht freezet, dy freezet nin ding ter wrâde, in hoapjet oppet to-komne. Dy ijn dizze

stiicken

ftiken wol gruwnge iz, dy mey de deade naet oars az ljeaf in wol-komme wezze, oermits hy wol wit dat hy dear trog to yen wol-winfche reft komme fil. De pijnne dy 'er ijn wezze mey, dy fchil mey fwietigheyte trog-hulnige wezze: it lyen fchil mey de hôape drinfl wirdde. De prieme fenne deade falme fil forftôarn wizze: want dizze pjuecke iz naet az de ængftme! Jâ 'k fil jiette meer fizze; hy fchil it quae, datme ijnne deade freazjet, naet allinne forachtje: mar fil æck tuwlckje mey alle ongelocken, daer fore me ijn 't libben fo fchrilljende be-ængftge iz, in fchil om al dizze buwze-mannen laeytfje. Want het kin hy dogge freazje dy ney 't ftearren hôapjet? Wolme him uwt it Lân drieuwe? Hy wit dat hy aernze yen better Fader-lân het, dearme him naet uwt jeye kin: in dat al dizze lân-fchippen naet oarz binne az herbergen, dearme uwt fchiede moat az 't de weerd beljeaft. Wolme him ijnne finzeniffe fijtterje? Me kin him nin ftimmer, fuwller, tjueftrer, onreftlijcker in fortriettiger finfeniffe jaen az fijn eyn lichem. Jâ wolme him deye in fen dizze wrâd jeye? Dat iz 't jinge hy bejearret. Æf 't den trog fjoer, trog fwird, trog hongre æf fjeacktme; æf it binne trye jieren, trye dægen æf trye uwren to-giet, dear paffet hy naet op. Want it iz him om 't felle, trog het portte dat hy uwt dit libben fchaet, oermits fijn dwaen altijd dien in fijn fæcken ree binne: wittende dat dy felle portte (wier trog hy uwt dit libben giet) yen ijngong iz fen yen lock-fillig ijvig libben. Me kin him naet quea'er drijgje az mey 'e deade, in dat iz it dear hy 'im ney oonftellet: it queafte, dat me him mey oon-dwaen, iz dat me him ftearren det, in dat iz 't jinge dear hy ney langjet. De drijgeminten dear Lân-wriggen (Tyrannen) achtget hy for oon-laeytfjende belauwingen: de fwirden fen fijn fijnne tjocht hy to fijn forndeele, want hy wit dat it drijgjen des deads oarz naet iz den onthiet des libbens, in dat de alder-deadlijcxte wuwnen in quetzuren him oarz naet dwaen mogge den onftearlijck meytfje. IJn 't kirt, dy God freazet dy freazet de deade naet, in dy fore deade naet ænget, dy fchrommet for nin ding ijn dit libben. Hier op fil y muwlck fizze: Iz de deade fo hæglijck to winfckjen, fo beheartme fijn libben to forkirttjen, op dat me fen alle dizze queaën forloffe, in de tokomne goeën genietje moachtne. Ick ængje forwier naet yenskes, dat wy trog it langh-halfjen ney yenig goe, uwz libben yen ægenblijcke forkirtje fchille. Want æft 'er dy gaeft wol ney

 reck-

reck-halzjet, so fil it lichem, (dear mey de gaeft befinzen iz) him jiete naet den to folle ney 'e yerde tjean. Æck wol ick 'er dat naet uwt besluwtte: want wy beheare to ærbeydjen om uwz flaesch to deyen in de wråd dear uwt to jeyen, mar uwz salme uwt de wråd to holpjen iz uwz nin-finz beoarloave. Yen Kerstne beheart mey njue uwt dit libben to schieden, in naet mey aengstme dear uwt to fluchtjen. Yen Kerstne iz fen God ordenearre om ijn dit libben to strijdjen, hy mey fiju rijgge (gelid) sonder schånne in op-spreckinge naet forlitte: mar so him dizze greate Haedman beljeaft 'er uwt to roppen, dat hy den mey yen fry gemoed gehoarsamje, in de æf-tochte ijn tanck nim. Want yen Kerstne iz naet bern, om him salme, mar om Goade to libbjen. Hy het fijn libben fen God az ijn hiere, om it selle to besitten so lang az it him beljeaft, in om him dear mey to tjienjen. De egener mey 'im dat benimme az 't him beljeaft, mar de bruwcker mey 't naet forlitte az 't him to passe komt. Stear y jong, tanckje 'er God for, allijck in Schipper dy trog yen kieljende forewijn ringen ijnne behådue håvne komn iz. Stear y åd, tanckje him lijckewol, want hab y hette min wijn in kieltme hånd, muwlck hab y æck socke hage wetter-wægen naet field. Dearom onderlizze naet om jo to spoedjen æf to fortôafjen ney jon eyn goe-tincken: want y habbe de wijn naet ijn jon mouwe, in y schoene wol licht meyse dat y (ijnne pleatse fenne håvne to foroerjen) schipbreck leye soene. God ropt somge to moarn-stuwne, yenige middeys, oare juwns fenne ærbeyde. d'Yene hoffnet hy dat hy begint to swittjen, de oare lit hy forbaerne ijnne finne, yen tredde briedt in fordruwgget hy mey 'er diede. Lockel forlit hy nimmen fen de fijne, mar forgearretse all' ijn fijn rest-pleatse, in jouwt jearm herre leane to rjuechter stuwne. Dy nu it wirck forlit eer hy hem ropt, dy forliest fijn ærbeid. In dy him foar de rjuechte tijd lettig fålt, fornaetigt fijn leane in fortjienste. Dearom moåte wy uwz ijn fijn wolle oerjaen dy uwz æck ijnne midz fen uwz ærbeydjen kin dwaen restjen. IJnne somme, wy fille dit libben naet haetje om dat it fol on-rest in moeyte iz, want dat iz lôayheyt in fluwgheyt. Wy schill 'et æck naet ljeafje omme wol-lusten, want dat iz ijdelnaetige gickheyt.

Mar wy môatte uwz libben bruwcke om dear ijn God to tjienjen, dy uwz ney dat selle ijn fijckre rest bringe fil, in op-follje mey formeyts-rijcke nochten dy nea forgean schille. Wy schille

de

de deade æck naet foar-fjuechtje, want it iz bernfckheyte dear foar to ængjen, in al fleande ontmetfe uwz. Wy fille dy æck naet fijkje, want dat iz onbetochtheyte, in me heart æck naet az me wol. Want it yene iz in teeckne fen fortwijv'linge, in it oare fen lôamheyte, in ijn nin fen beyde iz yen kloekhertige moed. It iz noag dat wy dy alle ftuwnen frymoedlijck æfwachtje, op dat jæ uwz naet onforfjoens kin oer-falle. Want allijck naet wiffer iz den de deade, affo iz 'er æck naet on-fijkrer az de uwre fen de felle, dy allinne bekend iz de ijvige yenige God, wier ijn wy (az wezzende de yenige Autoare fen libben in fenne deade) alle gearre moatte fijkje to ftearren, AMEN.

U W T.

Korte Oordeel- Letter- en Geschiedkundige Aanmerkingen op de Friesche Rijmlerije van G. J.

Opdragt der 2de uitg. bl. X. *Hiddo van Kamminga.*
In den Catalogus der boeken van den Heer *P. Wierdsma*, (in Junij 1813 verkocht) vindt men, onder de zeldzame stukken, bl. 38, N°. 11.

« De Oude Friesche wetten, in het Oud-Friesch gedrukt « door *Jr. Hidde van Camminga* in het klooster te An-« jum, omtrent A°. 1460." Dat dit boek hetzelfde is met het hier vermelde, blijkt uit de daar bijgevoegde Noot. Indien ik wel onderrigt ben geworden, dan is dit boek, met eenige voorgaande en volgende Nos. niet verkocht, maar door de familie van den Overledenen opgehouden.

Voorr. v. Gabb. bl. XX. *Eerlange raakt onze grijze moedertaal ten lande uit*, enz.
Dat dit zoo erg niet is geloopen, als de Heer *Gabbema* vreesde, heeft de ondervinding, bijna 150 jaren na zijnen dood, geleerd. Nog bloeit de L-Fr. taal, en wordt met weinige afwijking, minder zelfs dan in andere talen en tongvallen, nog gesproken, zoo als van ouds; en dat dit wel zoo voort zal duren, hier voor blijft ons het Vaderlnadlievende karakter der Frieschen, die jaloersch zijn op hun taal-eigen, volkomen borg. Nog onlangs is het zonderlinge gevoelen van den Heer *T. D. Wiarda*, die de oude Fr. spraak voor bijna uitgestorven houdt, grondig wederlegd door den zeer geleerden uitgever *van Waatze Gribberts Brilloft*, in het Voorber.

Ibid. *Raed hird reeckt rijrren lijra.*
Men vindt dit Friesch Schibboleth bij *Kempius*, de situ, qual. et quant. Fr. pag. 70, dus opgegeven: *Hyrdt rae ryrn lyrre.* En: *Dyr is nin Klyrck so krol als Klyrck-cam-*

camster krolherede Klyrck aller Klyrcken ys hy to krol. Elk, die het Friesch verstaat, ziet dat dit gebrekkig is gespeld. Trouwens weinige boeken zijn zoo vitieus gedrukt, als dit van *Kempius*, waarvan ik een Exemplaar bezit met op den rand geschreven verbeteringen, die vrij talrijk zijn, en echter nog vermeerderd konden worden.

Men vergelijke *Gabbema verh. v. Leeuw.* bl. 20, die het daar opgegeven heeft gelijk men het t. d. p. leest *Idsinga Staatsr.* I. d. bl. 251, die alles uit *Kempius* en *Gabbema* letterlijk heeft overgenomen, echter niet zonder de gebreken te vermeerderen, in plaats van ze te verbeteren, zoo als de Heer *v. Hasselt* op *Kiliaan* in *v. Krol* te onregt meent. en *T. D. Wiarda* in *Altfr. Gesch.* II. band, bl. 175. Welke laatste Schrijver mij is aangewezen door den HoogEd. Gestr. Heere *J^r. I. Æbinga van Humalda*, met bijvoeging, dat *Wiarda* het woord *krol* vertaalde door *muthwillig*, hetwelk zijn Hoog Ed. niet behaagde, even weinig als het woord *lustig*, door *Idsinga* ter vertaling gebezigd.

Het komt mij voor, dat men dus behoort te lezen, naar de opgave van *Kempius: Hijrd ra, rijrn lijra,* en dus vertalen: *De haard rood, rieren rookvleesch.* Naar de opgave van *Gabbema: raed hird, reekt rijrren lijra, een roode (brandende) haard rookt rieren rookvleesch.* Het welk *J^r. I. Æbinga van Humalda* voor een echt Friesch spreekwoord aanziet, en te regt dus verklaart: *Een sterkbrandend vuur maakt het rookvleesch dun.*

Het tweede Schibboleth leze men dus naar het oude Friesch: *Dir is nin Clirc so Crol as claercampster crolherede clirc, allir clircen is hia to crol.* Want in oude Friesche stukken vindt men de *c* overal voor de *k* gebruikt, uitgenomen eenige plaatsen, die door de Overschrijvers in latere tijd zijn bedorven, althans veranderd Overtuigd in dezen van den bijval aller echte Friezen, en die

die derzelver taal *wel* verstaan, vertaal ik aldus: *Daar is geen Geestelijke zoo luchtig, als Klaarkampster krulharige Geestelijke*, allen geestelijken *is hij te luchthartig*. Bekend is het spreekwoord: *Krul haar, krulle zinnen*. De *krulharige* worden doorgaans gehouden voor *luchtig* of *luchthartig*. Over het woord *klirck*, zoo als *G. J.* schrijft, raadplege men mijn *Woordenboek*.

Bl. XXI. Wegens deze *wapeldjepinga*, ook elders genaamd *wapeldepene*, *wapeldranck*, zie men, behalve de O. F. W., *Gabbema* II. *Idsinga* II. *A. de Rooy* Mengelst. bl. 20, en anderen.

Ibid. *Nen Hollandera Schilma*, enz.
Men zie hierover *Gabbema* bl 50, vergel. *Focke Sjoerds* O. en N. Friesl. V. 175. Dat er tusschen de Friezen en Hollanders, van oude tijden her, een geweldige naijver en gevoeligheid bestond, is overbekend.

Bl. XXVII. *Klokka hletten*, klok-luijdden.
Uit stalen als deze en die hier volgen, ziet men de onbedrevenheid van S. A. G. in het Oud-Friesch. Zonder oordeel is dit woord uit de O. F. W. geligt en bij het overschrijven nog meer bedorven. Men vindt daar bl. 256 in de uitg. v. *Wierdsma*: *Deer da clocke hlette*, die (t. w. de koster) de klok luidde. Dit *hlette* is de onvolm.-voorl. tijd van *hlieden*, waarvan bij *G. J.* het zamengest. *belieden* voorkomt, en het deelw. *belet*. Zie mijn *Woordenboek*. In de volgende woorden is ook zeer veel gebrekkigs *Hioda*, of zoo als men in de O. F. W. bl. 9 en 10 leest. *hijoda*, is hetzelfde met G. J. *joed*, heden, hodie, niet *hadde*, zoo als men hetzelve hier vertaald vindt. Voorts leze men voor *hwarso*, wië; *hwaeso*, zoo iemand, dat zeer dikmaals in de O. F. W. voorkomt: voor *hweezzo*, waar dat, *hweerso*, wanneer, zoo wanneer, alwaar; *hwinsen*, gehangen, niet *hangen*; voor *hwarzoma*, zoo wie, *hwersoma*, wanneer men.

Ibid. *De toorn van S. Brandarius*.
Van deze *Sanctus Brandarius* maakt ook *Idsinga* II. d. bl.

bl. 126 gewag. Over soortgelijke betwijfelde zaken waarover *Gabbema* op deze, en voorgaande en volgende, bladzijden handelt, houden wij, om dat het tot een Aardrijkskundig onderzoek, en dus niet tot onze tegenwoordige taak, behoort, ons gevoelen voor ons zelven, tot dat het een en ander Genootschap nadere inlichting zal hebben gegeven, om bepaaldelijk te kunnen weten, of men zulke dingen voor echte waarheden, of veeleer voor spelingen van een weelderig vernuft hebbe aan te zien.

Bl. XXVIII. *'t Meir Mareotis.* Dit is zeker vitieus voor *Mæotis.* Het eerste hoort in Egijpte thuis. Maar met deze verwisseling vervalt ook tevens de gedrochtelijke naams-afleiding van S. A. G.

Bl. XXXI. *Telle deze Schrijvers alleene daarom op*, enz. Deze wensch is, behalve door *Ten Kate* en anderen, onlangs, in vele opzigten, zeer voortreffelijk vervuld door *Mr. B. H. Lulofs*, Profr. in de Nederd. Taal en Welsprek. te Groningen, in eene *Schets van overzigt der Duitsche taal of Germaansche taaltakken.* Gron. 1819.

Voorr. v. *G. J.* Bl. XXXIV. *Æck.* L. U. *Æœck.* Vermits dit wangedrogt alleen in het Prosaische, en niet éénmaal in het Dichterlijke gedeelte voorkomt, heb ik mij de vrijheid veroorloofd, om den Dichter uit hem zelven te verbeteren. Elk gevoelt, dat ik hier wel aan doe: dus geene verschooningen of pligtplegingen. Men leest voortaan overal in het tweede deel *œck*, dat naar der Ouden spelling luidt *aec* of *aeck* (zoo als de latere Afschrijvers hebben gegeven) beide eenige malen voorkomende in de O. F. W. en elders. In het Dichterlijke gedeelte leest men overal *eack.* Zie *Woordenb.*

Ibid. *Om de lange Y-iglyt*, enz.
Men zie wat ik deswege zeg in mijne Aanteekeningen bl. 36 Intusschen vindt men meestal in de Gedichten v. *G. J.* ééne IJ.

Puntdichten Bl. XXXVIII.
Het eerste Puntdicht geeft Profr. *Ev. Wassenbergh*, (wiens naam, mij zoo dierbaar, men meermalen hier zal lezen) in *Specimine Philol. Patr.* pag. 33, op als ontleend uit *Horatius*, Art. Poet. V. 138. Waarbij de Heer *A. ten Broecke Hoekstra*, Profr. in de Nederl. taal en welsprek. te Luik, in zijne *Proeve van Inteekening op eene Uitgave van Gijsbert Japix*, geplaatst in de K. & L. B. voor 1813, II. d. bl. 142 nog voegt de *Ezopische Fabelen van Fedrus* (door *D. van Hoogstraten* vertaald.) B. IV. Fab. 22.

Ibid. r. 4. *Droag-je.* De Heer *Hoekstra*, t. a. p. bl. 157, heeft dit zeer wel verklaard, zeggende: dat de Dichter dit woord met een streepje heeft onderscheiden, om dat de eindiging in *Je* zijnde, Hy de tweede buiging met eene vraag willende gebruiken, hierdoor het dubbelde *Je* vermeden moest en konde worden.

De Dichter doet zulks meermalen, b. v. bl. 4 fin. *Ick tanck-je ljeaflijck, Faer.* Waarvoor men bl. 83, r. 12 vindt *Ick tanck Jo.* Trouwens die uitgang *je* wordt in vele w. w. somtijds gebezigd, somtijds achtergelaten. Zoo vindt men *Bruwcke* en *Bruwckje*; *Sliepe* en *Sliepje*; *Stjoere* en *Stjoerje*, enz.

Tweede Puntd. De inhoud van dit tweede Puntd. is overgenomen uit *Roemer Visser* N°. 1 van schok II. Zie *Mr. Jac. Scheltema*, in zijne schoone *Verhandeling over Anna Maria Tesselschade*, bl. 86 Noot, en *Hoekstra* t. a. p. bl. 281, 282.

Ibid. r. 3. *Quansquijz.* B. en L. U. *Quanz-quijz.*
Men vindt dit ook zoo, zonder koppelteeken, gespeld bl. 30 en 169. En zoo leze men ook bl. 203. Over 't woord zelf zie men *Hoekstra*, t. a. p. bl. 285, en 286.

Ibid. r. 5. *Ontjouw*, B. en L. U. *ontjou.*
Meestal voegt G. J. er de W, in dergelijke gevallen, achteraan. Ik volg dit ook elders, daar de *w* was uitgevallen. Dit zij hier, voor eens, genoeg gezegd.

Derde Puntd. r. 1. *Traeppet*. beide Uitg. *trapet.* Elders gebruikt de Dichter de *ae*, zelfs met verdubbeling der *p*, b. v. bl. 153, waar men *foet-traepp'* en bl. 155 waar men *traepp't*, in beide vorige Uitg. leest. Dit strookt volkomen met de Landsr. uitspraak, en 's Dichters gewone spelling in soortgelijke woorden. Dit zij ook hier, voor eens, genoeg gezegd. ook de gewone Dialekt heeft *trappen trappelen*.

Friesche Tjerne, Bl. 1, reg. 3. *Ien.* beide vorige U. *Een.*
Voorts meen ik hier, eens en vooral, te moeten melden, dat ik, zonder het op elke plaats aanteteekenen, menige Hoofdletter in eene kleine, en omgekeerd, kleine in Hoofdletter, heb veranderd; de Interpunctie meer geregeld; de spelling eenpariger gemaakt: alles echter in den geest, en naar de gewone spelling van den Dichter zelven.

— 8. *Ljeave Heare.* Beide Uitg. *Lejave Here.*
Rijm en gewone spelling vorderen dit. De Dichter gebruikt wel meest *Heere*, (dat ook eenige malen in de O. F. W. wordt gevonden) doch ook eenige reizen *Heare*, hetwelk, zelfs naar de tegenwoordige uitspraak, veelal in Friesland gehoord wordt, ook in den eigen Naam *Hearke*. Wegens *nummer* r. 6. waar beide Uitg. *nimmer* hebben, zie men *Ev. Wassenbergh*, Bijdr. II, 16.

— 17. *Buwck-laeper*: B. U. *Buwck-laper* L. U. *Buwk-lapper*. *Bredero in Jerolimo* IV. deel bl. 374. Deijnckje niet Joncker de *Buijck-lapper die is doodt*.
— 18. *Quea*, om 't Rijm. Beide U. *quae*.
— 20. *Eer'n* Beide U. *er'n*. Het eerste is gewone spelling.
— 21. *Snjoens*. Beide U. *Snjeoens*. Bl. 64, r. 2 leest men in beide U. *Snjuen*: waarvoor nu ook *Snjoen* is gegeven. Zoo kan men 'er *Sinne-joen* van maken Zie *Waesenb. Bijdr.* II. Bijl. 2. Voor 't overige weet men dat G. J. de *O. en U.* meermalen onderling verwisselt.
Bl. 1. r. 22. *Oar'*. Beide *U. Oor'*. Deze verandering wordt overal gemaakt om de Uitspr. en op 't voorbeeld van den Dichter zelven, die 't meermalen gebruikt.

Bl. 1. r. 24. *Frjuen' Komme.* Beide U. *Frjun' konme.*
» » » 25. *Ommers.* Beide U. *immers.* Zoo ook bl. 29, 3. overal leest men anders *Ommers*, dat nog gebruikt wordt.
» » » 28. *Bemoddere*, voor *bedrijtten* of *beschijtten*. Euphemismus. Zie *Wassenb. Bijdr.* I, 189.
» » » 30. *Ney ick dit spil beloyts. Cats*, I, 519. a, en meermalen: *Na ick dit stuk bemerok.*
» » » 3. v. ond. *Tinsse*, gew. spell. Beide U. *tinse.*
» 2. » 1. *Liette.* Beide U. *liete.* Het eerste vindt men meermalen.
» » » 4. *Haed*, het gewone. beide U. *Haad.*
» » » 5. *Bed-lehem*, om 't Rijm. Beide U. *Bed-lehim. Van der Veen*, overzeesche Bruijlofszangen, bl. 209. Ick wandel na de rust, Ick wil na *Bed'lehem.* en bl. 225, welke plaats, van de 3 reg. af aan, verdient nagelezen te worden.
» » » 8. *Djier.* B. U. *Djer.* Flus vindt men *Djear*, om 't Rijm.
» » » 11. *Boaschery'.* Beide U. *Booscherij'.* op r. 7 hebben beide U. *boaske.* In deze woorden is overal de *oa* aangenomen, waar bij toeval soms de *oo* in de vorige U. wordt gevonden.
» » » 17. *Nee*, gew. spell. Beide U. *Ne.*
» » » ibid. *Foar.* Beide U. *Foor.*
» » » 20. *Doar*, gew. spell. Beide U. *door.*
» » » 3. v. ond. T*uwtelke*, gew. spell. Beide U. *Tuijtelke.*
» 8 » 7. *Tuwzel-sin*, *Yn 't hegin.* Beide U. *In*, dat men meermalen bedorven vindt, voor *IJn. Cats*, Amst. 1712 I d. 184 a. *Een brant die eerst begint*, *wordt lichtelijk geblist.* bl. 488. 6. Een quaden sin stuijt *in 't begin. Bredero*, Amst. 1644 bl. 189. *Het kleine vonckje vijer is lichter in 't begin — Te dooven.* Zoo ver had ik geschreven, toen ik door Jr. *Æbinga van Humalda* bevestigd werd in deze verbetering, door mij in eenen verpligtenden Brief dezelfde conjectuur mede te deelen.
» » » 17. *Droave.* Beide U. *droove.* Het eerste is gew. spell.
» » » 18. *Gâlle.* Men leze hier. *gâllje*, gew. spell. Beide U. *gâlje.*

Bl.

Bl. 3. ibid. *Aztu.* Beide U. *az tu.* Het eerste vindt men meermalen.
» » » 19 *Tzjerl.* gew. spell. Beide U. *Tjerl.*
» » » 21 *Pleag'.* Beide U. *pleagg'.*
» » » 25. *'t Iek dy naam. Bredero*, bl. 319. *Dat 'k ie nam.*
» » » 32. *'t Iz keap.* u. d. Veen, bl. 250 't Is koop, 't is koop. Vast is de knoop.
onder *Earsling.* Beide U. *ersling.* Elders *eersling.*
» 4. » 13. *Goune.* Beide *Gouwne.* Deze afwisseling vindt men soms meer. Maar het eerste is gewone spell.
» » » 14. *jotten.* Onvolm. voorl. tijd. Beide U. *jottjen*, dat de onbep. wijze is.
» » » 16. *krijggen* om 't Rijm. Beide U. *briggen.*
» » » 18. V. d. Veen, bl. 253. Ho ho, mij docht ik was Graef Maurits veel te rijk.
» » » 20. *Uwt-sjiette*, gew. spell. Beide U. *Uwt-sjete*, misdruk. Van regel 9 tot 18 in Nederd. versen overgebragt door Prof. *Koopmans* l. l. bl. 313. Zoo als ook de *To-Hæcke* op bl. 5, seq. l. l. bl. 310 volgg.
Bl. 5 r. 1. *Miette*, gew. spelling, en om 't Rijm. Beide U. *miete.*
» » » 4. *Aders rie. Bredero* bl. 52. *'t Is voeghlijck voor de jeught te volgen Ouders Raedt.* bl. 99. *Volgt als een eerbaer kint U Ouders wijzen raedt.* — 10. *Huijgens*, 105. Maar hoe is 't met *Vaer en Moer?*
» » » 2. van ond. *Elck jier in bern. Cats* I. d. 251, c. *En alle jaar een kint bijkans.*
» 6. » 1. *Hoatske*, zoo als bl. 174. — Beide U. *Hootske.*
» » » 4. *To sint Eal bij wijn in bjear.*
Deze St. *Eal* zal vermoedelijk zijn St. *Eloij*, wiens feestdag invalt op den 25 Junij. Deze *Eloij* of *Eligius* predikte, met het begin der zesde eeuw, niet alleen in Vlaanderen en Brabant, maar ook in het toenmalige *Friesland*, het Euangelie. Men zie behalve de Kerkel. geschiedschr. de geschiedenis der Nederl. Taal vun *Prof. A. Ypeij*, bl. 202. En over 't drinken van *wijn*, *bier* en *brandewijn*, *Prof. Wassenbergh.* Bijdr. II. bl. 17 en 32. *Baardt*, *Deugdensp.* bl. 82.

Noch pronckt hij als een Bastelier,
Is dach op dach *bij wijn en bier,*

Bl.

bl. 237. *Of is Jan Slemp al weer te bier.*
Onze Dichter zelf bl. 52, r. 4 *Bred ro* bl. 278.

» r. 11, 12. *Schoerr' - oer.* gewone spell. Beide U. *Schuwrr' uwr.*

» » » 16. Vergel. *Baardt*, deugdensp. bl. 218. Dan gaan U zaken dapper voort.

» 7 » 14. *Luke-piepie*, doorgaande spell. Beide U. *pijpje.* Vergel. Huijgens, bl. 106. ond.

» » » 17, 18. *Oone-ijnne.* Beide U. *oon dy - ijn dy.* Bij deze gelegenheid meld ik, eens en vooral, dat dit onaangename *Dy*, voor *de* menigmalen heeft moeten wijken, of op vorenstaande wijze is veranderd.

» » » 19. *Kaerdde*, de onvolm. voorl. tijd. Volgens het Taaleigen en 's Dichters bestendige gewoonte. - Beide U. *kaerde.*

» » » onder *Sint Lâmmerts merck'*. Deze kermis wordt te *Bolsward* gevierd den 17 Sept., op *St. Lambertus*, gelijk die van *Leeuwarden* op St. *Geertruid*, den 8 Julij, en van *Franeker* op St. *Jacob*, den 25 Julij.

» » » ibid. *Huijnigh-Swiete*, gew. spell. Beide U. *Huijning.*

» 8 » 2. *Ljea*, gew. spell. beide U. *Ljæ.*

» » » 4. *Njuencke.* Beide U. *Njuncke.*

» » » 9. *Moarns.* Beide U. *Morns.*

» » » 13. *Ont-fean.* Beide U. *omtfean.*

» » » 15, 16. *Betinsse-Schinsse.* Beide U. *betinse-schinse.*

» » » 17, 18. *Trillje - bestillje.* Beide U. *trillje - bijstilje.*

» » » 20. *Litte.* Beide U. *tite.* De bedorven lezing der B. U. *dedije*, was reeds in de L. U. verbeterd in *bedye.*

» 9 » 4. *Oer-ljeaffle.* Beide U. *Oer-leaffle.*

» » » 8. *ale deij*, enz. *Cats* 75, a.
Wie ledigh sit en gaept, en leuyert gantsche dagen.

» » » 15. *Ontbijtte.* Beide V. *ombijtte.*

» » » 21. *Doz so litstu mij betjean.* Beide U. *Doz soo mij betjean.*
Nu vind ik beter: *Dear mey litstu mij betjean*, (met de kinderen.) . . . .

Bl. 9 ond. *Moar, ick spearr' nin doave stocken.*
Wat anderen hier van ook mogen maken, mij dunkt dat de meening des *Dichters* eenvoudig deze is: *Ik spaar geene vermolmde stokken*, d. i, *takken* of *prikken, die toch niet branden kunnen, en dus nutteloos zijn.* Met andere woorden: *ik doe niets overtolligs, beuzelachtigs, nutteloos.* Hierom zegt hij ook flus: *Moer, ik zal daarmée op de loop gaan, en zien of ik heden avond nog een stuivertje kan winnen. Kiliaan: Dooven Heck*, stipes cariosus. *Huijgens.* bl. 95. *doove struijcken*, voor *doode*, *dorre.*

» 10. » 4. *jiette.* Beide U. *jitte*, dat v. 13 nog eens voorkomt, elders is het altijd *jiette.*

» » » 6. *De fleande krie. Cats* I. d. 573, b, Een vliegende Kraay vangt wat. *Tuinman*, spreekw. I. d. bl. 124.

» » » 12. *Loack'* - Beide V. *look'*. hier mede heeft *Loaytsje* veel overeénkomst.

» » » 15. *Muwlle.* Beide U. *muwle.*

» 11 » [illegible]. *'t Huwghet.* Beide U. *'t Huwgghet.*

» » » ibid. *Tierren*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *tieren.*

» » » 10. *Lânse.* Beide *Lan-se.* Voorts heb ik *schôlen* en *hôlen*, als gebruikelijk in den Zuidhoek van Fr. behouden, schoon men in 't overige van Fr. zegt *schoallen* - *hoallen.* Zie het *Woordenboek.*

» » » 11. *Laecken, tuwllen*, onvolm. voorl. tijd. Beide U. *laken*, *tuijlen.*

» » » 12. *Foack* Beide U. *Foock.* ibid. *Wiern'.* Beide U. *Wier.*

» » » 13. *Roan.* Beide U. *roon.* Het eerste is het gewone.

» » » 14. *Koane.* Beide U. *Koone.*

» » » 16. 18 *Doar.* Beide U. *door.*

» 12 » 18. *Better yer keate*, enz. *Cats* 491.
Niet te koten ware best,
Maar vrij beter eer als lest.

» 13 » 4. *Mijlle* Beide U. *Mijle.*

» » » 15. *Gruwndearje.* Beide U. *Groundearje.*

» » » 18. Allje, allen, ollen, gew. spell. Beide U. *Alje.*

» » » ibid. *Njoer*, om 't Rijm. Beide U. *njuer.* Het zijn anders slechts verschillende Dialekten, gelijk *ljue*, *ljoe*; *njue*, *njoe*; *njuet*, *njoet*, enz.

» 14 » 9. *Onbedreaun*, gew. spell. en om 't Rijm. Beide U. *onbedreun*. Voorts vergelijke men hier *Cats*, I d. bl. 579 a. Nog beter ware *onbedreauwn*, vergel. bl. 100, 103, enz.

» » » 12. *Scheijnn'*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *ſcheijn'*.

» » » 14. *Ont-teyn*. Beide U. *onteijn*.

» » » 15. *Mijld-diedig*. Beide U. *mild-diedig*.

» » » 16. *Glanz'-gloaret*, gew. spell. Beide U. *glorret*.

» » » 17. *Mar*. Beide U. *maer*, dat de algemene dialekt is.

» » » ibid. *Krjuesget*, met de *K*, gelijk elders. Beide U. *crjuesget*, met de *C*.

» 15 » 3, *Fjild*. B. U. waarvoor de L. U. heeft *ſijld*. Ik herinner dit hier voor eens, want de Letterzetter heeft ook elders in dit woord meermalen gemist, en de Correcteur dien misslag niet verbeterd.

» » » 7. *Frieske*, gelijk in de Inscriptie. Beide U. *Friesche*.

» » » 10. *Ho*, gelijk overal. Beide U. *hoe*. Zoo is 't ook met *to toe*, enz.

» 16 » 11. *O 't tjuester græf 's mijn winsch!* Beide U. *græf mijn w*. Wil men echter lezen: *o Tjueſter græf, mijn winsch!* ik zou dit niet afkeuren. De gewone lezing heeft, mijns bedunkens, te veel of te weinig.

» 17 » 3. *Wirdde*, gew. spell. Beide U *Wirde* dat men zoo nog eenige malen, vooral in het tweede deel, meer vindt.

» » » 5. *Naet*, B. U. *neat* L. U. Nog eenige malen vindt men dit gebrek meer.

» » » onder. *Eijnne*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *eijne*.

» 18 » 2. *ſcheynne*. Beide U. *ſcheyne*. zie 14. 12.

» » » 6. *Libbje, ick*, ter verzachting en volgens 's Dichters gewoonte. Beide U. *Libbje, 'k*.

» » » 13. *Ont-teyn*, gew. spell. Beide U. *Omteyn*, zie 14, 14. Vergeleken bl. 231, 4, en II d. 67.

» 19 » 4. *Kroan in preal ſen Hearen*. Beide U. *kroon in prael ſen heeren*.

» » » 8. 10. *Dreagen-beheagen*. Beide U. *dragen byhagen*.

» » » 13. *Yerds-fijnne*, gew. spell. Beide U. *Yerts-fijne*.

» » » 14. *Grouw'let*. Liever had ik *gruwlet*, gelijk elders.

» 20 » 1. *Lodder-laeytſend'*, gew. spell. Beide U. *Laytſend*.

Voorts zijn op deze bl. nog eenige kleine gebreken verbeterd, zonder melding.

» 21 » 7. *Ick Sjied*, gelijk elders. Beide U. *sied*.

» » » 9. *Wâlt't*. Beide U. *wâlt*.

» » » 14. *Fryen*, het gew. en om 't Rijm. Beide U. *Frejen*, dat hier min gepast is.

» 22 » 1. *Trienne*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *triene*, Het eerste staat eigenl. voor *triende*, traande, weende.

» » » 11 *Sât* B, U. *Sâdt*. L. U. *sâd*. *sât* rijmt voldoende op *hâdt* Voorst zijn reg. 9 tot 12 overgenomen uit Catullus. Zie *Wassenbergh* Bijdr. II, 44. van reg. 22 tot het einde zijn in Nederd. Versen vertaald door *R. Koopmans*, t. a. p. bl. 309.

» 23 » 5. *Hâde*, het gew. Beide U. *hâdde*, hetwelk de onvolm. voorl. tijd is, en dus hier niet past.

» » » 19. *Stjuwgge*, Stugge. Beide U. *stjuwge*.

» 24 » 10. *Fenne*. Beide U. *Fendy*. Zie Aanteek. bl. 7 r. 17.

» 25 » *Ontsleyn Hert*. De Heer *Scheltema* geeft in zijn meermalen genoemd Werk, bl. 85 dit Gedicht op als overgenomen uit *Roemer Visser*, Quick No. 16.

» » » 6. K*jeld*, om 't Rijm. Beide U. *kjeald*, dat elders ook gevonden wordt.

» » » 8. *Oon-glioerckjen*. Gew. spell. Beide U. *Oon-gloerckjen*.

» » » 11. *Ljeafke*, *Ljeafke*, L. U. Het tweede woord is in de B. U. *Ljefke*, bedorven spell.

» » » 14. *Libbje*, gew. spell. Beide U. *libje*.

» » » 18. *Jouw mij hert in sinnen weer*, enz. Men vergelijke hier *Bredero*, *Rodder. en Alph.* bl. 51.

Maar mismoeght uwe ziel met mij in een te woonen,
Soo *geeft mij weer de mijn*, maar 'k acht ghij zult niet koonen,
Om dats' in een geroert door liefd' gesmolten zijn:
Want ick ben in de u, en ghij zijt in de mijn.

» 26 » 4. *Muwlcke*: Beide U. *mulke*. misdruk.

» » » 5. *jaen*, om 't Rijm. Zoo vindt men bl. 228 *jean*, om 't Rijm, voor het gewone *jaen*.

» 29 » 1. *Wa tijd naet bruwckt*, enz. *Cats*, I. d. bl. 544 a.

Die tijdt heeft, en tijdt laat glijen,
Kan sijn leven niet bedijen.

Dit gedicht is ontleend, en vrij vertaald uit het V. carmen van Catullus. Men zie *Wassenbergh*, *Spec. Phil. Patr.* pag. 16. Doch *Scheltema* t. a. p. meent, dat hetzelve door onzen Dichter zou overgenomen zijn uit *Visser*, schok. II. 449, en dat deze het uit *Catullus* zoude hebben ontleend.

Indien echter dit gevoelen voortspruit uit het denkbeeld, als of onze Dichter het Latijn niet zou hebben verstaan, dan is hetzelve min aannemelijk: want ik geloof, dat hij het wel verstond. Zie Aanteek. Bl. 169 r. 3, 171, r. 9. en de plaatsen, die daar geciteerd worden.

Bl. 29 r. 13. *Paeyerke*, gew. spell. Beide U. *Pajerke*. Deze en soortgelijke lezingen meer, dragen den stempel van door den Correcteur te zijn veranderd.

» 30 *Minne-sjuecht-spil.* Dit gedicht is volgens *Wassenbergh*, l. l. pag. 23, ontleend uit de gedichten van *Anacreon* pag. 34. Doch *Scheltema* t. a. p. plaatst ook hier *Visser* tusschen beiden, Schok II. No. 29. Voorts heeft *Koopmans* hetzelve t. a. p. bl. 501 volg. in Nederd. dichtmaat overgebragt.

» » » 1. *Deagge*. De onvolm. voorl. tijd. *daagde*. Beide U. *deage*. Voorts zijn hier zonder melding nog eenige kleinere gebreken uit de volgende Regels weggenomen; en dit geschiedt bijna elke bladzij.

» » » 8. V. d. Veen bl. 284, 'k sou my als een Switzer weeren.

» 31 » *Kipedo reauwe-bjuester*. *Jac. Scheltema* t. a. p. meent,

meent, dat dit gedicht ontleend is uit *Visser*, schok III. No. 40. en dat deze hetzelve zou hebben overgenomen uit *H. Angerianus.*

» » » 3. *Ont-schuwlle.* Beide U. *omtschuwlle.*

» » » 7. *Kniep-eagge*, de onvolm. voorl. tijd. *Oogde.* Beide U: *kniep-Æge. kniep* voor *knijp* is hier, om te rijmen op *sliep*, door den Dichter gebruikt.

» » » 11. *Leagje.* Beide U. *leachje.*

» 32 » 5. *Metten*, gel. reg. 6. Beide U. *mietten.*

» » » 14. *Gljoer-eag'.* Beide U. *gloer-eag'.*

» 33 » » *Forschaet aerd*, enz. *Cats* I. d. 96, a.

Verscheijden aert, dient niet gepaert.

Men zou hier verder kunnen vergelijken, behalve anderen, *Theocritus* Idyll. 5. v. 17 seqq. *Valckenaer*, Adnot. in Adoniaz. pag. 301. Edit. pr. *Martialis*: difficilis, facilis, jucundus, acerbus; etc. *Cats* I. d. 40 a. Men zie *E. Kist*, Verh. en Redev. over verscheiden onderw. bl. 157. – Sed manum de tabula.

» » » 2. *Nijlick*, gelijk elders. Beide U. *Nijllich*. *Wassenb.* Bijdr. II, 8.

» » » 7. *Ljeapt.* Beide U. *leapt*, misdruk.

» » » 15. *Petearret.* Beide U. *pettearret.* Zie Woordenb.

» » » 2. v. ond. *Mållje*, mallen. Beide U. *målje.*

» 34 » 1. *Yn 't.* Beide U. *Ynn'*, misdruk.

» » » 9. *Goune*, enz. *Wassenb.* Bijdr. II, 28, 29.

» » » 17. *Oon-tjuwge.* Beide U. *oon-tuwge*, misdruk.

» » » 21. voor *dwelme'* leze men hier *dwelm.* Dit is over 't hoofd gezien.

» 35 *Muwze-boaste.* Dit Gedicht is nagevolgd uit *Duikerius*, *Voorb. der o. wijzen*, bl. 311 – 315.

» 36 » 6. *Eyn-berne.* Beide U. *ey-berne.*

» » » 15. *Brijk.* Beide U. *briek.* De *Dichter* herinnert in zijn *Berigt aan den Nauwkeurigen Neder-lander* het volgende: „Om de lange Y-igheijt van de woorden *Rijick*, rook; *sijick*. soek; it *Brijick*, het brak, uit te beelden, neeme ick soo vele *Y-en*; *iji of ijij* in een sylb., tot naarder Verbeteringe.” Deze nadere verbeteringe moet

R 2 dan

dan zeker door hem zelven reeds gemaakt zijn, want men vindt vooreerst *briek*, *brijk* of *brijck*, nooit *brijick*; voorts veel meer *ſijkje* of *ſijckje* dan *ſijijckje*, nooit *ſijickje*; en nooit *rijick*, maar eens *Riijck*, anders overal *ij*, soms *ij ij*. Wij volgen deze verbetering des Dichters, en voltooijen dezelve door overal eenſtemmig te geven *brijk*, ter onderſcheiding van *brijck*, ſcheef, dat ook in uitſpraak verſchilt: *ſijkje* ter onderſcheiding van *ſijckje*, ademen, ademhalen: *rijkje*, om het te onderſcheiden van *rijckje*, rijk worden. Hetzelfde zij toepasſelijk op andere woorden van dien aard, b. v. *wijk* hij week, en *wijkk't*, hij wijkt: *ſtrijk*, hij ſtreek, en *ſtrijck't*, hij ſtrijkt, enz. De uitſpraak beſlist hier alles.

Bl. 36 r. 16. *Tinſe*, *ſettje*. gew. ſpell. De B. U. *tinſe*, *ſestje*: de L. U. *tinſet ſetje*.

» » » 19. *Kâtte*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *kâte*.

» » » 20. *Tsierl*. Men leze hier gelijk bl. 3, r. 19 *Tzierl*. De Beide U. *tsijrl*.

» » » 23. *Wâdd't*, van *waddjen* wadden, waden. Beide U *wâdt*. Doch dit beteek. altijd *hij bewaakt*, *bewaart*; *beſtiert*.

» 37 » 4. v. ond. *Kraebbet*. Beide U. *krabet*. Schoon de *ae* meermalen wordt gevonden, b. v. II. d. bl. 50.

» 38 » 4. *Weage*, ſtaat hier voor *weagje*, om 't Rijm door eene licentia Poetica, want *weage* is of het deelwoord van *weagje*, of het is de onbepaalde wijze, en beteekent *wegen*, of het is een z. n. en beteekent *de muur*, *wand*, *ſchutting* enz.

» » » 9. *Trouwe*, om de voetmaat. Beide *trouw'*.

» 39 » 2. *Kinnende*. Beide U. *kennende*.

» » » 4. *Suchtte*. De onvolm. voorl. tijd. Beide U. *ſuchte*. En zoo ook reg. 25. alwaar Beide U hebben *ſuchtje*, de *j*. voor *t*.

» » » 5. *Rejearret*, gew. ſpell. Beide U. *regeeret*, misdruk.

» » » ibid. *Oon-ſiedde*. Beide U. *oon-ſiede*, dat een geheel anderen zin zou uitleveren.

» » » 6. *Bekkaeijen*, gew. ſpell. Beide U. *bekkajen*. Zie Aanteek. bl. 29, 13.

» » » ibid. *Forfierre*. Beide *forfiere*.
» » » 13. *String*. Beide U. *ftreng*.
» » » 20. *Wrang-idfigheijt*. Dit laatfte gedeelte weet ik niet, wat het zou moeten beteekenen. vermoedelijk moet men lezen *wrang-hitfigheyt*. Nu verflaat elke Fries het.
» » » ibid. *Wreade*. Beide U. *wrede*, misdruk.
» » » 25. *Freeze*. Beide U. *Freze*. foms gebruikt de Dichter zelfs de *ea*, welke men nog in Friesland hoort in *freazlijck*, bij zamentr. *frealck*, enz.
» 40 » 2. *Rofen*, gelijk elders. Beide U. *Roofen*.
» » » ibid. *Ploaytfende*, gew. fpell. Beide *ploytfende*.
» » » 4. *Mjean*, gew. fpell. Beide *mjeen*.
» » » 16. *Weynne*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *weyne*.
» » » 24. *Aerne*, gelijk elders zeer dikmaals. Beide U. *Ane* Prof. *Waafenbergh* leest ook *aerne*, Bijdr. II, 13.
» » » 34. *Earmhertigh*, gelijk overal. Beide U. *ermhertigh*.
» 41 » 19. *Ljuecht*, dat men herhaalde reizen leest. Beide U. *Ljucht*. *Ljeacht*, een ander dialekt, is het meest gewone.
» 42 » 10. *Beammen*, gew. fpell. Beide U. *beamen*.
» » » 16. *Forwijzge*, gew. fpell. Beide U. *forwysd*.
» » » ibid. *Gâljen*, gelijk bl. 31 en elders. Beide U. *gâljen*, *gillen*.
» » » 20. *Forbied 'et* Lees *forbiedet*. Dit is bij de correctie over 't hoofd gezien.
» » » 29. *Suchtjen*. Beide U *Suchten*.
» 43 » 25. *O laesje*, gew. fpell. Beide *o lafye*.
» » » 27. *Forwyttje*. Beide U. *forwytje*.
» » » 33. *Forftiette*. Beide U. *forftiete*.
» » » 35. *Hearren*. Beide U. *hearen*.
» 44 » 4. *Ontanckbare*. Beide U. *ondanckbare*, gew. Landstaal.
» » » 7. *Ontfeanne*. Lees *ontfeane*. Dit is over het hoofd gezien.
» » » 13. *Jaene*. Beide U. *jane*.
» 44 » 17. *Ferre wol*, gelijk kort te voren. Beide U. *feare wol*. Dit had echter wel kunnen blijven ftaan, als dialekt-verfchil.
» » » 28. *Sjogh*. Beide U. *sjoegh*.

Bl.

» » » onder. *ſonder dat ſtearren.* Hier heeft een verzuim plaats gehad van den Letterzetter. Men leze: *ſonder dat her ſtearren.*

» 45 » 3. *Tinſ*, gelijk r. 5. Beide U. *tinck.* Intusſchen leze men *ſjongjen*, r. 1. voor *ſjongen.*, dat door verzuim is ingeſlopen.

» 46 » 5. *Fenijn*, gew. ſpell. en uitſpraak. *Teuton. fenijn.* Beide U. *Fornijn.* Ook elders verbeter ik dit gebrek.

» » » 9. *Fordwijnt.* Beide U. *fordwijnn't.*

» » » 12. *Schijnt.—ſchynn't.*

» » » ibid. *Roastget.* Beide U. *rôstget.*

» 47 » 12. *Nee.* Beide U. *Neen.*

» » » 17. *Soer.* Beide U. *ſoet*, misdruk.

» 48 » 2. *Wisp' —* Beide U. *wispp'*, dat geheel iets anders beteekent. Dit Gedicht komt met weinige verandering nog eens voor, D. II, 60.

» » » 10. *Pearle.* Beide U. *pearlle.*

» » » 15. *Learre.* Beide U. *leare.*

» » » 16. *Uwre*, om 't Rijm, gelijk meermalen. Beide U. *oere*, dat ook veelmalen gebr. is.

» » » 23. *Kreſt-fuwl*, ſchandelijk overſpel, verkrachting. Zoo vindt men ook *ſuwne-fuwl.* Beide U. *kreſt-ſuwl*, misdruk.

» 49 » 1. *Nijs-gierige.* Beide U. *Nyſchierige.* In deze ſpelling volg ik *Prof. Wasſenbergh*, die in de Bijdr. II. St. dit Gedicht met zeer veel ſchoone Aanmerkingen, als een voorbeeld, heeft uitgegeven.

» » » 3-5. *Buwtte-ſluwtte.* Beide U. *boeyte-ſloeyte.*

» » » 9. *Triomfearjen.* om 't Rijm en uitſpraak. Beide U. *triomfeerjen.* Wasſenb. l. l. bl. 7.

» » » 3. van ond. *Loytſe het in nijlick folck.* Beide U. *Nyllick. Wasſenbergh* l. l. bl. 8. *Cats*, in den *Self-ſtrijt*, bl. 193, a. *Siet wat een geestig volk.* Indien men dit geheele Gedicht van *Cats* doorleest, kan men merken dat G. J. het ook onder zijne oogen heeft gehad. Men vergelijke ook *Huygens*; bl. 142, 143.

» 50 » 6. *Naern' nogh naerne.* In deze verdubbeling zit

kracht. Beide Uitgaven *noorn' nog naerne*. Verg. *Wasſenb*. l. l. 13.

» » » 10. *Be-momme*. Beide U. *by-momme*. *Wasſenb*. l. l. 14.

» » » 11. *Forwiell'ne*, gew. ſpell. Beide U. *forwielne*.

» » » 22. *Ontfean*. Beide U. *ontfeæn*, hier misdruk.

» 50 » 23. *Mar! myn ſeijt er fen, mijg Jolle!* Beide U. *mey Jolle*. De in de Landfriesche taal zeer bedrevene, en meermalen door ons met lof genoemde Jr. *Æbinga van Humalda*, gaf mij hier de echte lezing aan de hand, die ik, als van den Dichter zelven herkomſtig, zonder bedenking, in den tekst heb opgenomen. Alles pleit er voor: de comma achter *fen*; de aanſpraak in den tweeden perſoon *bistu*, enz. En hoe gemakkelijk was hier de dwaling! kort te voren leest men *Jolle-mijg*.

» 51 » 4. *Sjuwcht*, om 't Rijm. Beide U, *Sjuwght*. *Wasſenbergh* l. l. 20.

» » » 5. *Minsken*, om de voetmaat. Beide U. *minske*. Voorts raadplege men *Wasſenbergh*, Bijdr. bl. 23, in wiens gevoelen en vertaling van deze plaats ik geloof, dat men kan en moet berusten. De *oogen* komen hier bijzonder wel te pas, om te *voorzien* en te *voorſpellen*: ook volgt er flus *loytſe*.

» » » 9. *Speeg'le*. gewone spell. Beide U. *ſpeg'le*, zie bl. 59.

» » » 22. *'t Waembis*, gew. ſpell. uitſpraak, en taal-eigen vorderen dit. Beide U. *waempis*. Thans hoort men *wammis*, zoo als het ook bij *Bredero* en anderen vaak voorkomt.

» » » 25. 26. *Koarde om-boarde*. *V. d. Veen* zinneb. bl. 79.

> Wie nu niet gaat gepronkt, *gekoordt geboordt gelist*,
> Die heet men al geveijnst, en ſpottelijk Mennist.

Vergelijk, behalve *Wasſenb. Bijdr.* l. l. bl. 18 en 28, wegens wulpſche mannen - en vrouwen pronk, *Cats* I. d. 151, 227 a. 430 a enz. *Heemskerk*. *Bat. Arcad.* (1663) bl. 175, en op vele plaatſen meer, *Huygens*, *Korenbl.* bl. 99. En wie niet al?

» 52 » 3. *Schetjefts.* B. U. *Schetjest'.* L. U. *Schet-jeffs.* *Wasfenbergh* l. l. bl. 30.

» » » 8. *Æf ick bruy.* – Met een ftreep achter *bruy.* zie *Wasfenbergh* bl. 32.

» » » 10. *Stoerren*, om 't Rijm en Uitfpraak. Beide U. *ftoeren.*

» » » 25. *Oerdwealsch.* Beide *oerdwaelsch.* Op bl. 129 vindt men dit woord in de B. U. wel gefpeld. Vergel. *Wasfenb.* bl. 35.

» 53 » 5. *Jinfnappje*, om 't Rijm en taaleigen. Beide U. *fnapje.* – fnappen.

» » » 5. *Aade.* Beide U. *Aadde.* Beter ware het gew. *åde.*

» » » 6. *Heele.* Beide U. *heale.* *Wasfenb.* bl. 37. – *Cats* I. d. bl. 450, a.

> Wat al dingen fonder naem,
> Ja bijna *een heele traem*,
> Yder om de leden hangt.

» » » 7. *Nea-leas.* Beide U. *næ-leas.*

» » » 9. *Djagg'ler.* Beide U. *djagg'ler.* *Wasfenb.* bl. 39. *Baardt Deugdenfp.* bl. 64. Met *vijftich veters* op de fcheen.

» 53 » 12. *Forjitten*, om 't Rijm en taaleigen. Beide U. *forjietten*, hetwelk niet *vergeten* maar *vergieten* beteekent. – Van reg. 13 tot het einde door *R. Koopmans* in Nederd. Verfen vertaald, t. a. p. bl. 329, volgg.

» » » 23, 24. *Spijlljen*, – *lijlljen*, gew. fpell. Beide U. *fpijljen*, – *lijljen.*

» » » 27. *Lit ik de' Hijnst fenn' ftal reijs liede*, enz. Na deze plaats herhaalde malen gewikt en gewogen te hebben, komt het mij nu voor, dat de Wel Eerw. Heer *J. Halbertfma* dezelve het meest overeenkomftig den zin en de meening van onzen Dichter heeft opgevat. „Trek ik, zegt hij, „ het mes eens, als er een baaivanger is, die „ voor meester opftaat, en ons allen de wet wil „ ftellen, (:) geef ik iemand een muilpeer, dat „ is de jeugd, die wil er uit." Schoon de Heer H.

H. de taalkundige bewijzen voor deze vertaling belooft, (zie *Koopmans*, l. l. bl. 333.) meen ik echter thans het volgende te moeten aanvoeren. Voor de spreekwijze *het ruuntje fenne stal helje*, dat volgens H. hetzelfde is met *de hijnst fenne stal liede*, pleit eene plaats uit *Bredero*, *in de klucht van de Koe*, door mij genommerd met bl. 755.

Ick het Ruijntje van 't stal, want de kop was mijn soo kroes.
Ick torrenden hem na 't gat, ick gingh hem *na de huijt tijen*,
Hier Veenvos, seijd ick, geeft geld, of ick selt daer *uijt snijen*.

Dit staat ook goed. als een repliek, op de berisping van Haijtse-yem:

Dear sieste (æf yen fen dijn boerren)
Mey in hogge, fen sijf stoerren.

Maar omtrent *folle beschiede*, dat ick laat staan op de woorden van Haijtse-ijem:
Den iz 't: Keal-fincke', hâd dijn beck,
Æf ick bruy.
ben ik het niet volkomen met hen eens. *Beschiede* beteekent wel *bescheiden*, *regterlijke uitspraak doen*, Kil. decernere. Vervolgens in 't algemeen *uitspraak doen tusschen twistende*, *een geschil beslechten*. Kil. *in 't bescheid gaen*, intercedere, conciliandi gratia. Maar er is nog eene andere hier beter passende beteekenis, namelijk die van *den mond roeren*, *op de woorden van een ander bescheid geven*, en zoo zou *folle beschiede* zoo veel zijn als *veel gepraats en gesnaps maken*, *veel in te brengen hebben*. Zoo vindt men bij *Bredero* in *de klucht het daget*, enz. op 't einde, bij mij, bl. 678. *wel wat bescheijt is dat?* wat taal, antwoord, praat. *Schijnheiligh*, 3 bedr.

5 toon. bl. 583. *sonder veel bescheijt*, met korte woorden, zonder veel te zeggen. *Stommen Ridder*, bl. 430. *Als sij mijn al wat seijt. Ick geef haer geen bescheijt*, geen antwoord. verder *goed bescheijt*, ib. 391. *moy bescheijt*, 381. Van daar *bescheijden* voor die zijn woord wel kan daen, die taal en antwoord weet te geven, bl. 495 enz. Kil. *bescheed*, responsum; *bescheeden*, respondere.

Al zeide dus Jolle: *Keal-fincke had dijn beck*, partij begon telkens weder te antwoorden, en veel daar tegen intebreugen. En hier uit zou dan volgen, dat men deze plaats dus moeste vertalen: „gesteld, ick trek het mesje eens als „een veel gesnaps en tegenspraak maakt: gesteld „ick sla iemand op zijn bek; dat is niets an- „ders dan de Jeugd." Achter *beschiede* zette men (:)

Cats, I. d. 193, b. *De jonckheijt moeter uijt*. men vergelijke de gezegden van *Sephyra* tegen *Joseph* aldaar verder, en zal ontdekken, dat onze *Dichter* in zijnen tijd *Cats* wel gelezen had.

Bl. 54 r. 1. *To tinsen oone*. Beide U. *Tinsen one*. *To*, dat in de tweede U. ontbreekt, heeft de eerste U.

» » » 2. *Den iz 't tijd, 't iz jiette' al t' ijer*. *Cats* l.l. 193, b.

> Al sachtjens, jong-gesel. Laet Godes diepe wetten
> Voor hen, die haren voet nu in den grave setten,
> En snellen nae de dood; *dan is ser tijds genoeg*:
> Ons dit vermaen te doen, is immers *al te vroeg*.

» » » 4. *Wier to ljeacht*, enz. *Cats* l.l. 271, a.

> Maer wat doch baet er keers of bril,
> Wanneer een Uyl niet sien en wil.

» » » 11. *Mennig Jongh*, enz. *Cats* l.l. 194 a.

Hoe *menig trots gezel* komt *'s morgens* uytgesprongen.
Die, *eer de sonne daelt*, wert *in het graf* gedrongen, enz.

» » » 16, 18. *Moarn*, gew. spelling. Beide U. *moorn.*
» » » 19. *Ynn'*, om de versmaat. Beide U. *ijnne.*
» » » 22. *Schill'*, voor *schille*, zullen. Beide U. *schil Wassenbergh* 48.
» » » 27. *Straemme*, gew. uitspr. gelijk *laemme*. Beide U. *strâme.*
» » » 29. *Laemme*, gelijk II d. 90. Beide U *lame.* zie Aanteek. 29, 13.
» 55 » 4. *flaemme*, gelijk I. 165. Beide U. *flamme. Cats*, I d. 409, a.

Mijn leden fijn (eylaes!)
Als tacken *sonder loof*, en fruyten sonder waes.

» » » 6. *t' Offerjen*. Beide U. *'t offerjen.*
» » » 7. *Heart*, gew. spell. Beide U. *heert.*
» » » 14. *Prijze*, om 't Rijm, anders moest het zijn *prijsje.* zie Aanteek. 38, 4.
» 56 » Het begin van *Reamer in Sape* is ontleend uit de *Korenbloemen* van *Huijgens* I d. 100, en door *Koopmans* in Nederd. dichtmaat overgebragt, l. l. bl. 304, volgg.
» » » 2. *Oere*, gewone spell. Beide U. *oerre*, dat echter niet geheel te verwerpen is, zoo men 't overal vond.
» » » 4. *Jierren*, om 't Rijm. Beide U. *jieren.* Zie II, 56.
» » » 11. *Moude-stuwer*, gew. spell. Beide U *stuwwer*, misdruk.
» 57 » 2. *Wjuwcken*, gelijk elders, om 't Rijm. *Heemskerk* l. l. 182.

De Nacht met hare *swarte vlercken.*

» » » 5. *Pluwget*, gew. spell. beide U. *pluwgget.* Onder aan de Bl. leest men *pluwge.*
» » » 9. *Forhuwge.* Beide U. *forhuwgge.*
» » » 10. *Fljuecht.* Beide U. *fljugt*, misdruk.

» » » ibid. *Dônsset*, vergel. bl. 88, r. 3. Beide U. *donset*. De *z* is bij onzen *Dichter*, gelijk bij de ganſche Oudheid, Grieken, Latijnen, en Duitſchers, eene ſcherpe, dubbelde letter, en zoo veel als ss. Van daar dat *donsset* rijmt op *gonzet*. zie verder Voorberigt van den Dichter.
» » » 12. *Blærret*. Beide U. *blerret*.
» » » 14. *Tuereljuerckt*, gew. ſpelling en om 't Rijm. Beide *tureluerckt*.
» 58 » 1, 3. *Mocht-ſocht*, gew. ſpell. Beide U. *moght-ſoght*.
» » » 8. *Scheelen*. Beide U. *ſchelen*.
» » » 12. *Frjuwnen*, om 't Rijm, gelijk bl. 207, enz. Beide U. *frjuenen*.
» » » 17. *Oalje*, gelijk bl. 228. Beide U. *oolie*.
» » » 3. v. ond. *Forried*, gelijk 61, 3. Beide U. *ferried*, misdruk.
» 59 » 5, 6. *Quea-gea*. Beide U. *quæ-gæ*.
» » » 12. *Oere*. Beide U. *oer de*.
» » » 19. *Werzet*. Beide U. *werzzet*.
» » » 21. *Gljoerr't*, om 't rijm, gew. ſpell. Beide U. *gljuerr't*.
» 60 » 1. *Ont-rint*. Beide U. *omtrint*, dat niet *ontloopt*, maar *omtrent*, circum, circa, beteekent.
» » » 3. *Wa blijn-doecket*, enz. *Cats*, I. d. 192. a.

Sou Godt niet alles ſien? ſou Godes ooge ſlapen,
Die alles, wat er ſiet, in allen heeft geſchapen?
  Sou God niet alles ſien, een ſchepper van 't geſicht,
  Eene Heere van de ſon, een Vader van het licht?

En b. *De nacht is dagh voor Godt*, de donker is hem licht. enz.
» » » 18. *Moarn*, zoo als r. 9. Beide U. *moorn*.
» » » 19. *Oone*. Beide U. *oene*.
» 61 » 3. *Bijſeryen*, om 't Rijm en den zin. Beide U. *Bijſerye*.
» » » 6. *Tjogh*. Beide U. *Tjogg'*.
» » » ibid. *Noard*, gew. ſpell. Beide U. *noord*.
» » » 7. *Ongerjuechtigheit*. Beide U. *Ongeruychtigheyt*.
» » » 9. *Kaepe*. Beide U. *kape*.
» » » 11. *Libben*. Beide U. *libbjen*.

» » » 12 *Bereijsgje.* beide U. *bereysge.*
» » » 15. *Noas'-wijz*, *gew.* spell. Beide U. *nooz-wijz.*
» » » 20. *Wreadheijts.* Beide U. *wreetheijts*, algemeene Dialekt van dien tijd.
» » » ibid. *Triomfearjen.* Beide U. *triomfeerjen.*
» » » 21. *Fexcearjen.* —— *fexceerjen.*
» » » 22. *Laeyts in guwch.* Beide *layts in goech.*
» » » ibid. *Wjueck-draeyen.* — *wjueck-drayen.* Voorts zijn de zes volgende regels dezer bl. en de zes eerste der volgende, door Prof. *Koopmans* in Nederd. voetmaat overgebragt, l. l. bl. 340, volg.
» 62 » 3. *Meijtse uwz to fijnne yerd, wetter, lust in fjoer. Cats*, I. d. 342, a.

Op dat se weten mag dat *lugt*, *vyer water lant*,
Ja dat den Hemel selfs *is tegen haar gekant.*

» » » 4. *Blixemet.* Beide U. *blixemmet*, misdruk.
» » » 6. *Oer'* Beide U. *uwre.* Hier om 't Rijm en voetmaat.
» » » 14. *Fornuwge*, gew. spell. Beide U. *fornoegge.* voorts zijn reg. 16 en eenige volgende nagevolgd uit *Horatius. Wassenb. specim.* pag. 35. *Cats*, I d. 372. b.

En schoon dit groote Rond in duijsent stukken viel,
Noch sal de weerde deugt niet scheyden van de siel.

» » » 18. *Stoarm*, gelijk 219, volgens de uitspr. Beide U. *storm.*
» » » 19, 20 *Om-keare - bejeare*, gew. spell. Beide U. *om-kerè - bejere.*
» » » 22. *Al bloeyde 'er aerne*, zoo als voetmaat en zin vorderen. Beide U. *al bloeyde'*, *aerne.*
» 63 » 3. *Learre*, gew. spell. Beide U. *lere*, misdruk.
» » » 5. *Loth*, *Abra'm*, gelijk elders, en hier om de voetmaat. Beide U. *Lot*, *Abraam.*
» » » 7. *Deare*, gelijk elders. B. U. *dere* L. U. *derre.*
» » » 8. *Heare.* Zie Aanteek. bl. 1.
» » » 9. *Fortoar'ne.* Beide U. *fortor'ne.*
» 64 » Van dit schoon Gedicht vindt men eene vrije

 ver-

vertaling in Prosa, in het II deels 2de stukje der *Mengelingen uit eene Portefeuille* door *J. A. Backer*, onder den Titel van *Wouter en Bouman, veldgesprek, beslist door Vroomaart*, bl. 133 en volgg. waarin echter vele misvattingen zijn. Het zal den Lezer van G. J. niet onaangenaam zijn den Zeeuwschen Hoofd-dichter, *Cats*, hier mede te vergelijken, die l. l. I. d. 430, c. en volgg. ook aan het Land de voorkeur geeft boven de Steden, om van *Horatius* en anderen te zwijgen.

Bl. 64 r. 2. *Snjoen*. zie Aanteek. bl. 1. r. 21.
» » » 8. *Miede*, gew. spell. Beide U. *miedde*. vergel. hier *V. d. Veen*, *Raedtsels*, bl. 71.
» » » 11. *Druwge*. Beide U. *druwgge*.
» » » 12. *Æf*, is hier zoo veel als *noch*. zie *Woordenboek*.
» » » 13. *Tinckt*. Beide U. *tingt*. misdruk.
» » » 14. *Klinck-klear*. Beide U. *klinck-glear*, misdruk.
» 65 » 2. *Buwtte gaey*. Beide U *buijtte gay*.
» » » 14. *Jae*, voor *jaene*, zie *Woordenb*. Beide U. *ja*. Vergel. voorts *Wassenbergh*, Bijdr. I, 188.
» » » 17, 18. *Beame*, (bodem)-*seame*. Beide U. *beamme-seamme*.
» 66 » 2. *Tzyz*. Beide U. *tsijz*.
» » » 3. *Wirtt'len*, gelijk bl. 1. Beide U. *wirtlen*.
» » » 9. *Rispje*, Beide U. *ripsje*. zie *Woordenb*.
» » » 14. *Yensådig*. Beide U. *yensaadig*.
» » » 13. *De Sted*. enz. *Cats*. l. l.

Eertijds en noch heden noch,
Zijn *de Steden vol bedrog*, enz.

» » » 16. *Sijkt*, Beide U. *sijckt*. zie Aanteek. bl 36, r. 15.
» » » ibid. *Bedrægen*, om 't Rijm. Beide U. *bedragen*. *v. d. Veen*, bl. 45.
» » » 19. *Ho beestigh*, enz. vergelijk *Bredero*, l. l. 441.

Genomen, of de beste van alleu jou pols voelt of sij jaeght of slaet,
Soo is 't noch *lock raeck* boter in de as, *of hij raet of niet raet*.
Het sijn maer raetseltjes diese de lnij an-smeeren,
En daer op gaen sij uit een goet hart *op de wilde bof ordonneeren*, enz.

En *Baardt deugdensp.* bl. 93. de vijfste ver-eeringe *aan de Medicijns. Cats*, 432, c. *Huijgens*, bl. 127.

» » » 29. *Dat, jon rea-flinders schien forfleijn.* Men versta hier onder het deelwoord *wezzende.* (*zijnde*) Een quasi-ablativus absolutus. Ook in het H. D. zoo wel als in het Grieksch en Latijn, wordt niet alleen dit *deelwoord*, maar zelfs het Verbum subst. dikwijls verzwegen.

» » » onder. *Neymels.* Beide U. *neijmaels.*
» 67 » 2. *Rôllje*, gew. spell. (*rollen*) Beide U. *rôlje.*
» » » 3. *Doz giet de kruwck*, enz. *Cats* I d. bl. 531. De kanne gaet soo lang te water, tot se eens breekt.
» » » 18 *Tocht.* Beide U. *toght.*
» » » 19. *Fischen*, om 't Rijm. Beide U. *fisken.*
» » » 21. *Forsmoarre*, gelijk elders. Beide U. *forsmorre.*
» » » 28. *In minsck' soe spye*, dit vordert de zin. Beide U. *minsck s. s. Cats*, I d. 358 a.

> Begrommelt, ongesien, met ongewasse kaken,
> In 't korte, soo gestelt, men schijnt er af *te braken.*

Ik haal dit voorb. van *Cats* hier aan, om de Lezers te doen gevoelen, dat het G. J. niet alleen is, dien men hier en elders van ongemanierdheid zou kunnen beschuldigen. Bij de meeste Dichters van dien tijd vindt men voorbeelden van dien aard, maar ziet deze vlekken over het hoofd, en verschoont ze om de gewoonte dier eeuw. Vergel. ook *Prof. Wassenbergh*, Bijdr. II, 48.

» » » 30. *Merge.* Beide U. *mergge. Cats* I d. 385 a.

> Haer *beenen sonder kuijt*, haer *kuijten sonder spier.*

» » » 32. *Blijnne neering.* Overspel. Euphemismus.
» 68 » 6. *Noag*, genoeg. Beide U. *nôg.*
» » » 8. *All' dey.* De zin schijnt deze te zijn: Ik telde er eene eindelooze reeks van gebreken op, ja wel van dagelijksche, enz. *J. A. Backer* l. l. vertaalt het ook door *het dagelijksche.*

» » » 9. *Stedden*, gew. ſpell. Beide U. *ſteden.*
» » » 11. *East-Ynjen*, gelijk r. 13. *West-Ynjens*. Beide U. *Ynd'jen.*
» » » 13. Vergel. *Cats*, I d. 432. c.

Of in hitſigh *Spaens* gewas,
Dat als brant ſchier uijt het glas,
Of in 't rosſe *Franſche* nat,
Dat terſiond de ſinnen vat. enz.

» » » 21. *Nijz-gierigheyt*. Beide U. *nyſchierigheyt.* Zie Aanteek. 49, 1.
» » » 22. *Deagen*, 't meer gew. Beide U. *dagen*, dat nu echter in gebruik is.
» » » 23. Van hier tot het einde zijn Wynerings woorden in Nederd. Verſen vertaald door *Koopmans* t. a. p. bl. 343, volg.
» » » 24. *Houndert*. Beide U. *hounder*. Dit heeft *Koopmans* reeds verbeterd.
» 69 r. 3. *We'*, zoo als de zin vordert. Beide U. *me;* dat altijd met een *w. w.* van den 3den perſoon, in 't eenvoud, wordt zamengeſteld, en dus hier had vereischt *beſchoaget.*
» » » ibid. en 5. *Him-Jæ.* Een zeldzame geſlachts-verwarring, waarvan men echter bij de Dichters van dien tijd meer voorbeelden vindt. Zie het *Woordenboek.*
» » » 14. *Dreunt*, gew. ſpell. Beide U. *dreent.* Men vindt ook *droant.*
» » » 17. *Olger in Uſijck.* De *Dichter* laat hier een Landman op zijn Boersch ſpreken. Elders vindt men het *wel* geſpeld.
» » » 18. Vergel. *Cats*, l. l. 453 a.
» » » 19. *Uwls-holtje*, gew. ſpell. Beide U. *Ouls-h.*.
» » » 21. *Goadsfrjuen'*, gelijk in 't Opſchrift. Beide U. *Goodſrjuen.* Ter waarſchuwing melde ik, dat men *Goodfrjuen* hier niet moet willen behouden, als ware het een *goed-vriend* of *vriend van het goede.* Dan moest het zijn in het L. Fr. *goe-frjuen*, zoo als G. J. zegt *goe-freed.*

Bl. 69 r. 23. *Schoalle*, gelijk bl. 108, en elders. Beide U. *schole*.

» » » 24. *De Amerant*. De *Admirant* van *Arragon*, *Mendosa*, werd in den slag bij *Nieuwpoort* door de Onzen, onder Prins *Maurits*, gevangen genomen. Dezen zeer gewigtigen slag woonde dus *Goadsfrjuen* bij, en hielp hem mede gevangen nemen. Hij was derhalve nu al op zijne jaren.

» 70 » 2. *Rijder*. Beide U. *rijdder*. Zoo leest men r. 4 *rijde*.

» » » 9. *Pearlen*. Beide U. *peerlen*. Het eerste is gew. spell. het tweede algemeene dialekt.

» » » 11. *Droaget*. Beide U. *drooggget*.

» » » 13. *Fornoeyen*. Beide U. *vernoeyen*, misdruk.

» » » 17. *Leazje-bottje*. *J. A. Backer* l. l. schijnt deze woorden niet verstaan te hebben, toen hij deze plaats dus vertaalde: *of gij 't een leest*, en *'t ander spelt*. Zij beteekenen hier eenvoudig niets meer dan *loos* en *bot noemen*. Ik herinner dit, om dat ik het in vroeger jaren ook anderen zoo averegts heb hooren opvatten.

» 71 » 9. *Rju*, 't gewone. Beide U. *rjuw*, dat tegen de uitspraak en gew. spell strijdt.

» » » 11. *Schoalle*. Beide U. *schoolle*. Zie Aanteek. bl. 69, 23.

» » » 12. *Tjienne*, de onvolm. voorl. tijd. B. U. *Tjiene*. L. U. *Tjlenje*. *Baardt*, *deugdensp*. bl. 154. *Sij dienen* wel eens *Prins*, een *Heer*.
Dat de Friezen destijds veelmalen in dienst van andere Vorsten oorlogen voerden, is bekend. Zie *Fokke Sjoerds*, *Hist. Jaarb. van O. en N. Fr.* V. d. bl. 176, Noot.

» » » 13. *Ick reijsge*, enz. Het reizen door *Frankrijk* en *Duitschland* schijnt toen, vooral, gebruikelijk te zijn geweest. *Cats*, I d. bl. 253, b.

Wanneer hij buijten heeft geleeft,
In *Duijtslant* of in 't *Fransche rijck*,
Of elders in een *ander wijck*.

Van den Ridder *Hooft*, *Radbout Herman Schele*, en vroeger van *A. Junius*, en anderen zijn zulke reizen bekend.

Bl. 71 r. 16. *Rejearje*. Beide U. *rijjearje*.

» » 19 20. *Pasfearre-Heare*. Beide U. *Pasfeere-Heere*.

» » » 21. *Gruwlet*, gew. fpell. Beide U. *groulet*.

» » » 24. *Hoaf*, gew. fpell. Beide U. *Hof*. – Voorts is G. I. misfchien de eenigfte, die de fpreekwijs: *'t Hoaf de Fijgebeam to fchinfen*, gebruikt. Bij *Kiliaan* vindt men: *De vijghe fetten oft gheven*, – fummo contemtu ac ludibrio afficere aliquem. Bij *Houwaert, Lusth. der Maeghd.* v. b. bl. 438. (Leyd. 1611.)

Maer nu foo *ftelt ghij mij* t' onrechte *die vijghen*. *v. d. Veen*, 348. Om geen *vijgh* van U te *krijgen*. Ook *J. A. Backer* l. l. bl. 139 vertaalt: *om 't Hof de vijgen te fchenken*. Ik vereenig mij volkomen met de verklaring, die de Wel Eerw. *Halbertfma* van deze plaats geeft, bij *Koopmans* t. a. p. bl. 346, wat aangaat de fpeling met de dubbelde beteekenis. van *hortus* en *aula* in het woord *Hof*. Den Dichter, welke toont een zeer ervaren man te zijn geweest, was dit fpreekwoord zeker bekend.

» » » 26. *Steat*. Beide U. *Staet*.

» » » 29. *Ick lijckje in moll*, enz. *Cats*, I d. bl. 295, b.

De teere maegdom, foo het blijckt,
Die heeft iets *dat den mol gelijckt*,
Soo lang de mol op aerden leeft,
Het fchijnt dat hij geen oogen heeft,
Maar fijn gefichte wort ontbloot,
Wanneer hij worstelt met de dood.

» » » 30. *Fore*, 't gew. Beide U. *forre*.'

» 72 » 1. De verfen dezer bl. tot reg. 5 der volg. bl. zijn door *Koopmans* t. a. p. bl. 346, volgg. in Nederd. verfen overgebragt.

» » » 8. *Tanckber*. Beide. U. *danckbaer*, algemeene Landstaal.

» » » 10. *Flæle*. *Swingel*. *Kiliaan*: *vleghel*, - flagellum frumentarium. *Swinghel*, flagellum linarium. Zie verder het *Woordenb*.

» » » 12. *Pluwge*. Beide *pluwgge*. Zie Aanteek. bl. 57, 5.

» » » 15. *Stirt*. Beide U. *Stirtt*.

» » » 24. *Guwt*, gew. ſpell. hier om 't Rijm, beide U *goeyt*.

» » » 30. *Ontſjeande*, ontziende. B. *U*. *omtſjeande*. L. U. *omtjeande*. Het volgende *æſ* is hier weder *noch*, nec.

» 73 » 12. *Knettet*. Beide U. *kneddet*. *knettje*, waarvan 't Deminutivum *knetterje*, beteekent premere, premendo frangere. Regel 10 is *knet* voor *knettet* bij verkorting, zoo als *ſet* voor *ſettet*, enz.

» » » 16. *Goune*. B. U. *gouwne*. L. U. *grouwne*, misdruk.

» » » 19. *Bræegeman*, gelijk bl. 2. Beide U. *bregeman*.

» » » 23. *Klaerdd'*, Beide *klardd'*.

» » » ond. *Folmecke*. Beide U. *folmacke*.

» 74 » *Tjesck-moars ſee-æengſte*. Dit in alle opzigten zoo schoon gedicht is in Nederd. dichtmaat overgebragt door *Koopmans* t. a. p. bl. 316, volgg. als mede door den grooten *Bilderdijk*, *Mengel*. IV. d. bl. 49, volgg. onder den Titel van *Grootmoeders klacht*. Het schijnt gemaakt te zijn omstreeks het jaar 1632, toen Prins *Fredrik Hendrik*, kort te voren, een toeleg had op *Duinkerken*, waaruit de vijandelijke Kapers den Nederlandschen Koopvaardij-Schepen jaren achtereen veel schade toebragten, doch door de onzen dikmaals veroverd of in den grond geboord werden, nogtans niet zonder wederkeerig nadeel voor onze Vloten. Zoo sneuvelde b. v. *Piet Hein*, d. 20 Junij 1629, in een gevegt tegen eenige *Duinkerkſche Kapers*, waarvan er echter drie, vegtenderhand, veroverd werden. zie *Wagenaar*. In dat zelfde jaar, (1632) hebben de Heeren *Lampſins* van *Vlisſingen*, nevens anderen, tot het bedwingen dier Kapers, en beveiligen der Zee, veel toegebragt. Dit zal men zeker ook in

Friesland hebben gedaan, gelijk mij dunkt opgemaakt te kunnen worden uit dit Gedicht, bijzonder uit het vierde komplet, waaruit wij tevens zien, dat *Wif* meer is geweest dan slecht Matroos: want hij liet zegt de Dichter *pluimen waaijen*, t. w. van zijnen helm of hoed, en het zwaard over zijn hoofd *zwaaijen*. Vergel. *v. d. Veen* 454 ond.

» » » 9. *Kuwz*, gelijk elders. Beide U. *kouwz*, misdruk.

» » » ibid. *Pluwg*, gew. spell. en hier om 't Rijm. Beide U. *Ploeg*.

» » » 13. *Greate Pier*. Van *Groote Pier*, die in de 16 eeuw leefdë, en zijnen naam door zijne daden heeft vereeuwigd, zie men behalve *Winsemius*, *Chron. van Vriesl.* bl. 421 volgg. *Schotanus Kerk en Wereldl. geschied.* bl. 565 en vervolg. *Gabbema*, *verh. van Leeuw.* bl. 536, volgg. *Idsinga*, *Staatsr.* II d. bl. 112, en *Kok*, *Vaderl. Woordenb.* XXIV deel, bl. 17, volgg.

» » » 17. *Foetten spijlle*. *voeten spoelen* is *in het water werpen*. Dit zou in 't L. Fr. zijn *Foetten spiele*, waar van men het deelw. *spield* vindt bij *Wassenbergh*, *Bijdr.* I. st. bl. 164. *Spijlle* beteekent *gespeeld*, en is het deelw. van *spijlljen spelen*. Het Rijm heeft den Dichter een' misslag doen begaan. Zie verder 't *Woordenboek*.

» 94 r. 18. *Betwingd*. Beide U. tegen de voetmaat, *betwongen*, het welk alleen *hier* gelezen werd, terwijl het eerste althans viermalen buitendien gebruikt is. op bl. 162, ond. vindt men *onbetwong'*, om 't Rijm, maar zeer hard. Ook het deelwoord *twingd* is nog zeer gebr.

» 95 » 5. *Gleoge*. Beide U. *gleonne*.

» » » 6. *Speck-Jan*. Van dezen *scheldnaam* zie men de *Lijst der Eigennamen*.

» » » 18. *Yn 't Græf her om*. Zoo leest men reeds in de B. U. doch in de L. was 't woord *her* uitgevallen.

» » » 22. *Sonder resten restje*. *Cats*, I d. 293, a.

Soo dat ick in de *rust* geen *ruste* vinden zal.

G. J. zelf, II d. 96. In kinne ijn herre *rest* nin-

finz reesje.

» 76 » 2 *Kolcke*. Zoo leest men reeds in de B. U, doch in de L. U *Locke*, misdruk.

» » » 4. *Wa schoe daar*, enz. Uit *Juvenalis*. Zie *Wassenb. specim. Ph. F.* pag. 41.

» » » 16, 17. *Toscken - boscken*, gew. spell. Beide U. *tossken - bossken*.

» 77 » 6. *Kâtjen*. Beide U. *Kâdtjen*, misdruk.

» » » 13. *Ontfeart - ont-tjocht*. Beide U. *ontfert-ontjocht*.

» » » 19. *Trillje*. Beide U. *trilje - Trillên*.

» » » 8. v. ond. *Keabels*. Beide U. *kabels*. Het eerste leest men ook I. d. 84.

» » » ond. *Ruwn-om*. Beide U. *roun-om*.

» 78 » 1. *Uut-sjietle*, gew. spell. en hier om 't Rijm. Beide U. *sjette*. Zie Aanteek. bl. 4; r. 20.

» » » 3. *Rijde*. Zie Aanteek. 70, 2.

» » » 4. *Ploffje*. Beide U. *plofje - Ploffen*.

» » » 9. *Briusgjen*, gelijk bl. 57. Beide U. *bringsjen*, misdruk.

» » » ibid. *Heart*. Beide U. *Heert*. *Ee en Ea* rijmt. Zie bl. 219, r. 11, 12; en elders.

» 79 » 13. *Hercke*, gew. spell. B. U. *Hærke*. L. U. *Hærcke*.

» » » 15. *Kâtte*, de onvolm.-voorl. tijd. Beide *kâte*.

» 80 » 4. *Schansen*, als ware het *schanszen*, of *schantsen*. (zie Kiliaan.) Beide U. *schansen*. Zie Aanteek. 57, 10.

» » » 6. *Sijn Heagheyt*. Prins *Fredrik Hendrik*, die in 1645 de Stad *Hulst* met derzelver *schansen* en *buitenwerken* innam, dat voor den Staat (zegt *Wagenaar*) van veel belang was, wijl men nu gelegenheid had brandschatting te vorderen van het Land van *Waas*, enz. De vrije uitoefening van den Roomschen Godsdienst, (schoon de *Franschen* zulks hadden verwacht) werd echter niet toegestaan. van daar: *Romm' ketuwsers*, enz.

» » » 10. *Torret*, gew. spell. Beide U. *dorret*. Voorts is in de woorden *griene Hulst* eene aardige aanspeling op de *Hulst* of *steekpalm*, waarvan sommigen meenen, dat de Stad haren naam zou hebben ontleend. Zie *Kok*, *woordenboek* in V.

» 81 » 4. *Giel-eag*. Dit schijnt een scheldnaam te zijn, in

't algemeen toepasfelijk op de wreede *Spanjaarden*, die reg. 12 genoemd worden *Heal-moar' bret*, befchouwd als afftammelingen der *Mooren* of *Saracenen*. Onder de kwaadaardigfte Roofdieren zijn, meen ik, de *Tijger* en *Luipaard* ook *geal-oogig*. *v. d. Veen*, bl. 347 noemt den *Spanjaart*, den *faffraan-oog Varkens Jonker*, en bl. 348, *geel-huijt*, vergel. bl. 361.

Bl. 81 r. 6. *Earz.* Beide *eerz.* *Teuton.* *Ars.* algemeene Dial. *aars.*

» » » 7. *Flæmfche.* Beide U. *Flaemfche.* reg. 13. *Flænd'ren.*

» » » ibid. *Beth in Kalle.* Deze namen zijn door den Dichter ontleend uit de bekende *Historie van Broer Cornelis*, van bl. 11 en vervolgens, waar zij genoemd worden *Betken* en *Calleken.*

» » » 12. *Bret*, gew. fpell. Beide U. *Bred.*

» » » 15. *t' Herre best*, tot haar best, nut. B. U. *'t Herre.* L. U. *'t Herte.*

» » » 19, 20 *Forwoastje-roastje*, gelijk bl. 89 en 190. Beide U. *forwoestje-roestje.* Vergel. *Wasfenb. fpecim.* pag. 42, 45.

» » » 21. *Suwne.* Beide *foune.*

» 82 » 6. *Bloed-huwn*, *Yber-fâd.* Met dezen *vloeknaam* wordt de Koning van Spanjen *Filips de IV* beftempeld. *Iber* beteekent een *Spanjaard.* *Horat. Carm.* II, 20, 20.

——— Me peritus
Discet *Iber*, Rhodanique potor.

» 83 » Wegens *Claude Fonteyne.* Zie de *Lijst van Eigennamen.*

» » » 2. *Buwt*, om 't Rijm, en gew. fpell. Beide U. *buijt*, algem. dialect.

» » » 5. *Pearl'*, gew. fpell. beide U. *Peerl'*. Gelijk *Sibijlle van Griethuijfen* hier de *Parel van Groningerland* genoemd wordt, zoo heet *Cats* I d. 571, a. *Johanna Coomans* de *Zeeuwfche Peerel.*

» » » 11, 12. *Troay-Stoay*, gew. fpell. Beide U. *tróy-ftóy.* Voor *Boeck* leze men niet *buwck*, om te rijmen op *puwck*, wijl *Boeck* en *Buwck* onderfcheiden beteekenis hebben. Vergel. het Voorberigt des Dichters aan den *Naauwkeurigen Nederlander.*

» 84 » 2. *Bejeare*, zeer gewoon, en hier om 't Rijm. Beide U. *bejearen.*
» » » 11. *Spijt wrijt*, om 't Rijm en Voetmaat. Beide U. *ſpijt wrijtte.*
» » » 15. *Heeg*, om 't Rijm Beide U *hæg.*
» 85 » *Siel-njue.* Men leest dit Gedichtje nog eens D. II, bl. 84.
» » » 15. *Eerkranze' ijnblomm't*, B. U. *e. ijnblommet.* In de L. U. ontbreekt nog bovendien 't woord *eerkranze.* Vergel. II. d. bl. 54, waar dit Versje met eenige verandering nog eens wordt gevonden.
» 86 *Græf-ſchrifte*, enz. Dit Gedicht is in Nederd. Verſen overgebragt door *Koopmans* t. a. p. bl. 314 volg.
» » » 2. *Pest-koal.* Beide *kôl. koal-ljeacht*, bl. 58.
» » » 8. *Earns-kloer'.* Beide *Eerns-kloer'.* *Waſſenb. Bijdr.* II, 24 zegt: *Earn* is in 't Friesch een *Arend.*" *Teuton. Arn* in *Adeler.* Dit woord doelt hier op den *Overmoed* des *Duitſchen Keizers*, *Ferdinand de II*, die de *Protestanten* geweldig drukte, maar door *Gustavus Adolphus* beſtreden, overwonnen en beteugeld, eindelijk toe moest geven en gedoogen, dat er een *Vrede-verbond* ten voordele der *Protestanten* werd getroffen.
De grootmoedige *Gustavus Adolphus* ſneuvelde echter 1634 in dezen krijg.
» » » 10. *Swalppe*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *ſwalpe.*
» » » 11. *Scheijnne.* — Beide U. *ſcheijne.*
» » » 12. *Taeppe* — Beide U. *tâpe.*
» » » 15. *Tomm'le*, gew. ſpell. Beide U. *Tomle.*
» 87 Inſcript. *Hoars-koffenjen*, gelijk in de *Oonwijſinge*, en elders. - Beide U. *Hoars-hoffjen.* Het verdriete den Lezer niet bij dit overheerlijk Gedicht te vergelijken wat *Bredero* in *Lucelle* zegt bl. 176, 177.
» » » 4. *Camilla.* Men leze de geſchiedenis dezer Heldin bij *Virgilius*, Aen. VII., 803, ſeqq. XI, 432 ſeqq.
» » » 5. *Lofts*, gelijk bl. 181. Beide *loffs.* Men vindt bij *Waſſenb.* Bijdr. I, 140 *loafter-hân*, terwijl G. L. elders gebruikt *lifter*, *lifte*, dat nader overeenkomt met het Eng. *left hand.*

» » » 9. *Ljeappjen.* - Beide U. *Ljeppjen*, misdruk.
» » » 14. *Seft*, gew. ſpell. Beide U. *ſæft.*
» » » 19. *Plutôs*, gelijk bl. 18. Beide U. *Pluwtôs.* Zie Aanteek. 223, 2.
» » » 20. *Fen Aruns pijll' trogſtijmme. Virgil.* XI. 803. Doch *Aruns* wordt weder door *Diana* doorſchoten, ibid. 864, om Camilla, die haar bijzonder vereerde, te wreken.
» 88 » 2. *Traeppet*, dat op *hippet* in *trippet* ſtaat. Zie Aanteek. op 't 3de Puntdicht. Beide U. *trapet.*
» » » 5. *Her*, zoo als reeds ſtaat in de B. U., waar voor de L. U. *Hier* heeft.
» » » ibid. *Noatig*, gelijk bl. 48. Beide *noattig.*
» » » 6. *Koater*, gelijk elders. Beide U. *koatter.*
» » » 8. *Lieroms tin-tin.* Men vergel. hier *van Haſſelt* op *Kil.* op 't woord *bombammen*, om eens hartelijk te lagchen.
» 89 Inſcript. *Oonfirddigjen*, gew. ſpell. Beide U. *oonſtrdigjen.*
» » r. 6. *Oare.* Beide. U. *ore*, misdruk.
» » » 7. *Eeren*, Beide U. *eren* misdruk.
» » » 15. *Uwt-mintte*, de onvolm. voorl. tijd. Beide *uwtminte.*
» » » 21. *Tuereljuerckjende*, 't gewone. Beide U. *toereljoerckjende.*
» 90 » 5. *Pier*, Deze is *Pierius Winſemius*, waarvan nader in de *Lijst der Eigen-namen.*
» » » 7, 10. *Stierren-ſpierren*, gewone ſpell. en uitſpraak. Beide U. *ſtijrren-ſpijrren.*
» » » 18. *Wer*, gelijk elders, hier om 't Rijm. Beide U. *war*, dat elders gebruikt wordt.
» » » 22. *Quealck.* Beide U. *quelck.*
» » » 25, 28. *Stæven-græven*, gew. ſpell. en uitſpr. Beide U. *ſteaven-greaven.*
» 91 » 6. *'t Beſchrieuw*, enz. De *Dichter* heeft dezen wensch niet vervuld mogen zien, want het *Verhaal van de ſtad Leeuwarden*, is zelfs jaren na den dood van *Gabbema*, eerst in 1701, te *Franeker*, in 't licht gegeven door *Tobias Guthberleth.*
Dit gedicht ſchijnt met het volgende na het jaar

1648, (misschien later,) te zijn gedicht, want toen leefde en drukte *Claude Fonteijne* nog. Zie verder de *Lijst* der *Eigen-namen*.

» » » 8. *Eijnne*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *Eijne*. Zie bl. 157, r. 12.

» » » 9. *Ney-gâld'*, gew. spell. waar voor men eens, om 't Rijm, vindt *gâlle*. Beide U. *Ney-gâlld'*, misdruk.

» » » 11. *Lourinz wol-fuwu' nutheyt*. De *uitvinding der Drukkunst door Laurens Koster*.

» » » 17. *Samos fiz*. Hier mede doelt de Dichter op de *Ziels verhuizing*, welke *Pythagoras*, van *Samos* geboortig, leerde. Van hier is *Claud gien' gaest*, de in 't Ligchaam van *Rintjus* verhuisde ziel van *Fonteijne*. Men vergelijke hier het *sonnet* bij *Bredero*, in 't Moortje, fin. bl. 321.

» » » 25. *Wijk' Roam're*. Beide U. *wijck Rom're*. Zie Aanteek. bl. 36, 15. *Bredero*, l. l. 't *welk noch Athenen nu en wijckt*, *noch Romen prachtigh*. *Wijcke* beteekent *week*, hebdomas.

» » » 26 *Strijk*, insgelijks de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *strijck*.

Æf is hier weder *noch*. Zie *Woordenb*.

» » » 27. *Japick*. Beide U. *Japic*. *Holsck* was reeds in de B. U. maar in de L. U. was 't bedorven in *hosck*, dat een geheel anderen zin oplevert.

» 92 r. 15. *Oarz naerne'*, *om*, *dat jæ fen mij komme*. Het woord *om*, tusschen 2 commata geplaatst, doet hier een dubbelen dienst, en is zoo veel als: *om*, *az om*; dat dan dezen zin uitlevert: *oarz naerne'*, *om*, *az om dat* j. f. m. k.

» » » 22. *Schijdt*, geschiedt, gew. spell. Beide U. *schiedt*, dat *scheidt* beteekent. Zie 't *Woordenboek*.

» 93 Men vergelijke voor de eerste 12 regels *Wassenb*. *Specim*. pag. 37, seq *Cats*, I d. 264, a.

De beesten liggen op het kruijt,
Maar niemant treckt er leering uijt,
Zij vullen maar alleen den buijck,
En vorder is er geen gebruijck:
De mensche moet al hooger gaen, enz.

» » » 8. *Wirdde*, en zoo overal. Beide U. *wirde*.
» 94 » 3. *Syons*, gewone ſpell. Beide *Zions*, algemeene Lands-dialect.
» » » 5. *Gjealp*. - Beide U. *gjelp*.
» » » ibid. *Wuwgs*. Beide U. *wugs*, misdruk.
» » » ibid. *Herr' tergge*. B. U. *Herr' terge*. L. U. *Heer terge*.
» » » 6. *Æf-fergge*. Beide U. *æf-ferge*.
» » » 7. *Tjienners*. Beide U. *tjieners*.
» » » 20. *Wreck*, gew. ſpell. Beide U. *wraeck*, algem. Lands-dialect.
» » » 27. *Schern-dobb'*. Beide U. *ſchern-bobb'*. Er volgt *Jerre-ſe*.
» 95 » 4. *Liet*, gewone ſpell. hier ook om 't rijm. Beide U. *Liedt*.
» » » 7. *Huwnen*, gewone ſpell. Beide U. *huwnnen*.
» » » 11. *Uwtte*. Beide U. *uwte*.
» » » 12. *Rjuechte' Hijmmel ijn*, regt den Hemel binnen. Beide U. *Hijmmel-lijn*. Deze verbetering heeft ook de *Heer Gouverneur van Humalda* gemaakt, en mij medegedeeld.
» » » 21. *Portten toalf*, meer gew. ſpell. Beide U. *porten tòlf*.
» » » 23. *Oere*, meer gew, ſpell. hier ook om 't Rijm. Beide U. *uwre*, dat men echter ook elders meermalen ontmoet.
» » » 26. *Laem*, gew. ſpell. Beide U *lam*, algemene dialect.
» » » 30. *Deadje*, dood, beide U. *deade'*, dat de *dood* beteekent. Men vindt veelmalen *deye*, bij zamentr. voor *deadje*, zoo als *doayen* voor *dooden*.
» 96 » 1, 3. *Teamme - beamme*. Beide U. *teame - beame*.
» » » 2. *Bret*. Zie Aanteeken. 81, 12.
» » » 10. *Dog*, meermalen elders, doch hier ook om 't Rijm. Beide U. *dogg'*. Zoo vindt men ook *nogge*, *nog*, adhuc, etiam.
» » » 13, 15. *Rjuechtte - weydde*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *rjuechte-weijde*, dat eigenl. naamw. zijn.
» » » 14. *Sijn*. Zoo heeft de L. U. ook, doch in de B. U. leest men het bedorven *ſlijn*.
» » » 20. *Fuwn*. Zoo heeft de L. U. ook, doch in de B. U. is het bedorven, *fown*.
» » » 22. *Wirge*. B. U. *wirgge*. L. U. *wrigge*, misdruk.

» » » 25. *Nuyntte*, gew. spell., hier de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *Nuwntje*, misdruk.
» 97 » 6, 7. *Grijppje - Knijppje*. Beide U. *grijpje - knijpje*.
» 98 » 7. *Kriet* (voor *krijt*) om 't Rijm, gelijk bl. 88. Beide U. *krijet*.
» » » 10. *Sjiet*. Beide U. *sjet*.
» » » 11, 12. *Happjen - trappjen*. Beide U. *hapjen*, *trapjen*.
» » » 25. *Freeze*, gew. spell. en hier om 't Rijm. Beide *freze*.
» 99 » 1. *On-twae*, gew. spell. en Rijm. men vindt dit ook in de O. F. Wetten. Beide U. *ontwa*.
» » » 3. *Dwae*, voor *dwaene*. Beide U. *dwa*. Zie Aanteek. bl. 65, 14.
» 100 » 3. *Pijz'*, nog even zoo in de L. Fr. taal gebr. Beide U. *Peez'*, dat de algemeene Lands-dialect is.
» » » ibid. *Freaze*, om 't Rijm, de doorgaande spell. Beide U. *Freeze*.
» » » 4. *Fenijnnigd*. Zie Aanteek. bl. 46, 5.
» » » 9, 11. *Bedreauwn - onbekleauwn*, gew. spell. Beide U. *bedreaun - onbekleaun*.
» » » 11. *Troane*, meer gew. spell. Beide U. *throone*.
» » » 16. *Heijle*. Beide U. *heylle*, dat een geheel anderen zin uitleveren zou.
» 101 » 13. *Bijllje* in *râllje*, gew. spell. Beide U. *bijlje in râlje*.
» » » 15. *Stâllje*. Beide U. *stâlje*.
» » » ond. *Fen*, om de voetmaat. Beide U. *fenne*, dat eig. beteekent *van de*.
» » » ibid. *Freaz'*. Zie Aanteek. 98, 25.
» 102 » 1. *Earnet*. Beide U. *eernet*.
» » » 9, 11. *Troaye - schoaye*, gew. spell. Beide U. *troje - schoje*.
» » » 22. *IJnn'*, om de voetmaat en zin. Beide U. *Ynne'*.
» 103 » 8. *Beljeagen*, gelogenstraft. betere spell. Beide U. *beleagen*.
» » » 16. *Ont-fljuecht*. Beide U. *omtfljuecht*.
» » » 20. *Laebbjen*, labben. Beide U. *laebjen*.
» 104 r. 4. *Forsmijtt'ne*. Beide U. *forsmijt'ne*.
» » » 3. v. ond. *goune*, gew. spell. B. U. *gouwne*. L, U. *guwne*.
» 105 » 12. *Besliette*, gew. spell. en om 't Rijm. Beide U. *besiette*.

» » » 16. *Neamen.* beide U. *neammen.*
» 106 » 8. *Glorearret*, gew. ſpell. Beide U. *gloreret.*
» » » 10. *Oer-lestje*, om 't Rijm, en gew. ſpell. Beide U. *oer-lestgje.*
» » » 11. *Weare.* Beide *werre.*
» » » 23. *Beljeave.* Beide U. *beleave*, misdruk.
» 107 » 5. *Tjindeel*, gelijk op meer andere plaatſen. B. U. *'tjindeel.* L. U. *'tyndeel.*
» » » 8. *Tôn*, om zin en voetmaat. Beide U. *To.*
» » » 19. *Toon'.* Hier om 't Rijm. 't gewone is *tean'.*
» 108 » 4. *Wreck-ſwoln'*, gew. ſpell. Zie Aanteek. bl. 94, 20.
» » » 5. *Oon-ſchoagje*, gew. ſpell. Beide U. *oon-ſchoogje*, misdruk.
» » » 6. *Boag'-boage-boagje*, gelijk bl. 50, 51, 100, enz. Beide U. allen met *oo.* welk een bederf door Drukkers en Correcteurs in beide U. veroorzaakt! Had G. J. zelf de proeven mogen nazien!
» » » 14. *Heaglijck.* Beide U. *heachlijck*, dat meermalen zoo bedorven is.
» » » 19. *Wjuwckt*, elders ook gebr. hier om 't Rijm. Beide U. *wjuckt.*
» 109 » 8. *Adam.* Beide U. *Adem.*
» » » 18. 20. *Loam-ſtroam*, gew. ſpell. Beide U. *loom-ſtroom.*
» » » 19. *Wâllje*, wellen. Beide U. *wâlje.*
» 110 » 16. *Behoaft*, gelijk elders, ook hier om 't Rijm. Beide *behooft.*
» 111 » 5. *minſchen*, meervoud. Beide *minſche.*
» » » 6. *Laemme*, lamme. Zie Aanteek. bl. 54, 29.
» » » 13. *Boaſe*, en zoo overal. Beide U. *Boaze.*
» » » 14. *Naet'*, gew. ſpell. Beide U. *naett'.*
» » » 15. *d' Heer'*, om de voetmaat. Beide U. *d' Heere'.*
» » » ibid. 17. *Rejearet-weâret.* Beide U. *rejerret-werret.*
» » » 21, *Binsge*, gelijk bl. 161. Beide U. *binzge.*
» » » 23, 24. *Proay-koay*, gew. ſpell. Beide U. *proy-koy.*
» » » ibid. *Klinsge*, gew. ſpell. Beide U. *klinze.*
» 112 » 7. *Suchtje*, gew. ſpell. Beide U. *Sjuchtje*, misdruk.
» » » 11. *Weduw'*, gelijk bl. 111. Beide U. *wedu.*
» » » 18, *Achtget*, om 't Rijm. Beide U. *achtjet*, dat elders voorkomt.
» » » 23. *Stjonck't.* Beide U. *ſtjonkt.*

» » » 25. *Yesche*, gew. ſpell. Beide U. *yeske*.
» 113 » 1. *Djiepe*, gew. ſpell. Beide U. *djieppe*.
» » » 15. *Uwitjen*. - Beide U. *uwtjen*.
» » » 17. *Earnſte*. - Beide U. *ernſte*.
» 114 » 4. *Sjocht*, gew. ſpelling en 't Rijm. Beide U *ſjogt*.
» » » 20. *For-jean*. Beide U. *ferjean*.
» 115 » 7. *Sorge*, gew. ſpell. Beide U. *ſorgge*, misdruk.
» » » 12. *Had'*, Beide U. *hâdd'*.
» 116 » 6. *Moarn'-rea*, gew. ſpell. Beide U. *moarn'-rjea*.
» » » 9. *Suwne*, om de voetmaat. Beide U. *ſuwn'*.
» » » 14. *Klaed*, Zoo leest men in de B. U. *klead*, in de L.
» » » 19. *Cretoere*, om 't Rijm, gelijk meermalen Beide U. *Cretuwre*.
» 117 » 15. *Om-kroane*. Beide U. *om-kroone*.
» » » 19. *Earn'*. Beide U. *Eern'*. Zie Aanteek. bl. 86, 8.
» » » ibid. *Earnne*. - Beide U. *eerne*.
» » » 20. *Rjuechtte*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *rjuechte*.
» 118 » 4. *Seft*. Beide U. *ſest*. Zoo had ik reeds voor jaren verbetërd, toen de Heer Gouverneur, *van Humalda*, die ook zoo wilde gelezen hebben, mij in deze gissing bevestigde. Dit is de reden, waarom ik het in den Tektst heb opgenomen, als of het van G. L zelven ware, waar voor wij het houden.
» » » 19. *Ljeafſjend'*. Beide U. *ljeawend'*. Zie bl. 204 en 226.
» 119 » 11. *Oer-koaye*, gew. ſpelling. Beide U. *oer-koye*.
» » » 18. *Om ſò to*, om de voetmaat, gelijk r. 12. In Beide U. ontbreekt *ſo*.
» » » 19. *Heer-kreſt*, gew. ſpell. beide U. *heyer-kreft*.
» » » 23. *Heersch-pleats*. - Beide U. *Hersch-pleats*.
» 121 » 8. *Hecht-ſett'* voor *hecht-ſettet*, bij gewone zamentrekking. Beter ware *ſet*.
» » » 9. *Troayt-paeden*. Beide U. *troyt-paden*.
» » » 12. *Genaeden-genaden*.
» » » 13. *Oer-dauwge*, gelijk bl. 208. Beide U. *oer-dauwe*.
» » » 16. *Hoap*. Beide U. *heap*, dat niet *hoop*, maar *menigte*. multitudo, cumulus, beteekent. Zie *Woordenb*.
» 122 » 2. *Wirdde*, waarde, waardy. Beide U. *wirde*.
» » » 3. v. ond. *IJwige'*, om de voetmaat. Beide U. *ijv'ge*.
» 123 » 1. *Fljueg*, gew. ſpell. Beide U. *Flueg*, misdruk.

[» » » ibid. *Fljuegt*. Zoo heeft de L. U. de B. U bedorven. *ffljuecht*.
» » » ibid. *Flesck*, gew. ſpell. Beide U. *flesch*. Elders heeft men ook *flaesck*.
» » » 5. *Stroam*, gelijk bl. 109. Beide U. *ſtroom*.
» » » 6. *Oer-ſtjealpt*, om 't Rijm en gew. ſpell. Beide U. *oer-ſtjelpt*.
[» » » 7, 8. *Forſchreallet-preallet*, gew. ſpelling. en om de voetmaat. Beide U. *forſchrealet-prealt*.
» » » 10. *Toarn*. Beide U. *toorn*. Het eerſte is gewone ſpell. en zoo leest men ook r. 21.
» 124 » 2. *Moarn-ljeachts*, gelijk een reg. vroeg. Beide *ljechts*.
» » » 7. *To-wrinzge*, de onvolm. voorl. tijd, die hier vereischt wordt, Beide U. *to-wrinsgje*.
» » » 8. *Beſchinzge*. De B. U. heeft *beſchinsgje*. De L. U. *beſchinsge*. Zie Aanteek, bl. 58, 4. 55, 14.
» » » 12. *Seynje*. Beide U. *Seijngje*. Zie Aanteek. bl. 106, 10.
» » » 18. *Quælck*. Beide U. *Quelck*. Zie Aanteek. bl. 90, 22.
» » » 20. *Farscke*, meer gewone ſpelling Beide U. *ferſche*.
» 125 » 4. *Herder-ſtæf*. B. U. *herder-ſteaf*. L. U. *herder-ſteaf*.
„ „ „ 5. *Disck*, gew. ſpell. en uitſpr. Beide U. *disch*.
„ 126 „ 18. *Koerren*, gew. uitſpr. Beide U. *koeren*.
» 127 » 5. *Koayt-lippen*. Beide U. *koyt-lippe*.
„ „ „ 10. *Oermits*. gew. ſpell. Beide U. *oermidz*, dat een geheel andere beteekenis heeft.
„ „ „ 16. *Stier*, om 't Rijm. Beide *ſtijr*.
„ 128 „ 4. *Smert'*, Beide U. *ſmertt'*.
„ „ „ 6. *In mij oer-tjuwgjen*. om de voetmaat, die in twee kopletten goed is. Beide U. *my oer-tjuwgjen*.
„ „ „ 9. *Litt'*, gelijk r. 11. Zoo leest men in de B. U. maar in de L. U. was dit bedorven in *lit*.
„ „ „ 18. *Dy necke brecke*. In de andere U. ontbreekt *Dy* Zie Aanteek. r. 6.
„ „ „ ond. *Hongers-nead*. Beide U. *honger-nead*.
„ 129 „ 1, 3. *Oerdwealſche*. Zie Aanteek. bl. 52, 25.
„ „ „ 4. *My dogge' uwt-wjoede*. Beide U. *My uwt-wjoede*. Zie Aanteek. r. 6 en 18.
„ „ „ 6. *Nead-drifts*, gew. ſpell. Beide U. *Neatrifts*.
„ „ „ 8. *'t Wijlt ick oppe' yerde bin*, om de voetmaat. Beide U. *'t wijll 't oppe yerde bin*.

„ 129 „ 15. *Forwjealde*, gelijk r. 13. Beide U. *forwjealdje.*
„ „ „ 16. *Al't onbeschiedigh.* Beide U. *onbeschiedigh.* Zie voren.
„ „ „ 18. *IJnn'*, voor *in den.* Beide U. *ijn'.*
„ „ „ 22. *O gruw'le-wellen.!* Beide U. *grouw'le-wellen.*
„ 130 „ 4. *Om my to betten.* Beide U. *my to betten.*
„ „ „ 5. *Aad-yems.* de L. U. bedorven *Aad-eyms.* In de B. U. leest men reeds *Aad-yems.*
„ „ „ 15. *Schuwllet.* Beide U. *schullet*, misdruk.
„ „ „ ibid. *Huwzfest'.* Beide U. *huwzwest.* Deze zeer zekere en noodzakelijke verbetering, is mij aan de hand gegeven door den *Heer Gouverneur van Humalda.* dit woord was nog eens bedorven, bl. 199, 11. Maar II. d. bl. 102. vindt men wel gespeld *huwzfestge.*
„ „ „ 16. *Uwtwindig*, gewone spell. Beide U. *uwtwendig.*
„ „ „ 23, 24. *Loar-soar*, gew. spell. Beide U. *loor-soor.*
„ 131 „ 8. *Sljuerckt*, gew. spell. Beide U. *sljoerckt.*
„ „ „ ibid. *Gappjend'*, gew. spell. Beide U. *gapjend'.*
„ „ „ 15. *O Minsche', ick sil dij wijze'*, volgens 's Dichters doorgaande gewoonte met de Synaloepha (zamensmelting van twee letters op 't einde van 't eene en begin van 't volgende woord) Beide U. *o Minsche 'k sil dy wijz'.*
„ „ „ 17. *Hoarz.* Beide U. *horz.* *Æf*, reg. 18, is weder *noch*, nec.
„ 132 „ 2. *Lauwe*, fides, geloof. Beide *Ljeauwe.* *Hamconius*: *snobbe Lauwe*, Punica fides.
„ 133 „ 2. *Scheetsch.* Zoo heeft de B. U. in de L. U. is dit q. v. verbeterd en veranderd in *sljuyrs!*
„ „ „ 4. *Werz'*, gew. spell., hier ook om 't Rijm. Beide U. *werzz'.*
„ „ „ 8. *Klim*, het gewone, hier om 't Rijm. Beide U. *klimm'.*
„ „ „ 9. 11. *Duwcke-forbuwcke*, gew. spell. Beide U. *doecke-forboecke.*
„ „ „ 11. *Hij.* Zoo leest men ook in de B. U. In de L. U. is dit bedorven in *him.*
„ „ „ 13. 15. *Wuwne-suwne.* Beide U. *wuwnne-suwnne.*
„ „ „ 18. *Libbens stuwn*, levens stond. Beide U. *libbne stuwn*,

het welk een' geheel anderen zin uitlevert. *Libbne*, levendig. En niet te min komt het in beide U. nog eens voor, bl. 198, r. 9.

„ 134 „ 1. *Alle*. Beide U. *all'*. Zie Aanteek. bl. 131, 13.

„ „ „ 19. *Græf*. Beide *Gref*.

„ 135 „ 2. *Onrjuecht' wird*, om de voetmaat. Beide U. *ontjuechte, wird*.

„ „ „ 4. *Bedrog*, 't gewone. Beide U. *bedroch*.

„ „ „ 5. *Even-wol*. B. U. waarvoor de L. U. heeft *Lijckewol*. Beide zijn in gebruik: het eerste heb ik echter gekozen.

„ „ „ 8. *Krjues*. Beide U. *krjeus*.

„ „ „ 13. *Swuwg-ſwier*, gew. ſpell. Beide U. *ſwoeg-ſwier*.

„ „ „ 14. *Ærbeijds*, gew. ſpell. Beide U. *Erbeijds*.

„ „ „ 17. *Knecht*. B. U. waarvoor de L. U. als eene verbetering opgeeft *Feijnt*. Wij kozen het eerſte als nog zeer gebruikelijk, en beter pasſende voor den *Mesſias*, die er hier door aangeduid wordt, en volgens *Paulus*, *Philipp.* II, 7. de geſtaltenisſe eens *Dienstknechts* heeft aangenomen. *Feijnt*, vent, hoe zeer dikmaals in 't gebruik verzacht, is hier min gepast.

„ „ „ 18. *Witt'nisſ'*. Beide U. bedorven lezing *witt'insſ'*

„ „ „ ibid. 20. *Oer-weag't-dreag't* gew. ſpell. Beide U. *oer-waeg't-draeg't*. Zoo leest men bl. 83, r. 10. *Dy miette-klang weag't oer*, weegt over, is zeer voortreffelijk.

„ 136 „ 3. *Uwt jiette*, hier voor *uitgoot*, *uitſtorte*, *uwtgeat*. Men vindt, even als in de algemeene Landstaal, ſoms ook in de L. Fr. twee onvolm. voorl. tijden. Zie 't *Woordenb.*

„ „ „ 10, 13. *Staemme-laemmen*, gew. ſpell. Beide U. *ſtamelamen*. zie Aanteek. bl. 54, 4.

„ „ „ 15. *Det* B. U. waarvoor als misdruk in de L. U. ſtaat *het*.

„ 137 „ 5. *Kôy*. Eene drukfeil. Men leze *koay*, om 't Rijm.

„ „ „ 7. *Klanck-bleacker-flamjen*. Ik heb gemeend dit *klanck* te moeten behouden, ſchoon de Wel Eerw. *Nauta*, *Leeraar te Edens en Spannum*, liever wilde gelezen hebben *blanck*. Zie 't *Woordenb.*

Bl. 137 r. 11. *Die Kening-rijcken lJn fersche lijcken.* zonder comma achter *rijcken. Cats*, I. d. bl. 556, e. midd.

Oock Steden en rijcken
Hebben hare lijcken. *J. Krul*, *Amstels Linde*, bl. 264. Als u rijck, wordt een lijck.

» » » 16. *Bly-tijnge*, gew. spell. Beide U. *Blij-tingge*, misdruk.

» » » 21. *Rie.* Beide U. *rye.* zoo als bl. 98, 7, *krijet* voor *kriet.*

» » » ond. *Ljeafde'* Beide U. *ljeafd.* Zie Aanteek. bl. 131, 13.

» 138 » 2. *Berne' iz.* Om dezelfde reden als het vorenstaande *ljeafde*, en tevens om 't Rijm. Beide U. *bern' iz.*

» » » 17. *o Sill'ge.* Dit is blijven staan. Men leze hier om de voetmaat, *o fillige'.*

» » » ond. *Beheage.* Beide U. *behage.*

» 139 » 6. *Ljeave'.* Beide U. *Ljeav'.* Ook dezen 114 *Psalm* heeft *Huygens* in Nederd. versm. overgebragt. *Korenbl.* bl. 9.

» » » 8. *Gjealppe.* De onvolm. voorl. tijd. De B. U. vitieus *gealpe.* De L. U. verbeterd *gjealpe.*

» » » 10, 16. *Raemmen*, gew. spell. Beide U. *ramen.*

» » » 12, 18. *Laemme*, - Beide U. *lame.* Zie bl. 173, r. 14.

» » » 14. *Oerbeck.* L. U. De B. U. vitieus *oerbek.*

» » » ibid. *Gjealpp'ste* (sic) Zie Aanteek. r. 8.

» » » 16. *Dert'ne*, gelijk bl. 2, 57, enz. Beide U. *dertl'ne.*

» » » ond. *Japicx*, gelijk boven, r. 2, en elders. Beide vitieus *Japickx.*

» » » ibid. *Ontsjogbere' eer*, om de voetmaat. Beide U. *ontsjogb're eer.*

» 140 » 3. v. ond. *Oer-tomm'le in fluchtjend'.* Beide U. *oertomle* in *fluechtjend.*

» 141 » 7. *Gruwn'* - Beide U. *gruwnn'.*

» » » 9, 11. *Nu*, gelijk overal. Beide U. *nuw.*

» » » 11. *Stedden.* Zie Aanteek. bl. 68, 9.

» » » 12. *Huwg'nis'* gew. spell. Beide U. *huwgg'nis'.*

» » » 13. *Nee.* Beide U. *ne.*

» » » 19. *Ordel.* Zoo vindt men d. II, bl. 50, *ordel, ordelje*, als mede in de O. F. W. *Baardt*, deug-

densp. Voorr. bl. 6. *ordelen. Kiliaan*, *ordeel* en *van Hasselt*, in eene Noot, *ordel.* Beide U. *oordeel.* vergel. *Wassenb. Idiotic.* in *ordelpenning.* Zoo ook bl. 144, 4.

» 142 » 2. *Gâlje*, als voren bl. 42, 16. vergel. II. d. bl. 15 *gaalle*, flere. Beide U. *gâlje*.

» » » 19. 20. *Ontsnellje - hellje.* Beide U. *ontsnetje - helje.*

» 143 » 3, 4. *Fohuwge - forhuwge.* Beide U. met *gg.* Zie Aanteek. bl. 57. 9. en 62, 14.

» 144 » 6. *Kiell'-kâde.* Beide U. *kijll'-kadde.* vergel. bl. 207, ond.

» » » 9. *Schuwll'.* Beide U. *schuijll'.*

» » » 13. *Earnje.* Beide U. *ernje.* Zie Aanteek. bl. 102, 1.

» » » ond. *Tijz-jearns.* gew. spell. Beide U. *Tijz-jerns.*

» 145 » 1. *Sjeack'.* - Beide U. *sjeck'*, misdruk.

» » » 3. *Fleeck.* Dit woord is goed gespeld. Zoo spreekt men nog heeden in *Zeeland.* Zie *Woordenb.*

» » » 4. *Wjuwcke*, om 't Rijm. Beide U. *wjuecke.* vergel. II d. 42.

» 146 » 5. *Nog*, gelijk reg. 4. Beide U. *noge'*, misdruk.

» » » 15. *Adder-slang'*, om de voetmaat. Beide U. *Adder-slange.*

» 147 » 13. *Æ* (æ) beteekent hier *nooit*, gelijk *æf*, soms *noch.*

» » » 14. *Nog*, 't gewone. Beide U. *noch.*

» » » 18. *Moatte'*, Beide U. *Moat.* Het meervoud wordt hier vereischt.

» » » 20. *Kinber*, het meest gebr. Beide U. *kinbar.*

» 148 » 4. *Miette*, het gewone. Beide U. *miete.* Zie Aanteek. bl. 5, 1.

» » » 6. *on-eynge' ijn swiette*, het Z. N. Beide U. *oneyngje ijn swiete.*

» » » 16. *Paeden joar.* Beide U. *paden voor*, misdruk.

» » » 18. *Tjuwg'nisse.* Beide U. *Tjuechnisse*, misdruk.

» » » 23. *Berne.* Beide U. *bernne.*

» » » 26. *Tziezjen.* Beide U. *tsiezjen.*

» 149 » 2. *Oon-waegs*, gew spell. Beide U. *oon-waechs.*

» » » 23. *Rjuecht.* Beide U. viticus *rujecht.*

» 150 » 16. *Freezers*, gelijk meermalen. Beide U. *frezers.*

» » » 17. *Barmhertigheyt*, gew. spell. Beide U. *bermhertigheyt.*

» » » 19. *Yen*. B. U. waarvoor de L. U. *ijn*, vitieus.
» 151 » 1. *Forstoauwne*, gelijk II d. bl. 52. Beide U. *forstouwne*.
» » » 4. *IJnne'*. B. U. waarvoor de L. U, *ijnn'*, vitieus: de H is bij G. J. gelijk bij de Ouden, eene aspiratie.
» » » 5. *Fenn'*. B, U. de L. U. *fen*, vitieus.
» » » 7, 10. *Forheeget* (om 't Rijm) - *outkeeget*. Beide U. met éêne *e*.
» 152 » 2. *Kierm't*. De Lett. T doet hier dubbeld dienst. vooreerst behoort zij tot het W - w. ten andere duidt zij aan *het* (t. w. *het hert*) zie Aanteek. bl. 92, 15. Soortgelijke voorbeelden zijn er genoegzaam bij de ouden te vinden.
» » » 9, 11. *Raene - jaene*, gew. spell. en Rijm. Beide U. *rane - jane*, vitieus.
» » » 11. *Az - s'*, voor *Az - se*, als zij. Beide U. *ass'*.
» » » 16. *IJngewand*, gelijk bl. 30, onderaan. Beide U. *yngewant'*.
» » » 19. *Swiette*. Beide U. *swiete*. Zie Aanteek. 148, 6.
» » » 20. *Eer'n*, het gewone. Beide U. vitieus *ern'*.
» 153 » 14. *Forze*, als ware het *forsse*. Beide U. *forzze*.
» » » ibid. *Geat'*, gew. spell. Beide U. *geatt'*.
» » » 15. *Dear it*, om de voetmaat. Beide U. *dear 't*.
» » » 18. *Tuwzen*, gew. spell. Beide U. *tuwzent*.
» » » 22. *Earnje*, zoo als voren. Beide U. *ernje*.
» 154 » 3. *Wrinzge*, om 't Rijm voor *wrinzgje*. Beide U. *wrinsge*. Zie Aanteek. bl. 38, 4. 55, 14. 124, 7, 8.
» » » 4. *Winsche*, het meermalen gebr., om het althans eenigermate te laten rijmen op *wrinzge*. Beide U. *winske*.
» » » 10. *Rjuechtte*. Beide U. *rjuechte*. Zie Aanteek. bl. 96, 13 en 117, 20. Het volg. *genezze*, zal hier staan voor *genezde*, als 't ware, en hetzelfde zijn met *geniez*, gelijk *lezzen*, *liez*. Zie Aanteek. bl. 136, 3.
» » » 17. *Buwt*, het gew. Beide U. *buwtt*. Het eerste ook om 't Rijm.
» 155 » 3. *Tzœf*, Beide U. *tsef*. Zie Aanteek. bl. 208, r. 24.

V 2

» » » 9. *Druwck-plis*, ook om 't Rijm, gelijk bl. 202. Beide U. *plis*.

» » » 13. *Fuwgje*, om 't rijm en fpell. Beide U. *foegje*.

» 156 » 3. *Fuwne*, 't gewone. Beide U. *fuwnne*.

» » » 5. *Eangst'*, B. U. waarvoor de L. U. vitieus heeft *eang'*

» » » 9. *Wiette*. Beide U. *wiete*, dat het Bijvoegl. N. W. is. voorts is de uitspraak dezer woorden onderfcheiden.

» » » ibid., en 10. *Hôllje-bôllje-rôllje*, hollen, -bollen-rollen. gew. fpell. Beide U. *hôlje-bôlje-rôlje*.

» » » 11. *Droanje*, gew. fpell. Beide U. *droonje*.

» » » 12. *Wetter-loft-ljeaps*. Beide U. vitieus *lofs*.

» » » 14. *Rinne'*. Beide U. *rinn'*. Zie Aanteek. 137 ond. enz.

» » » 18. *On-forwriggjende*, gew. fpell. Beide U. met eene *g*.

» » » ond. *Woel'ne*, voor *woeld'ne*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *woel'ne*.

» 157 » 4. *Ford-bringe*, vermoedelijk is dit voor *ford-brocht*, gelijk *uwt-jitte* voor *uwt-geat*, bl. 136, 3. *genezze* voor *geniez*, bl. 154, 10. Had toch de *Dichter* maar gefchreven:

d' Heer, God fen sjoene' in onsjoen' dingen,
Dy Hijmmel, yerd, fee ford koe bringe!

» » » 10. *Ont-teamm't*. Beide U. *onteamm't*.

» » » 11. *Moardde* (fic) *in fcheynne*, onvolm. voorl. tijd. Beide U. *mordde in fcheyne*. *Formoardde* vindt men zoo II d. bl. 58.

» » » 14. *Leag*, gew. fpell. Beide U. *ljeag*, dat *hij loog* beteek.

» » » 15. *Hâde' op*, het gewone, Beide U. *hâdde*, dat foms, bij onzen *Dichter*, *hield* beteekent. Dewijl in de L. Fr. taal de *gebiedende* en *onbepaalde wijze* doorgaans verfchillen, zou men uit het volg. woord *æf-litte* kunnen befluiten, dat ook, in zamenftelling met *voortzetfels*, geene verandering hieromtrent in de plaatfing van *'t voortzetfel*, bij ouds, werd gemaakt. *æf-litte* is dus zoo veel als het geen men naderhand zeide *litte æf*. Zoo leest men bl. 230, 11. *op-luwck*, trek open, open, voor *luwck op*. *to-katj'*, bl 202, r. 8. *dol-duwckje*, bl. 222, ond. enz. Zoo dat men er fchier uit zoude kunnen befluiten, dat alle voor-

zetſels weleer afſcheidbaar en onafſcheidbaar, naar willekenr, zijn geweest. Ik kan dit hier niet verder voortzetten.

Bl. 157. r. 17, 18. *Heagheyt.* Beide U. *heachheyt*, misdruk.
» » » 19. *Fuwndearre*, gelijk elders. Beide U. *fondearre.*
» » » 20. *Scheppe*, voor de onvolm. voorl. tijd, heeft de Dichter tot driemalen toe gebruikt, *ſchiep* maar eens. Zie Aanteek. bl. 157, 4. 154, 10. 136, 3. Of *ſchiep* L. Fr. is, beſlisſe een and. die in die taal ervarener is dan ik. Genoeg, het is *Bijbeltaal*, en van daar heeft de *Dichter* het ontleend. Voor mij, ik vind *ſchoep*, dat men herhaalde malen in de O. F. W. aantreft, veel echter, en frieſcher.
» » » ibid. *Rejearre*, het gew. Beide U. vitieus *rijearre.*
» 158 » 1. *Snuwer*, dat in de uitſpraak vrij wel rijmt op *bouwer*. Beide U. *ſnuwwer*. Zoo leest men *ſluwe* bl. 99, en meer dergelijke. Zie Aanteek. bl. 56, r. 11.
» » » 6. *Toscken*, gew. ſpell. Beide U. *tosſchen.*
» » » 9. *Moard'ners.* Beide U. *mord'ners.*
» » » 11. *Oermits.* Beide U. *oermids.* Zie Aanteek. 127, 10.
» » » 13. *Uwt-kearre.* Dit is hierom 't Rijm voor *uwt-kerre*, en dit voor *uwt-kerd*, het gewoone deelwoord. Zoo zeit men *komne* en *komd*, enz. Het geen wij in de Aanteek. op bl. 136, 3, en elders gezegd hebben van de onvolm. voorl. tijd, is van 't Deelwoord even waar.
» 159 » 1. *Ljeafste.* Beide U. vitieus *leafste.* Zie Aanteek. 9, 4.
» » » 5. *Wey-ſchoerre in grijppje.* B. U. *wey-ſchoeere in grijppje.* L. U. *weij-ſchoere in grijpje.*
» » » 11. *Gaest-optochtme.* Beide U. *gaests-opt.*
» » » 13. *Tomm'ljen.* Beide U. *tomm'len*, misdruk.
» » » 14. *Earnjende.* B. U. *eernjende.* L. U. *eerjende.*
» » » 17. *Fjild.* Beide U. vitieus *fijld.* Zie Aanteek. 15, 3. De woorden *fjild* en *jild* rijmen hier midden in den r.; waarvan de Dichters van dien tijd gaarne gebruik maakten, Het volg. *oertelle* ſtaat voor *oertelde*, onvolm. voorl. tijd, gelijk *ſtelle* r. 15 voor *ſtelde.*
» 160 » 12. *Schil.* Beide U. *ſil.*
» » » 15. *'K Doar.* Beide U. *'k door.* Het eerſte is gewone ſpelling.

» » » 16. *Hiet-fall'ge*, (fic) gew fpell. Beide U. *hiet-falge*.
» » » 20. *Wan-heap'*. Dit is bij de correctie blijven ftaan. Men leze *wan-hoap'*. gew. fpell. *Heap* is *menigte*. Zie Aanteek. 121, 16.
» 161 » 7. *To Jo komme*. Dit vordert de zin, en de herhaling in den volg. reg. Beide U. *Jo to komme*, dat beteekent *U toe-komen*, d. i. *U toebehoren*. Doch dit kon 's Dichters meening niet zijn, maar wel het eerfte. Zoo vindt men, hetwelk hier ter verklaring en bevestiging dient, bl. 162, 23, *to Jo keere*.
» » » 15. *Leakk*. Dit is wel een éénling, en men vindt anders altijd *Lilck*; maar daar het Etymologisch volkomen goed is, voor *Leedelijk*, *leelijk*, blijve het als een dialect-verfchil ftaan.
» » » 17. *Reijn'gje*, om de voetmaat. Beide U. *reynigje*.
» » » 18. *Klinsg-binsgje*. Beide U. *klinsg-bingsgje*. Zie Aanteek. bl. 111, 21, 23. en het *Woordenb.*
» 162 » 5. *Ontfuwngje*.. Beide U. *ontfuwgje*, vitieus.
» » » 12. *To-briez'te*. Beide U, *tobriesle*.
» » » ibid. *Neare*. Beide U. *nearre*.
» » » 17. *Toarn' — toorn'*.
» » » 18, 20. *Ontfearje - bewearje*, gew. fpelling. Beide U. *ontferje - bewerje*.
» » » 19. *Fiel'*. Beide U. *fiell'*. dat geheel iets anders zou beteekenen.
» » » 23. *Earnfte*. Beide U. *ernfte*.
» » » 28. *Ade*. Beide U. *Adde*.
» 163 » 3. *Joe*, het gew. Beide U. *joeg*.
» » » 6. *Miz-muwgje*, gew. fpell. en hier om 't Rijm. Beide U. *miz-noegje*.
» » » 8. *Jerus'leme moerr'-wirck*, gew. fpell. Beide U. *jeruwe'lims muwr-wirck*.
» » » 12. *Ogfe-hoarn-djier*. Beide U. *Ogsfe-horn-djier*.
» 164 » 10. *Ney-boerr'* - Beide U. *Ney-boer'*.
» » » 12. *Heer-kreft*. - Beide U. *heir-kreft*.
» » » 19. *Poatte*, de onvolm. voorl. tijd. - Beide U. *pote*. Zoo ook bl. 165, r. 7.
» » » 25. *Tuwoken*, gew. fpell. Beide U. *toecken*.
» 165 » 2. *Eart't*, gew. fpell. Beide U. *eert't*. zie bl. 96, r. 18.

» » » 5. *Djiep* — Beide U. *djiepp*.
» » » 8. *Loate*. — Beide U. *lote*. Elders noemt hij dit *leat*.
» » » 11. *Om-buwcke*. Beide U. *om-boecke*.
» » » 24. *Behâd*. Beide U. *behaad*.
» 166 » 1. Deze 79 Psalm is ook in Nederd. voetmaat overgebragt door *Huijgens*, bl. 32, seqq.
» » » 7. *Krie in uwls-kloeren*, om de voetmaat. Beide U. *krie*, *uwls-kloeren*. Deze verbetering ben ik verpligt aan den *Heer Gouverneur van Humalda*.
» » » 15. *Græf*. Beide U. *gref*. Zie Aanteek. 134, 19. Dit zijn de twee plaatsen, daar men *gref* las, verder is 't overal *Græf*.
» » » 21. *Jôns grijms*. Beide U. *jôn grijms*.
» 167 » 4. *Tol-lijts'*, gew. spell. Beide U. *tal-lijts*.
» » » 11. *Teane*, gew. spell. Beide U. *teanne*.
» » » 14. *Kinber sjeane*. Beide U. *kinbaer sjeanne*.
» » » 20. *Sân-fâde*. Beide U. *Sân fâdde*.
» 168 » 1. *Witlijck*, *fol*. Beide U. *witlijck wol fol*. Dat *wol* hier overtollig was, had reeds de Heer Gouverneur, van *Humalda*, ook opgemerkt.
» » » 11. *Forwigs'let*. Beide U. *forwichs'let*. Onze Dichter gebruikt in vele woorden de *gs*, waar anderen de *x* gebruiken, b. v. *ogse* - *oxe*; *waegs*, *wâx*, enz. Zoo leest men in de O. F. W. *wixle*, *wixled*, *biwixkd*.
» » » 20. *Glim-namme*, roem, aanzien, eer. Beide U. *glimnamne*.
„ 169 „ 3. *Buwtte'*. Zie hier een voorbeeld van navolging der Ouden, waarvan ik niet weet of iemand onzer Dichtren heeft gebruik gemaakt. De laatste lettergreep *te'* wordt met de eerste Lettergreep des volg. regels, door de Synaloepha, als in een gesmolten. Men ziet duidelijk, dat dit 's Dichters meening is, uit de *apostroof* boven de *e* van *buwtte'* geplaatst. En onze Dichter zou geen Latijn hebben gekend! Er waren in dien tijd meer Schooldienaren, zelfs ten platten lande, die het Latijn verstonden. Zoo heb ik voor mij liggen een Nederd. vers op den dood van *Jel van Gaasma*, wed. wijlen Jonkh. *Æsge van Popma*,

die den 13 Sept. 1669, in den ouderdom, van 93 jaren was overleden, waar onder ſtaan deze woorden: Tristi animo calamoque ſcripſi *Elconius Elcoma*, Schoold^r. in Oosthem. Sijmb. mors hominis ſors.

„ „ „ 7. *Kåtje* in *tôttje*. Beide U. *kåttje* in *tôdtje*. Zoo vindt men bl. 180, 14 *ljeagen-tôttjers*. Het woord is nog zoo in gebr. Kiliaan: *tote*, *totér*, *toteren*.

„ „ „ 8. *Klimm'*. Beide U. *kimm'*, misdruk.

„ „ „ 9. *Slijppje.-to ſtopp'*. B. U. *ſlijpje-to ſtopp'*. L. U. *ſlijpje-op ſtopp'*.

„ „ „ 12. *O wrea!* Dit woord is hier wel verklaarbaar door het te vertalen: *o die wreed-aard!* Niet ongepast echter zou hier zijn *o wee!* dat zelfs het Rijm beter toelaat.

„ 170 „ 10. *Jamm're-kleij*. Beide U. *jam're*. Zie bl. 191, 13.

„ „ „ 15. *Loaytsje oon*, in den grond-tekst *aanſchouw*. B. U. *Laeytsje oon*, d. i. lach aan. L. U. *laeytſe oon*.

„ „ „ 19. *Kiel-kåd*. Beide U. *kijl-kåd*. Zie Aanteek. bl. 144, reg. 6.

„ 171 „ 9. *For de' oon-mij-woldied'*. Beide U. *for d'*. Zie hier een dergelijke Hyphen (of vereeniging van woorden, die taalkundig niet bij elkander paſſen) als bij Virgilius Æneid I, 198. Neque enim ignari ſumus ante-malorum. Servius verklaart dit door *antiquorum malorum*; doch door de aanvulling van een *deelwoord*, gelijk anderen willen, laat zich zulks nog gemakkelijker toelichten. Zoo is dan hier *for de' oon-mij-woldied'* zoo veel, als of er ſtond, *for de' oon mij bewijzge woldied*. Ook hier voelt en tast men den Latinist. Prof. Waſſenbergh, die eerst van gevoelen was, dat G. J. de geleerde talen niet zou hebben verstaan, is daarvan naderhand terug gekomen, en heeft hetzelve openlijk herroepen in de Bijdr. I, bl. 186, 187. De Heeren Scheltema l. l. bl. 85. en Koopmans l. l. bl. 297, houden het voor waarſchijnlijk, dat hij onervaren is geweest in de oude talen, en oordeelen, dat hem, wat hij uit de

voortbrengfelen der oudheid heeft vertolckt, door zijne geleerde vrienden zou zijn medegedeeld. Wij verzoeken deze onze Vrienden te letten op het een en ander, dat door ons reeds is medegedeeld, of nog medegedeeld zal worden; voor al op Aanteek. bl. 169, 3. 185 ond. 194 ond. 196, reg. 11. 200, 18. 211, 1. 222, 3. en meer andere plaatfen.

„ „ „ 11, 13. *Wolbeheagen - deagen*, gew. fpell. Beide U. *wolbehagen - dagen.*

„ 172 „ 15. *Pluwg-yerzen.* Beide U. *ploeg-yerfen.*

„ „ „ 19. *Oerren*, 't meer gew. hier ook om 't Rijm. Beide U. *uwren.*

„ 173 „ 4. *Stiet.* Indien men hier laze: *Dy-fe bitter flie in djoer*, dien (onze vrede) zoo bitter en duur *te flaan kwam*: wij zouden het niet verwerpen. vooraf gaat *uwt-hirdde*, en *keappe* volgt. Ook *floe* en *flie* zijn onvolm. voorl. tijd. Zie Aanteek. bl. 136, 3.

„ „ „ 5. *Keappe*, de onvolm. veorl. tijd. contr. voor *keapede*. Beide U. *keape.* Thans, en misfchien al vroeger, *koft*, dat nader aan de algemeene Lands-taal, *kocht*, komt. vergel. Aanteek. bl. 136, 3.

„ „ „ 13. *Tjylppe in tjoytte.* - Beide U. *tjylpe* in *tjoyte.*

„ „ „ 14. *Floytte.* - Beide U. *floyte.* voor *lillepijpje*, dat ongelukkig als misdruk ingeslopen is, leze men *lillepijpe*, een foort van *Doedelzak.*

„ 174 „ 2, 3. *Raeye - waeye.* Beide U. *raeje - waeje.*

„ „ „ 5. *Traeppe*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *trape*, misdruk. Zie voren.

„ „ „ 9. *Lijlljen*, fpelen. Beide U. met een kapitale letter *Lijlljen.*

„ „ „ 10. *Fuwggelte.* Beide U. *fuggelte*, misdruk.

„ „ „ ib, en 11. *Beammen-fleammen*, gew. fpell. Beide U. *beamen - fleame.*

„ „ „ 12. *Pluwge-breacke*, gelijk bl. 229. Beide U. *ploege*, *braecke*, algemeene Lands-taal, zie Kil.

„ „ „ 13. *Pronckjen.* Beide U. *prunckjen.*

„ „ „ 23. *Hâd*, houde. Beide U. *Hâdt*, houdt.

„ 175 „ 7. *Oalje*, gew. ſpell. en uitſpr. Beide U. *olje*.
„ „ „ 12. *Sill'ge*. - Beide U. *ſilge*.
„ „ „ 14. *Kruwne*. - Beide U. *kruwnne*.
„ „ „ 22. *Dat 'z naet noag*, hetwelk de zin vordert. Beide U. *dat naet noag*.
„ 176 „ ond. *Eer'n*, 't gewone. Beide U. *ear'n*, misdruk.
„ 177 „ 2. *Heeg*, om 't Rijm. Beide U. *hæg*.
„ „ „ 3. *Wånnelje*. Beide U. *wandelje*.
„ „ „ 4. *Fettje*. Beide U. *fetgje*.
„ „ „ 6. *In hådd'n*. Beide U. *ijn hadden*, misdruk.
„ „ „ 7, 8. *Ad-yenſdd*. Beide U. *aad-yenſaad*.
„ „ „ ibid. *Soantje*, volgens de uitſpr. die nog voortduurt. gelijk II. d. 51. B. U. *ſoontje*. Indien ik eenmaal *ſoan* bij G. J. had gevonden, ik zou zoo, op alle andere plaatſen, veranderd hebben voor *ſoon*, dat voor de tegenwoordige uitſpraak, nog, te *O*- achtig klinkt. Men hoort in dit woord duidelijk de *oa*.
„ 178 „ 5. *Wol-feart'* (ſic) Beide U. *wolſert'*.
„ „ „ 13. *Kransſje*. voor *kranzje*. De *sſ* voor *z*. Zie Aanteek. bl. 57, 10. *Cats* en anderen *kransſen*.
„ „ „ 24. *Blier-eag'*, gelijk bl. 16. Beide U. *blier-eagd'*. Van *eagjen*, komt het deelwoord *eage*. Zie ook bl. 32, 16.
„ „ „ 26. *Sjogſte*, gew. ſpell. Beide U. *sjochſte*.
„ 179 „ 3. *Woastenye*. B. U. *woestenye*. L. U. *woestijne*.
„ „ „ 4. *Soar*. B. U. *ſoor*.
„ „ „ 6. *Oon-ſchoagge*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *oon-ſchoage*.
„ „ „ 19. *Swiete oer-koaying*. Beide U. *ſwiette oer-kojing*.
„ 180 „ 5, 8. *Toscken-ſogſe-boscken*. gew. ſpell. Beide U. *Tosſchen-ſogsſe-bosſchen*. Zie Aanteek. bl. 76 r. 16.
„ „ „ 13. *Struysſe*, gew. ſpell. en uitſpr. Beide U. *ſtruwsſe*.
„ 181 „ 6. *Him*, het gewone. Beide U. *hem*.
„ „ „ 10. *Oer-lestjen*, om 't Rijm. Beide U. *oer-lestgjen*.
„ 182 „ 10. *Leege*, 't gewone zamengetr. voor *ledige*. Beide U. *lege*.
„ „ „ 15. *Flaesck*. Beide U. *Flesck ſen uwz flaesck*.
„ „ „ ond. *Az de'*. Beide U. *Azze*. *Az de* heeft de Dichter meermalen gebruikt, b. v. bl. 10, r. 16. Ik heb dit gevolgd, om de duidelijkheid te bevorderen

tusfchen *az-ſe* en *azze*, waarvan het eerste *als-ze* beteekent, en het laatste *als de* zou moeten beteekenen. Zie ook bl. 209, 13.

» 183 » 8. *Hâde*, volgens 's Dichters gewoonte. Beide U. *hád*.

» » » 9. *Az-ſe*. En zoo leze men ook bl. 7, r. 4. bl. 13, r. 18. Beide U. *asſe*. Zie Aanteek. bl. 152, r. 11.

» » » 11. *Jeldd'ne*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *jeld'ne*.

» » » 12. *Az*, als. Beide U. *azz'*, dat hier niet gevorderd wordt.

» » » 14. *Gleaune*. Beide U. *gleauwne*, misdruk.

» » » 20, 21. *Trilljet-Stillje'it* Beide U. *triljet-ſtilje'it*. Nog beter ware dit laatste *ſtillje't*, om 't Rijm.

» 184 » 3. *Wil*, 't gewone. Beide noodloos *will*.

» 185 » ond. *Dat, aerne' Heer, heersck't*. Beide U. *heersck*. De zin dezer plaats is deze: Lof-zing den Heere, die als opperſte bevelhebber het heer gebiedt, hetwelk ieder, die ergens Heer is, beheerscht en regeert. Zie Aanteek. bl. 171, r. 9. Er is hier een aardige ſpeling in de woorden.

» 187 » 2. *Eerst-bern'*, eerstgeborenen. Beide U. *eer-bern'*.

» » » ond. *Krijgs-ljue*, gelijk bl. 86. Beide U. *krijs-ljue*, misdruk.

» 188 » 2. *Woasteny*. Beide U. *wôsteny*, dat voor 't zelfde gaat, maar om dat het een éénling is, en de *oa* in dit woord bestendig voorkomt, om de gelijkvormigheid te behartigen, is veranderd.

» » » 4. *Uwt-dijlge*. Beide U. zonder noodzaak *uwt-dyllge*.

» » » 6. *Homppe*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *hompe*.

» » » 10. *Gruwz*, nog zeer gebr. Beide U. *grnijs*, de algemene Lands-taal. Elders leest men *grjues*.

» 189 » 1. *Plantte*, de onvolm. voorl. tijd. Beide U. *plante*.

» » » 6. *Kloer*, het gewone. Beide U. *kluwr*.

» » » 7. 8. *Flaesck-æsck*, beide het gewone. Beide U. *flesch-esch*.

» 190 » 2. *Locks-ljeap*. Beide U. *ljep*, misdruk.

» » » 8. *Uwnck-paed*. Beide *uwck-paed*, misdruk.

» » » 18. *Oer-koayd'*, gelijk r. 15 *oer-koaget*, contr. *oer-koayt*, dat ook gebr. is. Beide U. *oer-kôyd'*.

» 191 » 9. *Israel*, om de voetmaat. Beide U. *Isr'el*.

» » » 15. *Rjuechtle.-hoarn.* Beide U. *rjuechte-hoorn.*
» 192 » 22. *Japicx ſtier.* Beide U. *Japicks ſtijr.*
» 193 » 3. *IJnn'* B. U. *ijn*, L. U. misdruk.
» 194 » 8. *Roan*, gew. ſpell. Beide U. *roon.*
» » » 12. *Blier*, zonder eenige bedenking. Beide U. *glier*, misdruk.

Zie mijne aanteekening

» » » ond. *Mingje ijn-borsts ijn uwt-wind'ge freugd.* Ook hier heeft de kortheid der uitdrukking iets van den ſmaak en de gewoonte der Ouden. Admiscete, inquit, internum animi (gaudium) cum externo corporis gaudio. Hoe gepast ſtaat hier *ijnborsts* voor *ijnborsts freugde*! hoe kort! hoe krachtig! Die gevoel en ſmaak bezit voor het ſchoone en goede, ontmoet op elke bladzij iets, dat hem verrast en treft, en tevens bekoort en vermaakt. Geheel de geest der uitdrukking van G. J. is uit de kern der oudheid getrokken. *Zie* Aanteek. bl. 171, r. 9.
» 195 » 12. *Yerdrijck*, 't gewone. Beide U. *yerdtrijck.*
» 196 » 6. *Naet'get.* Beide *naett'get.*
» » » 11, 12. *Beſletten-Tinck.* Het koppel-teeken achter *beſletten*- waar mede de regel eindigt, en het woord zelfs vereenigd wordt met *Tinck*, waar mede de volg. regel begint, duidt aan, dat G. J. niet onkundig was van dergelijke gewoonte bij de oude Lierdichters. Vergelijk onder anderen Horatius I carm. XXV, 11. II, 16, 7. III, 27, 59, enz.
» 197 » 8. *Dy'r*, die er. B. U. waarvoor de L. U. heeft *dy 't*, misdruk.
» » » 16, 17. *Bewáden - onderháden.* Beide U. *bewádden-onderhádden.*
» » » 21. *Fornachtje.* B. U. *fornachtgje*, Hier om 't Rijm.
» 198 » 7. *wey-jegge*, waar voor men thans zegt *jagge.* Beide U. *wey-jage.* Zoo lezen wij ook II d. bl. 49, 11. *oon-jegge*, waar in de Beide U. ſtaat *oonjæge.* *Ik jey (jeg)* waar van *jegde*, *jegge.*
» » » 16. *Meyts'* L. U. In de B. U. *mets*, misdruk. Uit dit bedorven woord mag men geen gevolgtrekkingen maken, als of er ook *metſen* zou zijn geweest voor *maken.* Sapienti dictum.

» » » 19. *Kleat'*. Beide U. *kleatt'*.
» » » 20. *Sijke*. De rijke taal der Land-friezen, heeft den onvolm. voorl. tijd en 't Deelw. meermalen dubbeld. Hier staat wel *sijke*, maar elders leest men *socht*, het eerste gelijk -, het tweede ongelijk-vloeijende. Zie Aanteek. bl. 136.
» 199 » 11. *Huwzfest'*. Beide U. *huwzwest'*. Zie Aanteek. bl. 130, reg. 15.
» 200 » 9. *Sluwtte' ijn 't slot. Bredero* 203. En *sloot* het *slot* in 't *slot*.
» » » 10. *Bedrog*. Beide U. *bedroch*, misdruk.
» » » 12. *Earnje*. Beide uitg. *eernje*. Hier in de beteekenis van *behartigen*, *met ernst najagen*. *17 - gebet*. Beide U. *gebedt*.
» » » 18. *Op herre, ijnn' neade, holp-rop*. op hun, in den nood, aangeheven, geroep om hulpe. Zie Aanteek. bl. 171, r. 9.
» » » 20. *Striell't*, gew. spell. Beide U. *striel't*.
» 201 » 9. *Wearet* (sic) Beide U. *werret*.
» » » 14. *Haet't*, voor *haetet*. Beide U, *haett'*.
» 202 » 7. *Pijk-felje*. Door verzuim is hier dit woord ingeslopen voor *pijk-fellje*, dat Beide U. ook hebben, *vellen*.
» 203 » 1. *Necke*. Beide U. *neckke*, misdruk.
» » » 8. *Neaddrift'ge*. Beide U. *neadtrift'ge*.
» » » 13. *sloeg*. Beide U. *sluwg*, hetwelk beteekent *lui, loom, vadsig*. Hier is 't van *slaen*, waar van de onvolm. voorl. tijd is *sloeg* en *slegge*. Het deelw. is eigenl. *sleggen*, contr. *sleijn*, in de O. F. W. ook *slaijn*.
» » » 17. Deze Regel is in de B. U. volkomen onder het afdrukken bedorven, dat helaas! maar al te veel plaats heeft, en in de L. U. (wie verwacht dit niet!) letterlijk zoo overgenomen. Zonder derzelver mismaakte lezing optegeven, dunkt mij goed dus te verbeteren: *'k besijkese', az yen broar, az frjuwn'*.
» » » ond. *Ont-wijen - lyen*. Beide U. *ont-wyjen - lyjen*, misdruk.

» 204 » 4. *Knerssje*, meer gew. ſpell. Beide U. *knarssje.*
» » » 6. Deze Regel is in de L. U. geweldig mishandeld door den Letterzetter, en door den Correcteur niet herſteld. Ik heb de Lezing der B. U. weder in dezen druk overgenomen.
» » » 7. 8. *Neylljen-feijlljen*, gew. ſpell. Beide U. *neyljen-feyljen.*
» » » 17. *Want ſtiltme.* Hier voegen de Beide U. het woord *dy* in, dat ik als overtollig heb weggelaten, om dat het de voetmaat en den zin bederft. voor *bejear't*, dat ongelukkig nu onder het drukken is ingeslopen, en een geheel anderen zin maakt, leze men *bejeart'*, begeerte. De Beide U. *bejeartt'.*
» » » 23. *Dear.* Beide U. *Derr*, misdruk.
» 205 » 5. *Jôn*, ingevolge den grond-tekst. Beide U. *mijn*, dat zeker niet van G. J. is geschreven.
» » » 20. *G'rjuechtheyt*, om de voetmaat. Beide U. *G'rjuechtigheyt*, dat ook niet van G. J. maar van den Letterzetter is.
» 206 » 14. *Tjienst-boaden.* Beide U. *boden.*
» » » 16. *t' nin ſluwne.* Beide U. *'t nin ſluwne.*
» » » 21. *Tilde*, gelijk bl. 65. Beide U. *tille.*
» 207 » 9. *Beeste-foer*, om de voetmaat en den zin. Beide U. *beest foer.*
» » » 12. *Oalje*, gelijk 175, 7. Beide U. *oolje.*
» » » 13. *Ljea.* Beide U. *lea*, misdruk.
» » » 14. *Trog-ſijpp't.* Beide U. *trog-ſijpt.* Hier om Rijm en Taal.
» » » 17. *Kruwn'.* Beide U. *kruwnn'.*
» » » 22. *Om to.* Beide U. *om ty*, misdruk.
» 208 » 9. *Mey fet.* Beide U. *met fet*, misdruk.
» » » 15. *Follerhânne.* Beide U. *folle 'er hânne.*
» » » 18. *Formearret.* Beide U. *formmearret.*
» » » 24. *Mâde in tzæf.* Beide U. *mâdde in tsæf.*
» 209 » 6. *Rijk.* Beide U. *Riyk.* Zie Aanteek. bl. 36, r. 15.
» » » 14. *Baerge.* Beide U. *baergge.*
» 210 » 5. *Neylle.* Beide U. *neyle.*
» » » 6. *Ljea-lillende hinget.* Beide U. *Ljea-liljende hingget.*
» » » 7. *Racker.* (Kiliaan in V.) Beide U. *racher*, dat ik echter, hoewel nu te laat, ook bij *Halma* heb gevonden.

» » » 8. *Jan-raeb.* Niet tegenstaande men in de gewone Landstaal zegt *Jan-rap.* heb ik hier den Tekst gelaten, zoo als hij was. zie 't *Woordenb.*

» » » 11. *Gjoalpje*, gew. spell. Beide U. *gjoalppje.*

» » » 12. *Holp' - holpje.* - Beide U. *holpp' - holppje.*

» » » 15. *Deale*, 't gewone. Beide U. *dealle.*

» 211 » 1. *Forstâllje eack Mijn*, etc. Deze woorden drukken volkomen den geest der ouden uit. Reforma, inquit. ut homicidae istius, sic etiam meum animum. Zie Aanteek. bl. 171, 9.

» » » 6. *Joed sil 'k dy, to My'.* De Dichter had hier kunnen schrijven *to M'*, doch schijnt hier liever gebruik te hebben willen maken van de Synaloepha, waardoor de *y* van *My* komt te smelten in de *ij* van *ijnne.* Ik heb daarom, 's Dichters meening ook uit de commata, waar tusschen *to Mij* is geplaatst, opmakende, den Tekst gelaten, gelijk hij was, en wel om den meerderen nadruk in de gehele zin-snede te bewaren. Zoo leest men bl. 10, r. 16. *to' eare*, voor *t' eare.* bl. 31. r. 13 *da' er.* bl. 81. r. 8. *wa 'er.*

» » » 10. *Japicx*, gewone spell. Beide U. *Japix.* Zoo teekende de Dichter zijnen naam onder zijne brieven *Gijsbert Japicx.*
Het woord *ward'* heeft de L. U. bedorven in *wrad'.*

» » » 16. *Bett'*, waar voor beide U. *bet.*

» » » 18. *Plet't.* Beter ware misschien *plett't* voor *plettet.*

» 212 » 11. *Om-set't.* Ook hier zou ik verkiezen *om-sett't.* De volgende woorden *sjocht't*, voor *sjocht it*, en *oerfocht't* voor *oerfochtet*, zijn wel gespeld.

» 213 » 8. *Twierre-wijn-fleag'*, gelijk bl. 77, r. 11 en elders. Beide U. *twierre-wijn-flecht'.*

» » » 14. *Sela!* Dit rijmt op *wille.* Doorgaans heb ik 't woord *sela*, wanneer het door den Dichter niet in de vers-maat was opgenomen, achter wege gelaten. Wegens het Rijm moet men iets aan den tijd toegeven. Voorts leze men voor *flockt'* hier *flockt t'*, dat onder 't drukken is bedorven, en bij de correctie over 't hoofd gezien.

» 214 » 1. *Stirtte*, gew. spell. Beide U. *Stirte.*

» 215 » 17. *Reyn*, *finn'*, enz. Om de tegenstelling, die hierin moet zijn, gelijk in de volg. woorden. Beide U. *seyn'*. Doch dit *seyne* wordt door den Dichter in de volg. regel gebruikt.

» » » 20. *Ontsjuwcht*, gelijk bl. 51, 4. om 't Rijm. Beide U. *ontsjocht*.

» 216 » 15. *Sealle ijn-teag*, gew. spell. Beide U. *seale ijn-tæg*, De Dichter laat *ea* meermalen op *ee* rijmen.

» » » 17. *Wjuwcken*, om 't Rijm, Beide U. *wjuecken*. Zie Aanteek. bl. 145, 4. uit soortgelijke woorden ziet men eene bedervende hand.

» 217 » 3. *Kåtte*, de onvolm. voorl. tijd, gelijk elders. Beide U. *kåte*.

» » » 19. *Forsierd*, gelijk bl. 39, 6 en elder. Beide U. *forcierd*.

» 218 » 1. *knett'-daey-klont.*, mijn gekneeden deeg-klomp. Beide U. *knæt'-daey-klont.* – 5. *Op-deagge*. Beide. U. *deage*.

» » » 19. *Ophellje*, om 't Rijm. beide U. *hellje*.

» » » ond. *Jin-staet't*. B. U. In de L. U. is men hier aan 't verbeteren q. v. gegaan, en levert het hier ongepaste *jin-stiet't*.

» 219 » 2. *Dwers'*, om 't Rijm. Beide U. *dwarz*, dat men bij G. J. niet vindt, maar 't eerste meer dan tien malen.

» » » 12. *Storm*. Men leze hier vooral *stoarm*, dat de L. U. wel heeft verbeterd.

» » » 14. *Befel-luwde*, gew. spell. Beide U. *Befell-luwde*.

» » » 16. *Æffrånne*, zonder *h*, gelijk reg. 21, en elders. Beide U. *æff'rhånne*.

» » » 21. *Om*, om de voetmaat, Beide U. *omme*, dat men als een enkelvoudig woord bij G. J. niet vindt, om dat het geen L. Fr. is. Voor *om de* vindt men het dikwijls. Zoo komt men verwarring voor.

» 220 » 1. *Ogse*, gew. spell. Beide U. *oagsse*, misdruk, zoo ook r. 7. *ogs'ne*.

» » » 4. *Heårt*, – Beide U. *Heert*.

» » » 10. *Belauw*, B. U. De L. U. heeft hier weder willen verbeteren, gevende *bekauw*. Zie Aanteek. 132, 2.

» » » 20. *Stracke*. gew. spell. Beide U. *straeck*.

» » » 21. *'t fuivlt*, Beide U. *t' fuul.*
» » » 23. *Knett't*, gew. fpell. hier ook eenigermate om 't Rijm. Beide U. *knet't.*
» 221 » 2. *Forjitt'*, het meervoud. Beide U. *forjit'.*
» » » 5. *ftrafs-oer'-wea.* Zoo fcheid ik wat in beide U. vereenigd was, *ftrafsoer'-wea.* Verkiest iemand *ftraf-foer'-wea*, ik zal mij niet verzetten. Dan zou men het vertalen: *het bittere wee der ftraf.* Nu is 't: *het wee van 't uur der ftraf.* Heeft het zijn nut niet, dat G. J. doorgaans de zamengestelde woorden met een ftreepje onderfcheidt? En zou dit ook in dezen tijd nog het het geval niet kunnen zijn? – Hier ontbreekt een ftreepje: en van daar terftond die onzekerheid, wat de Dichter eigenlijk wil zeggen.
» 222 » 3. *Sijn, oer-all'-troannen, troan'.* Hier heeft men weder een Hyphen, gelijk bl. 171, 9, en elders. Men zou den zin kunnen aanvullen met *kijtfende*, zoo dat *alle troannen oer-kijtfende* beteekent: (zijn troon) die alle troonen (van Vorsten) ver overtreft, of die boven de troonen van alle Vorften uitsteekt. Een heerlijk denkbeeld van Gods Almagt en opper-heerfchappij!
» » » 14. *Oon-fange.* Beide U. *oon-fangge.*
» » » 15, 16. *Sijn'-fchijn'.* Beide U. *fijnn'-fchijnn'*, misdruk.
» » » 20. *Oon-dwean'.* B. U. Ook hier heeft ongelukkig de L. U. willen verbeteren met *oondwaen'* te nemen. Voorts heb. ik *bijld'ns* voor *bijlld'ne*, dat, als misdruk, in de Beide U. gelezen wordt.
» 223 » 2. *Judae*, gelijk 139, en elders. Beide U. *juwdae*, dat er, uit hoofde der verbuiging, al afzigtig uitziet.
» » » ibid. *Baeye*, dat Rijm en zin vorderen. Beide U. *baeyde.*
» » » 6. *Ord'lens*, volgens de oude gew. fpell. Beide U. *oord'lens.* Zie Aanteek. bl. 141, 19.
» » » 7. *Wirddy*, 't gew. Beide U. *wirdy.*
» » » 17, 18. *Gods-rots'.* welk laatfte woord fchier tienmalen zoo voorkomt. Beide U. *Goods-routs'*, welk laatste nergens elders voorkomt.

» » » 20. *Jiemm'*, om de voetmaat. Beide U. *jiemme'*.
» » » 23. *Knæg*, dat althans vijf malen voorkomt. Beide U. *kneag'*.
» 224 » 4. *Sied'ge*, om 't Rijm, en den zin. Beide U. *Sied'gje*.
» » » 15. *Kryoele*, gew. ſpell. Beide U. *Kriöele*.
» » » 17. *Wiete*, Bijvoegl. n. w. Beide U. *wiette*, het welk het z. n. w. is, dat men onder-aan deze bladz. leest.
» » » ond. *Streamm'*. Beide U. *ſtream'*.
» » » *'t ſest*. B. U. In de L. U. ontbreekt *'t*.
» 225 » 1. *Klieuwe'*. volgens 's Dichters gewoonte. Beide U. *klieuw'*.
» » » 12. *Ljeag-ſwar*. Beide U. *Leag-ſwar*. misdruk.
» » » 16. *Teamm'*. Beide U. *team'*.
» » » ibid. *Tanck-rijk't*. Beide U. *tanck-ryyck't*. Zie Aanteeken. bl. 56, 15.
» » » 17, *Syk't*. Beide U. *ſyyckt*.
» » » 20. *Portten*. gelijk elders menigmalen. Beide U. *porten*.
» 226 » 3. *HEER'* B. U. De L. U. *HEERE*, tegen de voetmaat. verder leze men *ſterckime* voor *ſterckim'*.
» » » 9. *Wijdje*. Beide U. *wijddje*.
» » » ibid. *Jiemme*, gew. ſpell. Beide U. *jieme*.
» » » 17. *Stæf*. Beide U. *ſtaaf*.
» 227 » 1. *Knett't*. Beide U. *knet't*. Beide U. *knet't*. Zie Aanteek. bl. 220, r. 23.
» » » 2. *Recke*. Om het Rijm op *brecke*, en het taaleigen. Beide U. *reckje*.
» » » 3. *Schoerres'*, Beide U. *ſchoerjes'*.
» » » 4. *Bosckje*. Beide U. *bossckje*.
» » » 12. *Wye't*. Beide U. *wy'et*.
» » » 16. *Oerdwealsck*. Beide U. *oerdwaelsch*. Zie Aanteek. bl. 52, reg. 25.
» 228 » 11. *'k Sil*, *'k ſil*. De B. U. terwijl de L. U. dit maar eens heeft.
» » » 12. *Jean*. Om 't Rijm. Beide U. *jæn*.
» » » 17, *Buwtsje*, *oon gruwze' in tzæf*. De B. U. *Buwtssje-tsæf*. De L. U. ook desgelijks, en *groeſe'*.
» » » 23. *Berne-eangst*. Beide U. *bernne-eangst'*.
» 229 » 5. *Komt*. Beide U. *kom t'*.
» 231 » 1, *Trog-noazeljen*. Beide U. *trog-noſeljen*.

„ „ „ 3. *Japiox*. Beide U. *Japix*.
„ „ „ 6. *Ierfeck*. Beide U. *Iierfek*. Elders leest men *Ierrefse*, *schern-dobbe*.
„ „ „ 8. *Wirt*. Beide U. *wird*.
„ „ „ 11. *Tuwl*. Beide U, *tuwyl*, bedorven spelling.
„ „ „ 15. *Joft*. Beide U. *jeft*.
„ „ „ 16. *IJn*. Beide U. *in*.

Korte Oordeel- Letter- en Geschiedkundige Aanteekeningen op het II deel der Gedichten van Gijsbert Japicx.

Dit tweede Deel, of vervolg op de Gedichten van G. J., dat men achter de eerste Uitgaaf niet vindt, maar door den Geschiedschrijver van Friesland, *S. A. Gabbema*, achter de 2de uitgaaf eerst is uitgegeven, bevat wel veel belangrijks, maar is over het geheel genomen zeer gebrekkig, en vitieus gedrukt. Wij zullen de aangelegenste feilen hier aanstippen, en kortelijk aanduiden, wat wij ter verbetering van den Tekst hebben gedaan, het minder aangelegene slechts met stilzwijgen voorbijgaande.

Pag. 3. lin. 5. *Centum quinquaginta et quod excurrit annos.* Quum 2da Editio, in qua hoc Fragmentum (quid enim aliud est?) continetur, in lucem prodierit anno 1681, adeoque huic numero accedant jam anni centum quadraginta, haec Grammatices Frisicae linguae pars certe conscripta est ante trecentos annos.
„ „ 12. *Neyt-Neylen*. Editio Leovard. *Neil-Neilen*. Inter I et Y multis hic locis nullum discrimen est factum, sed saepe pro Y. editum est I. Igitur perpetua opus fuit emendatione, cujus

tamen rare mentio in his Notis facta est, nec fere, nisi ubi necesse visum est: ne notae in nimiam temere molem excrescerent. In annotatis itaque vocibus Y editum est pro I, postulante et Linguae ratione, et Auctoris doctissimi consuetudine.

Pag. 5. lin. 20. *Celder - celders - non celderen* Pagina tamen 4. lin. 19. legitur *oelder - oelderen* et *celdirs.*

„ „ „ 23. *Non heydenen.* Poeta tamen noster, G. J. hac forma plus semel usus est, Tom. I, pag. 99, etc. cf Vocabularium nostrum.

„ 4 „ 11. *Faentzin - faentziz - faentzenen.* Editio Leov. vitiose *Faantzien - Faentziz - Faentzinen.* Nos ex Linguae genio et Grammatici consuetudine edendum hic curavimus. Atque ita cum A E legitur pag. 11, lin 7. Hinc sequitur in proximis emendandum etiam fuisse *botzin-oortzin-scheyzin*, ut fere bene se habent pag. 11, lin. 6.

„ 5. „ 17. *Qui formatur addenda ad*, etc. Ed. Leov. *Qui formantur addendo, ad*, etc.

„ 6. „ 4. *Du, fugil.* Ed. Leov. *Du fugit.* Inter aves enim *columba est.*

„ „ „ 12. *Trye certen.* E. L. *Trie certen.*

„ „ „ 13. *Cruumte* - - ut pag. 5. fin. E. L. *cruumte.*

„ 7. „ 1, 2. *Hammir - Hammirs*, ut bene in seqq. et pag. 5. fin. E. L. *Hamir - Hamirs.*

„ „ „ 14. *Faams.* E. L. *Faems.* Ex Grammatici enim scribendi consuetudine *Faems* idem esset, quod *Fæms* sive *Feams* apud Gisbertum Jacobi. In nulla quam hac diphthongo plures dederunt turbas, magisque inter se diversi abierunt, quicumque nobis variis temporibus Majorum nostrorum libros descripserunt: in nulla etiam major pronunciandi varietas et fuit et nunc etiam est.

„ „ „ 19. *Schiep.* cum *h.* sic *scheyzin, schomaccir*, etc. Bene etiam legitur pag. 4, lin. 16. Edit. Leov. *sciep.*

„ 9. „ 25. *Quiden.* Legatur *quidem.*

„ 10. „ 18. *Intelligatur.* Ed. Leov. *intelligitur.*

„ „ „ 27. *Nirle, Nirlca* sine dubio eadem haec vox est,

quae in *antiquis Legibus Frisicis* Ed. Wierdsma scribitur *nitla*, vel ut apud *Wiarda* melius legitur *nedla*. Nam quod apud Eundem sequitur *nixla*, manifeste corruptum est. Plura dabimus in Vocabulario nostro.

Pag. 11 lin. 2, 3. *Doec. cluic.-clinc.* Ed. Leov. *Doeck-clynck.* Illud *K*, veteribus incognitum, a Librariis in describendo subinde additum. Quid autem *cluic* sit, quidve significet, ignoro: vereor, ne in mendo cubet.

» » » 4. *Additur in fine cilce*, sensu postulante. E. L. *addito*. Post vocem *Bancilce*, Typothetarum negligentia hic excidit *Boseilce*. De terminatione illa, *cilce*, dubitari hic potest, an non praestet scribere *ilce*; ut e *Boec* fiat primum *Boecil*, deinde *Boecilce*: quomodo in seqq. *Pong*, *Pongil*, *Pongilce*; *Pricce*, *Priccil*, *Priccilce*; *Tuwtce*, (sive potius *Tuwt*) *Tuwtilce* (seu potius *Tuwtil*, *Tuwtilce*.) Haec enim postrema addidimus, forte hic omissa, e pag. 42 fin. In talibus Proavi nostri, ut in pluribus aliis rebus, imitari solebant Romanos, quorum deminutiva desinunt in *elus*, *ulus*, *olus*, et per contractionem in *ellus*, *illus*, etc. Haec nunc hic quidem sufficiant: forte alias huc redibimus.

» 1 » 10. *Jacht. quod Brabanti vocant catten gespuijs.* L. Edit. *uatten*. Grammaticus hic vocem *jacht* a Brabantis pro *catten gespuijs* sumi, indicare videtur; et revera ea significatio voci inest etiamnunc.

» 11 » 12. *Priccillce*, negligentia Typothetarum editum, pro *priccilce*.

» 12 » 5. *Houundirt*, sic in Ed. Leov. ubique legitur; in hac Editione Typothetarum negligentia aliquoties et hic et in seqq. peccatum est.

» 14 » 1. *Fragmentum*. Ed. Leov. *Fargmentum*. Atque utinam hoc non fragmentum, sed opus integrum esset! Auctor mihi videtur seriore tempore vixisse, quam scriptor prioris fragmenti: quod notetur.

Pag. 14 lin. 5. *Quibus*, ſenſu postulante. E. L. *cui.*
» » » 13. *Characteres habebant Graecis ita ſimiles.* Verbum *habebant*, quod in Ed. Leov. deſideratur, ſenſu flagitante, addidimus.
» » » 15. *Cum eadem lingua pene uſi ſint.* E. L. *ea lingua.*
» » » 17. *Ut inde conjecturam facere posſis, utriusque populi Alphabetum tibi exhibemus*, etc. In Editione Leov. hic Typothetae, ſeu potius Librarii, multo ante, maximas turbas dederunt. Nos, ut nunc legitur, totum hunc locum conſtituimus ex ingenio, ut intelligeretur, quid auctor voluerit. Cui lubet, is conferat cum Ed. Leov. Nos dolemus, alphabetum illud utriusque populi, ex pacto, nobis exhibitum hic non esſe.
» » » 26. *Et Joachimum Hopperum*, etc. In Ed. Leov. et hic turbatum est. Nos e Suffridi Petri l. l. textum ita, ut dedimus, emendandum esſe cenſuimus.
» » » fin. *Tandem quum Romani*, etc. In Ed. Leov. hic legitur; *Tandem Romani hasce provincias debellasſent, didicerint primum Franci, et ab illis reliquos populos literis Latinis uti.*" Quae nemo non videt, quam vitioſa ſint.
» 15 » 5. *Vocales ſex, A. E. I. O. U. W.* Grammaticus noster pag. 18, Cap. VI. init. ſcripſit, *postremam esſe, et vocalium quaſi agmen claudere vocalem U.* Postea tamen agit de duplice UU; quod, ſi hujus loci verba ſunt ſincera, pro ſexta vocali habendum esſe equidem cenſeo.
» » » 11. *Pene innumera.* Vox posterior in Ed. Leov. deſideratur.
» » » 12. *Quod et doctisſimus Vulcanius, in notis ſuis etc.* Siquidem haec, ut nunc leguntur, ſcripſit Grammaticus, toto coelo errare videtur. Quod quum de viro doctisſimo ſtatuere inhumanum ſit, lineam hic librariorum culpa excidisſe puto, atque ita legendum conjicio: *Quod et Auctor Anonymus, cujus commentariolum in Alphabetum Gothicum edidit doctisſimus Vulcanius*, etc. Edidit enim Bonaventura Vulcanius hunc Ano-

nymi commentariolum cum quibusdam aliis Tractatibus; post Jornandem a se in lucem editum L. B. apud Raphelengium, 1597; ubi pag. 21 invenias quae in Textu mox sequuntur.

Pag. 15 lin. 15. *Unde mihi non vana suspicio injecta est*, etc. Sequentia vitiosa esse equidem vereor. Transscriptorem autem illum libri argentei, de quo agit hic auctor noster, Jacobus Usserius, Archiepiscopus Armachanus, in epistola ad Franciscum Junium, quae legitur in Gothico Junii glossario pag. 14, seqq., non alium fuisse suspicatur, quam Antonium Morillonum, cujus et mentionem facit Vulcanius in Dedicatione libelli laudati. Hic Transscriptor A simplex, (non duplex) Gothos scripsisse ait per CC; id quod praeterea patet ex additis vocibus, quarum pleraeque A breve habent. Res autem huc redire mihi quidem videtur, illud CC per ταχυγραφίαν corruptum esse atque ita factum e charactere literae Gothicae A, prout ibi pag. 20 exhibetur, et pene simili figura a viro celeberrimo Bilderdijckio repraesentatur, in libro Belgice conscripto et nuper edito, cujus titulus est: van het Letterschrift, pag. 43.

» » » 18. *Majores autem nostri.* Post haec verba in Ed. Leov. sequitur *duplex A A*, quod sensu flagitante omisimus, paulo enim post loco suo (lin. 21) legitur.

» 16 » 1. *Rjushta.* Vitium typographicum: lege *Rjuchta*, ut est in Ed. Leov.

» » » 12. *Graeco E notatur.* Nihil magis a vero abhorret, quam quod Editio Leov. hic habet, Graeco Y notatur. Etiam in *Nelle bern orten Yten*, turbatum est ibidem.

» » » 14. *Simpliciter: E.* vitium typographicum: Legatur *simpliciter ut E*, quemadmodum et Edit. Leov. habet.

» » » 15. *Sonum eorum non raro flectit.* vox *raro*, quae in Leov. Edit. desideratur, addenda nobis videbatur.

Pag. 16 lin. 18. *Siquidem ponatur E ante A, flectit et quasi absorbet A.* Male Edit. Leov. *Siquidem ponatur E ante A. flectit E.* quasi etc.
» » » 20. *In sublimiori spatio.* Edit. Leov. *sublimari*, male.
» » » 25. *Georne, Sceolden: Geleorned.* Haec Anglo-saxonica sunt. Leov. Editio etiam hic male habet *Georue, Scheolden, Geleorden.* Pro *ut* paulo ante dedimus *et.*
» 17 » 6. *Vel lineam*, ut sensus postulat, pro *sed lineam*, quod in E. L. est.
» » » 9. *Quae non unis castris militat.* Leov. Ed. *mancitat.*
» » » 12. *vocalis spiritus exilis.* ultima vox *exilis* addita a nobis est, sensu requirente, I enim sonum in pronuntiando exilem habet, ut notissimum est.
» » » 15. *Hird, Winne, Finne, Sinne.* sic enim, ut I breve audiatur, scribendum est pro *Fine, Sine.* pro *Fird* notius dedi *Hird.*
» » » 18. *I. Consonans reliquis vocalibus praeposita consonantis vicem fungitur.* Ed. Leov. *I. consonans cum reliquis vocalibus praeposita consonanti vocem fungitur.* vocem *consonans*, etsi quodammodo abundat, tamen servavi. Ceterum conf. pag. 19. lin. 1,
» » » 20. *Iaen, Iara, Ialta.* vox prima, alieno loco posita, huc revocata est.
» » » 22. *Tiurne, - Tiurne.* Haec vitio carere non videntur. Vid. *Vocabularium nostrum.* Paulo ante legatur *Hslijck* pro *Hsslijck.*
» 18 » 14. *Non per I.* In Ed. Leov. desideratur *Non.*
» » » ibid. *sed per U tenue exprimunt.* Voces duae postremae additae a me sunt, sensu ita postulante.
» » » 16. *Ore constricto.* Leov. Ed. *constructo.*
» » » 20. *Augoustos, Roufos.* L. E. *Ougustos, Roofos.*
» » » 26. *Nam in lingua nostra*, etc. Haec vitio carere non videntur. Nonne *cum duplici* V. V. Paulo post legatur *Brouuen*, ut bene habet E. L., pro *Brouen.*
» 19 » 1, 2. *In V incipientia.* Haec verba, quae Typothetarum oscitantiae debentur, deleantur.

» » » 3. *Ut sensum exprimant*. L. E. male *exprimat*.

» » » ibid. *Nam verba wrâd*, etc. L. E. *Num in verbis wrâd*. Sequentia autem Verba vitiosa sunt; quare, tanquam deposita, intacta reliquimus.

» » » 12. *Quid*, *custodire*, *Plorat*. ultima vox addita a nobis, sensu postulante. *Weint*, a *weinen*, nostrum *weenen*, Latine significat *plorat*.

» » » 15. *Modo, sed et*. E. L. *modo et*.

» » » 20. *Simpliciter ut A E*. E. L. *Simpliciter ut Æ*, male. conf. quae leguntur pag. 16 cap. III. In sequentibus multa mendosa esse videntur, non facile restituenda.

» 20 » 16. *Malen*, *draien*. Et hic Typothetarum negligentia pro *Maien*, quod est in Ed. Leov., datum est *malen*, quod emendetur.

» » » 26. *Freound*, *Schreound*, *Treound*, *Gleoun*. Haec Ed. Leov. male *Freoundt*, *Treoundt*, *Greoun*.

» 21 » 3. *PH* pro *F*. Ed. Leov. *F. et PH*, male.

» » » 7. *Phash*. Emendetur hoc vitium Typothetarum et legatur *Pfaff*.

» » » ibid. *H*, *signum aspirationis*. Male Ed. Leov. *H sine aspiratione*.

» » » 9. *Post G*, *T et R*. male et hic Ed. Leov. *post D*, *T et R*. Excidisse autem quaedam videntur; exempla enim aspirationis post R auctor non addidit. Addamus igitur *Rhoof*. Ante quasdam literas aspiratio etiam poni solebat ut ante I; cujus exempla apud Auctorem nostrum reperias. Ante L, ut H*lapen*, currere; H*lote*, sors; H*luud*, sonus. Ante R, ut H*rapa*, clamare; H*rera*, tangere. Ante W ut *Hwa*, quis; *Hwant*, nam; *Hwelcka*, qui. Illud H deinceps ipsi voci, cui praefixum erat, adhaesit tamquam litera, ut *Huckera*, uter, quis: *Hocker wey*, apud Gisbertum Jacobi, quae via. Alibi, *oon hocker sijde*, qua parte. Proprie erat *huockera*, contr. pro *huelckera*.

» 21 » 14. *Constat*. Ed. Leov. *contra*, Haec vox finem im-

ponit Fragmento Grammaticae egregiae, quae si fuisset integra, filum nobis traderet Ariadnaeum, quo vestigia nostra regerentur. - Sequitur nunc, a pag. 22 ad pag. 41, *Specimen antiquae linguae Frisonicae*, quod etsi vitiosissime est descriptum, intactum fere reliquimus, quia consilium cepimus illud postea, ubi Deus otium, vires et occasionem praebuerit, cum aliis commentariolis accuratius edere.

Bl. 42 Op deze Bladzij heb ik het on-friesche der Inscriptie van S. A. G., zonder zulks van woord tot woord te melden, verbeterd, en voorts op de volgende Bladzijden deze en gene kleinere gebreken weggenomen, gelijk elk, die de moeite wil nemen om deze derde Uitgaaf met de tweede te vergelijken, zal kunnen zien. Slechts de voornaamste misstellingen stip ik aan.

Bl. 42 r. 4. van onder *Tuwtce*, *Tuwtilce*, Hier uit schijnt te blijken, dat het Handschrift van den Grammaticus, bl. 11., ten tijde van *G.* J. meer bevattede, dan de L. U., want deze woorden vinden wij daar ter plaatse thans niet. En zoo is het ook met *Yeft*, *Yeld*, en *Yold*, in het begin der volgende bladzij, gelegen.

» 43 » 20. *Haed-histoarje*. L. U. *haed-extoarje*. Het eerste vindt men ook I d. bl. 85. en t. d. pl. *Histoarjefersfen*, en elders. *Extoarje* is straattaal, zoo als *excetera*, enz.

» » » 28. *Dy jo alle*. L. U. *Die jo alles*.

» 44 » 14. CIƆIƆLIV. Dit is een drukfeil; men leze CIƆIƆCLIV.

» » » 3. van ond. *Jon E*. L. U. *joe E*.

» » » 2. van ond. *Tanckberheyte*. L. U. *Tanckbaerheyte*.

» 45 » 16. *Rijggels*. L. U. *rijgglen*.

» » » 17. *Tjockte*. L. U. *Tjocktje*.

» » » 20. *To folijen*. L. U. *folje*, zonder *to*.

» 46 » 3. *Seynd*. L. U. *eynt*.

» » » 4. *Macduel*. L. U. *Macduwel*. Beneden aan deze bl. leest men *Macduelsche*, en bl. 56 *Macduel*.

» 47 » VII. Br. r. 5. *Nommelijckheyte*. L. U. *nammelyck-*

heyte. Nommel en *Nolck* vindt men meermalen vereenigd.

» » » 5. van ond. *moacht*. L. U. *moat*.
» 48 » 2. *Taestje*. L. U. *teastje*.
» » » fin. *Maey* - L. U. *May*.
» 49 » 2. *Maetschippye iz*. Dit laatste woordtje heeft de L. U. niet.
» » » 7. *Queackje*. L. U. *kueackje*.
» » » 9. *Ljeauwerd*. L. U. *Ljeauwerden*.
» » » 11. *Oon-jegge*. L. U. *oon-jæge*. Het eerste vindt men ook reeds I. d. bl. 198. zoo verbeterd.
» » » 14. *Hier mey*. L. U. *hier mei, in nei*. - De twee laatste woorden, als zin-storende, zijn door mij weggelaten.
» » » 3. van ond. *Stam-boeck schreauwn*. Dit laatste woord, dat de zin vordert, leest men in de L. U. niet.
» 50 » 5. *Hickeljen*. L. U. *hekeljen*, dat gewone Lands-dialect is.
» 51 » 1. *Wachte*. L. U. *wachtje*.
» » » 4. *Fodderye*. L. U. *voddeye*.
» » » 14. *Oast-moanne*. L. U. *monne*.
» » » 21. *Ljeauwerd*. L. U. *Ljeawerde*. zie bl. 49. r. 9.
» » » 6. van ond. *Uwnck*. L. U. *uwck*.
» 52 » XIV. Br. r. 1. *Stjuwg*. L. U. *stjoeg*.
» » » 2. *Belauwe*, beloofde. L. U. *beljeauwe*. Zie bl. 57 en 60.
» » » 14. *Schijdt*. L. U. *schijd*.
» 53 » 3. *Goune*. L. U. *guwne*.
» » » 5. *Stuwne*. L. U. *stouwne*.
» » » 6. *Ey! Gy!* Staat dit ook in verbindtenis met den uitroep bij Baardt, deugdensp. bl. 364. *Ey geyse!* en met *ghyse* bij Bredero, in Jerolimo, I d. door mij genommerd met bl. 343?
» 54 » 1. *Hânlinge-dy*. L. U. *dat*.
» » » 4. *Schijdt*. L. U, *schyedt*.
» » » XVII Br. r. 1. *Bly bin ick dat*. L. U. *dae*.
» » » 6. *Forstne*. L. U. *Uorstne*. Dit Gedichtje leest men, met weinig verandering, ook I. d. bl. 85.
» 55 » 4. *Dear ijn*. L. U. *daar yn*.
» » » 20. *Ick kint 't*. Men leze hier *ick kin 't*.

» » » ond. CIƆIƆDLVI. Men leze hier CIƆIƆCLVI.
» 56 » 4. van ond. *Fornoeyinge.* L. U. *forneynge.*
» 57 » 19. *Oersjen.* Men verbetere deze drukf., en leze *Oersjean*
» 58 » XXIII Br. 1. *Jinsteande.* L. U. *jinstiende.*
» 60 » 4. *Ferſjen.* De L. U. heeft hier *forsjean*, gelijk ik verzoek hier te verbeteren. Het Gedichtje onder aan leest men ook in 't I. D. bl. 48 met eenige verandering.
» 62 » 8. *Siet*, zat, gezeten was. L. U. *Sjiet.* De volgende reg. zal misſchien eenig licht ontvangen uit *van der Veens* overz. bruil. zangen, bl. 224. Nu vrijers, drooge droomers.
» » » *Tanck-frisſelgje.* Vlecht uit dankbaarheid. L. U. *Tanck-friesſelg'e.*
» » » ond. *Ruwne.* L. U. *roune.*
» 63 » 7. *Twierretop.* L. U. *twirtop*, dat mij voorkomt bedorven te zijn. Aan Prof. *Wasſenbergh* behaagde het eerſte ook, dat Hij vertaalt: *dwaalhoofd.*
» » » 10. *Fen Carie.* L. U. *fenne Carie.*
» » » 15. *Oonkaam.* L. U. *omkaem.*
» 64 » 1. *On-teamelijcke.* Lees hier, gelijk de L. U. heeft, *onteammelijcke.*
» 65 » 9. *Fen in frouw-minſche.* In de L. U. mist men *in.*
» » » 31. *Baernde.* L. U. *bårne.*
» 66 » 4. *Fortjettel-boetjen.* L. U. *fortjearttel-boetjen.* Een *ketel* wordt in 't L. Fr. genoemd *tjettel.* Hier is Dichter of Drukker geheel van 't ſpoor geweest.
» » » 6. *Nae.* Men verbetere dit woord, dat volkomen misdruk is, in *nea*, nooit.
» » » 21. *Leare.* Ook dit verbetere men in *learre*, zoo als in de L. U. ſtaat.
» » » 7. van ond. *Forwigſeljen.* L. U. *forwrigſeljen.*
» » » 4. v. ond. *Kosatge.* De L. U. heeft hier beter *kostge.*
» 67 » 5. van ond. *Ick, dy de hiettene.* De L. U. heeft het woord *dy*, dat hier gevorderd wordt, niet.
» 68 » 8. *Det.* Men leze *dat*, zoo als in de L. U. ſtaat.
» 69 » 14. *IJnne hijmmel in oppe yerde.* Het woord *in* ontbreekt in de L. U.
» » » 22. *So greate forſijckeringe.* Het woord *greate* vindt men ook niet in de L. U.

» » » 2. van ond. *Toschen*, men verbetere ook hier *toscken*. En wat hoger hebben wy *æfmiette*, afmeten, voor *æfmiettigje*, dat in de L. U. staat, verbeterd.

» 70 » 6. van ond. *Onjouwlijcke*, ondragelijk, zwaar, De L. U. *on-lijcke*; misdruk.

» 72 » 23. *Ynwoonders*. Een domme drukvout! De L. U. *ijnwenners*.

„ 74 „ 1. *Nicocles* 't *forstân wey-habbende*. D. i. *verstaande* t. w. wat te voren verhaald was. *'t forstân weyhabbe*, intelligere.

„ „ „ 5. *Onderhâdde*. Onvolm. voorl. tijd. De Dichter gebruikt ook zoo *hâdde* voor *hoalde*, welk laatste vooral in den Zuidhoek van Fr. thuis hoort; zoo vindt men in Prof. *Wassenberghs* Bijdr. I, 161. *hoolde*.

„ „ „ 7. *Besleatene*. Dit vindt men althans 7 malen. De L. U. heeft hier *besluwttene*. Men moet geen dubbelde onvolm. voorl. tijden vormen, die er niet zijn.

„ „ „ 19. *Wanhoape*. Hier voor vindt men in de L. U. het bedorven *wan-hæpe*.

„ 75 „ 10. *Om t' ijpenbierjen*, Hier leest men in L. U. *o. t. naet t' ij*. Hoe 't er uitgekomen is weet ik niet; maar de Tekst heeft er niets bij verloren.

„ 76 „ 27. *Dy her ijn her sliepkeamer alle formeyts ontteyn hie*. In de L. U. is dit door uitlating bedorven: *alle forteyn hie*. Men had zelfs meer kunnen invullen, b. v. d. h. ij. h. s. *opsletten*, *in oon alle* f. o. h.

„ 77 „ 14. *Ontslitsene*. L. U. *onslitsene*.

„ „ „ 18. *Meywitten*. L. U. *Ghewitten*, dat tot de algemeene dialect, niet tot de L. Fr., behoort.

„ „ „ 22. *Bloed-slirten*. Dit is bij den herdruk blijven staan. Men leze, zoo als de L. U. wel heeft, *bloedslirtten*.

„ 77 „ 31. *Beschaedge*, de L. U. *beschædge*. Men leze zoo als ik had opgegeven *bescheadge*, beschadigd. Terwijl *beschaedge* beteekent *overschaduwd*, ontdekt, en hier dus niet past.

„ 78 „ 8. *Dear mey fordgean in.* L. U. *d. m. ford in.*
„ „ „ 4. v. ond. *Smyten.* Lees hier *smijtten*. gelijk in de L. U.
„ 79 „ 14. *Trog wanhoape in forsleynheyt.* De L. U. *Trog wan forsleijnheyt.*
„ „ „ 4. van ond. *Ontmietinge.* Lees ook hier *ontmiettinge*, zoo als in de L. U. staat.
„ 80 „ 1. *Forlijne.*-*forlijnne*, gelijk de L. U. wel heeft.
„ „ „ 11. van ond. *Æschje.* Waar voor de L. U. heeft *æsche.* dat de onv. voorl. tijd is.
„ 81 „ 11. *Uwt-djiepje.* L. U. *uwt-djiepte*, misdruk.
„ „ „ 2. van oud. *Oere minschen het.* Dit laatste woordje ontbreekt in de L. U. zoo is in deze U., eenige regels hooger, *gee-kindene*, bij het herdrukken bedorven voor *goe-k.*
„ 84 „ Dit Gedichtje vindt men ook I d. bl. 85.
„ 85 „ 9. *Dreaum.* Deze drukfout verbetere men, en leze zoo als ik den Drukker opgaf *Dreauwn.*
„ 86 „ 13. *To kiermjen sen pijnne ijnne toscken.* De 4 laatste woorden, die men in de L. U. mist, meende ik, tot verstand van de plaats, te moeten invullen. Voorts leze men voor *jancken* reg. 6 v. ond. *janckjen*, zoo als de L. U. wel heeft.
„ 87 „ 11. van ond. *Boask-jieren, oarz az.* De twee laatste woorden ontbreken in de L. U.
„ 88 „ 23. *Licht to merckjen.* De L. U. *Ljeacht*, dat hier niet past.
„ 90 „ 11, *To-fallen lit het.* Dit laatste woordje ontbreekt in de L. U.
„ „ „ 7. van ond. *Iz sijn lichemlijcke ærbeyde* - *De* L. U. *In s. l. æ.*
„ „ „ 3. van ond. *Sônnerlings.* L. U. *sonderlings.* Zie Woordenb.
„ 91 „ 9. *Nuwget it him.* L. U. *noeggit him*, met uitlating van *it.*
„ „ „ 11. *Trog de toarst.* In de L. U. leest men hier en in reg. 19 *treast.*
„ „ „ 28. *Innckeler.* L. U. *Inzeler.*
„ 92 „ 22. *Wij sille uwz bedrægen sijnne.* Het eerste woord mist de L. U.
„ 93 „ 12. *In gick datse miene.* Ook dit laatste woord ontbreekt in de L. U.

» » » 16. *Tjienne habbe.* De L. U. *tjienje.*
» 94 » 21. *Dy de oare.* de L. U. *die de oore.*
» » » 4. van ond. *Dy lijckje.* de L. U. *dit l.*
» 95 » 12. *Uwt goaldne in sulveren bijckers.* De L. U. *goald in sulvere.*
» 96 » 2. *Om sijn hægte.* L. U. *hægste.*
» » » 8. Achter het woord *kijtsſne*, vul ik, om den zin goed te maken, deze woorden aan: *Y soene er heel oarz oer tinsse.*
» » » 18. *Wat dat im to sore.* De L. U. *nu* voor *im.*
» 97 » 15. *Ick förſijckerje.* De L. U. *In f.*
» » » 18. *O kroane!* Van Antigonus, Koning van Azie, wordt bijna hetzelfde verhaald doo Stobaeus, pag. 344.
» 97 » 28. *Neye wirdde anderje.* d. i. naer behooren. De L. U. *wird.*
» » » 4. van ond. *Trije-hernig Sicilien.* Trinacria. De L. U. *Trye-hering Sisilien.*
» » » 3. van ond. *Roamere scheyne.* L. U. *Reamere scheint.* Het deelw. past hier.
» 98 » 2. *Oon-tjoglijckheyte.* Dit woord beteekent *aantrekkelijkheid*, bevalligheid. *Ten Kate* zet het op de gis af over door *genade.* Met verandering eener letter heeft men hier misschien de echte lezing in *oon-sjoglijckheyte*, *aanzienlijkheid*, *aanzien*, *luister.* reg. 11 leze men *bejearje.*
» » » 16. *Wier om hij.* de L. U. *wier oer hij.*
» » » 27. *Sille wy nu socke ljue lockigh reckenje om dizze miengje.* De L. U. heeft hier *gemiene*, dat hier niet past. Men vergelijke boven aan de 2 reg. „zullen wij, zegt de Schrijver, nu zulke lieden, (hoedanige flus te voren beschreven zijn) gelukkig rekenen om dit hun gevoelen; die zich zelven daarom (t. w. om hunnen hoogen staat en aankleve van dien) ongelukkig hielden, die hun geluk in de vernedering zoeken," enz. *Ten Kate* gaat ook hier zijn ouden gang:" zullen we nu de zulken *in hunne ingebeelde grootheid* gelukkig rekenen." Mij dunkt de meening, of 't gevoelen van eenen Salomo, Augustus, Tiberius, Diocletianus, Keizer

Karel V, had hem moeten terug houden van zulk vertalen.

» 99 » 6. *Teame*. Een drukfout. Lees *teamme*, ten onder gebragt.

» » » ond. *Jæ beærbeijdje*. De L. U. *In b.*

» 100 » 8. *Omgong*. L. U. *ongong*.

» » » 18. *Miz-hægje God*. Hier is door verzuim van den Letterzetter achter het eerste woord weggelaten *Y*. Men leze dus: *miz-hægje y God*. Zoo als in de L. U. ook staat.

» » » 11. van ond. *Howol it im*. L. U. *h. i. nu*. Vergel. bl 96 - 18.

» » » 3. van ond. *formijen*. De L. U. *fornyen*.

» 101 » 7. *Fordomje*. De L. U. *fordoemje*.

» » » 12. van ond. *Beschern-slingre*. De L. U. *beschern-slingre*, dat niets kon beteekenen. In de Voorr. leest men: *meye schern-stirt beslingre*. *Dit is een* van die treffelijke Metaphoren, die de Dichter van 't Land en Landleven ontleent.

» » » 11. v. ond. *yenige pleats*. L. U. *yenig*. R. 2. v. ond. leze men: ijnne wrâd *fijnne*.

» 102 » 5. *Hier*. d. i. op aarde, in dit leven. De L. U. *her*. De slotsom (zegt de Schrijver) is deze, dat zij de wereld (d. i. het bederf, dat in de wereld is) *hier* altijd in 't een of ander (Lid) gevoelen. *IJnne somme dat*, leest men ook reeds bl. 65. Men kan achter het woord *herre* ook aanvullen *Lidmaten*, dat een zeer geleidelijken zin zou opleveren.

» » » 2. van ond. *In om dear sen*. De L. U. *In dear sen*.

» » » ond. *Yn lijtser*. De L. U. *ijn yen lijtser*. Indien de Letterzetter altijd zoo bescheiden zondigde, men verloor er weinig bij.

» 103 » 22. *Bijttne in knæge*. De L. U. *bijtne in knæge*.

» » » 5. van ond. *Minglet*. De L. U. *minglen*.

» 104 » 1. *Jin uwz sotte sore wrâd*. De L. U. *jin uwz sot*, *f. w.*

» » » 8. *Râsene jachte*. De L. U, *râsende*. Het eerste is L. Fr., het laatste gewone Lands-dialect. Men vindt het eerste ook in Doril. en Cleon. bl. 77. r. 4.

» » » 19. *In hyer ijn fjouwer-in-trijttigen to kleauwen*, *in hij sil nin inckle sloer twisсhe him in sijn broar.* –

In de L. U. ontbreekt een volle regel, van *to-kleauwen* tot *broar*, dien ik van 't mijne heb ingevuld.

„ „ „ 5. van ond. *Wetten en kerren*. L. U. *kearren*. Ker, keur, vindt men zeer dikwijls in de O. Fr. Wetten. en bij onzen G. J.

„ 105 „ 11. *Al it jinge in minsche*. In de L. U. ontbreekt *in*.

„ „ „ 24. Voor *tijget* leze men hier *tijgget*, zoo als in de L. U. wel staat.

„ „ „ 29. Voor *noch*, dat men bij onzen Dichter nergens aantreft, leze men ook hier met de L. U. *nog*, gelijk eenige woorden verder.

„ „ „ 8. v. ond. *Suwn in restlijcke*. L. U. *ik* voor *in*.

„ „ „ 3. v. ond. Hier is in de L. U. een regel uitgevallen, die ik dus invul na 't woord *bernsckheyte*: *weer op ny, dy (dat maest to bekleyen iz) mey kæge steat in oon-sjoen forfilschippe iz.*

„ „ „ 2. v. ond. *IJn dizze tijd*. In de L. U. ontbreekt het laatste woord.

„ 106 „ 3. *IJn dizze*. De L. U. *ijn diz*.

„ „ „ 25. Hier is weder een regel uitgevallen in de L. U. Ik vul na *beklæget*, *dy* aldus verder in: *naet weerom to heljen iz, in tinckt meer oon 't quea.*

„ „ „ 2. van ond. *Eynge*. de L. U. *eingje*. Het deelwoord past hier.

„ 107 „ 5. *In oare queaën*. De L. U. heeft het laatste woord niet: 't is door mij ingevuld.

„ „ „ 17. *Dy jinge ijn*. De L. U. *Dy jinge dy ijn*. Het menigvuldig gebruik, dat de Dichter maakt van *dy jinge dy*, heeft de Letterzetter der L. U. vermoedelijk verleid. Hier echter past het niet.

„ 108 „ 29. *Yen oare quea*. Men leze hier *oar*.

„ „ „ 30. *'t eerst ijnflijmje*. Verbeter ook hier *'r eerst ijnflijmmje*.

„ 109 „ 6. *Oppe uwt-gong*. De L. U. *op*, misdruk.

„ „ „ 11. *Schijp-faerte*. Voor dit on-friesche *faerte*, leze men zoo als de L. U. te regt heeft, *fearte*. En reg. 14 *rjuecht* voor *rjeucht*.

„ „ „ 24. *Uwzes libbens*; gelijk kort hierna ook volgt, *uwzes wezzens*. De L. U. *uwe libbens*.

„ 110 „ 4. en 5. *Do to-komne*. De L. U. *de to-komme*, misdruk.

„ „ „ 6. *Jingwirddige*. Een drukfeil: men leze *jinwirddige*.

„ „ „ 20. *Dy jinge eck dy lemuwet*. De L. U. *lauwet*, dat geheel iets anders beteekent. Zie 't Woordenb.

„ „ „ 9. van ond. *nait allinne pietje*. De L. U. *alle*, misdruk, Voor *wezze*, wat vroeger, leze men *wezzen*.

„ 111 „ 25. *Lichemme*, het gewone. De L. U. *lichimme*, misdr.

„ „ „ 30. *Neadwindig*. De L. U. *neadwinding*. Doch het volgende woord *brittsen*, door den Letterzetter bedorven, verbetere men tot *britsen*, gelijk de L. U. te regt hier heeft.

„ 112 „ 14. *Lemuwje it jinge*. De L. U. *Lauuje ir*.

„ „ „ 28. *Behôffje*. overal vindt men de *oa*, een enkelde maal *oo*, bij misdruk. Men leze hier, gelijk in de L. U. *behôeffje*.

„ „ „ 31. *Sonerlingste*. de L. U. *sonderlingste*. Men leze *sonnerlingste*.

„ „ „ 34. *Sijcke*. Een drukfeil. Lees: *sifkje*, gelijk de L. U. te regt heeft.

„ „ „ 3. van ond. Hier is een geheele regel uitgevallen, in de L. U., tusschen *bliez* in *flearren* in. Ik vul denzelven dus aan: *bliez-stien*, *in oare quoatme*, *den in smert- leaze dea to fleurren*. *Bliez-stien*, is hier *steen in de blaas*, *graveel*, de *steen* gewoonlijk genoemd.

„ „ „ 2. van ond. *Uwt-tiermjende fen ljea to ljea*. de L. U. *uwt t. f. lea to lea*.

„ 113 „ 11. *Flwemschen*. Een drukfeil. Men leze *Flæmschen*.

„ „ „ 10. van ond. *In Y fille*. In de L. U. ontbreekt *Y*.

„ „ „ 9. van ond. *Fen it to-kommene*. In de L. U. ontbreekt *it*.

„ „ „ 4. v. ond. *Betellje*. De onbep. wijze. De L. U. *betelle*.

„ „ „ 2. van ond. *Bepreauwe*. Een drukfeil. Lees *bepreauwn*, het deelwoord.

„ 114 „ 4. *It lichem fil eare trogge brwackme forterd in æfmed wezze, eer y*. In de L. U. ontbreeken de woorden *trogge b. f. in æ. w. eer*.

» » » 6. *Y bejearje in lang libben?* *Y bejearje lang libben*, heeft men in de L. U. te onregt. Er wordt een vraagteeken vereischt, en het voorzetsel *in*.

» » » 23. *Naet woene æfstean, om it to betjienjen, mar sahn kearre woene betjienje.* Van deze woorden, waarmede ik den Tekst heb aangevuld, ontbreeken alle, behalve de twee eerste en laatste, in de L. U.

» » » 25. *Naet to dwaen om de tjenst Goads*, In de L. U. ontbreken *to dwen*.

» » » 29. *Folmeytsje kinne*. De L. U. *kin*. Het meerv. wordt hier gevorderd.

» » » 32. *Eijnge wirt*. De L. U. *eige wirt*.

» 115 » 6. *Wizze*. Een drukfeil. Men leze *wezze*.

» » » 18. *Æf 't den trog fjoer, trog swird, trog hongre æf sjcachtme; æf it binne trije jieren.* Hier is in de L. U. weder een regel uitgevallen, want daar ontbreken alle woorden van *fjoer* tot *jieren*.

» 116 » ond. *uwz libben bruwcke*. Het middelste woord, hier noodzakelijk, ontbreekt in de L. U.

» 117 » 5. *Sijckje*. Men leze hier vooral *sijkje*.

» » » 6. *Frijmoedlijck æfwachtje, op dat jæ uwz naet onforsjoens kin oerfålle.* Hier was al weder in de L. U. een regel uitgevallen, en wel alle woorden behalve het eerste en laatste.

LIJST

DER VOORNAAMSTE DRUKFEILEN EN NADERE AANTEEKENINGEN.

Bl. 5 reg. 18. voor *Gålle* lees *gållje*.
» 7 » 4. — *Asse* - *Az-se*.
» 10 » 7. — *krijget* - *krijgget*.
» 12 » 9. — *ickje* - *ick*.
» 13 » 18. — *Asse* - *Az-se*.

Z 2

„ 17 „ ond. — *Dôrvigh - drôvigh.*
„ 24 „ 15. — *Borl's - borlls.*
„ 30 „ 11. — *Stijl - ſtijll.*
„ 33 „ 2. — *da - dat.*
„ 33 „ 17. — *earnje - earnje.*
„ 36 „ 20. — *Tzerl - Tzierl.*
„ 40 „ 9. — *aeck - eack.*
„ 40 „ 26. — *ſielen - ſiele.*
„ 41 „ 14. — *foroorſaeckje - foroorſaecke.*
„ 42 „ 20. — *forbied'et - forbiedet.*
„ 43 „ 30. — *forkirtet - forkirttet.*
„ 43 „ ond. — *wynen - wijnnen.*
„ 45 „ 1. — *sjongen - sjongjen*, om 't Rijm.
„ 48 „ 26. — *'t eyn - t' eyn*, d. i. eindelijk.
„ 50 „ 3. — *hier - hyer.*
„ 55 „ 9. — *ſtruwck - ſtruwck.*
„ 56 „ 1. — *wolkom' - wolkomm'.*
„ 56 „ 5. — *oorsjoght - oersjocht.*
„ 56 „ 7. — *ſjield - ſjild.*
„ 56 „ 11. — *droegge - druwge.*
„ 60 „ 17. — *Frjuene - Frjuen'*, om de voetmaat.
„ 61 „ 4. — *wreckſjochte - wrecksjocht'*, ook om de voetm.
„ 63 „ 3. — *ſluecht,e - ſluchtje.*
„ 70 „ 12. — *ijn oar - ijn in oar.*
„ 72 „ 15. — *ſleyn - ſleyn.*
„ 74 „ 3. — *t'huwzs - t'huwz.*
„ 77 „ 8. — *tijge - tijgge.*
„ 81 „ 6. — *ijn - ijnne'.*
„ 90 „ 21. — *'t onrjuecht - t' onrjuecht.*
„ 91 „ 20. — *Sinne' - ſinn'.*
„ 91 „ ond. — *miet' - miett'.*
„ 92 „ 3. — *onderhâdden - onderhâden.*
„ 97 „ 8. — *ferhirdd' - forhirdd'.*
„ 101 „ 5. — *gled' - gledd'.*
„ 106 „ 6. — *Y ſill'. - Y ſille*, om de voetmaat.
„ 108 „ 7. — *moanne ſlierte - m. in ſ.*
„ 109 „ 17. — *du - nu.*
„ 109 „ 19. — *boarst - borst.*
„ 120 „ 7. — *frjuen' - frjuwn'*, om 't Rijm.
„ 122 „ 15. — *'t âder - t' âder.*

,, 125 ,,	2.	—	*d' âde fen jister' dey*, d. i. de verloopen dag van gisteren.
» 123 »	24.	—	*wijt'ne - wijtt'-ne.*
» 146 »	9.	—	*ſorgſâd'ge - ſorgſâd'ge.*
» 147 »	7.	—	*haegſte - heegſte.*
» 154 »	8.	—	*miete - miette.*
» 156 »	5.	—	*ſil' - ſill'.*
» 157 »	11.	—	*moarde - moardde.*
» 158 »	2.	—	*ſwolmt' - ſwolm't.*
» 160 »	5.	—	*Jôn Jo'n*, u een gelijk zoo *to'n*, 165 - 15. 182-16. 211-2. *dy'n*, 161-1. *dy'r*, 197-8. *da'k*, 217, ond. enz.
» 160 »	11.	—	*misdieden - mizdien.*
» 160 »	13.	—	*træst - treast*; gelijk bl. 161, 8. *traest - treast*, en 179, 12. *traests - treasts.*
» 160 »	ond.	—	*wanheap' - wanhoap'*. want *heap* bet. cumulus.
» 163 »	10.	—	*walmt 't - walm't.*
» 163 »	ibid.	—	*ijnfirn' - ijnfiern'.*
» 164 »	24.	—	*ſtrânn'? - ſtrânn':*
» 165 »	12.	—	*Yrog - Trog.*
» 169 »	1.	—	*besjocht - beſocht*, inviſebat.
» 169 »	10.	—	*'t nin - t' nin.*
» 169 »	14.	—	*grimmytig - grimmijttig*, gelijk men in beide U. leest. Het woord ſchijnt namelijk zamengeſteld uit *grim* en *hittig* of *hijttig*. Het had dus eig. moeten zijn *grim-hijttig*. Zie verder het *Woordenboek*.
» 184 »	12.	—	*om - o.*
» 188 »	5.	—	*'t eyn - t' eyn*. Zie 48, 16. 163, 11.
» 191 »	ond.	—	*ſlirte - ſlirtte*, gelijk beide U. hebben. De onvolm. voorl. tijd.
» 195 »	11.	—	*fird' firdig*, - *firdd' - firddig*. vaard - vaardig, zeer vaardig, terſtond bereidvaardig.
» 200 »	6.	—	*'t ijnjen - t' ijnjen.*
» 200 »	8.	—	*knet' - knett'.*
» 202 »	7.	—	*ſelje - ſellje*, d. i. vellen.
» 202 »	17.	—	*'t Herr' - t' herr'.*
» 205 »	7.	—	*'s - s'*, d. i. *ſe, zij.*
» 211 »	17.	—	*ſet' - ſett'.*
» 213 »	7.	—	*ſlijpp' - loſſ' - boff'*. Het Rijm en de zin

beide gebieden ons hier te lezen *stijpp'-leaz' boff'*. Kamphuijzen vertaalt wel *met lossen bof*, maar juist dit *losſen*, is *stijpp'-leas'*. steenloos.

» 215 » 7. — *Rjuecht't - Zjuecht'*. want het eerste is in de 3 persoon. Eigenl. moet het zijn *rjuechtje*, regis, seu potius judicas. Maar dit dult het Rijm niet.

» 217 » 13. — *Lof-sjong' - lof-sjongj'*, gelijk beide U. ook hebben.

» 218 » 6. — *dearomm' - dearom.* Ik vrees, dat het eerste geen L. Fr. is. Ook is er dubbelzinnigheid in de beteekenis. want *omme* beteekent bij G. J. *om de.* Ik heb daarom, bl. 219, 2 reg. van ond. ook zoo verbeterd, zelfs ter verzachting van de lezing.

» 219 » 2. — *binneſſ - binne - s'*.

» 223 » 13. — *dolduwck't*, staat hier voor *duwck't dol.* Zoo ook bl. 224. 6. *ijn-mie't*, voor *mie't ijn.* bl. 91, 9. *Ney-gald'* voor *gålde neij.* Dit behoort tot die Voorzetsels, welke in de oude talen soms onafscheidbaar zijn, waar over reeds elders in de Aanteek. is gesproken.

» 227 » 4. van ond. voor *ontweydje - ontwijdje*, gelijk ook in beide U. staat.

» 227 » 5. van ond. voor *onbekluuwbre - onbeklieuwbre*, gelijk in beide U. staat

De druk-feilen, die in het II d. waren ingeslopen, heb ik in de Aanteekeningen reeds opgeteekend. Het verder storende, dat de Lezer mogt ontdekken, zal uit het Woordenboek hem kenbaar worden.

Vervolg op de Lijst van Druk-feilen en nadere Aanteekeningen.

Bl. 9 ond. Moar, ick ſpearr' nin doave stocken.
De Heer Gouverneur, Jr. *I. Æbinga van Humalda*, vat deze plaats dus op: Moer, ik spaar geene vermolmde ſtokken, maar zal dy met een duchtigen stok, die er niet om liegt, op den huid komen." Met bijvoeging van eene plaats uit Hoofd. bl. 174, nieuwe Uitg. 2de d. bl. 115, Waant gij, dat hun dit een *doove prikkel is*. Alwaar in eene Noot, Kiliaan ook wordt aangehaald. Zie ook bl. 780 2. N. 5 D. bl. 274

» 31 r. 7. *In hij kniep-eagge ijnne ſliep* - *kniep-Eagge ijnn'*. door- vijl.
Met eene kapitale *E*, en weglating van de *e* in *ijnne*.

» 52 » 4. (*Moart, ick ſlear!*) *ick* - *Ick*, met eene kapitale *I*, zoo als in de overige coupletten van dit Vers geschied is, om het Rijm op den halven regel.

2de DEEL.

Bl. 118 r. 2. *Aanmerkingen* L. *Aanteekeningen*.
» 119 ond. *In latere tijd* - *lateren*.
» 120 ond. *van deze* - *dezen*.
» 123 ond. *Snjeoens* - *Snjeons*.
» 124 r. 11. van ond. *geblist* - *gebluat*.
» 126 r. 12. van ond. *Trillje-bijſtilje* - *Trilje*, met eene *l*.
» 127 r. 10. *Dooren Heck* - *Steck*.
» 128 r. 8. *glanz'-gloarct* - *gloarret*, met twee *rr*.
» 130 r. 6. *int* - *uit*.
» 132 r. 16. *Tinſe, festje*, - *Tinſe, fettje*, met twee *tt*.
» 132 r. 17. *Tinſet* - *Tinſe*.
» 136 r. 18. *Djagg'ler* - *djagg'ljer*.
» 142 r. 2. *uit eene Portefeuille* - *uit mijne P.*
» 145 r. 17. *Speit* - *pelt*.
» 145 r. 25. *Tjlenje* - *Tjienje*.
» 145 r. 26. *Eens Prins* - *een P.*
» 150 r. 6. *Geal-oogig* - *geeloogig*.
» 151 r. 25. 1634 - 1632.
» 152 r. 19. *oon-ſlrdigjen* - *oon-ſirdigjen*.
» 154 r. 12. *Jerre-ſe* - *Jerre ſæ*.
» 155 ond. *Beſie'te* - *Beſliete*.
» 156 r. 9. *Tôn-To* - *Jôn-Jo*.
» 157 r. 12. v. ond. *Heyer* - *Heyr*.
» 158 r. 2. *ffljuecht* - *fljuecht*.
» 160 r. 7. *on-tjuechte* - *onrjuechte*.
» 164 r. 10. v. o. *doorgaans verſchillen* - *doorgaans niet verſchill.*
» 171 r. 11. *grnijs* - *gruys*.
» 174 ond. *Ljea-lillende* - *Ljea-lilljende*.

Te Leeuwarden
ter Drukkerij van
Menno van den Bosch.

3 2044 038 419 040